

Askersunds kommuns översiktsplan 2040

Samrådsversion

Samråd 2024-10-15 – 2024-12-20

D.nr 21KS162

Innehåll

Att lämna synpunkter i samrådet	3
Inledning.....	4
Sammanfattning.....	4
Vad är en översiktsplan?.....	5
Översiktsplanens olika delar	5
Process och medborgardialog.....	6
En kontinuerlig översiktsplanering.....	7
Askersunds kommun nu och 2040	9
Om Askersunds kommun nu och 2040.....	9
Målbild för översiktsplanen.....	9
Vägledande och styrande perspektiv	12
Mellankommunala samband.....	17
Omvärldsanalys	21
Del A: Utvecklingsinriktning	25
Om del A	25
Övergripande strategier	25
Bebyggelse	35
Natur och friluftsliv	43
Kommunikationer.....	46
Del B: Mark- och vattenanvändning	50
Om Del B	50
Kommunövergripande riktlinjer.....	50
Verksamhetsstråk Brändåsen – Hallsberg – Åsbro.....	63
Åsbro	68
Norra jordbruks- och skogsbygden	76
Rönneshytta.....	89
Staden.....	94
Askersund.....	98
Västra Vättern- och Tivedsbygden	104
Olshammar	111
Sydöstra gruv- och skogsbygden.....	115
Zinkgruvan	119
Norra Vätternbygden.....	123
Åmmeberg.....	127
Hammar – Harge – Sänna – Bastedalen.....	132

Östra Vätternbygden.....	137
Del C: Riksintressen, LIS och andra värden	142
Om del C	142
Riksintresse för friluftsliv.....	142
Riksintresse för rörligt friluftsliv.....	144
Riksintresse Natura 2000.....	146
Riksintresse naturvård	148
Riksintresse för kulturmiljövård.....	153
Riksintresse för yrkesfiske	155
Riksintresse för totalförsvaret.....	157
Riksintresse för vindbruk	160
Riksintresse för energidistribution	161
Riksintresse järnväg	161
Riksintresse för kommunikationer	163
Riksintresse för värdefulla ämnen eller material.....	165
Andra värden.....	167
Tematiska tillägg	173

Att lämna synpunkter i samrådet

Samrådet av förslag till ny översiktsplan pågår 2024-10-15 – 2024-12-20. Din synpunkt måste alltså vara kommunen tillhanda senast 2024-12-20. Det finns tre sätt att lämna synpunkter i samrådet:

E-tjänst

Du når E-tjänsten vi knappen "E-tjänst för att lämna synpunkter i samrådet" på vår webbplats www.askersund.se/oversiktsplan

E-post

Skicka din synpunkt till oversiktsplan@askersund.se

Brev

Skicka din synpunkt till:

Askersunds kommun
Samråd översiktsplan

696 82 Askersund

Brev kan också lämnas i rådhusets reception eller i kommunens officiella brevlåda vid rådhusets entré.

Inledning

Sammanfattning

Askersunds kommun är en attraktiv kommun med närheten till Vättern, naturen, vackra och varierande boendemiljöer samt starka arbetsmarknader som några av våra främsta styrkor. Sveriges befolkning är idag mer villig att bosätta sig längre från arbetsplatsen till fördel för goda boendemiljöer är även det något som ytterligare ökar kommunens attraktivitet. Förutom att se sig som en stolt landsbygdskommun som aktivt värnar om denna identitet så finns goda möjligheter till en stark arbetsmarknad inom kommunen, detta både genom den redan etablerade och starka företagsfloran i kommunen men även genom framtida nyetableringar, då främst kring riksväg 50.

En av de stora utmaningar i kommunen är att underlätta, peka ut och planera för en framtida mark- och vattenanvändning som möjliggör framtida tillväxt samtidigt som vi säkerställer tillvaratagandet av de vackra natur- och kulturmiljöer som gör vår kommun unik. Av denna anledning har denna översiktsplan ett tydligt landsbygdsfokus, där vi i stället för att börja med att beskriva kommunens orter och sedan deras omland har valt att göra tvärtom. Genom att arbeta med det delområdestänk som genomsyrar hela denna översiktsplan så säkerställer vi att kommunens unika värden, egenskaper och karaktärer får det utrymme som de förtjänar. I många fall tenderar översiktsplaner att se en kommun som en sammanhängande geografisk yta inom ett och samma sammanhang. Att planera Askersunds kommun på ett sådant sätt hade med stor sannolikhet kunnat leda till att de varierande värdena och egenskaper som återfinns inom kommunens olika delområden hade missats i planeringsstadiet. Delområdestänket säkerställer att delområdenas unika värden och egenskaper lyfts.

Att Askersunds kommun är präglad av dess landsbygd är något som många gånger poängteras i översiktsplanen, av denna anledning är skyddandet av brukningsvärd jordbruksmark i planeringen något som görs väldigt tydligt i planen. Att den brukningsvärda jordbruksmarken i kommunen skyddas innebär dock inte att all typ av exploatering på denna typ av mark är omöjlig. Liksom förklaras i översiktsplanen görs det skillnad mellan att "nagga i kanten" på jordbruksmark för att bygga ett bostadshus kontra att ianspråkta ett större sammanhängande område för att bygga exempelvis en industrilokal. Den brukningsvärda jordbruksmarken är viktig för kommunen och är en resurs som vi vill värna, likaså skapar denna typ av mark den inramning som sedan länge präglat kommunen.

Det har tidigare varit vanligt att planera för och peka ut nya verksamhetsområden på jordbruksmark. Detta är dock inte något som föreslås i denna översiktsplan. Översiktsplanen pekar istället ut en rad nya och framtida verksamhetsutvecklingsområden på skogsmark och i områden där optimala förutsättningar för nya etableringar finns, då främst med fokus på elförsörjning, kompetensförsörjning samt goda kommunikationer. Alla dessa aspekter uppnås genom att de utpekade platserna befinner sig i direkt anslutning till av- och påfarter till riksväg 50 och med tydlig närhet till befintliga service- och bostadsorter. Askersunds kommun har länge haft ett stort behov av ny verksamhetsmark, ett problem som denna översiktsplan alltså löser.

Översiktsplanen värnar om natur och har för avsikt att skydda dess värden så långt detta är möjligt. Dock anser vi som kommun att naturen, ytor för rekreation och rörelse samt

möjligheten till områden för friluftsliv är något som inte bara ska finnas i invånarnas periferi. För att säkerställa att kommunens invånare även i framtiden ska ha tillgång till grön- och parkområden använder vi oss i skrivandet av översiktsplanen något som vi valt att kalla för ”att planera tigerkaka”. Detta tänk syftar till att säkerställa att grön- och parkytor ges en tydlig roll och plats vid den framtida planeringen av kommunen.

Översiktsplanen har inte som mål att invånarantalet ska öka med ett visst antal personer fram till år 2040. Målet är i stället att den framtida planeringen av kommunen genomförs på ett sådant sätt att ett gott och varierat liv säkerställs för alla kommunens invånare samtidigt som en god framtida kompetensförsörjning säkras. Genom att ta hänsyn till alla de ovan nämnda värdena och genom att säkerställa att dessa får en tydlig roll i planeringen så anser vi i Askersunds kommuns att möjligheten att nå detta mål är stort.

Vad är en översiktsplan?

Alla Sveriges kommuner ska enligt Plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan som beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplanens roll är vägledande och ska beröra kommunens användning av mark- och vattenområden, både befintliga och framtida sådana.

Översiktsplanen är en central del i kommunens planering. Översiktsplanen formulerar långsiktiga mål och utvecklingsstrategier för kommunen samt visar hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Likaså visar översiktsplanen hur kommunen ska ta hänsyn till allmänna intressen, hur riksintressen ska tillgodoses samt hur miljö kvalitetsnormer ska följas.

Översiktsplanens olika delar

Inledning

Denna inledande del av översiktsplanen förklarar vad en översiktsplan faktiskt är, likaså ger den dig som användare en förklaring kring hur processen för dess framtagande sett ut samt hur arbetet kommer fortskrida efter det att översiktsplanen vunnit laga kraft. Inledningen innehåller även en kortare guide för hur du som läsare ska kunna navigera på den nya digitala plattformen.

Askersunds kommun nu och 2040

Denna del redovisar Askersunds kommuns förutsättningar och perspektiv, vad kommunen har att förhålla sig till lokalt, regionalt och nationellt gällande allt från lagstiftning till demografi. Likaså innefattar denna del en framtidsblickande omvärldsanalys, där syftet är att försöka redovisa vilken framtid översiktsplanen är utformad efter.

Del A: Utvecklingsinriktning

Del A redovisar på ett strategiskt och övergripande sätt hur och i vilken riktning Askersunds kommun ska utvecklas i framtiden. Kommunens utvecklingsinriktning baseras på dess samband och tyngdpunkter och visar inom vilka delar av kommunen som satsningar främst bör äga rum. I denna del redovisas även Askersunds kommuns förhållande till grannkommuner och regionen, detta då en kommuns geografiska position har en stor inverkan på dess utvecklingsinriktning.

Utvecklingsinriktningen som redovisas i detta kapitel är kommunövergripande och gäller för hela kommunens geografiska yta. Syftet med att redovisa en övergripande

utvecklingsinriktning är att vägleda Askersunds kommuns strategiska planering samtidigt som den visar på dessa ambitioner.

Del A, liksom resterande delar av översiktsplanen, redovisas både i text samt visualiseras i kartor. I Del A kan ni se en strategisk övergripande karta vars syfte är att visa på de stora och avgörande dragen inom Askersunds kommun. Syftet med Del A är även att med hänsyn till nationella, regionala och kommunala intressen peka ut de områden som är av störst intresse för framtida utveckling.

Del B: Mark- och vattenanvändning

I Del B omsätts den mer kommunövergripande utvecklingsinriktningen till en mer lokal nivå. Även här redovisas kommunövergripande riktlinjer som gäller mark- och vattenanvändningen i hela kommunen, men huvuddelen av Del B består av kommunens delområden och dess orter.

Utöver de kommunövergripande riktlinjerna så delas kommunen in i delområden. Uppdelningen av Askersunds kommun i delområden syftar till att visa på alla de olika karaktärer som återfinns inom kommunen, både fysiska och kulturella sådana. Varje delområde inom kommunen redovisas för sig och kommunens tät- och småorter behandlas inom ramen för respektive delområde. Del B är en mycket viktig del av översiktsplanen. Här pekas större områden för bostadsbebyggelse ut, delområdets specifika egenskaper och karaktärer lyfts samtidigt som kartor på ortsnivå redovisas.

I Del B visas kartor som är mer lokala än de som redovisats i tidigare kapitel. Dessa innehåller bland annat utvecklingsområden för bostäder och verksamheter.

Del C: Riksintressen, landsbygdsutveckling i strandnära lägen & lokala värden

I Del C redovisas hur kommunen tillgodoser och förhåller sig till de riksintressen som är relevanta för Askersunds kommun. Del C innehåller även kommunens ställningstagande kring dess LIS-områden, både nuvarande samt framtida sådana. Andra värden som är kommunövergripande men inte ryms under tidigare kapitel redovisas också här, exempel på detta är plan för grönstruktur.

Del C innehåller kartor som redovisar riksintressena samt tillhörande texter.

Miljökonsekvensbeskrivning

Under detta avslutande kapitel redovisas översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Miljöbalken styr vad som ska behandlas och beaktas i MKB, denna ska innehålla kommunens bedömning av vilken påverkan på miljön som översiktsplanen kan ha. I MKB för Askersunds kommun redovisas den betydande miljöpåverkan som identifierats och bedömts.

Process och medborgardialog

Kommunstyrelsen beslutade i slutet av 2021 om projektdirektiv för att ta fram en helt ny översiktsplan samt att denna ska vara digital. Arbetet påbörjades under 2022 och omorganiserades under våren 2023 så att ett omtag kunde göras efter sommaren 2023. Översiktsplanens innehåll följer Boverkets ÖP-modell 2.1 och byggs i det GIS-baserade verktyget Hajk.

Processen för att ta fram den nya översiktsplanen kan grovt delas in i följande steg:

- Framtagande av samrådshandling
- Framtagande av strategisk miljöbedömning inklusive avgränsningssamråd
- Samråd där allmänheten och berörda aktörer ges möjlighet att lämna synpunkter på den föreslagna översiktsplanen
- Sammanställning av inkomna synpunkter under samrådet
- Framtagande av granskningshandling
- Granskning där allmänheten och berörda aktörer ges möjlighet att reagera på den föreslagna översiktsplanen, som nu är reviderad utifrån samrådet
- Sammanställning av inkomna synpunkter under granskning
- Framtagande av slutligt förslag till översiktsplan, som nu är reviderad utifrån granskningen
- Beslut i kommunfullmäktige om ny översiktsplan
- Översiktsplanen vinner laga kraft efter att överklagandetiden har passerat

I enlighet med projektdirektivet har arbetet skett i tät dialog med en politisk arbetsgrupp bestående av en representant per politiskt parti som är representerat i kommunfullmäktige. Vid sidan av detta har en tjänstemannagrupp arbetat med framtagande av texter och faktauppgifter. Översiktsplaneraren har varit projektledare för arbetet, som har letts av utvecklingschefen.

Under arbetet gång har löpande kontakter tagits med intressenter inom olika aspekter av planeringsfrågorna. Den bredare dialogen med allmänheten är koncentrerad till samrådet och granskningen, varefter inkomna synpunkter arbetas in och förädlar materialet.

Den strategiska miljöbedömningen består av avgränsningssamråd och framtagande av miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Denna revideras löpande i syfte att utveckla planförslaget i en hållbar riktning i takt med att samråd och granskning genomförs.

Inkomna synpunkter och inspel redovisas i samråds- respektive granskningsredogörelser som, liksom miljökonsekvensbeskrivning, finns i slutet av översiktsplanens dokumentstruktur.

En kontinuerlig översiktsplanering

Översiktsplanen är ett viktigt vägledande dokument för en kommuns plan- och lovärenden och behöver därför hållas aktuell, detta genom en kontinuerlig översiktsplanering. Syftet med den kontinuerliga översiktsplaneringen är att genom successiva avstämningar gentemot vad som händer i kommunen se till att översiktsplanen är fortsatt aktuell. Under varje mandatperiod tas en planeringsstrategi fram, denna ska visa hur kommunens fortsatta arbete ska se ut och är ett exempel på kontinuerlig översiktsplanering.

Behovet av en kontinuerlig översiktsplanering är stor i och med översiktsplanens betydande påverkan på planeringen inom kommunen. Med 2040 som mål år kan det vara svårt att redan idag förutspå vad som kommer ske i samhället i framtiden, varpå det är viktigt att ständigt pröva översiktsplanens aktualitet gentemot samhället.

Bilden på nästa sida visar hur den kontinuerliga planeringen genomförs.

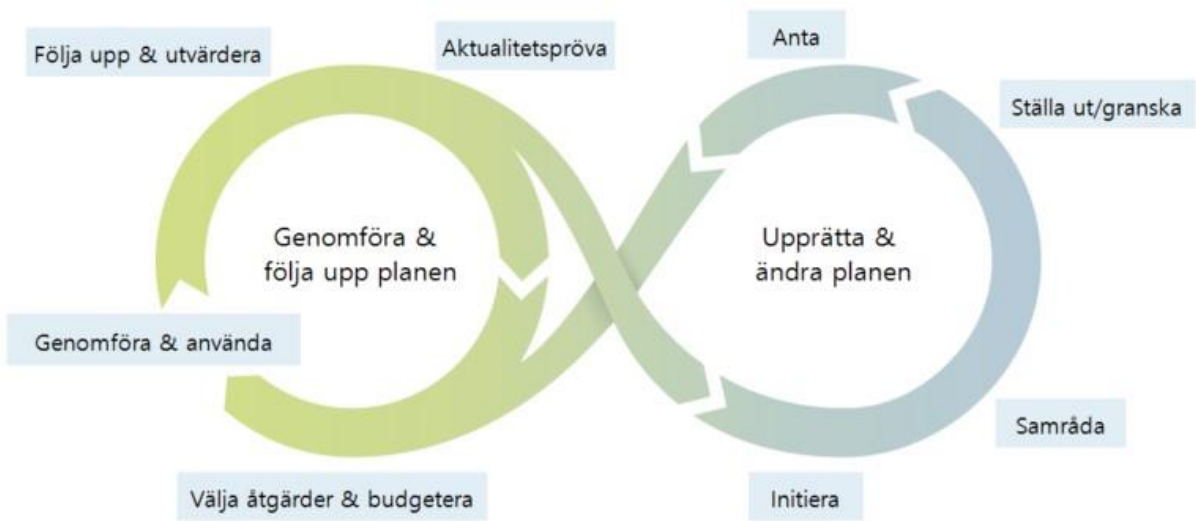

Bild från Boverket. Bild 1.

Askersunds kommun nu och 2040

Om Askersunds kommun nu och 2040

Detta kapitel kommer att lyfta de relationer, samarbeten och den bakgrund som behövs för att få en så fullständig bild av Askersunds kommun som möjligt. Målet med översiktsplanen är att planera Askersunds kommuns framtida mark- och vattenanvändning, men för att göra det behöver vi se till de underliggande faktorerna som påverkar, har påverkat och kan komma att påverka Askersund som kommun.

Askersunds kommun, liksom alla kommuner i Sverige, har täta band och relationer till omkringliggande kommuner och regioner. Dessa kan ta form i gränsöverskridande samarbeten, gällande exempelvis sjukvård, utbildning och transporter.

Vidare kommer detta kapitel analysera den omvärld som Askersunds kommun har att förhålla sig till, detta gäller allt från ekologiska till sociala aspekter. Översiktsplanen siktar på 2040, med 2050 som bortre horisont, och det är därav viktigt att i den grad det går att försöka förstå den framtid som översiktsplanen kan behöva förhålla sig till. Detta är svårt, varpå det är viktigt med en kontinuerlig översiktsplanering.

Målbild för översiktsplanen

Askersunds kommuns vision

Den politiska visionen för Askersunds kommun är fastställd i kommunfullmäktige:

· Askersunds kommun ska vara en plats där det är attraktivt att leva och hållbart att bo och verka. Vi ska som kommun bidra till våra invånares möjligheter att ha en bra vardag.

Visionen ska genomsyra allt arbete i kommunen och ligger därmed även till grund för översiktsplaneringen. Vid sidan av visionen finns tre övergripande perspektiv:

- *Tillgänglighet* till kommunal verksamhet, liksom fysisk tillgänglighet
- *Allas lika värde* i form av jämlikhet, rättvisa, demokrati och delaktighet
- *God och jämlik folkhälsa*

Översiktsplanen ska genom god fysisk planering skapa förutsättningar för att visionen ska nås i samklang med de övergripande perspektiven.

Demografi

Askersunds kommun har inget befolkningsmål. Vi vill i stället fokusera på befolkningens demografiska sammansättning och planera för att en allt högre andel av befolkningen ska vara i arbetsför ålder. När bostäder och omkringliggande miljö planeras ska detta göras så att barnfamiljer har möjlighet att bo och leva där. Sedan är givetvis andra grupper också välkomna att flytta in.

Vårt fokus på andelen invånare i arbetsför ålder grundar sig i viljan att upprätthålla välfärdssamhället och att kompetensförsörja de arbetsplatser som finns i kommunen. Tack vare de omfattande investeringar som kommunen har gjort i lokaler för samhällsservice som

förskola, skola och äldreomsorg, liksom i anläggningar för kultur och fritid, har vi nu god kapacitet att ta emot fler invånare som är i behov av dessa typer av service.

Platsvarumärke Askersund

Kommunfullmäktige har fastställt vårt platsvarumärke med tillhörande grafisk profil och värdeord. Dessa används för att på ett tydligt och konsekvent sätt profilera kommunen som geografisk plats, i samband med information och marknadsföring. Platsvarumärket kan användas av såväl kommunen som av andra aktörer som marknadsför sig som en del av platsen, till exempel företag och föreningar. Utöver platsvarumärket finns organisationsvarumärket för Askersunds kommun i form av vårt vapen med grafisk profil och ledord. Detta används när kommunen kommunicerar som organisation.

Platsvarumärkets roll i fysisk planering

Askersunds kommuns platsvarumärke är: *Askersund – vid Sveriges hemligaste skärgård*. Ledorden för platsvarumärket är: *”Aktiv, sjönära, trygg”*.

I den fysiska planeringen vill vi utgå från platsens värden och utveckla eller förändra dessa i en önskad riktning. Planering som sker i samklang med platsens grundvärden blir trovärdig, då en utveckling som sker med respekt för platsen kommer att bli lyckad såväl för den berörda platsen som för omgivningen.

Förutsättningarna är olika i kommunens olika delområden. Platsvarumärket är kommunövergripande och därmed olika relevant i olika områden. Ledorden kan ändå tillämpas, åtminstone delvis. Karaktären på en plats kan till exempel uppfattas som *aktiv* och en annan *sjönära*, medan vi strävar efter att planeringen ska skapa *tryggplatser* i hela kommunen.

Landsbygdsidentitet

Askersunds kommun är landsbygd. Detta oavsett om du befinner dig i en by någonstans i våra skogs- eller slättbygder eller mitt på den lilla stadens torg. En tredjedel av befolkningen bor i ren landsbygd, en tredjedel i mindre orter och en tredjedel i staden. Landsbygden är vår identitet, vår historia och vår framtid. De allra flesta som bor i kommunen använder sig, liksom våra besökare, av såväl skogen och sjön som av småstaden och de mindre orterna. Sedan väljer man själv var man vill bo. Den politiska visionen för kommunen visar på ambitionen att driva en kommunal verksamhet som ger god service för de skattemedel vi hanterar och på att vi vill vårda och skapa en bra plats. I en del fall bygger god service på närhet, ibland på att koncentrera resurser på samma plats.

Merparten av våra större företag ligger utanför Askersunds stad, i Zinkgruvan, Olshammar, Åsbro och Skyllberg/Kårberg. Arbetskraften bor endast i varierande grad i närheten av företagen, vilket gör att kompetensförsörjningen till stora delar bygger på möjligheten till pendling.

Vår planering bygger på att erbjuda bra möjligheter att bo och verka på många platser i kommunen, oavsett om staden, det mindre samhället eller den rena landsbygden ter sig mest intressant för individen, familjen eller verksamheten. Delområdena med sina stråk och förtätningar har olika karaktär. Översiktsplanen reglerar och visar vilka förutsättningar som finns för att bygga, bo, vistas eller driva verksamhet på en plats.

Vi bygger vidare på vår kulturgeografi

I det strategiska utvecklingsarbetet, där bland annat översiktsplanen ingår, utgår vi från kulturgeografin och vår landsbygdsidentitet genom att arbeta med delområden som i sin tur har stråk och förtätningar. Karaktärer och samband beskrivs i respektive delområdesbeskrivning i översiktsplanens kapitel om mark- och vattenanvändning.

Den kulturgeografiska historien har vuxit fram till dagens ögonblicksbild och fortsätter hela tiden att utvecklas. Inflyttande nybyggare har etablerat sig, brutit mark och emellanåt format byar som i en del fall har vuxit till småorter och tätorter som i olika grad betjänar sitt omland med service. I delar av kommunen präglar det öppna jordbrukslandskapet miljön, medan skog och skogsbruk är starkt i andra delar. Längs Vätterns kust domineras landskapet i stället av den mycket speciella skärgårdsmiljön, som dessutom är unik för vår del av sjön. Mellan förtätningarna har stråk vuxit fram, där människor har valt att bo i högre grad än i de mer eller mindre orörda områdena däremellan.

Askersunds stad ligger mitt i kommunen, vid Vätterns norra spets. Även staden har sin kulturgeografiska historia som handelsplats och centrum för handel och olika typer av service. Staden har bevarat sin småskaliga karaktär och erbjuder för sin storlek en bra detaljhandel, ett brett café- och restaurangutbud och goda boendemiljöer. Askersund har kallats ”staden som inte ville bli stor”, ett epitet som har präglat dess framväxt och formar dess framtida utveckling.

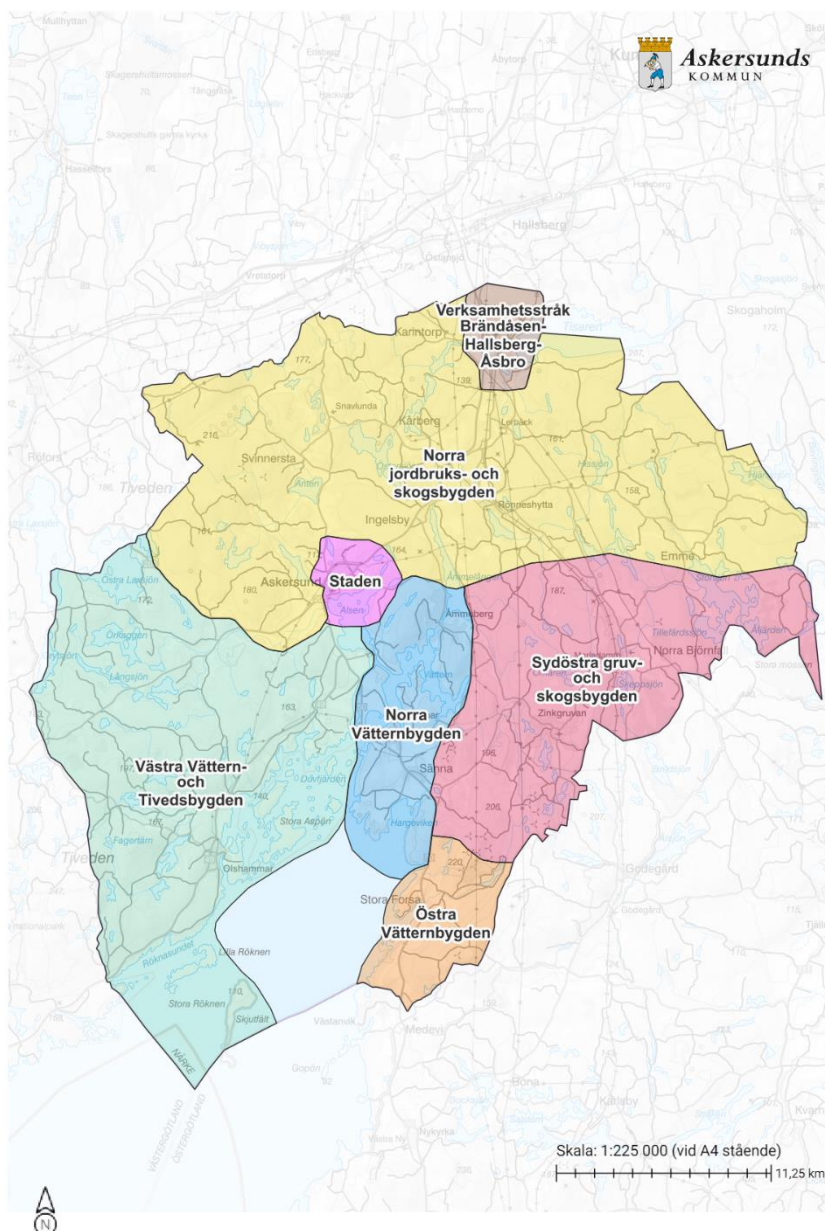
Nära till natur och rörelse

Som den landsbygdskommun vi är finns ständigt en närhet till natur och möjlighet till rörelse. Detta är synligt i vår planering, inte minst genom att vi även i de mer tätbebyggda områdena vill skapa gröna inslag mellan bostäderna. När vi planerar ett nytt område talar vi om ”*tigerkakan*” med ömsom bostäder och andra byggda funktioner, ömsom grönstråk med mer eller mindre anlagda gröna områden. En genomtänkt planering främjar folkhälsan genom möjlighet till uteliv och rörelse i vardagen, vilket skapar rörelseförståelse och lusten att forma ett hälsosamt liv.

Askersunds kommun, en plats med unika lägen och kvalitéer

Askersunds kommun har ovanligt bra grundförutsättningar för en god miljö för invånare och besökare. Skogar, sjöar och städer finns överallt, men här toppas det vanliga av sådant som sticker ut. Våra skogar av varierande typ kröns av Tiveden. Sjöarna är påtagligt närvarande med den mycket speciella Vättern och dess skärgård som största attraktion. Den lilla 1700-talsstaden Askersund har klarat sig från rekordårens rivningshysteri och utvecklas varsamt för att behålla dess karaktär.

De speciella förutsättningarna gör att vi hanterar en mängd riksintressen, vilka ofta bekräftar det unika och attraktiva. I all planering vill vi sträva efter en levande diskussion om hur vi kan kombinera en hållbar utveckling för våra invånare med viljan att bevara och inte gå för fort fram. När vi vill bevara kulturmiljöer måste vi ha med oss att de byggde på en ny idé när de skapades. När vi vill skapa ett nytt område måste vi överblicka konsekvenserna för omlandet. Dagens nysatningar blir morgondagens arv och historia.

Karta över kommunens delområden. Karta 1.

Vägledande och styrande perspektiv

Allmänna intressen

Allmänna intressen är samhällets gemensamma intressen som ska beaktas och tillgodoses i all planläggning. Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företrädare ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en långsiktigt god hushållning. Enskilda intressen bör inte få hindra en utveckling som bedöms vara betydelsefulla för samhällets gemensamma intressen.

I denna översiktsplan hanteras allmänna intressen på olika sätt. De allmänna intressena genomsyrar hela planeringen av det framtida Askersund. Detta görs bland annat genom kommunövergripande ställningstaganden gällande exempelvis skyddandet av brukningsvärd

jordbruksmark. Denna översiktsplan hanterar även de allmänna intressena på detaljnivå, exempelvis avvägs de allmänna intressena aktivt och konsekvent vid utpekandet av ett specifikt område för framtida utveckling. Då vår kommun till ytan är väldigt stor och består av en mycket varierande natur, kulturmiljöer och byggnadsstilar så kompletteras de kommunövergripande ställningstagandena gällande de allmänna intressena med mer områdesspecifika beskrivningar av de avvägningar som gjorts.

Nedan följer en lista över ett antal av de allmänna intressena som till viss del tas upp i kommunövergripande riktlinjer, alternativt som beskrivningar kopplade till specifika utvecklingsområden och/eller delområden.

- Jordbruksmark
- Skogsbruk
- Klimatpåverkan
- Naturvärden
- Kulturmiljövärden
- Bostadsförsörjning
- Det sociala perspektivet
- Infrastruktur, kommunikationer och kollektivtrafik

Barnperspektivet

Det är av stor vikt att samhällsbyggnadsprocessen innefattar barnens perspektiv likväl som de vuxnas. Barns välmående påverkas av sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter varpå det är viktigt att perspektivet lyfts även i en översiktsplan. Att i större detaljplaner och vid större omstöpningar av orter och samhällen ha barnperspektivet i åtanke kan leda till fler grönytor och andra områden som möjliggör rekreation och lek, rätten till rekreation och lek lyfts i artikel 31 i barnkonventionen.

Artikel 4 i barnkonventionen berör barnens rätt till ekonomisk, social och kulturell trygghet, något som till viss del kan uppnås inom ramen för fysisk planering genom bland annat blandade upplåtelseformer inom nybyggda områden.

Barnens perspektiv bör respekteras och beaktas inom ramen för den fysiska planeringen i Askersunds kommun.

Sveriges miljömål

Sveriges miljömål består av 16 miljö kvalitetsmål som beskriver det tillstånd som det kontinuerliga miljöarbetet i Sverige ska leda till. Dessa mål är av varierande relevans för Askersunds kommun, men genom en hänsynstagande utveckling, planering och exploatering ska kommunen sträva efter att bidra till att dessa nationella mål uppfylls.

God bebyggd miljö är ett av dessa 16 miljö kvalitetsmål och är av stor relevans både för fysisk planering och översiktsplanen. Fem punkter lyfts med exempel på vad kommuner kan göra för att bidra till en god bebyggd miljö.

- Utveckla parker, grönområden och tätortsnära natur och säkerställa ekosystemtjänster i den byggda miljön.
- Prioritera gång- och cykeltrafik.
- Skapa en välfungerande och attraktiv kollektivtrafik för ett hållbarare transportsystem.

- Kommunerna kan i sin roll som byggherre, fastighetsägare eller hyresgäst ställa miljökrav vid upphandling av byggprojekt, renoveringar, underhåll, hyra av lokal och inredningar
- Identifiera och därefter informera små- och medelstora företag om att de kan söka ekonomiskt stöd för att göra en energikartläggning

Dessa punkter är exempel på vad Askersunds kommun kan bidra med för att skapa en god bebyggd miljö. Detta är generella förslag och lämpar sig olika bra på olika platser i landet men bör tas hänsyn till i både översiktsplanen samt i övrig fysisk planering.

Sveriges folkhälsomål

Folkhälsan tolkas som ett allmänt intresse och kan i främjas i planeringen. För att nå en bättre folkhälsa bör grönområden, fritidsområden och naturen vara tillgänglig för alla kommunens invånare. Askersunds kommun är en landsbygdskommun med en oerhört stor tillgång till natur av varierande former där rekreation, rörelse och övrigt friluftsliv är möjligt.

Geografisk närhet till denna typ av områden innebär inte per automatik att invånare har tillgång till dessa, detta då behovet av exempelvis bil för att nå dessa områden i vissa fall kan skapa barriärer. För att öka tillgängligheten till denna typ av områden bör gång- och cykelvägar finnas tillgängliga, likaså är båtramp för iläggning av båt samt entréfunktioner i exempelvis Tiveden viktiga för att tillgängliggöra dessa naturområden.

Regionalt utvecklingsansvar

Det regionala utvecklingsansvaret är en del av den röda tråd som löper från global nivå via EU:s program och nationella strategier till regionala strukturfundsprogram/styrdokument och vidare till den lokala nivån med kommunernas översiktsplaner.

Lag 2010:630 om regionalt utvecklingsansvar omfattar bestämmelser om regionalt utvecklingsarbete, till exempel *Regional utvecklingsstrategi (RUS)*, och *Länsplan för regional transportinfrastruktur*. Utifrån förordning 2017:583 om regionalt tillväxtarbete handlar detta om att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling i syfte att uppfylla målen för den regionala tillväxtpolitiken och EU:s sammanhållningspolitik.

Region Örebro län har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet och utarbetar tillsammans med kommuner och andra aktörer en strategi för länets utveckling, RUS, för att sedan samordna insatser i syfte att genomföra strategin. Kommunernas översiktsplaner ska enligt förordningens § 11, pkt 3 ”särskilt beaktas” i arbetet.

Den regionala utvecklingsstrategin för åren 2022–2030 har tre övergripande mål; *Stark konkurrenskraft, Hög och jämlik livskvalitet* och *God resurseffektivitet*. Av de tio prioriterade områden som strategin behandlar kan *Näringsliv och entreprenörskap, Klimat, miljö och energi, Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer* samt *Transporter och infrastruktur* anses ha starkast koppling till översiktsplanen.

Länsplan för regional transportinfrastruktur har förstås också stark bäring på översiktsplaneringen. Dokumenten måste sträva åt samma håll för att bli meningsfulla och eftersom länsplanen och översiktsplanen fastställs vid olika tillfällen måste den långsiktiga riktningen vara tydlig och hållbar över tid. Askersunds kommun har förutom länsvägar även väg- och järnväg som sorterar inom den nationella planen för transportinfrastruktur. Också i

dessa frågor måste översiktsplanen ta höjd för utveckling på mycket lång sikt, även om de senaste och kommande årens genomförda och planerade ombyggnationer av såväl riksväg 50 som byggnation av dubbelspår på sträckan Hallsberg-Mjölby innebär att endast mindre justeringar kommer att vara aktuella i den nationella transportinfrastrukturen i vår kommun under överskådlig tid.

Kommunala styrdokument

Kommunens styrdokument kan delas upp i aktiverande och normerande dokument. De aktiverande är sådana som säger vad som ska göras under en viss tidsperiod och de normerande säger utifrån vilka regler och förhållningssätt saker ska utföras. Styrdokumenterna finns samlade i kommunens författningssamling som finns presenterad på kommunens webbplats.

De styrdokument som direkt påverkar den strategiska samhällsplaneringen finns i den planeringsstrategi som finns fastställd för arbetet med kontinuerlig översiktsplanering. Vissa av dokumenterna planeras att över tid integreras i översiktsplanen medan andra fungerar bäst genom att förbli fristående och självständiga.

Översiktsplanens genomförandeplan visar i vilken ordning och i vilken takt översiktsplanen kan väntas bli verklighet. Sådana ställningstaganden ligger sedan till grund för markstrategiska beslut, start av detaljplaneringsprocesser och budgetering av investeringar i infrastruktur.

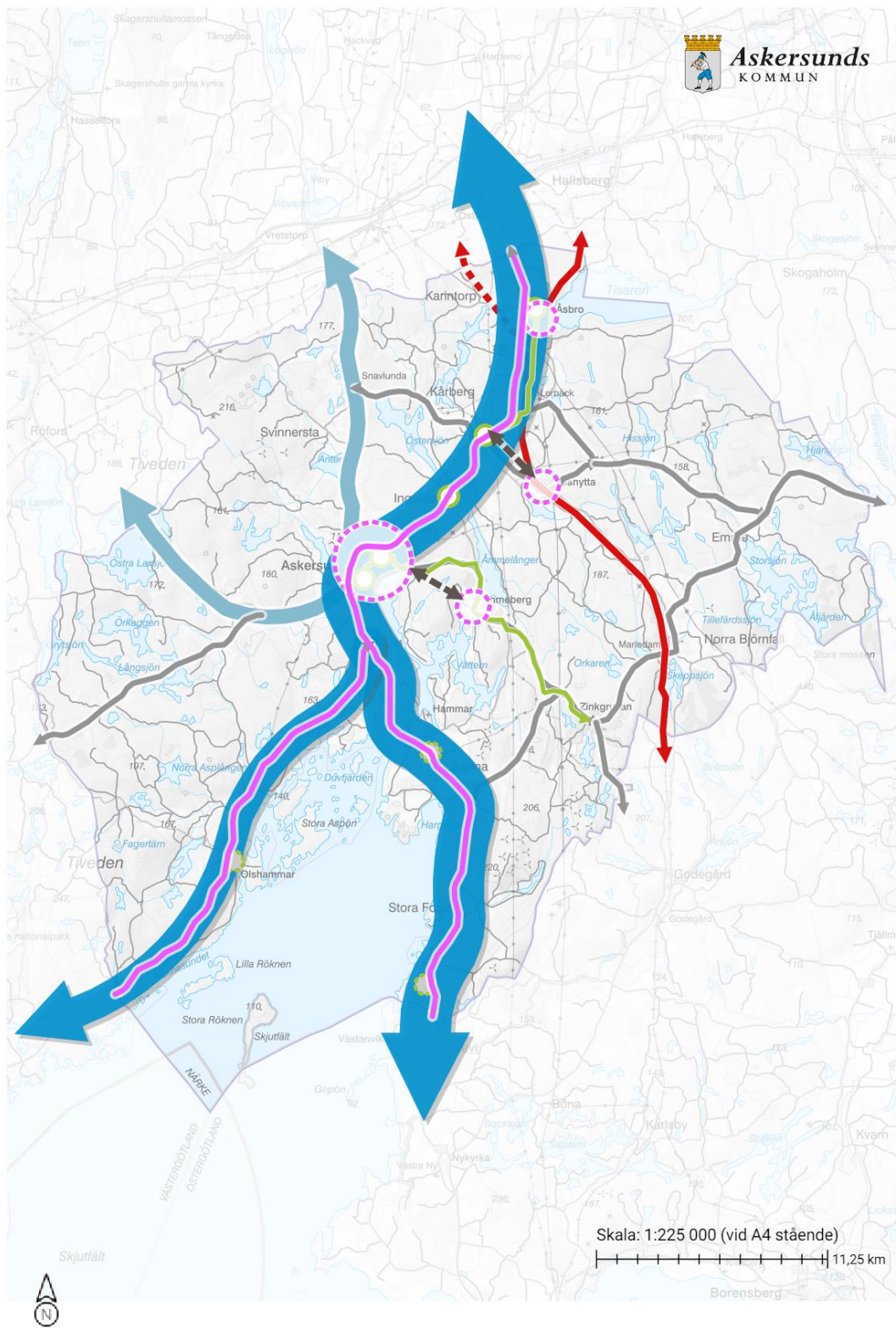
Kommunen är enligt lag ålagd att ha vissa dokument. Några av dessa, som är associerade med översiktsplanen och dess planeringsstrategi, är energiplan, riktlinjer för bostadsförsörjning, vattentjänstplan, avfallsplan och risk och sårbarhetsanalys.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling innefattar det sociala, ekonomiska och ekologiska perspektivet. Den miljökonsekvensbeskrivning som genomförs i samband med antagandet av översiktsplanen kommer i mångt och mycket behandla det ekologiska perspektivet. Utöver detta kan en god fysisk planering och en god generell utveckling inom kommunen bidra till en hållbar utveckling utifrån det sociala samt det ekonomiska perspektivet.

Ekonomisk hållbar utveckling är viktigt för alla kommuner. Genom att i översiktsplanen peka ut en god mängd verksamhetsmark ökar kommunens möjligheter till nyetableringar, något som i sin tur skapar arbetstillfällen för kommunens invånare. Detta tillsammans med välplanerade kommunikationer samt bostadsområden ökar möjligheten till en hållbar social utveckling inom kommunen.

Hållbar utveckling inom ramen för översiktsplaneringen innebär att den fysiska planeringen genomförs med ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv i åtanke. Askersunds kommun bör dock i högsta möjliga mån främja en hållbar utveckling där översiktsplanen har en viktig roll inom ramen för den fysiska planeringen.

Karta över kommunens transportrelaterade nät. Karta 2.

Mellankommunala samband

Samarbeten

Effektiva och givande kommunala, regionala samt nationella samarbeten är en grund för att kommunens planering ska kunna genomföras på ett bra sätt. Trots att fysisk planering allt som oftast rör en specifik geografisk yta så kan dess påverkan sträcka sig utanför kommunens gränser.

Askersunds kommun påverkas av dess egna planering, men också planeringen på regional nivå, grannkommunernas planering samt nationella planer och program. För att samspelet mellan alla olika aktörer, organisationer samt myndigheter ska fungera så krävs det goda samarbeten.

Nedan följer de olika samarbeten som Askersunds kommun ingår i. Utöver detta sker det löpande möten med andra aktörer, exempelvis länsstyrelsen, kommuner, regionen och intresseorganisationer.

Sydnärkes kommunalförbund är ett kommunalförbund med Askersund, Hallsberg, Laxå och Lekeberg som medlemskommuner. Förbundet ansvarar för insamling och behandling av avfall i medlemskommunerna. Förbundet sköter också kundtjänst, inte bara vad gäller avfallshantering, utan också för VA.

Samhällsbyggnad Sydnärke är en gemensam myndighetsförvaltning för Askersunds, Laxå och Lekebergs kommuner. Organisationen består av tre avdelningar. Plan- och byggavdelningen, miljöavdelningen samt kart och mät.

Sydnärkes utbildningsförbund är ett kommunalförbund med Askersund, Hallsberg och Laxå som medlemskommuner. Utbildningsförbundet ska på uppdrag av medlemskommunerna leda och ansvara för utbildningar inom de frivilliga skolformerna gymnasial utbildning, vuxenutbildning och uppdragsutbildning.

Nerikes Brandkår är ett kommunalförbund med Askersund, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekeberg, Lindesberg, Nora, Örebro och Ljusnarsberg som medlemskommuner. Förbundet ansvarar för räddningstjänst och olycksförebyggande verksamhet.

Askersunds kommun samarbetar tätt med Region Örebro Län och de kommuner som ingår i organisationen. Detta för att skapa gemensamma strategier och inriktningar gällande exempelvis transport, utbildning, sjukvård och andra frågor som till högsta grad påverkar allmänheten. Detta samarbete kan ske genom Region Örebro Län i sig, eller att organisationen lagt grunden till kontakter mellan de olika kommunerna inom regionen.

Samarbeten sker även med angränsande kommuner utanför gränsen för Region Örebro Län. Motala kommun och Karlsborg kommun är ett tydligt exempel på detta. På grund av den geografiska närheten och det faktum att Riksväg 50 löper genom båda kommunerna så finns det ett behov av ett samarbete mellan dessa kommuner. Detta kan gälla allt ifrån gemensamma intressen gällande transporter till remisser gällande specifika planeringsfrågor. Även Karlsborgs kommun, med kopplingen via riksväg 49, är en kommun där samarbete sker inom bland annat turism.

Infrastruktur

Planeringen av kommunens transportinfrastruktur sker i samarbete med Region Örebro Län och Trafikverket. I den nya länsplanen för regional transportinfrastruktur i Örebro län 2022–2033 planeras och utvärderas vägar samt järnvägar inom regionen. Detta innefattar även Askersunds kommun och de vägar, järnvägar och transportstråk som löper inom samt igenom vår kommun.

Utbyggnad och skötsel av kommunens vatten- och avloppsnät sköts av tekniska förvaltningen. Vatten och avlopp är viktiga frågor att belysa i samband med översiktsplanen. Dessa aspekter kan i många fall vara starkt vägledande kring hur den fysiska planeringen kan genomföras. Det är av stor vikt att dessa frågor beaktas och behandlas i samband med framtagandet av utvecklingsområden för bostäder och verksamheter, landsbygdsstråk för bostäder samt andra typer av fysisk planering.

Stabil, säker och snabb bredbandsuppkoppling blir allt viktigare i ett samhälle som i allt högre grad digitaliseras. Fiberutbyggnad är en viktig del i detta och sköts på kommersiell grund av en rad olika operatörer. Utöver bredbandsuppkoppling via fiber blir trådlösa lösningar vanligare och vanligare, något som i sin tur underlättar för den fortsatta digitaliseringen för kommunens invånare.

Sjukvård

Askersunds kommun har ett tätt samarbete med Region Örebro Län när det gäller hälso- och sjukvård. Kommunens vårdcentraler samt sjukhuset i regionen ansvarar Region Örebro Län för. Askersunds kommun ansvarar i sin tur för hälso- och sjukvård för de som bor på särskilt boende samt boende med särskild service.

Kommunens vårdcentral samt vård- och omsorgsboende finns i Askersund tätort och kan komma att kompletteras med ett ytterligare vård- och omsorgsboende inom kommunen.

Utbildning

Sydnärkes Utbildningsförbund är ett kommunalförbund med Askersund, Hallsberg och Laxå som medlemskommuner. Förbundets uppdrag är att leda samt ansvara för de frivilliga utbildningsformerna så som gymnasial utbildning, vuxenutbildningar samt olika typer av uppdragsutbildningar.

Askersunds kommun har skolor och förskolor spritt över en stor del av kommunen, detta är en del utav arbetet med att bibehålla och främja kommunens identitet som landsbygdskommun. För att kunna erbjuda ett så brett utbud av gymnasieutbildningar som möjligt finns Sydnärkes Utbildningsförbund och de utbildningar som där ingår.

Det mellankommunala samarbetet och sambandet mellan kommunerna i Sydnärke är utbrett och långtgående, detta gäller inte enbart utbildning utan sträcker sig även över andra fält så som avfallshantering och detaljplane- samt bygglovsfrågor.

Arbetsmarknad

Sverige är indelat i 60 funktionella arbetsmarknadsregioner (FA-regioner). Indelningen är gjord utifrån att människor kan bo och arbeta inom regionen utan alltför tidsödande resor. Askersunds kommun tillhör tillsammans med nio andra kommuner i länet FA-region 25,

Örebro. Regiontillhörigheten baseras på lokal arbetsmarknad och pendling över kommungränsen.

Den färskaste statistik som Statistiska centralbyrån (SCB) kan presentera avseende arbetstillfällen, arbetskraft och pendling är i skrivande stund från 2021 (Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS 2021). I denna har Askersunds kommun 5524 personer i arbetskraften, varav 3481 arbetar i hemkommunen och 2043 pendlar ut till jobb i andra kommuner. I kommunen finns totalt 4679 arbetstillfällen, varav 1198 bemannas av inpendlande arbetskraft. Motsvarande antal arbetstillfällen år 2000 var 3623, vilket visar att antalet arbetstillfällen i kommunen har ökat med drygt 1000 sedan millennieskiftet.

Av inpendlarna är 776 män och 422 kvinnor. Av utpendlarna är 1130 män och 913 kvinnor. Fler män än kvinnor pendlar således såväl in som ut. I den del av arbetskraften som jobbar i den egna kommunen arbetskraften är 1856 män och 1625 kvinnor. Könsfördelningen mellan kommunens arbetstillfällen är 2632 män och 2047 kvinnor.

Vi är som kommun således beroende av pendling såväl för att klara den egna kompetensförsörjningen som för att våra invånare ska ha arbete. Pendlingen sker i hög grad norrut, främst med bil via riksväg 50. De tre största pendlingsmålen för invånare som pendlar ut ur kommunen är Örebro (735 personer), Hallsberg (543) och Kumla (216)- medan endast ett drygt hundratal personer pendlar till Motala.

Det har skett en god utveckling av antal arbetstillfällen i de kommuner som våra invånare främst pendlar till och mycket pekar på att denna trend kommer att hålla i sig. Inte minst inom logistikrelaterade branscher men även tillverkningsindustri. Hallsbergs och Kumla kommuner satsar på omfattande utbyggnad av verksamhetsområden i de delar av respektive kommun som ligger nära oss. Detta gör framför allt området runt Åsbro till en allt mer intressant plats för utveckling av bostäder och för verksamhetsmark för mindre ytkrävande företagsetableringar.

Arbetstillfällen inom offentlig sektor finns utspridda i länets kommuner utifrån befolkningstäthet men även med en koncentration till Örebro, då regionala funktioner i många fall finns där. Även inom dessa yrkesområden går utpendlingsströmmarna i första hand norrut.

Viss arbetspendling sker med tåg till och från Hallsberg, varför fungerande lösningar för resande med bil eller kollektivtrafik med järnvägsstationen som bytespunkt har en viktig funktion.

Turism och besöksnäring

Turism och besöksnäring i Askersunds kommun bygger till stora delar på begreppen skärgården, naturen, staden och evenemangen. Det finns naturliga kopplingar till angränsande kommuner, såväl geografiskt som i form av mer eller mindre formaliserade samarbeten. En ständigt aktuell fråga för att göra besöksmålen tillgängliga är tillgången på kollektivtrafik och andra transporter.

Cykelleden Runt Vättern passerar genom våra södra delområden och sammanlänkar de kommuner och regioner som finns runt sjön. Även andra cykelleder går över kommungränsen, inte minst mot Laxå, Hallsberg, Lekeberg och vidare mot Kumla/Örebro.

Ett flertal vandringsleder och pilgrimsleder går också över kommungränsen. Dessa ingår i flera fall i olika system som Bergslagsleden, Munkastigen, Katarinaleden och liknande.

Kommunens arbete med turism och besöksnäring i Tiveden bygger på samarbete med Laxå och Karlsborgs kommuner. Nationalparken är en given centralpunkt, men även andra delar av området är förstås intressanta för fortsatt utveckling. Denna måste ske i tät samverkan med besöksnäringen, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Tylöskogen i kommunens östra delar har en stor potential för turistisk utveckling. Här skulle en vidareutveckling av Östgötaleden kunna länkas samman med våra områden. Medan Tiveden erbjuder kortare vandringsleder skulle satsningar på leder i Tylöskogen kunna erbjuda en annan typ av natur och längre vandringar. Området saknar idag besöksnäringens anläggningar/aktörer, vilket gör att ett utvecklingsarbete måste ske långsiktigt. En satsning på Tylöskogen skulle också avlasta Tiveden, som idag är utsatt för överturism under sommarmånaderna.

Norra Vätterns skärgård är populär som besöksmål, inte minst för besökare med båt men även för vandring. Det finns idag vissa samband med Göta kanal, men dessa skulle kunna utvecklas till något mycket större. Ett besök i den norra skärgården ger en helt annan upplevelse för besökaren än att åka rakaste vägen över Vättern mellan Motala och Karlsborg, samtidigt som dessa orter inte skulle förlora på besökarens omväg bland öarna och gästhamnar.

Bostadsförsörjning

Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska kommunerna genom att fastställa riktlinjer planera för bostadsförsörjningen. Planeringen ska ske i samråd med länsstyrelsen, regionen och andra berörda kommuner.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för Örebroregionen 2022–2030 har ett avsnitt om bostadsförsörjning och attraktiva miljöer. I detta framhålls att ökat byggande, skapande av flyttkedjor och minskad segregation/trångboddhet är utmaningar som vi bör fokusera på i arbetet med bostadsförsörjning. RUS ger dock ingen inriktning avseende de rent mellankommunala sambanden avseende bostadsförsörjning, annat än genom att visa stråk för kollektivtrafik.

Askersunds kommun har få service- eller bostadsorter som ligger direkt i anslutning till kommungränsen. Åsbro ligger förvisso bara 2 km från gränsen mot Hallsbergs kommun, men då Hallsberg som ort i sin tur ligger 3 km från gränsen tenderar orterna på intet sätt att växa samman. Tisarbaden, strax öster om Åsbro är sammanväxt med Toskabäcken i Hallsbergs kommun och orterna präglas av en blandning av permanentboende och fritidshus. Landsbygden mellan Tycke och Vretstorp är mer eller mindre glest bebyggd längs hela sträckan. Inget behov finns dock att planera bostadsförsörjning utifrån detta. I kommunens sydöstra del finns Nydalen, som vid en utökning söderut skulle få ett starkt samband med Västanvik i Motala kommun. Detta skulle i så fall motivera viss gemensam planering kommunerna emellan. Övriga delar av kommungränsen har vissa samband med bebyggd landsbygd som fortsätter in i grannkommunen. I dessa fall finns inget behov av ytterligare planering i ett bostadsförsörjningsperspektiv.

Omvärldsanalys

Askersund i omvärlden

Askersunds kommun har med cirka 11 500 invånare (2023) plats 193 av 290 i landet avseende invånarantal. Med plats 126 i landareal (816 km²) hör vi till de medelstora i södra delen av landet och når plats 207 när det gäller befolkningstäthet (14,1 invånare/ km² land).

Vi är alltså en relativt liten kommun med relativt normal yta och en för landsändan låg befolkningstäthet. Ungefär en tredjedel av invånarna bor i Askersunds stad (36 %), en tredjedel i mindre samhällen (31 %) och en tredjedel i landsbygd (33 %). (2020).

I Sveriges kommuner och regioners (SKR) kommungruppsindelning finns Askersunds kommun i huvudgruppen ”Större städer och kommuner nära större stad” och kommungruppen ”Lågpendlingskommun nära större stad” utifrån vår pendlingsstatistik och närhet till Örebro. Våra grannkommuner Laxå och Motala finns i samma kommungrupp som vi medan Hallsberg och Karlsborg tillhör andra.

Vi identifierar oss alltså som en landsbygdskommun men klassas objektivt som en kommun nära en större stad. Detta ger oss möjligheten att fortsätta att odla en tydlig landsbygdsidentitet, men med närhet till en av landets största städer och dess kompletterande utbud.

Askersund i regionen

Askersunds kommun ingår i och samverkar inom Region Örebro. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) pekar ut tio prioriterade områden för utveckling inom regionen, vars mål är att vara vägvisande och beskrivande.

Dessa tio översiktliga mål är:

- *Näringsliv och entreprenörskap*
- *Innovationskraft och specialisering*
- *Kunskapslyft och utbildning*
- *Kompetensförsörjning och matchning*
- *Social sammanhållning och demokrati*
- *Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård*
- *Klimat, miljö och energi*
- *Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer*
- *Transporter och infrastruktur*
- *Upplevelser och evenemang*

Askersunds kommun har en stark arbetsmarknad inom kommunen, men är även tydligt kopplad till den regionala arbetsmarknaden. Närheten till de arbetsmarknaderna som återfinns inom Örebroregionen, då med störst fokus på orter som Hallsberg och Örebro, är en viktig drivkraft bakom Askersunds kommuns fortsatta utveckling. Kommuninvånarnas arbetspendling söderut, mot Motala, är inte obefintligt men inte heller lika betydande som den norrut, mot de tidigare nämnda arbetsmarknaderna.

Transporterna från, genom och till vår kommun innefattar inte enbart persontransporter utan även en betydande del godstrafik. Detta främst genom det delregionala transportsambandet mot Laxå samt genom ScanMed-korridoren söderut.

Askersunds läge, med bland annat den starka kopplingen till Vättern genom Alsens norra strand, gör kommunen attraktiv både ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Vätterns skärgård lockar till besök vilket det stora antalet människor som rör sig i och vistas i området utgör bevis på. Närheten till järnvägsknuten Hallsberg och det pågående arbetet med att göra dubbelspår mellan Hallsberg och Degerön gör att Åsbro har stark utvecklingspotential.

Att bo i Askersund, innebär också att ha tillgång till ett regionalt utbud av nöjen, idrottssammanhang och turism som enkelt och effektivt nås med bil och buss. Det regionala utbudet återfinns inte enbart inom länsgränserna utan även söderut mot Motala kommun.

För att Askersunds kommun fortsatt ska vara attraktivt för inflyttning, etablering av företag och som besöksort bör vi tillvarata de kvalitéer som gör kommunen unik. Tiveden, norra Vättern och dess skärgård, de skiftande kulturlandskapen och tydliga företagsanda bidrar alla med aspekter som är viktiga både för kommunen och för regionen.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna påverkar hela världen, även Askersunds kommun. En varmare medeltemperatur, stigande vattennivåer i våra vatten och ökad risk för ras, skred och erosion är exempel på risker och problem kopplade till klimatförändringarna. Dessa risker och problem påverkar såklart både planering och byggande inom kommunen, likaså påverkar det kommunens invånare. Askersunds kommun kommer genom att planera med nationella miljömål i åtanke minska sitt negativa bidrag till klimatförändringarna.

Lösningen på detta problem kräver dock större internationella satsningar och beteendeförändringar, där Askersunds kommun ska förhålla sig till och bidra till de satsningar som görs för att minimera klimatförändringarna.

Demografiska förändringar

Befolkningsutvecklingen i världen sker inte längre i samma takt som den tidigare gjort. Andelen äldre i samhället blir större samtidigt som barnafödandet minskar. En förändring i demografin påverkar allmänhetens efterfrågan på olika typer av tjänster, där skola, äldreomsorg och vård är exempel på dessa. Befolkningsutvecklingen i Sverige stannar inte av i samma takt som andra delar av Europa och världen, dock kommer dessa förändringar potentiellt att märkas av även här.

För Askersunds kommun kan förändringen märkas av på olika sätt, bland annat genom de exempel som lyfts ovan med förändrad efterfrågan på välfärdstjänster. En allt större andel äldre kontra yngre invånare i kommunen påverkar även försörjningskvoten inom kommunen, det vill säga att allt fler förvärvsarbetande ska försörja fler äldre.

År 2000 var 9,4% av männen i Askersunds kommun mellan 65–74 år gamla, samma ålderskategori år 2022 utgjorde 14,75% av männen. Antalet män mellan åldrarna 15–24 har samtidigt fallit från 11% till 9% under samma tidsperiod.

Snarlika tendenser gäller även kvinnorna i kommunen, där åldersgruppen 65–74 år utgjorde 14,9% av kvinnorna år 2022 och 9,4% år 2000. Antalet kvinnor mellan åldrarna 15–24 har fallit från 9,75% år 2000 till 9,5% år 2022, alltså en mindre skillnad än hos männen.

En förskjutning i antalet äldre kontra yngre har även lett till att det idag råder brist på sjuksköterskor i västvärlden, vilket även det är ett tecken på en åldrande befolkning globalt.

Den megatrend som urbanisering tidigare varit är inte längre lika obestridd idag. Region Örebro län förväntar sig att städerna växer, samtidigt som landsbygderna slutar att minska. I takt med att distansarbete blir vanligare ökar också möjligheterna för befolkningen att bo och leva på platser längre ifrån arbetsplatsen. Askersunds kommun är även att klassa som tätortsnära, med kort pendlingsavstånd till arbetsmarknaderna i både Motala och Örebro. Detta är något som i förlängningen kan leda till en ökad inflyttning till kommunen, främst från den delen av befolkningen som har möjlighet att arbeta digitalt.

Digitalisering och teknisk utveckling

Digitaliseringen är en omfattande megatrend som påverkat, och alltjämt påverkar, samhället. Rörelsemönster förändras, valet av bostad baseras på andra värden och en stor del av detaljhandeln genomförs över internet. Digitaliseringens effekter på samhället är förmodligen oöverblickbara för oss idag, men en sådan effekt är att distansarbete möjliggjorts och normaliserats, något som i sin tur lett till att bostadens närhet till arbetsplatsen inte längre är lika avgörande. De ökade pendlingsavstånd som detta innebär skapar i sin tur nya konsumtionsmönster, rörelsemönster och behov av service.

Digitaliseringen lär även i framtiden skapa förändrade förutsättningar för Askersunds kommun och samhället i dess helhet. Dessa förändringar är svåra att förutspå men leder många gånger till förändringar som vi som kommun tidigare har behövt, och i framtiden kommer att behöva, förhålla oss till. Förändrade rörelsemönster, förändrade flyttmönster och förstörade och förändrade arbetsmarknader kommer även i fortsättningen påverka samhället i dess helhet.

På samma sätt som digitaliseringen förändrar vårt sätt att leva är den ständiga tekniska utvecklingen i samhället något som ständigt påverkar oss. Den tekniska utvecklingen påverkar samhället i stort och rör allt ifrån förbättrade persontransporter, drönantransporter till mer hållbara verksamheter. En fortsatt utbyggnaden av fiber samt mobilnät inom kommunen är en förutsättning för att privatpersoner ska kunna konsumera en alltmer digital vardag, likaså är god bredbandstäckning viktig för att företagen inom kommunen ska kunna utvecklas.

Den tekniska utvecklingen är konstant, något som leder till att nya utmaningar och möjligheter uppstår löpande. Detta ökar vikten av en kontinuerlig planering som kan underlätta för samhällets utveckling samtidigt som möjligheten att möta nya utmaningar blir bättre.

Säkerhet

Det säkerhetspolitiska läget i Sverige, Sveriges närområde samt i världen generellt har kraftigt försämrats under den senaste tiden. Med ett krig på europeisk mark och fler auktoritära ledare runt om i världen har världsordningen skakats om och försämrats. Samtidigt har vi inom Sveriges gränser ett ökande problem med gängkriminalitet och allt grövre våldsdåd. Detta påverkar landets alla kommuner och myndigheter där högre krav ställs på beredskap, en

fungerande integration, brottsbekämpning, riskhantering i planeringsprocesser och datasäkerhet.

I och med den tekniska utvecklingen i samhället blir frågor kring data- och datorsäkerhet alltmer relevant. Cyberkrigsföring inriktar sig inte bara på större myndigheter, kommuner och regioner, utan kan lika gärna drabba Askersunds kommun. Av denna anledning är det viktigt att vi som kommun ständigt utvecklar och bibehåller och utvecklar kommunens informationssäkerhet.

Alla dessa utmaningar är ständigt skiftande och kan komma att bli eller mindre bli aktuella över en natt, där Coronapandemin är ett exempel i närtid. För att underlätta och förenkla hanteringen av dessa kriser och utmaningar är det viktigt med fungerande samarbeten på mellankommunal, regional och nationell nivå.

Del A: Utvecklingsinriktning

Om del A

I utvecklingsinriktningen visas de övergripande strukturerna för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer med ställningstagande för hur dessa strukturer bör utvecklas i ett lokalt, mellankommunalt och regionalt sammanhang. Här redovisas Askersunds kommuns långsiktiga intentioner i grova drag och lyfter fram utvecklingsinsatser som anses vara särskilt viktiga. Dessa utvecklingsinriktningar och utvecklingsintentioner kan vara begränsade till Askersunds kommun men också behandla mellankommunala och regionala samarbeten och samband.

De övergripande strategier som redovisas i detta kapitel visar vad kommunen vill uppnå. Hur detta i sin tur ska ske behandlas under Del B: Mark- och Vattenanvändning. Del A utgör en bakgrund till varför Askersunds kommuns strategi för framtida mark- och vattenanvändning ser ut som den gör, likaså presenterar detta kapitel vissa generella drag som genomsyrar planeringen i dess helhet.

De ställningstaganden och punkter som lyfts i detta kapitel är viktiga men ska för den skull inte lyftas som enskilda punkter. De ska snarare vägas samman och vara vägledande för översiktsplanen och dess strategier. Askersunds kommun är en kommun med många kulturgeografiska och fysiska karaktärer, därför kan vissa av de punkter som återfinns i kapitlet väga starkare än andra i specifika fall.

Fokuset inom kapitlet är på specifika platser och funktioner som inte nödvändigtvis behöver följa de delområdesgränser eller kommungränser som ligger till grund för övrig utveckling inom kommunen. På grund av att detta kapitel hanterar frågor om exempelvis naturområden samt friluftsliv kan man inom vissa delar av kapitlet bortse från denna typ av administrativa gränser, även om de i många fall överensstämmer med de delområdesindelningar som Askersunds kommun i övrigt förhåller sig till.

Kartor och text används för att dels redovisa hur situationen ser ut inom kommunen idag, dels hur dessa aspekter ska antingen utvecklas, bevaras eller förändras i framtiden.

Övergripande strategier

Övergripande strategi

Askersunds kommun består av flera områden med olika egenskaper, karaktärer, miljöer och historier. Vissa av dessa är synliga i landskapet och kan upplevs när man rör sig inom kommunen, jordbrukslandskap blir till Vätterns strand, Vätterns strand blir Tivedens skogar. För att kunna planera kommunens framtid på ett hållbart sätt krävs det att man ser till de aspekter som gör kommunens delområden unika.

Den övergripande strategi som genomsyrar hela denna översiktsplan har nämnts tidigare men tål att upprepas. Askersund är en landsbygdskommun som består av delområden, där dessa i sin tur har ett antal förtätningar. Att planera med orter som centrum med tillhörande omland hindrar utvecklingen i landsbygdskommuner som Askersund, detta då landsbygden i dessa fall ofta reduceras till just ett perifert omland.

Utvecklingen i Askersunds kommun ska till stor del baseras på dessa punkter:

- Hela kommunen är landsbygd, från torget i Askersund till jordbruksmarken, skogen och skärgården.
- Vi ska bevara jordbruksmark så långt detta är möjligt men med möjligheten att ianspråkta mindre områden av lägre kvalitet, där sammanhanget gör det lämpligt.
- Nybyggnationer ska ta hänsyn till allmänhetens tillgång till naturen. Detta gäller både vatten, skog och andra områden med högt naturvärde.
- Vi ska sträva efter en bostadsbebyggelse med tydliga inslag av grönstrukturområden. Grönstruktur ska finnas mitt ibland oss, inte någonstans i periferin. När vi i Askersunds kommun talar om att "planera tigerkaka" är det detta vi syftar till. Detta kan uppnås genom en hänsynstagande detaljplanering och tydliga inriktningar i översiktsplanen.

De utbyggnadsinriktningar som presenteras i "Del A: Utvecklingsinriktning" finns till stor del i kommunens norra delar. Utbyggnadsinriktningar syftar till de stora generella drag som man kan se inom kommunen, men utveckling kan även ske utanför de utpekade platserna. Nya bostäder och verksamheter kan tillkomma utanför de inriktningar som pekas ut i översiktsplanen, främst inom utbyggnadsområdena men även utanför.

I och med att översiktsplanen är uppbyggd utifrån ett tydligt delområdestänk där varje område är unikt så finns en risk att de generella ställningstaganden som gäller kommunen i sin helhet i vissa fall behöver bortses ifrån. Ett generellt ställningstagande ska i regel följas, men kan i vissa fall nedprioriteras.

Bild kopplat till kommunens planeringshierarki. Bild 2.

För att motverka att olika ställningstaganden talar emot varandra så ska ställningstaganden läsas inom ramen för en tydlig hierarki. Ju mindre geografisk yta desto starkare blir ställningstagandet. Tänket visualiseras i bilden ovan.

Att det finns ett behov av en tydlig hierarki som denna visar på hur pass rörlig och verklighetsförankrad denna översiktsplan faktiskt är. I stället för att låta generella ställningstaganden som passar in på majoriteten av kommunen stå ohotade så kan dessa, i undantagsfall, bortses ifrån baserat på delområdenas, stråkens samt orternas specifika behov. Hierarkin medför inte att användarvänligheten i översiktsplanen är låg, utan snarare att man

som läsare kan ta för givet att delområde, stråk och orter har behandlats utifrån de lokala premisser som påverkar dessa.

Kommunens delområden

Vi utgår från det kulturgeografiska perspektivet i vår översiktsplan. Under en mycket lång tid har vårt område befolkats och formats utifrån var människor har brutit mark och etablerat sig som boende eller som företag med verksamheter. Naturvärden och naturresurser ger kommunens delar olika karaktär. Administrativa gränser har skapats och ersatts av nya. Funktionella stråk har vuxit fram utifrån transportleder, samlingsplatser och olika typer av samhällsservice.

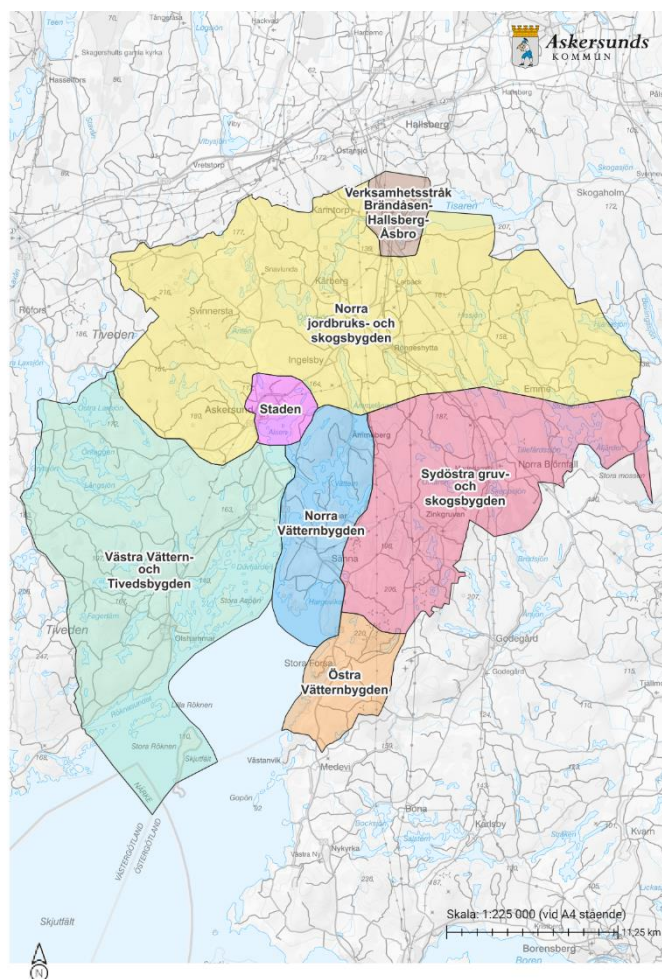
Dessa varierande områdeskaraktärer och stråkbildningar är vår historia och den grund vi bygger vår framtid på. Vi planerar därför kommunens fortsatta utveckling utifrån delområden, främst formade av kulturgeografien. Delområdena har olika egenskaper och i praktiken finns förstås inga skarpa gränser mellan dem. När man förflyttar sig i kommunen kan man ändå se skillnaden mellan områdena på ett tydligt sätt. Ytterligheter som det öppna skärgårdslandskapet och de djupa och dramatiska skogarna eller den ovanligt välbefolkade landsbygden kontra den lilla 1600-talsstaden visar på bredden och behovet av att planera varsamt och anpassat med respekt för både dåtid, nutid och framtid.

Våra delområden är:

- Norra jordbruks- och skogsbygden
- Norra Vätternbygden
- Staden
- Sydöstra gruv- och skogsbygden
- Verksamhetsstråk Hallsberg-Brändåsen-Åsbro
- Västra Vättern- och Tivedsbygden
- Östra Vätternbygden

Att planera utifrån ett delområdesperspektiv respekterar de varierande fysiska och sociala karaktärer som finns inom kommunen, samtidigt som det möjliggör specifik utveckling utifrån delområdenas unika förutsättningar. Att i samtliga planeringsfrågor behandla Askersunds kommun som en enda enhet kan komma att begränsa kommunens fortsatta utveckling.

I översiktsplanens Del B, Mark- och vattenanvändning, beskrivs dels de kommunövergripande riktlinjer som gäller helheten, dels respektive delområde och inom dessa de förtätningar som beskrivs med fördjupande utvecklingskartor. Riktlinjerna kan alltså variera mellan olika delområden, medan de generella gäller överallt och texter om förtätningarna är mer detaljerade. Generellt kan sägas att en riktlinje blir ”mer värd” ju mer finmaskigt det aktuella området beskrivs.

Karta över kommunens delområden. Karta 3.

Levande landsbygd

För att Askersunds kommun även i framtiden ska kunna utveckla den levande landsbygd som finns idag krävs en planering som på ett varsamt och samtidigt progressivt sätt utvecklar lands- och skogsbygden med dess speciella karaktär i åtanke. Detta kan delvis uppnås genom att planeringen till stor del baseras på ett kulturgeografiskt tänk där vi planerar delområdena utifrån deras respektive karaktärer, snarare än att per automatik se jordbruksmark som jordbruksmark, en ort som en ort och så vidare.

Det är en sak att i text förklara att kommunen fortsatt ska bestå av en levande landsbygd, men en annan att omsätta detta i praktiken. Både på en övergripande översiktsplanenivå ner till detaljplaner och bygglov. För att mer specifikt visa hur landsbygden i Askersunds kommun kan utvecklas både varsamt och progressivt arbetar vi med så kallade landsbygdstråk. Syftet med dessa är att tydlig- samt synliggöra exempel på platser inom Askersunds kommun där bostadsbyggande på landsbygden uppmuntras och möjliggörs. Dessa landsbygdstråk utgör inte de enda platserna inom kommunen där uppförandet av en fristående villa på landsbygden kommer att godkännas. Dock fyller de ett syfte i att vara konkreta förslag på platser där landsbygdsutveckling föreslås samtidigt som det visualiserar bilden av en levande landsbygd för nuvarande och blivande kommuninvånare.

Vad vi vill uppnå:

En levande landsbygd där tydliga förutsättningar ges för att leva, bo och verka i hela kommunen.

Transport och tillgänglighet

Med transport syftar vi på allmänhetens upprepade rörelser inom, till och från Askersunds kommun. Med tillgänglighet syftar vi på möjligheten att nå exempelvis arbete, service, utbildning och fritidsaktiviteter på ett önskvärt sätt.

För att Askersunds kommun även i framtiden ska kunna vara en landsbygdskommun där dessa värden bevaras krävs det en tydligt fysisk planering som möjliggör detta sätt att bo och leva på.

Tillgänglighet är ett begrepp vars innebörd varierar beroende på den kontext det används inom. Inom kommunens central- och serviceorter kan tillgänglighet innebära närheten till gång- och cykelvägar som tar dig till arbete, skola och service inom gränserna för orten. På lands- och skogsbygden kan tillgängligheten innebära närheten till en större väg (riksväg 49 och 50) som i sin tur kan ta invånarna till arbete, skola och service samt bytespunkter mellan olika trafikslag.

Orter och befintlig landsbygdsbebyggelse återfinns ofta i direkt närhet till större vägar. Detta gäller inte minst Askersunds kommun där majoriteten av kommunens orter är centralt placerade med närhet till riksväg 49 eller 50. De orter som inte ligger utmed dessa större vägar ligger i stället intill vägar som direkt kopplar an till just riksväg 49 eller 50. Människor har alltid haft ett behov av att kunna transportera sig på ett effektivt sätt, och i en värld där pendling blir allt vanligare kommer detta bli än viktigare. Ser man till de stora infrastruktursatsningarna som det planeras för så är sträckan Oslo-Stockholm något som Askersunds kommun skulle kunna dra stora nytta av. Trots att denna sträckning inte löper genom kommunen så är närheten och förbindelsen till denna sträcka något som ytterligare förstärker pendlingsförmågan i regionen.

Askersunds kommun bör planeras utifrån ett tillgänglighetsperspektiv där närhet och tillgång till infrastruktur och vägar ska möjliggöra tidseffektiva transporter för kommunens invånare. Detta innefattar allt från goda gång- och cykelvägar inom och mellan kommunens orter och att nya bostadsområden samt landsbygdsstråk planeras på platser där tillgängligheten till större vägar är god.

Vad vi vill uppnå:

En god tillgänglighet till transport för kommunens invånare där samordning skapar starkare stråk.

Näringslivsutveckling

Kommunens näringsliv präglas av en företagsstruktur där de större arbetsplatserna ofta ligger i mindre orter. Även i Askersund finns det företag med produktionsanläggningar. Vid sidan av dessa större företag med etablerade anläggningar finns flera verksamheter med relativt stor

personalstyrka som arbetar på annan plats, som bygg-, entreprenad- och transportföretag. Lantbruk och skogsbruk är också stora näringar i kommunen.

Kommunen har haft en god tillväxt av arbetstillfällen under 2000-talet. Tillväxten har längre varit stabil och arbetslösheten låg. Utvecklingen av antal arbetstillfällen har skett på bred front med många små, växande företag som tillsammans med satsningar i de större över tid har skapat en ökning om cirka 50 nya jobb per år. Översiktsplanen ger plats för såväl fortsatt utveckling av de större verksamheterna som nyetablering av anläggningar för mindre företag. Avseende verksamhetsmark tillgodoses framförallt den tydliga efterfrågan som finns i den norra delen av kommunen, men även behoven av plats för tillväxt i befintliga verksamheter i Hammar. Det är svårare att hitta lämplig verksamhetsmark i direkt närhet till Askersund, då riksintressen, värnande om brukad jordbruksmark och markförhållanden sätter snäva ramar för planeringen.

Vid planläggning av bostäder bör aspekten att små företag ofta drivs från hemmet beaktas. Det är därför relevant att planera för företagande men inte för anställda i bostadsområden. En konsultverksamhet kan gärna drivas från en extra byggnad på villatomten medan en verksamhet med anställda ska planeras för att utgå från lokaler i mångfunktionell bebyggelse eller i verksamhetsområden.

Turism

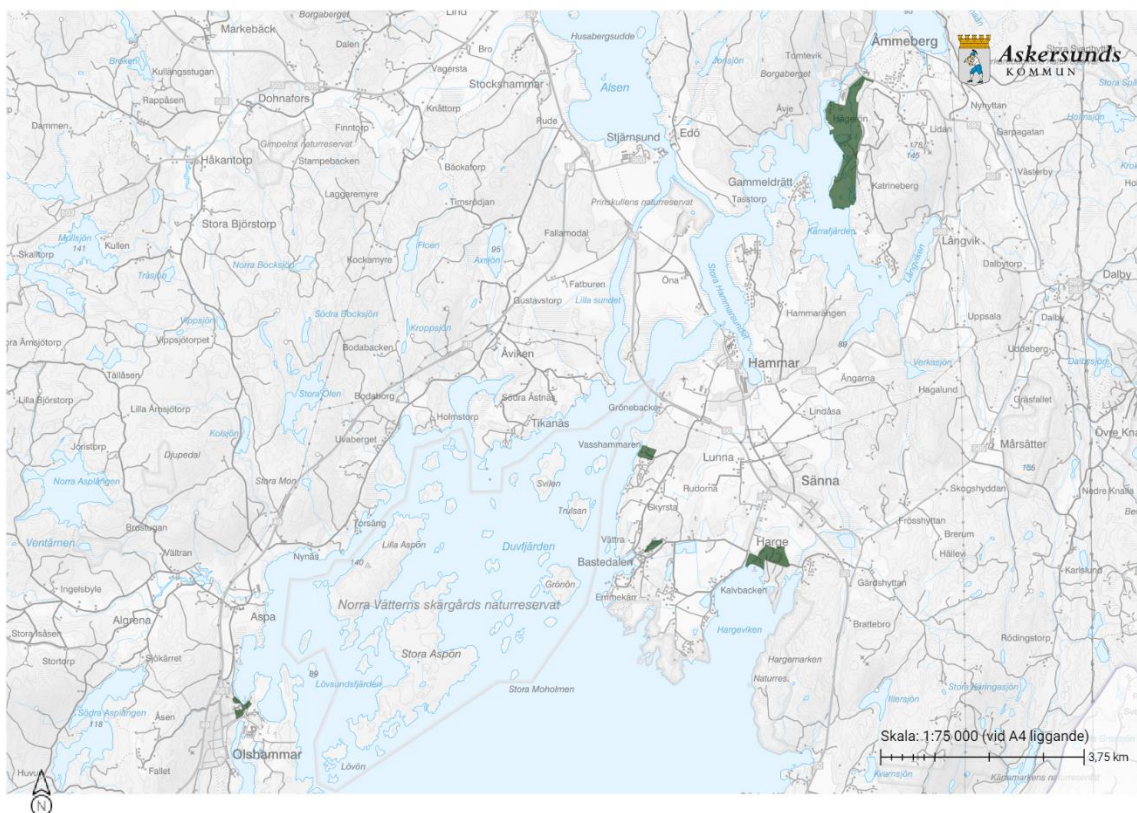
Askersunds kommun har mycket goda förutsättningar för en aktiv och växande besöksnäring. Dagens verksamhet bygger på ett antal boendeanläggningar som kompletteras med småskaligt företagande. Handeln i Askersund med butiker, restauranger och caféer har sin högsäsong under sommartid, vilken ger förutsättningar för att driva verksamhet året runt. Staden har därför ett gott handelsutbud i förhållande till sin storlek.

Planeringen bygger på en växande besöksnäring där entréer förordas för att göra områden begripliga och lättillgängliga. Entréerna ger också möjlighet att styra besöksströmmar. Vissa områden är, främst sommartid, högt belastade av besökare. Därför planerar vi även för besöksnäringssatsningar i områden som har mycket att erbjuda, men idag inte är besökta. Tylöskogen kan till exempel avlasta Tiveden och erbjuda delvis liknande naturupplevelser.

Kommunikationerna planeras i syfte att skapa möjlighet att ta sig till och från besöksmål. Anropsstyrd närtrafik kan spela en roll i detta, vid sidan av transporter med egen bil eller med cykel.

Norra Vätterns skärgård erbjuder exceptionella möjligheter för det rörliga friluftslivet. Oavsett om skärgården upplevs via vandring, paddling, segelbåt eller motorbåt finns unika upplevelser nästgårds med utgångspunkt i gästhamnarna längs Vätterns kust. Besöksnäringen planeras så att de intrång i naturen som görs samtidigt tillgängliggör miljön och skapar förutsättningar för fler grupper att ta del av den.

Besöksnäringens anläggningar bör ges möjlighet att utvecklas i samklang med sin omgivning. Utvecklingen bör ses i ett större sammanhang än det enskilda projektet, då företagen ofta arbetar i nätverk som bygger på varandras verksamheter.

Karta över kommunens utpekade besöksanläggningar. Karta 4.

Klimatanpassning

Risken för översvämning, ras, skred och erosion är idag större än den tidigare varit, detta på grund utav de klimatförändringar som skett och fortsätter att ske. För att minimera risken för skador på den byggda miljön till följd av tidigare nämnda problem ska stor hänsyn tas till dessa faktorer vid översiktsplanering, detaljplanering samt bygglovshandläggning. En tydlig kartläggning av dessa riskfaktorer inom kommunen finns och tas hänsyn till idag och kommer så fortsatt att göra i framtiden.

Översiktsplanen pekar ut områden, landsbygdstråk och platser som enligt kartläggningen inte löper någon risk att utsättas för någon av dessa faktorer. Framtagande och upprätthållande av goda planeringsunderlag är en förutsättning för att översiktsplanen samt framtida detaljplaner ska kunna ta vara på den kunskap som finns kring de ovan nämnda riskerna inom ramen för vår kommun.

Översiktsplanen har noggrant sett till dessa risker innan det att stråk och områden pekats ut, något som går att utröna genom att titta på de kartlager som finns tillgängliga i kartverket.

Det finns sju utmaningar som nationellt pekas ut som prioriterade för klimatanpassning.

- Ras, skred och erosion
- Höga temperaturer
- Översvämning
- Brist i vattenförsörjningen
- Biologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling

- Påverkan på inhemsk och internationell livsmedelsproduktion och handel
- Ökad förekomst av skadegörare, sjukdomar och invasiva arter

Ras, skred och erosion är en påtaglig utmaning och något som kontinuerligt och handfast hanteras löpande genom hela översiktsplanen. Översvämning samt påverkan på inhemsk livsmedelsproduktion är även detta utmaningar som hanteras i översiktsplanen, detta genom att i största möjliga mån bevara kommunens brukningsvärda jordbruksmarker samt att risken för översvämning hanteras vid utpekandet av områden för framtida utveckling. Utpekade utvecklingsområden för bostäder, verksamheter och annan fysisk bebyggelse ska i alla fall planeras på ett sådant sätt att risken för negativ påverkan av ovan nämnda faktorer minimeras. Detta gäller inte minst risken för översvämning.

Högre temperaturer kan motverkas genom bevarandet av nuvarande grönstruktur inom kommunens orter samt genom ett fokus på att möjliggöra ny grönstruktur vid utvecklingen av nya bostads- samt verksamhetsområden.

Ökad förekomst av skadegörare, sjukdomar och invasiva arter samt biologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling är två utmaningar som indirekt kan bekämpas genom en god fysisk planering. Detta genom att planera samt bygga på ett varsamt sätt som i så hög utsträckning som möjligt genomförs på sådana platser där byggandet inte negativt påverkar nuvarande ekosystemtjänster och natur.

Brist i vattenförsörjning är en utmaning som är påtaglig i stora delar av världen, dock inte nämnvärt i Askersunds kommun.

Vad vi vill uppnå:

En bebyggd miljö som är säker och anpassad utifrån rådande och framtida klimatpåverkan.

Klimatpåverkan

Den moderna tolkningen av en klimatsmart planering baseras ofta på en planering som ska syfta till att minska det fysiska avståndet mellan invånarnas bostäder och dess arbetsplatser, tillgång till samhällsservice och så vidare. I en kommun där bostäderna är utspridda och som uttalat vill behålla den landsbygdskaraktär som den besitter är detta svårt att genomföra, och inte heller direkt nödvändigt. I takt med att en allt större del av fordonen som trafikerar våra vägar drivs av förnyelsebara drivmedel minskar också biltrafikens negativa klimatpåverkan. Alternativet att helt fasa ut biltrafiken genom den fysiska planeringen är inte möjlig i vår kommun. Dock kan och ska vi planera landsbygdsstråk och utvecklingsområden på ett sådant sätt att transportsträckorna blir kortare samtidigt som tillgängligheten till de befintliga kollektivtrafiklinjerna ökar.

Bilen kan i framtiden komma att kunna användas som ett transportmedel för att kunna ta sig till bytespunkter för andra typer av transport, exempelvis buss. Genom goda bussförbindelser inom, till och från kommunen kan bilen användas under en del av resan snarare än som det primära transportmedlet.

Detta är inte på något sätt den enda aspekten när det gäller klimatpåverkan, men det är en av de mest påtagliga hos en landsbygdskommun där bilen alltså är det dominerande och effektivaste transportmedlet.

Askersunds kommun ska genom sin fysiska planering minska dess negativa påverkan på klimatet utan att för den delen på ett markant sätt hämma den egna utvecklingen.

Genomförandet av översiktsplanen kommer att påverka den fysiska miljön och kan i längden även komma att ha en negativ inverkan på klimatet. Dessa konsekvenser beskrivs och behandlas i den miljökonsekvensbeskrivning som tillhör översiktsplanen.

Vad vi vill uppnå:

Minska den negativa klimatpåverkan i Askersund.

Genom smart planering minska transportsträckorna där detta är möjligt samt planera för bostäder med tydlig koppling till kommunens transportstråk.

Det sociala perspektivet

Den fysiska planeringen och dess genomförande påverkar den sociala hållbarheten i en kommun. Över tiden förändras och utvecklas begreppet social hållbarhet, men i grunden handlar det om att skapa ett samhälle som ser alla människors erfarenheter och behov, om delaktighet, jämlikhet, folkhälsa och trygghet. Askersunds kommun ska utvecklas på ett sådant sätt att social hållbarhet är en självklar del i planeringen. Det görs genom goda kunskaper hos de som arbetar med fysisk planering och genom att föra dialog med de grupper i samhället planeringen berör.

Översiktsplanen pekar ut områden och stråk för bostäder, verksamheter och grönstruktur. Förtätning av orter ska ske på ett respektfullt sätt där grönområden, service och mötesplatser blandas med bebyggelse. landsbygdsstråk pekas ut på platser där de förstärker redan befintliga karaktärer som finns på platsen. Tydliga landsbygdsbebyggelse ska kompletteras på ett sätt som förstärker den struktur som redan finns på platsen och i området. Andra typer av bebyggelse än den som redan finns inom stråken och/eller områdena bör undvikas såvida detta inte på ett positivt sätt kan påverka den visuella och sociala identiteten inom stråket.

Vi vill uppnå:

En socialt hållbar kommun där det sociala perspektivet är en självklar aspekt i den fysiska planeringen.

Bostäder och goda livsmiljöer

Blandade upplåtelseformer och olika typer av bostadsformer inom en ort eller stadsdel har en positiv effekt på minskad segregation och utanförskap. Att planera bostadsmöjligheter för olika socioekonomiska grupper kan också bidra till att möjligheten att bo kvar på en plats i livets olika skeden och att möten mellan olika människor uppstår. I Askersunds kommun ska man kunna bo och leva i hela kommunen. Nya bostadsområden och bostäder ska uppföras i central-, service- eller bostadsorter, men också i de delar av landsbygden där det är möjligt. För att främja de bebyggelsestrukturer som präglar våra delområden bör landsbygdsbebyggelsen även i framtiden kompletteras med ytterligare enbostadshus. Flerfamiljs-, rad- och parhus bör i första hand planeras inom kommunens orter men kan även placeras på landsbygden såvida dess gestaltning förstärker och överensstämmer med den befintliga bebyggelsen i området.

Bostäder och goda livsmiljöer går hand i hand. Hög kvalitet på boendet, närhet till vardagens viktiga funktioner och väl gestaltade offentliga rum skapar stolthet över platsen där man bor, möten mellan människor och ett fungerande vardagsliv. God gestaltning av nya byggnader och områden kan vid god planering kan bidra till att skapa än mer goda livsmiljöer på den plats där man bor. För att kommunens invånare även i framtiden ska kunna njuta av goda livsmiljöer ska Askersunds kommun planeras på ett sådant sätt att förutsättningarna för detta finns. Exempel på aspekter inom fysisk planering som kan möjliggöra detta är god tillgång till:

- natur
- idrott och kultur
- infrastruktur
- service, vård och omsorg samt utbildning
- arbetsplatser
- mötesplatser

Vi vill uppnå:

En fysisk planering som möjliggör ett gott bostadsutbud och goda livsmiljöer för alla kommunens medborgare.

Rekreation, rörelse och folkhälsa

Naturen är en förutsättning för vår existens medan parkerna, skogarna, ängarna och sjöarna är viktiga byggstenar i samhället. Att skapa goda villkor för människor, djur och växter är därför något som ska tillgodoses i översiktsplanen och efterföljande planering. Närhet till grönska har betydelse för rekreation, friluftsliv och folkhälsa, men även för ekologiska funktioner och för den biologiska mångfalden. Askersunds kommun har naturmiljöer som är tämligen unika även i ett internationellt perspektiv, till exempel Vättern och våra skogsområden, som Tiveden och Tylöskog. För att nå dessa områden krävs ofta bil, vilket begränsar förutsättningarna för vissa grupper att ta del av naturområdena. Detta ökar kraven på att skapa bostadsnära alternativ. Ett bostadsområde där tillgången till grönytor är god, gör det lätt för människor i olika åldrar att aktiveras eller bara njuta av att besöka en välskött park. Tillgången på bostadsnära grönytor, parker och motionsspår minskar tröskeln till fysisk aktivitet för alla grupper i samhället.

De landsbygdsstråk som pekas ut i översiktsplanen är lantligt belägna och nära naturen. I dessa fall ligger vikten vid att behålla den bebyggelsestruktur som finns och säkerställa att tillgången till naturen inte byggs bort.

Att gå eller cykla till service, skola, bytespunkter för kollektivtrafik, arbetsplatser och fritidsaktiviteter främjar rörelse och en god folkhälsa, såväl fysiskt som socialt. Om barn och unga kan röra sig fritt i sitt närområde, eller enkelt cykla till en aktivitet, bidrar det också till att skapa trygghet för föräldrar samtidigt som barnen successivt kan utvidga sina revir på egen hand. Välplanerade och trygga gång- och cykelstråk behöver i första hand finnas i nära anslutning till tätorter.

Vi vill uppnå:

Bostads- och bebyggelseområden med god tillgång till natur för rekreation, rörelse och möten

Gång- och cykelstråk mellan viktiga målpunkter

Barnperspektivet

FN:s konvention om barnets rättigheter är sedan 2020 lag i Sverige. Det ställer extra krav på att även den fysiska planeringen fångar upp barnets perspektiv i planering och genomförande. Idag finns både kunskap och goda exempel på hur barnets erfarenheter och behov kan förstås och tillgodoses i planeringen.

Vi vill uppnå:

En planering som fångar upp barnets perspektiv

Bebyggelse

Utbyggnadsriktning

Utbyggnadsinriktningen i Askersunds kommun visar på en förstärkning av de tydliga stråkstrukturer som till stor del finns i kommunens norra delar men även på andra platser. Liksom tidigare nämnts innebär detta att utvecklingen fortsätter i andra delar av kommunen trots att dessa inte specifikt pekas ut medan de starkaste utbyggnadsinriktningarna finns i de norra delarna.

Bebyggelsen inom kommunen bör lämpligen expandera inom de stråk där den kan bidra till starkare underlag för exempelvis kollektivtrafik, pendling och skolskjuts. I Askersunds kommun bor invånarna spridda över hela dess geografiska yta, av denna anledning pekas landsbygdsstråken ut för att lyfta platser där bostadsbyggande kan koncentreras men samtidigt uppföras på ett landsbygdsmissigt vis.

Ett tydligt drag inom kommunen, som även i framtiden kommer vara tongivande, är att verksamheter och verksamhetsmark är kopplade direkt till Riksväg 50 och 49. Bostäder är i sin tur kopplade till mindre vägar och samhällen med direktanslutning till dessa större vägar. Askersunds kommun ämnar att genom översiktsplanen och i förlängningen den fysiska planeringen även i framtiden bygga vidare på denna struktur.

Utvecklingen inom de utpekade stråken för bostäder bör ske på ett sådant sätt att den förstärker den befintliga karaktären i området samtidigt som nybyggnationerna skapar ytterligare underlag för viktiga samhällsfunktioner. Det bör anses ligga inom ramen för det allmänna intresset att även i framtiden bevara befintliga stråk för bostäder som just bostadsstråk, då det är detta ändamål som platserna lämpar sig bäst för.

Stråket för verksamheter förläggs främst kring de delar av Riksväg 50 som löper mellan Åsbro och Askersund. Det finns idag tydliga verksamhetsområden både söder om Åsbro samt längs med riksväg 50 i höjd med Askersund. Det finns potential och en mening i att peka ut ny verksamhetsmark i närheten kring redan befintliga verksamheter så länge infrastrukturen är god. Närheten till riksvägarna samt den lämpliga marken runt dessa gör platserna attraktiva för nyetablering av verksamheter.

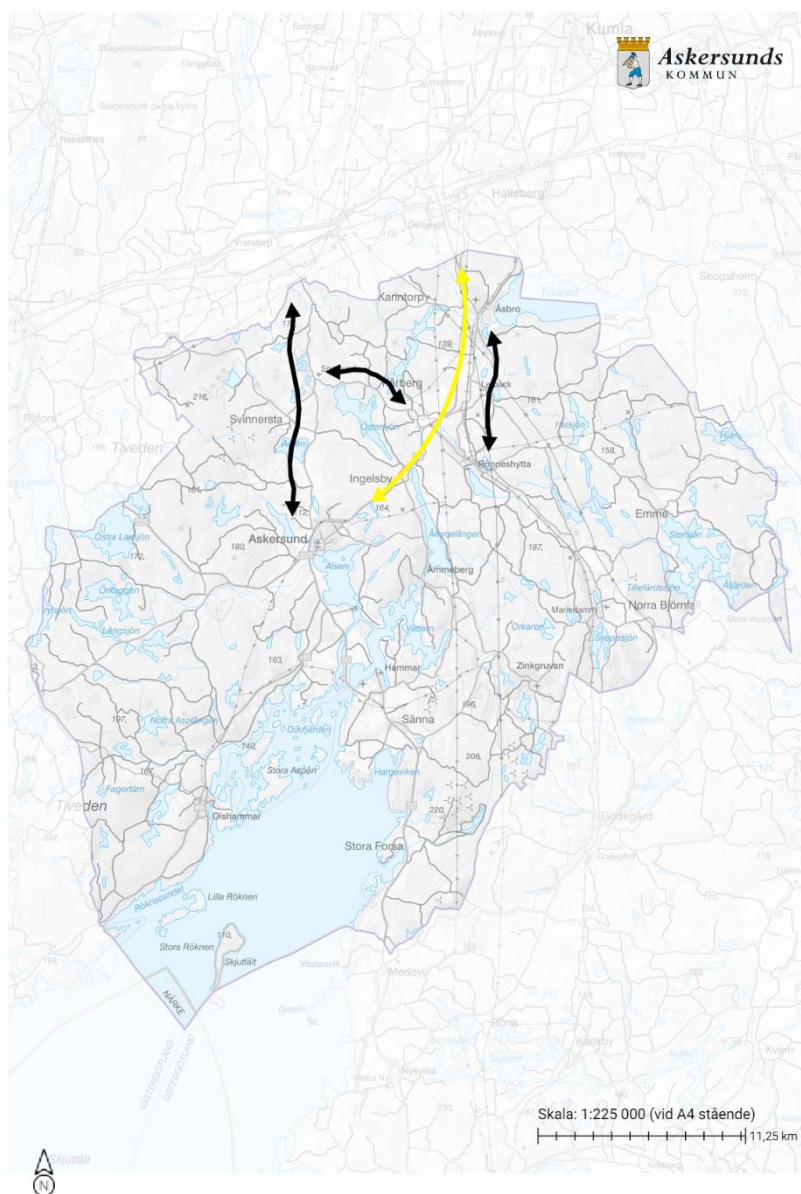
Att med hjälp av utbyggnadsinriktningen ytterligare stärka den struktur som redan finns kommer stärka de punkter som nämnts ovan. Fler och nya arbetsplatser längs med Riksväg 50 kommer öka incitamenten för att även i framtiden bo i de utpekade landsbygdsstråken som är placerade i närheten av riksvägen. Utbyggnad längs med de utpekade

utbyggnadsinriktningarna kommer ytterligare stärka underlaget gällande invånare samt arbetsplatser i ett större perspektiv med stråk som sträcker sig norrut mot arbetsmarknaderna i Hallsberg och Örebro.

Vad vi vill uppnå:

En utbyggnadsinriktning som tar tydlig hänsyn till vilka platser som är lämpliga för olika typer av utveckling samt att tillgodose en långsiktigt hållbar hushållning samt användning av kommunens mark.

En utbyggnadsinriktning som ytterligare främjar samband och kontakter mot arbetsmarknader utanför kommunens gränser.

Karta över kommunens utbyggnadsriktning. Karta 5.

Utbyggnadsområde

Utbyggnadsområde är detsamma som utbyggnadsriktning, med skillnaden att detta gäller områden snarare än mer generella riktningar. Askersunds kommun pekar ut en rad utbyggnadsområden, dessa återfinns både inom utbyggnadsinriktningen och utanför. De utbyggnadsområden som pekas ut utöver de orter som i översiktsplanen har en utvecklingskarta återfinns i tillhörande karta. De områden som specifikt pekas ut i denna karta består av områden inom landsbygdsstråk, där syftet är att utveckla landsbygden. Mer ingående texter samt kartor kring utbyggnadsområden i relation till specifika orter kommer behandlas under Del B: Mark- och Vattenanvändning.

Det kan vara bra att återigen förtydliga att kommunens framtida utveckling inte enbart är fokuserad kring utpekade landsbygdsstråk, utvecklingsområden eller orter. Byggnation på landsbygden samt i orter utan utvecklingskarta begränsas inte trots att de i översiktsplanen inte behandlas specifikt. Byggnationer utanför de utpekade stråken samt områdena kommer att vara fortsatt möjlig om man finner ytor som är lämpliga för detta.

Utbyggnadsområdena är belägna på platser där den befintliga strukturen förstärks samt förbättras. De har en tydlig koppling till infrastrukturen som löper genom kommunen och bidrar till goda förutsättningar för en god bebyggelse- och livsmiljö inom kommunen.

De utbyggnadsområden som är rödmarkerade i kartan är platser där en betydande omdaning av den fysiska miljön kommer att äga rum inom en snar framtid. I det norra området, Åsbro, kommer järnvägen flyttas samt att marken där impregneringsanläggningen tidigare legat har sanerats. Detta öppnar upp kopplingen ner till Tisaren för Åsbro samtidigt som mark frigörs i de centrala delarna av orten. I det södra området kommer Riksväg 50 dras om och i en viss sträckning läggs öster om nuvarande sträckning. Detta leder till att nuvarande sträckning kommer omvandlas till en väg som används för lokala transportbehov, något som i sin tur öppnar möjligheterna att på ett varsamt sätt exploatera området.

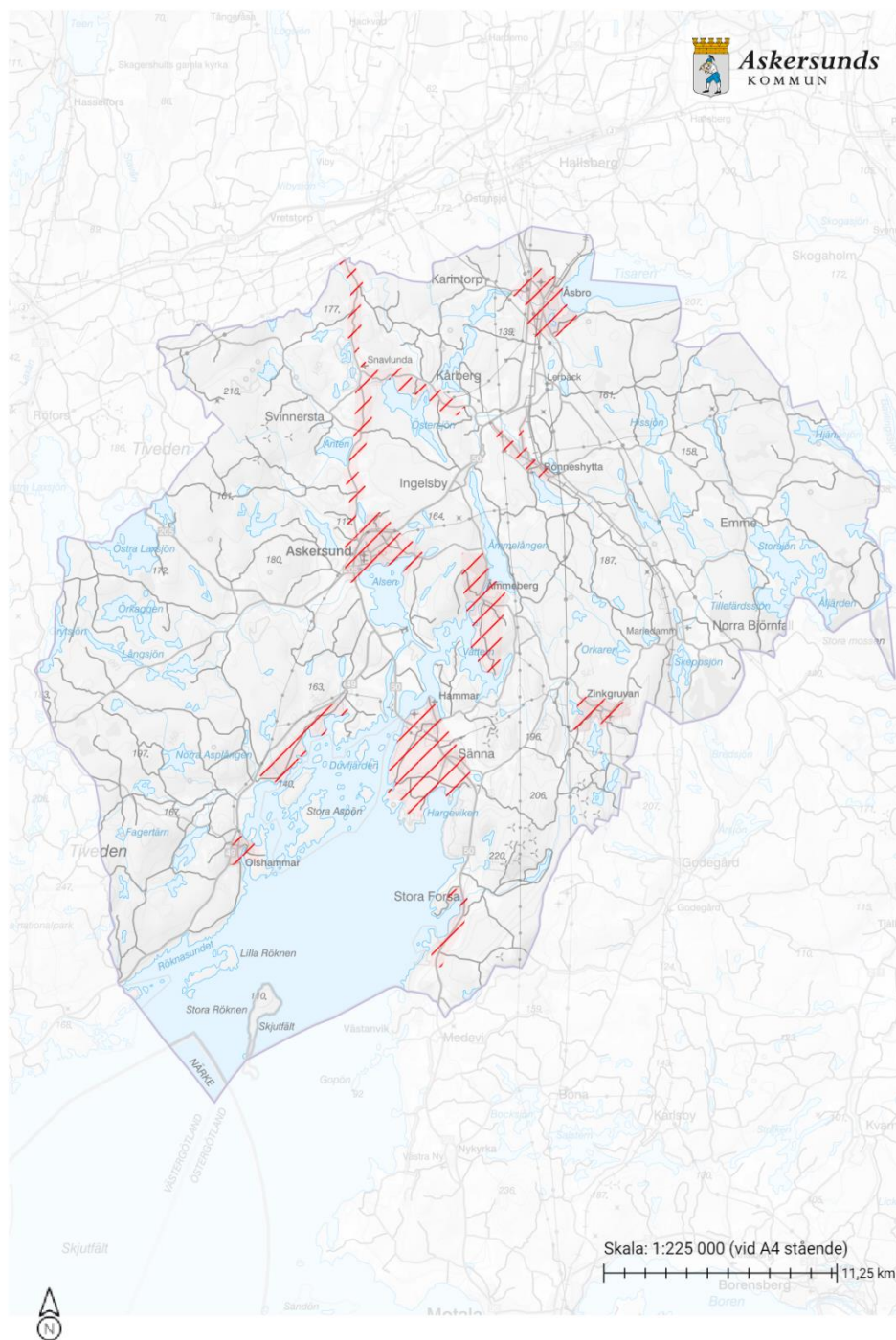
Att det södra området inte pekas ut som ett utbyggnadsområde för bebyggelse på landsbygden beror på att vi i dagens skede inte kan förutspå intresset för denna typ av område. Likaså är Vätterns kust ett område som vi vill behålla tillgänglig för allmänheten, samtidigt som utbyggnadsområde längs med Vättern i stället pekas ut på den mindre exploaterade västra sidan.

Det södra området är ett bra exempel på ett utbyggnadsområde som pekas ut på en plats där andra värden bör varvas med ny bebyggelse.

Vad vi vill uppnå:

Utbyggnadsområden som tar tydlig hänsyn till vilka platser som är lämpliga för olika typer av utveckling

Utveckling inom hela kommunen, både inom de tydliga stråken samt utanför.

Karta över kommunens utbyggnadsområden. Karta 6.

Verksamhetsområden

Askersunds kommun är i ett stort behov av verksamhetsmark, mark som i sin tur ska anses attraktiv och anpassad för den typen av företagande och verksamhet som lämpar sig bäst inom kommunen. Riksväg 50 som löper genom kommunen i nord-sydlig riktning är tungt trafikerad och ett viktigt transportstråk för en stor del av det gods som i Sverige transporteras på väg. Av denna anledning pekas Askersunds kommun ut ett tydligt stråk för verksamhetsutveckling längs med riksväg 50 mellan Åsbro i norr och Askersund i söder. För att hitta mark som är lämplig för denna typ av exploatering utifrån perspektiven miljö, placering och attraktivitet

har de platser som i denna översiktsplan pekas ut som verksamhetsutvecklingsområden främst placerats på skogsmark.

Askersunds kommun ställer sig generellt mycket positiv till nyetablering av företag av olika karaktärer inom kommunen. Dessa företag ska dock främst ges möjligheten att etablera sig på platser som både gynnar företagen och kommunen. Detta gäller då allt från el och vattenförsörjning till tillgången till arbetskraft, goda trafikförutsättningar och att etableringarna kan ske på annan typ av mark än jordbruksmark. Skapandet av ett tydligt verksamhetsstråk längs med riksväg 50 skapar en tydlig enighet i planeringen likväl som marken är framtagen för att vara väl lämpad för den typ av etableringar som är i behov av närheten till tydliga kommunikationer.

Vidare skapar verksamhetsutvecklingsinriktningen mellan Askersund och Åsbro tydliga band mot Hallsbergs kommun och det logistiknav som där finns. Att Askersunds kommun kan erbjuda verksamhetsmark för mindre ytkrävande etableringar samtidigt som Hallsbergs kommun har möjligheten att erbjuda mark för de mer ytkrävande företagen skapar ett tydligt mellankommunalt samband som sträcker sig över kommungränserna.

Det är i stadiet av detaljplanering som tydliga linjer kring gestaltning och placering inom utpekade område blir en viktig fråga, men ett generellt ställningstagande kring gestaltningen av verksamhets- och industribyggnader inom kommunen är att de så långt detta är möjligt ska gestaltas med hänsyn till omkringliggande bebyggelse och natur.

Vad vi vill uppnå:

Skapa möjligheter för företag och verksamheter att etablera sig längs med riksväg 50 med god tillgång till infrastruktur och kommunikationer.

Regional kärna

Örebro med cirka 150 000 invånare är regionens kärna med flygplats, universitet och sjukhus samt ett omfattande sport- och kulturbud. Den stora och breda arbets- och bostadsmarknaden i Örebro har betydelse för hela regionen. Arbetspendlingen mellan Askersunds och Örebros arbetsmarknader är omfattande och något som Askersunds kommun kan ta vara på.

Utöver Örebro är Hallsberg med sina stora arbetsplatser kopplade till logistik en viktig arbetsmarknad för invånarna i Askersunds kommun. Här finns ett tydligt samband gällande pendling, då främst från Åsbro till Hallsberg. Vidare hänvisas större ytkrävande logistikverksamheter till Hallsbergs kommun där dessa typer av verksamheter ges goda förutsättningar tack vare närheten till den betydande järnvägsknuten. Askersunds kommun med sin centralt belägna riksväg lämpar sig i stället bättre för mindre ytkrävande verksamheter.

Vad vi vill uppnå:

En planering som tar vara på regionens och närområdets olika styrkor.

Centralort

Askersund är kommunens centralort med en befolkning om cirka 4000 personer. Kollektivtrafiken har en tydlig knutpunkt i orten samt att Riksväg 50 passerar orten. Kommunens enda skola för klass 7–9 finns i Askersund, i samma byggnad återfinns

konsertsalong med bio, utställningsplatser för konst samt bibliotek. Trots att det finns ett antal serviceorter inom kommunen återfinns majoriteten av den kommersiella servicen i Askersund, med bland annat ett antal livsmedelsbutiker, detaljhandel samt restauranger och kaféer.

Askersund har på senare år utvidgats i och med skapandet av ny tomtmark i Gustavslund samt på Edö. Askersund har potential att växa ytterligare både sätt till verksamhetsmark samt tomtmark där verksamhetsmarken främst förläggs i ortens utkanter.

Vad vi vill uppnå:

En stark centralort som även i framtiden ska behålla de servicefunktioner som orten idag erbjuder.

Genom aktiv planering utöka utbudet av service, bostäder samt arbetstillfällen i orten.

Serviceort

Kommunens serviceorter består av Åmmeberg, Rönneshytta och Åsbro. Vad vi inom Askersunds kommun definierar som en serviceort är en ort med serviceutbud som förskola, skola och livsmedelsbutik. Skola 1–6 samt förskola återfinns på en rad olika platser inom kommunen, detta är dock inte fog nog för att dessa orter bör klassas som serviceort.

Majoriteten av kommunens service är belägen i Askersund med tandläkare, vårdcentral, detaljhandel som exempel, kompletterande livsmedelsbutiker på serviceorter fyller dock en stor funktion för dess närområde. Att inte behöva lämna sitt närområde (eller sin ort) för att handla mat och andra vardagsprodukter leder till att orten klassas som en serviceort.

Det finns olika definitioner inom olika sammanhang för vilken typ av service som krävs för att en ort ska kunna klassas som en serviceort. Den definition som vi använder oss av i Askersunds kommun passar en landsbygdskommun väl och gör att dessa orter ges vikt som komplement gällande just serviceutbudet i kommunen.

Vad vi vill uppnå:

Kommunens serviceorter ska behålla de servicefunktioner som idag erbjuds samt om möjligt utvecklas med ytterligare servicefunktioner.

Bostadsort

I Askersunds kommun finns bebyggelse mer eller mindre överallt. Enstaka hus och mindre samlingar av bostäder kompletterar de sammanhängande orterna på olika platser i kommunen. För att klassas som en bostadsort inom ramen för översiktsplanen ska man enligt definitionen från SCB klassas som tätort eller småort och ej kvalificera sig för grupperna service- eller centralort.

Utöver de orter som SCB definierar som tätort eller småort har Svinnersta, Stora Forsa samt Närkesberg pekats ut som bostadsorter. Dessa orter är för stora för att inte klassas som bostadsorter samtidigt som de är för små för att enligt SCB klassas som småorter. Dock finns lokalt kulturella och kulturgeografiska anledningar till att dessa orter pekats ut, detta gäller främst Närkesberg, Stora Forsa och Svinnersta. Dessa orter är kända inom och utanför kommunen och är uppbyggda på ett sådant sätt att de inte har en central mittpunkt men trots detta är att klassas som bostadsorter.

En ort som inte pekas ut som varken central-, bostads- eller serviceort ska inte påverkas negativt utav detta. Att peka ut orter som dessa ska underlätta för användare av översiktsplanen att förstå hur strukturen ser ut inom kommunen.

Vad vi vill uppnå:

En planering som visar på den viktiga funktion som bostadsorter erbjuder.

Planera kommunen på ett sådant sätt att dessa bostadsorter även i framtiden är attraktiva platser att bo och leva på.

Större besöksmål

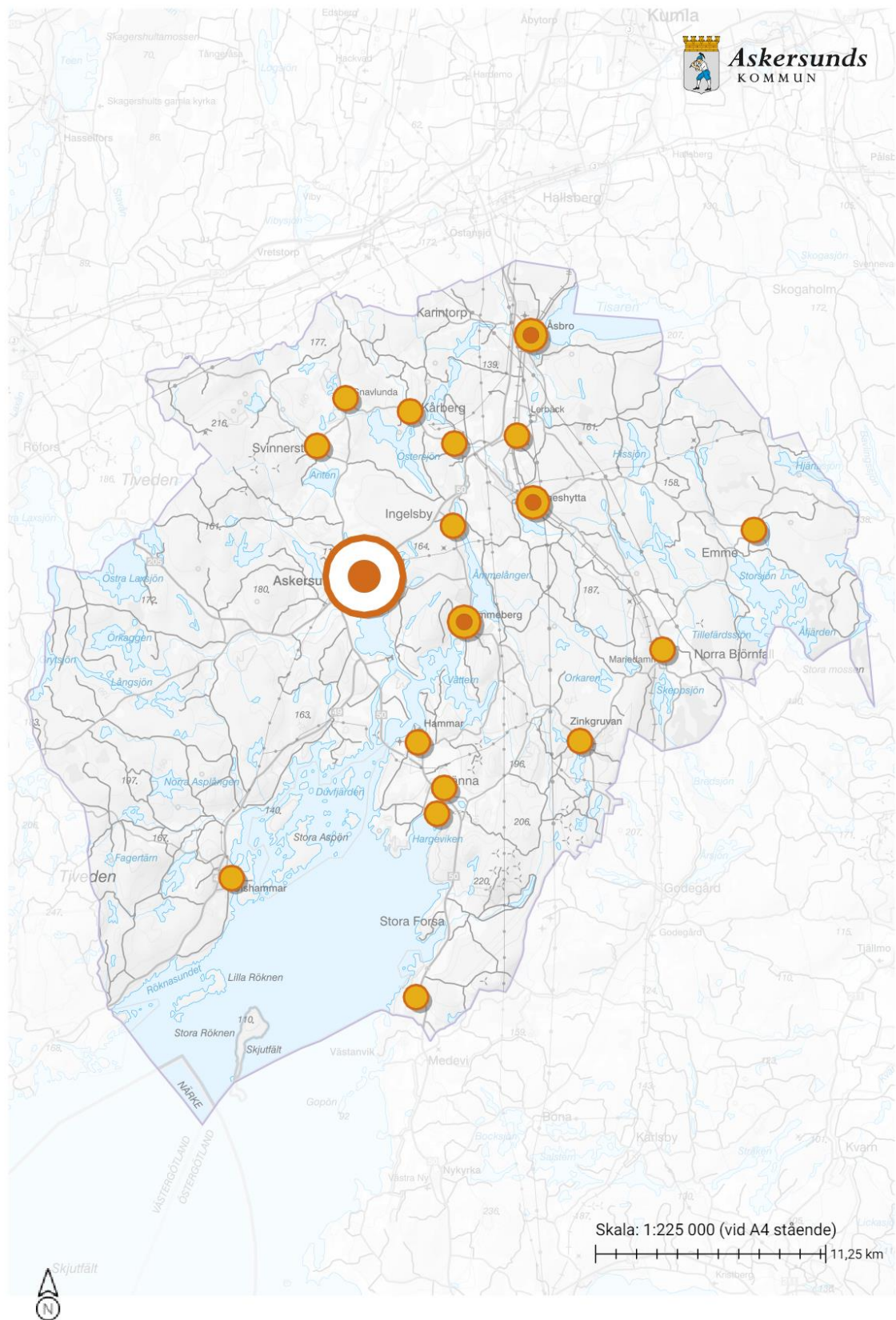
Askersund, Tiveden, Vättern, Utnäset, Harge samt Harge uddar är exempel på stora besöksmål inom kommunen som lockar en sådan mängd besökare att det i vissa fall har en negativ påverkan på trafiksituationen i kommunen. Dessa besöksmål är starkt säsongsbetonade med en tydlig ökning av besökare under sommarhalvåret. Stora besöksmål som dessa är en oerhörd tillgång för företag och invånare i Askersunds kommun men kan utan tydliga förutsättningar vara problematiska. Besökare ska ha tillgång till parkeringar samt funktionella vägar som möjliggör den stora ökningen av besökare under sommarhalvåret. Finns inte detta riskerar man vägar som övertrafikeras samt att parkeringen av bilar leder till svårigheter för utryckningsfordon att kunna nå fram till vissa platser. Detta gäller främst besöksmål som Utnäset, Harge samt Harge uddar.

Under tidigare år har det uppmärksammats att marknadsföring av vissa specifika besöksmål i exempelvis sociala medier, radio eller tidning har lett till att just dessa besöksmål fått en oerhörd stark tillströmning av besökare. Denna tillströmning har i vissa fall varit så stark att besöksmålen knappt kunnat hantera den mängd besökare som i och med marknadsföringen besökt platsen under en och samma tidsperiod. Detta har i sin tur lett till att man i vissa fall behövt begränsa marknadsföringen för dessa besöksmål för att besöksnäringen ska ske på ett hållbart sätt.

För att tillströmningen av besökare under sommarhalvåret inte ska riskera att påverka trafiksäkerheten negativt bör tydliga entréfunktioner upprättas där vägbeskrivningar, parkeringsmöjligheter och övrig infrastruktur anpassas och tydliggör för besökarna.

Vad vi vill uppnå:

En besöksnäring som i framtiden kan utvecklas utan att behöva begränsas av infrastruktur och avsaknaden av entréfunktioner.

Karta över kommunens utpekade centralort, serviceorter och bostadsorter. Karta 7.

Natur och friluftsliv

Viktigt samband för natur och friluftsliv

Pilgrimsleden Munkastigen löper genom hela den västra delen av kommunen. Denna led knyter samman kommunens västra naturområden med närliggande kommuner. Bergslagsleden och Katarinaleden är ytterligare exempel på leder som löper genom kommunen.

Bergslagen Cycling har en rad utpekade cykelleder som binder samman Askersunds kommun med närliggande kommuner som Örebro, Hallsberg, Laxå, Lekeberg och Motala. Dessa leder kopplar samman de stora sammanhängande områden för natur och friluftsliv som Askersunds kommun har att erbjuda med områden i tidigare nämnda kommuner. Att dessa leder även finns utpekade i olika svårighetsgrader och uträknad tidsåtgång gör de attraktiva för den bredare massan.

Dessa samband gör Askersunds kommun till en etapp av en större upplevelse och inte nödvändigtvis till huvudmålet, något som ytterligare utökar det utbud gällande rekreation och rörelse som kommunen har att erbjuda. Utöver detta leder dessa samarbeten över kommungränserna till att besökare som inte tidigare övervägt Askersunds kommun som ett besöksmål får uppleva kommunens vackra och varierande natur och kultur.

Viktiga samband måste också sägas vara de riksvägar (49 samt 50) som binder samman Askersunds kommuns stora naturområden med övriga Sverige. Vägarna gör att man på ett effektivt sätt kan röra sig mellan kommunens olika områden och tillgängliggör dessa för de besökare som besöker kommunen i exempelvis husbil eller med husvagn.

För att ytterligare tillgängliggöra de stora naturvärdena och sevärdheterna som finns inom kommunen är det av stor vikt att kollektivtrafiknätet möjliggör resor till och från besöksmålen.

För att dessa samband även i framtiden ska gynna besöksnäringen, turismen och friluftslivet i Askersunds kommun bör de kommunöverskridande lederna och sambanden vårdas och utvecklas genom samarbeten med berörda kommuner. Nya samarbeten kan ligga till grund för att nya leder öppnas och marknadsförs, exempelvis inom kommunens östra delar kring Tylöskogen.

Viktig funktion för natur och friluftsliv

De besöksmål som klassas som viktiga funktioner för natur och friluftsliv inom Askersunds kommun är följande

- Tiveden
- Tylöskogen
- Askersund
- Vättern
- Södra Bergslagens gruvområden
- Badplatser
- Naturresevat

Dessa funktioner bidrar till besöksnäringen och turismen inom kommunen och är specifika platser och områden som lockar besökare. Dessa bör vara tillgängliga på ett bra sätt för kommuninvånare samt besökare och förstärks genom tydliga samband som knyter samman dessa funktioner med varandra. Detta behöver inte nödvändigtvis ske genom entréfunktioner eller andra fysiska ingrepp utan kan lika gärna ske genom marknadsföring och upplysning kring vad dessa funktioner (besöksmål) har att erbjuda.

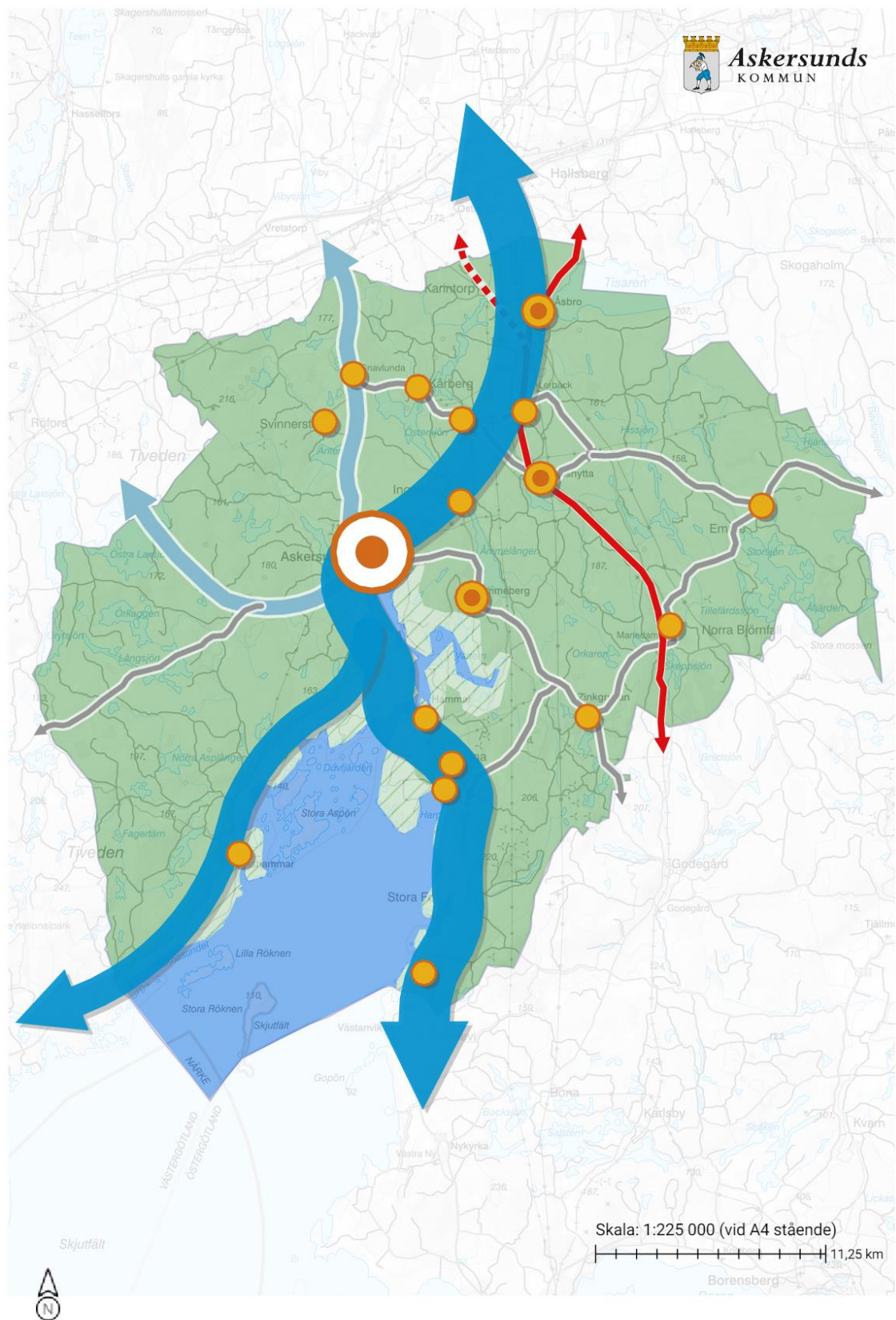
Även i framtiden ska dessa funktioner ses som viktiga för Askersunds kommun och ska främjas genom samarbete, diskussion och arbete kring dess tillgänglighet. Dessa samarbeten och diskussioner kan ske både inom organisationer i Askersunds kommun samt inom ramen för mellankommunala och regionala samarbeten.

Sammanhängande område för natur och friluftsliv

Askersunds kommun präglas starkt av sin tillgång till en varierande och vacker naturmiljö. Utöver de tydliga bebyggelsestråk, orter samt större vägar som löper genom kommunen kan resterande delar av kommunen klassas som sammanhängande områden för natur och friluftsliv. Detta innefattar även Norra Vättern samt Vättern i sin helhet, där det sammanhängande området är stort och löper genom flera olika kommuner. Att peka ut ett sammanhängande område för natur och friluftsliv som på vissa platser även kan innefatta bebyggelse betyder inte att utvecklingen av bebyggelsen därinom ska upphöra att utvecklas. Den karta som kopplas till dessa områden visar hur dessa aspekter ser ut i dagsläget samt hur de förväntas se ut inom en snar framtid, detta utan att hämma kommunens utveckling.

De streckade områden i kartan som utgör kusten längs med Vätterns östra, västra och norra strand är områden där bebyggelse, natur och orört kustlandskap varvas med varierande avstånd mellan dem. För att dessa platser även i framtiden ska kunna utvecklas, om än på ett varsamt sätt med de allmänna intressena i fokus, så bör alla förändringar i detta område behandlas som unika fall. Detta gäller för alla områden utom dem som kan tolkas som redan ianspråktagna av befintlig bebyggelse samt de landsbygdsstråk för bostadsbebyggelse som pekats ut.

Vi ska även i framtiden kunna erbjuda våra invånare och besökare större sammanhängande områden där natur och friluftsliv ligger i fokus. Dessa kan varvas med bebyggelse som uppstår på ett sådant sätt att det förstärker den befintliga lantliga karaktären som går hand i hand med dessa områden för natur och friluftsliv.

Karta över kommunens natur- och friluftsliv med tillhörande komplementlager. Karta 8.

Kommunikationer

Förbindelse för kollektivtrafik

Region Örebro län är kollektivtrafikmyndighet i Örebro län. Kollektivtrafik anordnas i första hand med Länstrafikens linjebussar från Askersund norrut längs riksväg 50, via gamla riksvägen mellan Lerbäck och Åsbro, med start/slutdestinationer i Örebro, Kumla och Hallsberg. Förutom denna stomtrafik finns en linje mellan Askersund och Mariedamm via Zinkgruvan. Hållplatser finns längs linjerna och resecentrum i Askersund, vid Sjöängen, är knutpunkt för trafiken.

I de delar av kommunen som inte har tillgång till linjetrafik erbjuds under vissa tider anropsstyrd närtrafik som ger möjlighet att åka mellan en adress på landsbygden och en närtrafikhållplats i Askersund. Trafiken är inte att betrakta som en ersättning för linjelagd trafik, utan ska ses som en kompletterande möjlighet.

Vid sidan av den trafik som erbjuds av Länstrafiken finns ett privat kollektivtrafikutbud veckovis mellan Olshammar och Askersund.

Askersunds kommun anser att vidareutveckling och utbyggnad av de befintliga kollektivtrafikförbindelserna är av stor vikt för att möjliggöra framtida transporter inom kommunen. Detta gäller främst möjligheten att med buss kunna ta sig till och från kommunens södra delar. Som det ser ut idag finns det ingen linjetrafik som trafikerar sträckorna Askersund - Olshammar eller Askersund - Nydalen, något som rimmar väldigt illa med framtida möjligheter till ett hållbarare och effektivare samhälle.

Kommunen anordnar skolskjuts för de elever som uppfyller kraven för att ta del av tjänsten. I möjligaste mån används linjelagd trafik för skolresor, men en stor del av eleverna åker i kommunens upphandlade trafik. Till följd av att en stor andel av vår befolkning bor i mindre orter och i ren landsbygd åker över hälften av våra skolelever någon form av skolskjuts. Detta är en mycket hög andel jämfört med andra kommuner. Den omfattande skolskjutstrafiken ställer i sin tur krav på vägstandarden, även på de mindre vägarna.

Förbindelse för cykeltrafik

Den fortsatta utbyggnaden av gång- och cykelvägnätet bör koncentreras till att sammankoppla befintliga sträckor så att större sammanhängande stråk skapas. Detta gäller både inom och mellan orter. Gång- och cykelvägar till/från skola, arbetsplatser, service och bytespunkter för kollektivtrafik bör prioriteras.

I de fall översiktsplanen ger konkreta förslag på komplettering av gång- och cykelvägnätet inom orter framgår detta av orternas utvecklingskartor. När nya förbindelser föreslås mellan orter beskrivs det i texter om berörda delområden.

Planeringen av utbyggnaden bör samordnas med den regionala cykelplanen och länsplanen för regional transportinfrastruktur, för att uppnå god effekt i såväl trafiklösningar som finansiering. I den regionala cykelplanen finns inga sträckor i Askersunds kommun planerade för utbyggnad under planperioden 2022–2033. Sträckan Askersund-Åmmeberg (väg 586 och 590) avses utredas till planperioden därefter.

Förbindelse för godstrafik

Järnväg

Under den inledande tiden som denna översiktsplan gäller byggs de sista delarna av den dubbelspåriga järnvägen mellan Hallsberg och Mjölby ut, genom hela kommunen. Järnvägen är den del av det så kallade TEN-T nätet (Trans European Transport Network), delen Scandinavian-Mediterranean med ändpunkter i södra Italien och Nordnorge. Örebro pekas ut som storstadsnod i systemet och i denna nod ingår även Hallsberg som en mycket viktig järnvägsknut. En ny del som tillkommit i TEN-T nätet är sträckan Stockholm-Oslo, som ger vår region ett ännu bättre logistiskt läge i landet, såväl för persontransporter som för gods.

Väg

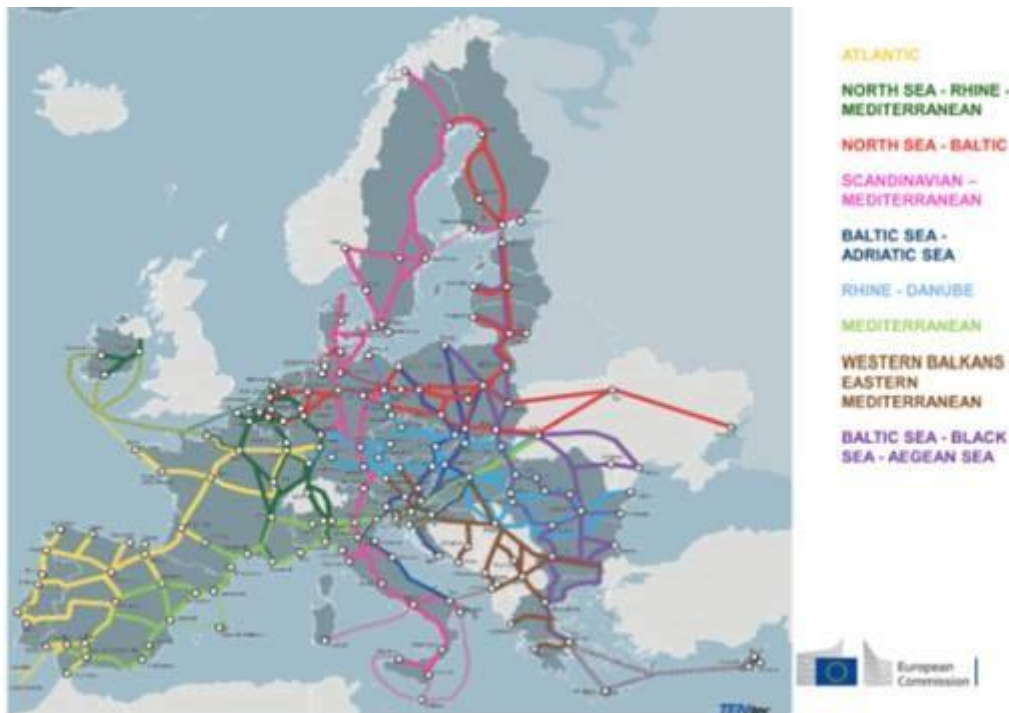

Bild föreställande TEN-T nätet. Bild 3.

Riksväg 50 är en av landets stamvägar och ingår liksom exempelvis E18 och E 20 i den nationella planen för transportinfrastruktur. Sträckan i vår kommun är en av de vägar i landet som har högst andel tung trafik. Vägen är en mycket viktig matarled för gods från de sydliga hamnarna. I vårt område nås dessutom tidsgränsen för körpass från dessa, varför många ekipage stannar för vila eller nattsömn i trakten. Detta bör beaktas vid planering av ytor som kan användas för uppställning av stora fordon. Hallsbergs logistikverksamhet med omlastning mellan bil och tåg samt närheten till Örebro flygplats som har en stor roll för fraktflyg, gör också riksväg 50 till en mycket trafikerad väg. Bulleraspekten måste tas på allvar i planeringen.

Riksväg 50 är utpekad som rekommenderad primär väg för transport med farligt gods. Den är även godkänd väg för fordon med upp till 34,5 meters längd.

Riksväg 49 (Från Askersund söderut på Vätterns västra sida) och länsväg 585/592 (Gärdshyttan-Zinkgruvan) är utpekade som sekundär väg för farligt gods.

Farligt gods får ej föras på länsväg 205 (mellan Askersund och Laxå) samt länsväg 907 (den gamla genomfarten i Askersunds stad).

Bytespunkt för kollektivtrafik

Då en jämförelsevis stor andel av vår befolkning inte har tillgång till kollektivtrafik inom 500 m från bostaden (cirka 37 % jämfört med länets 61 % och rikets 81 % enligt Koladas siffror för år 2021) bygger nyttjandet av trafiken på att bussresenären kan använda bytespunkter, inte bara till/från gångtrafik utan även till/från cykel och bil. Längs sträckan Askersund-Åsbro finns pendlarparkeringar vid Askersunds resecentrum, vid Askersunds norra infart, vid Ingelsby och vid Skyllbergsvallen. I planeringen av nytt vård- och omsorgsboende i Åsbro bör det beaktas att en del av detaljplanen skulle kunna möjliggöra en pendlarparkering även där. Ingen formellt utsedd sådan finns idag på orten även om parkeringen utanför Tallbackskyrkan används för detta ändamål.

Bytespunkternas betydelse kan förutspås öka då vi mer och mer tenderar att dela upp resan. På så sätt ses gång- och cykeltrafik som bra färdsätt till och från kollektivtrafik. Även bilresan kan gå till en bytespunkt i stället för hela vägen till slutmålet. Bytespunkterna bör anläggas på ett sätt som upplevs som säkert både för resande och avseende kvarlämnade fordon. Bytespunkterna bör också vara prioriterade för anslutning med gång- och cykelvägar.

Om en bytespunkt kan planeras för att samverka med andra målpunkter än hållplatser för kollektivtrafik kan nyttan öka ytterligare.

Vägar

Väg i nationell plan för transportinfrastruktur

Riksväg 50 är en del av landets stamvägnät och utgör en pulsåder genom kommunen för såväl lokal trafik och pendling som för genomresande person- och godstransporter. Större åtgärder på vägen planeras i den nationella planen för transportinfrastruktur. Efter de senaste årens ombyggnationer återstår endast nybyggnation av sträckan Nykyrka-Brattebro för att vägen ska vara helt mittseparerad och ha en standardhastighet om 100 km/h på sträckan E4 vid Mjölby till E 20 vid Brändåsen. Byggnationen av Nykyrka-Brattebro planeras starta 2026 och beräknas ta cirka tre år att genomföra.

Vägar i länsplan för regional transportinfrastruktur

Med undantag för riksväg 50 och enskilda vägar planeras utveckling av vägnätet i länsplan för regional transportinfrastruktur, nedan kallad länsplanen. Vägarna nedan har nyligen fått större insatser gjorda eller planeras för åtgärder.

Riksväg 49 (från Stjärnsund, strax söder om Askersund, söderut längs Vätterns västra sida) har relativt nyligen gjorts mittseparerad med 100 km/h-standard på sträckan från Rv 50 i norr till Stubbetorp, strax norr om Olshammar. Delen söder om den nybyggda håller 80 km/h-standard och är inte mittseparerad.

Länsväg 205 mellan Askersund och Laxå håller 80 km/h-standard och är inte mittseparerad. Vägen är föremål för utredning för trafiksäkerhetshöjande åtgärder i länsplanen på sträckan Askersund-Karlskoga.

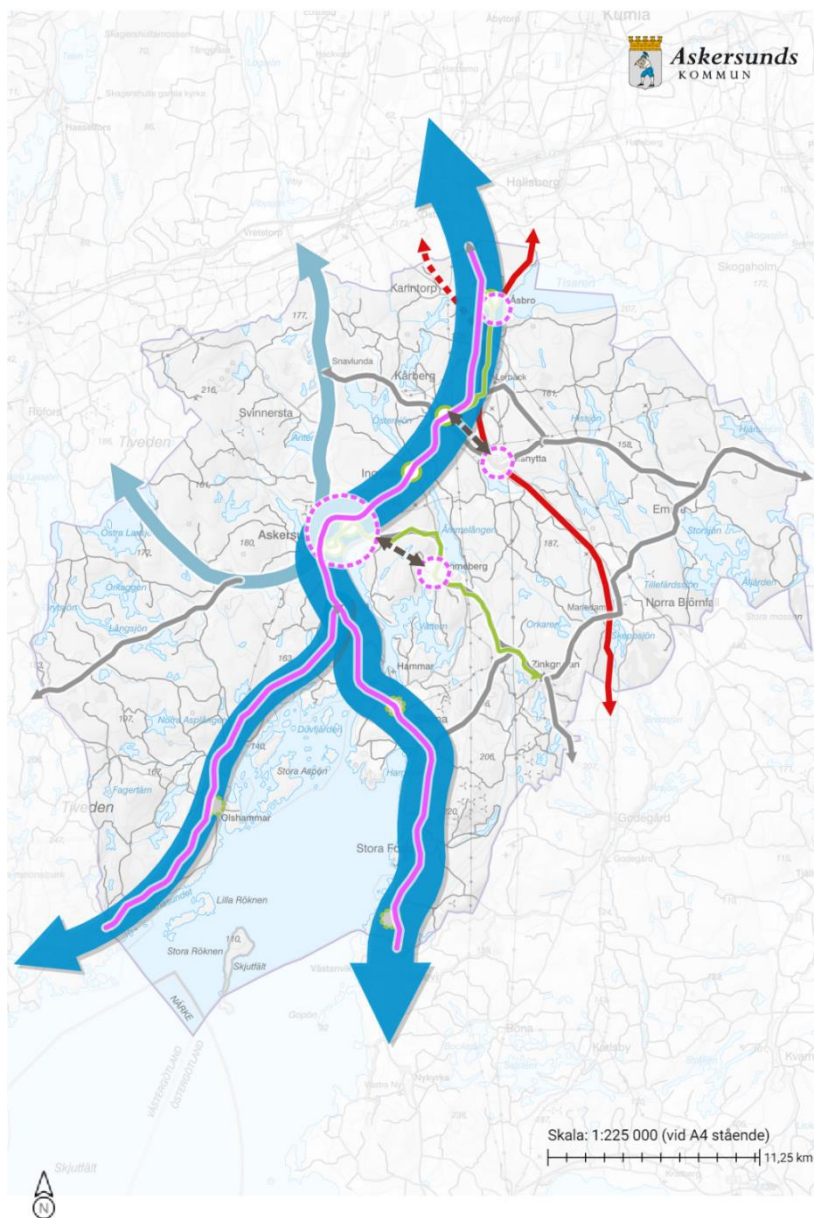
Länsplanen har även avsnitt om hur det finmaskiga vägnätet ska hålla en funktionell standard.

Enskilda vägar

Enskilda vägar fyller en stor funktion för mobiliteten på landsbygden. De är viktiga för boende och besökares resande men även för att samhällsservice som skolskjuts, hemtjänst, post, räddningstjänst och liknande ska fungera på landsbygden.

Drönartransporter

Drönartransporter kan komma att bli vardagliga inslag inom en snar framtid, oavsett om detta gäller person- eller godstransport. För att Askersunds kommun ska kunna ligga i framkant gällande frågor kring drönare krävs goda mellankommunala, regionala och nationella samarbeten, detta för att enhetliga riktlinjer och regelverk kring drönartransport ska kunna tas fram. Region Örebro har ett uttalat mål att vara ledande kring frågor om drönartransport, något som öppnar upp goda möjligheter för Askersunds kommun att kunna haka på i utvecklingen.

Kommunens kommunikationer kopplade till utvecklingsriktning. Karta 9.

Del B: Mark- och vattenanvändning

Om Del B

I översiktsplanens del B omsätts de strategiska planeringsinriktningarna från del A till preciserad mark- och vattenanvändning. Del B består av kartlager som främst behandlar våra delområden, landsbygdsstråk och orter. Kapitelindelningen baseras på de sju delområdena som tagits fram utifrån kulturgeografiska grunder. De landsbygdsstråk och utvecklingskartor som tagits fram presenteras i sin tur under respektive delområde. För information gällande specifikt utpekade områden inom orter med utvecklingskarta finns en separat informationsruta för varje område. Nedan följer en lista över Askersunds kommuns sju delområden:

- Verksamhetsstråk Brändåsen – Hallsberg – Åsbro
- Norra jordbruks- och skogsbygden
- Staden
- Västra Vättern- och Tivedsbygden
- Sydöstra gruv- och skogsbygden
- Norra Vätternbygden
- Östra Vätternbygden

Majoriteten av de områden som pekas ut som bostadsutvecklingsområden, alltså nya bostadsområden, är hämtade från den tidigare översiktsplanen, befintlig LIS-plan (Landsbygdsutveckling i strandnära läge) och den fördjupade översiktsplanen för norra Vättern (FÖP Norra Vättern), varav den senare är inarbetad i den nya översiktsplanen. Vi har länge haft en god beredskap gällande utpekade nya bostadsområden varpå endast ett fåtal nya sådana har behövt tillskapas. I de fall nya områden pekas ut har det funnits ett lokalt behov inom en ort vars tidigare utpekade områden redan exploaterats, eller så har nya möjligheter öppnats för att peka ut områden som skiljer sig rent platsmässigt från tidigare utpekade områden. Detta gäller inte minst Åsbro.

Ny verksamhetsmark är en bristvara i Askersunds kommun. Därför presenteras ett antal nya sådana områden. Dessa är placerade och planerade utifrån de kommunövergripande riktlinjerna, främst att planering på jordbruksmark ska begränsas så långt som möjligt. Verksamhetsutvecklingsområdena är främst lokaliserade vid verksamhetsstråket längs riksväg 50 mellan Askersund och Åsbro och presenteras i kommande kapitel.

Kommunövergripande riktlinjer

Utvecklingsstrategier

Askersunds kommun ska på ett stabilt och respektfullt sätt fortsätta att utvecklas både inom ramen för våra orter och på vår landsbygd. Ny bebyggelse ska uppföras på ett sådant sätt att grönområden ges utrymme samtidigt som de ska rimma väl med befintlig bebyggelse. Vi ska genom planeringen möjliggöra för byggande på landsbygden, både i utpekade landsbygdsstråk, där förutsättningarna anses som bäst, och utanför dessa, där andra intressen kan styra valet av plats.

Olika upplåtelseformer i olika miljöer är viktigt för att skapa en varierande bostadsmarknad. Inom landsbygdsstråken kompletteras befintlig bebyggelse med ny, som följer samma typ av

struktur som finns på platsen. Radhus, flerbostadshus, parhus med marklägenheter och liknande typer av bostäder föreslås främst placeras i och i direkt anslutning till utpekade orter.

Behovet av ny verksamhetsmark inom kommunen är stort och planeras främst längs det verksamhetsstråk som riksväg 50 mellan Askersund och Åsbro utgör. Denna verksamhetsmark ska pekas ut på platser där jordbruksmark inte ianspråkats samtidigt som närheten till de framtida arbetsplatserna från kommunens orter och landsbygd ska vara god. Tillgängligheten för tung trafik via på- och avfarter i relation med riksväg 50 är, liksom tillgången på elkraft, avgörande faktorer för valet av plats för verksamhetsmark.

Askersunds kommun ska genom god planering verka för att kommunens unika naturmiljöer även i framtiden ska vara tillgängliga för befolkningen. I de fåtal fall där bebyggelse planeras på platser där denna tillgänglighet skulle riskera att minska ska planeringen ske på ett sådant sätt att de negativa konsekvenserna gällande tillgången till naturen blir så få som möjligt. Norra Vättern och dess skärgård är en naturmiljö som skyddas i översiktsplanen, samtidigt som en hänsynstagande utveckling i området ändå ska möjliggöras.

Landsbygdsstråk

Landsbygdsstråk pekas ut inom kommunen och används för att belysa och lyfta områden som lämpar sig speciellt väl för en utveckling av kommunens landsbygdsbebyggelse. Dessa stråk har med god tillgång till naturvärden, pendlingsmöjligheter, service eller arbetsmarknader en möjlighet att skapa en starkare landsbygd och unika boendemiljöer för nuvarande och blivande invånare.

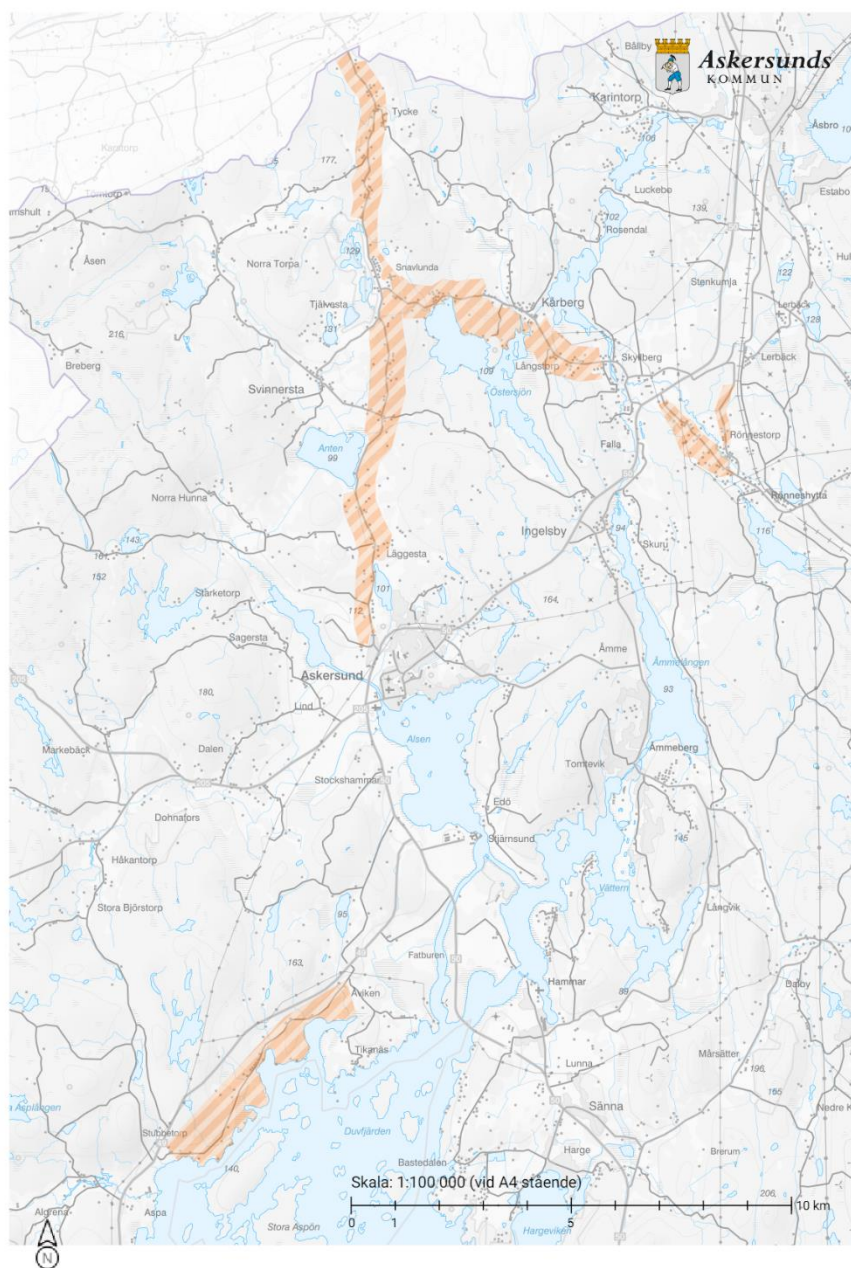
Landsbygdsstråken presenteras under respektive delområde, där det även går att läsa mer specifikt om dem. Trots att dessa olika stråk sorteras in under samma begrepp så skiljer de sig från varandra. Exempelvis är närheten till Vättern en dragningskraft i ”Västra landsbygdsstråket”, medan närheten till E20 med tillhörande pendlingsmöjligheter är en attraktion för landsbygdsstråk ”Askersund – Tycke”. Nedan följer en lista över vilket delområde respektive landsbygdsstråk sorteras in under.

- *Västra landsbygdsstråket*: Västra Vättern- och Tivedsbygden
- *Landsbygdsstråk Askersund – Tycke*: Norra jordbruks- och skogsbygden
- *Landsbygdsstråk Skyllberg – Snavlunda*: Norra jordbruks- och skogsbygden
- *Landsbygdsstråk Rönneshytta – Lerbäck*: Norra jordbruks- och skogsbygden
- *Landsbygdsstråk Rönneshytta – Skyllberg*: Norra jordbruks- och skogsbygden

Det är vanligt att i översiktsplanesammanhang lyfta vikten av att hela kommunen ska leva, såväl stad och tätorter som småorter och landsbygder. Att lyfta landsbygdsstråk där det finns speciella attraktionskrafter har som syfte att utveckla begreppet ”*en levande landsbygd*” till något praktiskt där ord leder till handling. Landsbygdsstråken är alltså platser där särskilt goda förutsättningar för byggande och boende på landsbygden har identifierats. Detta betyder dock inte att de utpekade stråken är de enda platserna på kommunens landsbygd där byggande förväntas ske.

Landsbygdsstråken är utformade just som stråk. De följer mindre vägar och belyser platsens roll i ett större sammanhang. Detta betyder inte att alla platser inom de utpekade stråken är lämpliga att bygga på. Inom landsbygdsstråken finns platser med höga naturvärden, brukningsvärd jordbruksmark och andra förutsättningar som gör dessa specifika platser inom

stråken mindre lämpliga att bygga på. Beskrivningen för varje enskilt landsbygdstråk innefattar därför en förteckning över på vilket sätt, med vilka riktlinjer och på vilken typ av platser ny bebyggelse bör placeras.

Kommunens landsbygdstråk. Karta 10.

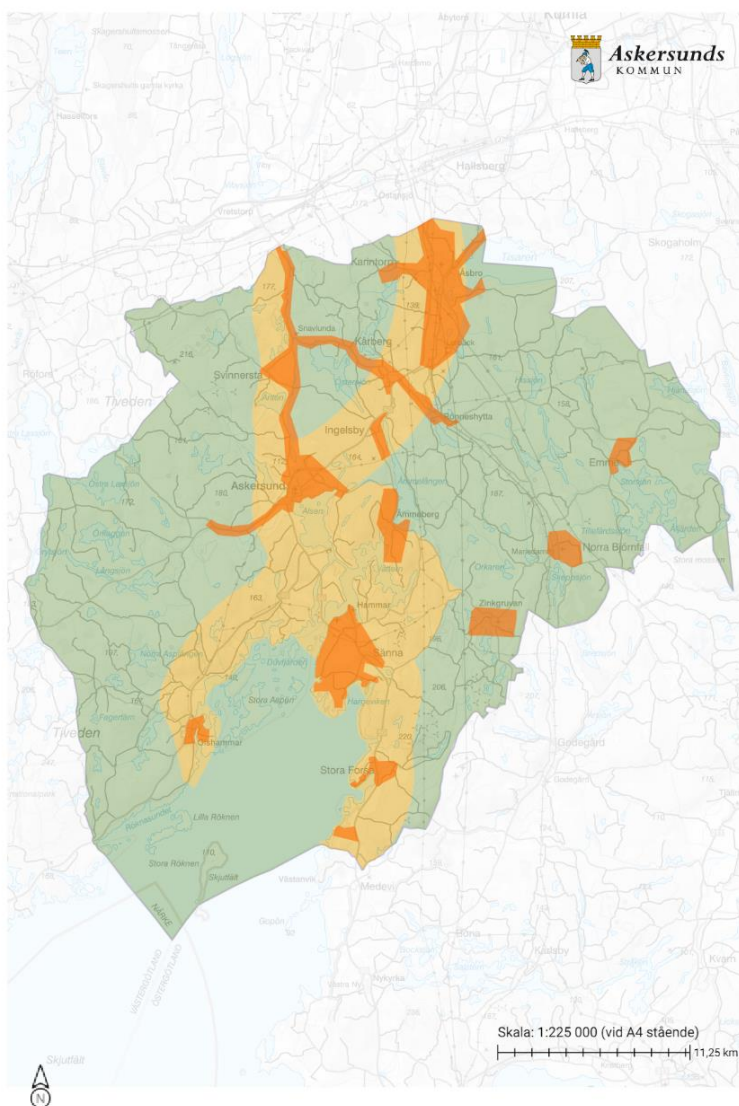
Mångfunktionell bebyggelse

”Områden för mångfunktionell bebyggelse har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder”. Så definierar Boverket mångfunktionell bebyggelse. Den centrumbebyggelse som finns i Askersunds stad, med en tät blandning av bostäder, service och handel är utpekad som en plats med mångfunktionell bebyggelse. Här finns inga tydliga linjer mellan var exempelvis handelsområdet börjar och bostadsområdet slutar, något som gör Askersunds centrum med torget som central del unikt i

kommunen. I kartan tillhörande Askersund är området med mångfunktionell bebyggelse utpekad som "Centrum". Denna typ av mångfunktionell bebyggelse återfinns inte inom andra delar av kommunen idag men planeras för i Åsbro där en framtida expansion av orten ställer krav på en utvidgning av det befintliga serviceutbudet.

Sammanhängande bostadsbyggelse

Alla våra orter består till viss eller stor del av det som Boverket klassar som sammanhängande bostadsbebyggelse. Det är bebyggelse som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse men har inslag av ett fåtal servicefunktioner. Exempel på sådana platser är våra bostadsorter och till viss del våra serviceorter. Vi har karaktären av landsbygdskommun och kommer inte i planeringssammanhang att ha några större definierande skillnader mellan dessa orter, utöver det faktum att vissa orter har ett högre utbud av service än andra. Att i översiktsplanen dela upp kommunens orter i underkategorier underlättar vid planering av respektive ort då kategoriseringen belyser ortens behov och nuvarande utbud av bostäder och service.

Kommunens sammanhängande bostadsbebyggelse, med stödlager. Karta 11.

Verksamheter och industri

En del verksamheters innebär påverkan på kringliggande områden, vilket innebär att den fysiska planeringen och lovgivningen blir viktig för att skapa en hälsosam och god miljö för både verksamhet och dess omgivning. De företag som nämns nedan är mycket betydande arbetsgivare i kommunen och det är angeläget att hitta långsiktiga förutsättningar för verksamheterna som innebär så liten omgivningspåverkan som möjligt.

Gruvverksamheten i Zinkgruvan med omnejd bedrivs till stora delar under jord men genererar buller, vibrationer och tung trafik på orten. Verksamheten har även en deponi för restmaterial söder om orten, dock ej i närheten av större bostadsområden.

Kommunen har under mycket lång tid varit en plats för gruvbrytning. För att planeringen ska ske med tydliga förutsättningar och i samspel med dåtida, nutida och planerad framtida gruvsdrift presenteras kartlager för dessa aspekter.

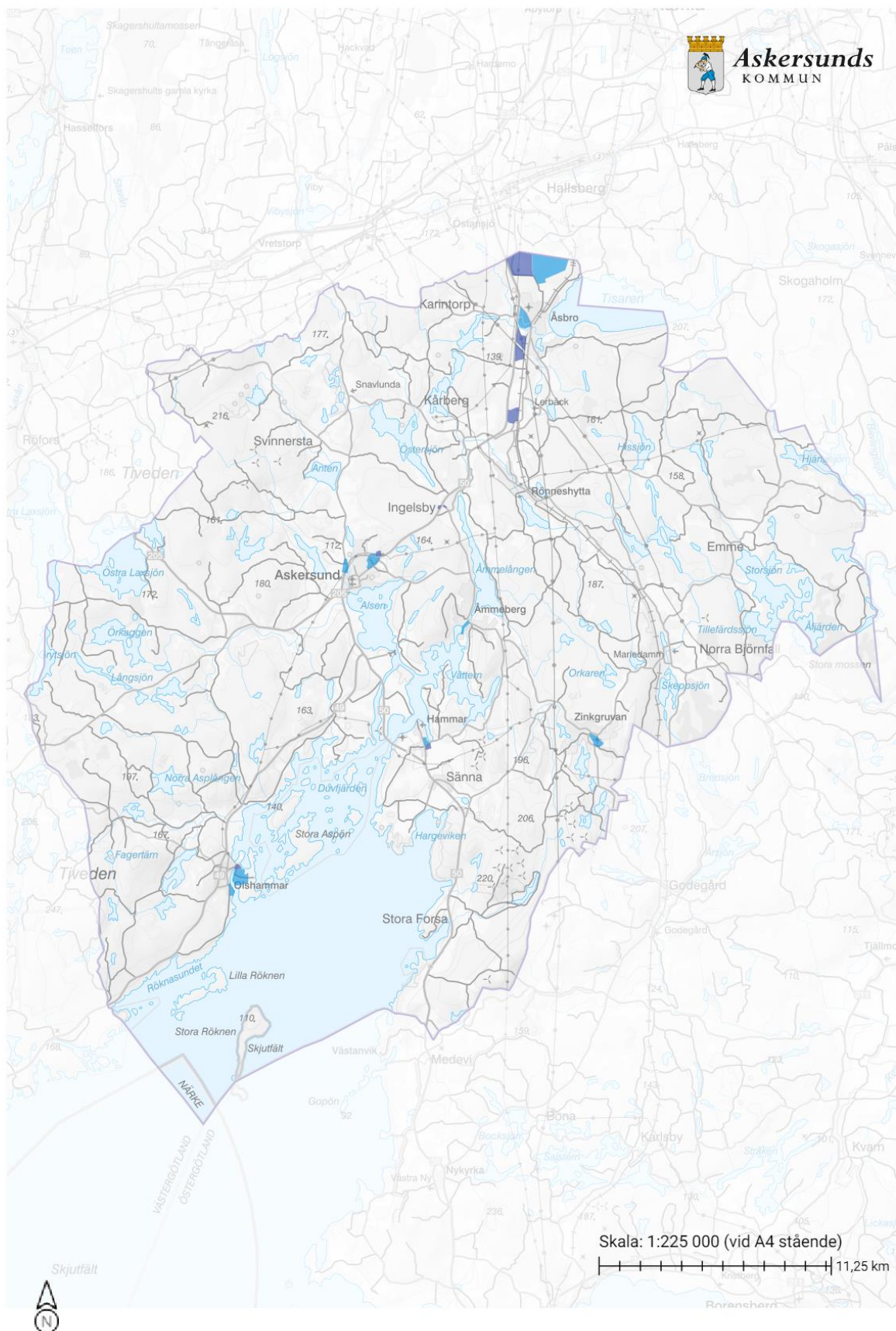
Bruket i Olshammar tillverkar pappersmassa och påverkar sin omgivning genom tunga transporter till platsen och genom utsläpp.

Askersunds kommun har utöver gruvverksamheten i Zinkgruvan och bruket i Olshammar ett antal verksamhetsområden och enskilda företag som har en direkt påverkan på dess närområde. För de orter som sådan verksamhet finns har utvecklingskartor tagits fram, i syfte att hantera eventuella motstående intressen och skapa en tydlighet i planeringen.

Gällande verksamhetsområden med påverkan på omgivningen så finns de största, både nya och befintliga, i direkt närhet till Hammar, Askersund och Åsbro. Verksamheterna som bedrivs inom dessa områden påverkar i varierande grad omgivningen med tung trafik, damning, vibrationer och buller som verksamheterna genererar. Planeringen genomförs så att olika intressen i möjligaste mån ska kunna samspeles.

Vid planering av nya utvecklingsområden för verksamheter har stor hänsyn tagits till kommuninvånarnas tillgänglighet till framtida arbetsplatser, dock utan att områdena placeras på ett sådant sätt att de negativt påverkar närliggande bostadsområden. Specifikt utpekade ytor för framtida verksamhetsområden finns under respektive delområde eller i ortskartor.

Askersunds kommun har en mängd större besöksanläggningar och besöksplatser, som bad och camping i Harge, golfbanan i Åmmeberg och Stjernerunds slott. Utöver dessa platser finns det naturområden och naturreservat som främst under sommarhalvåret genererar en stor mängd besökare, inte minst i norra Vätterns skärgård och runt Tiveden. Av de nämnda besöksanläggningarna är Åmmebergs golfbana den med störst geografisk yta, dock utan att negativt påverka sitt närområde genom störningar. Buller och andra störningar genererade av besöksanläggningar innebär inte några nämnvärda problem i vår kommun.

Karta över alla kommunens verksamhetsområden och verksamhetsutvecklingsområden. Karta 12.

Transportinfrastruktur

Landsbygdskaraktären gör oss till en bilburen kommun där motordrivna fordon även i framtiden kommer spela en betydande roll i invånarnas möjligheter till både person- och godstransporter. Den fysiska utbredningen för respektive transportsätt finns redovisat på ett övergripande plan både under denna rubrik samt ”Del A: Kommunikationer”. Utbredningen för respektive transportsätt presenteras i en mer detaljerad skala under respektive utvecklingskarta för orter.

Gång- och cykelvägar är en viktig del av det hållbara transportnätet. Sträckorna mellan bostad, service och handel är i många fall långa men ska, där det är möjligt, kopplas samman med ett utbrett gång- och cykelvägnät. Framtida förutsättningar och strategier för en utbredning av detta kan komma att hanteras i en framtida potentiell cykelplan.

Järnvägen har en påtaglig påverkan på planeringen i Askersunds kommun, dock enbart som en fysisk faktor att hantera. Det finns inga tågstopp i dagsläget, även om möjligheterna och underlaget för ett sådant kan komma att finnas längs den nya järnvägen sydväst om Åsbro, söder om Bladsjön. Den nya sträckningen av järnvägen i kommunens norra delar skapar utrymme för ny markanvändning inom Åsbro, men också framtida möjligheter för pendling med tåg mot arbetsmarknaderna i Örebroregionen, om tågstopp etableras i framtiden.

Askersunds kommuns invånare förutspås även i framtiden till stor del vara beroende av bil för vardagliga transporter. Detta inte minst då flertalet busslinjer söderut i kommunen har tagits bort. Askersunds kommuns framtida strategi för hållbarare transporter ligger främst i att skapa möjligheter för kommunens invånare att kunna åka kollektivt en del av sträckan, i stället för att som i dagsläget ofta ta bilen hela vägen till målet.

I en landsbygdskommun som vår kan inte nya bostadsområden planeras så att ett tillräckligt underlag för kollektivt resande från start till mål är möjligt. Dock kan de placeras utifrån möjligheten att ta sig till och från pendlarparkeringar där byte av transportsätt är möjligt. Översiktsplanen pekar ut framtida kollektivtrafikstråk och bytespunkter längs Rv 50 och Rv 49, i syfte att visa på en grundstruktur och på sikt återupprätta en länsöverskridande kollektivtrafik.

Behovet av laddningsplatser för person- och godstransporter inom kommunen förutspås öka i framtiden. För att möta en ökad efterfrågan på denna typ av infrastruktur kan framtida laddningsplatser med fördel placeras i anslutning till kommunens befintliga och framtida pendlarparkeringar. Dock bör dessa laddningsplatser inte ses som en del av funktionen pendlarparkering, detta då fordonen som parkeras för laddning då kommer ta upp en stor del av laddningsplatserna under en längre tid än vad som krävs.

Majoriteten av transporterna, både av personer och gods, sker på:

- Riksväg 50
- Riksväg 49

Vägar utöver dessa som är utpekade som extra viktiga för flödet inom kommunen är:

- Väg 205 – Mellan Askersund och Laxå

- Väg 517 – Från Askersund till E20 via samhällen som Snavlunda och Tycke
- Väg 503 - Från väg 205 mot Tiveden
- Väg 590, 592 – Från Askersund mot Åmmeberg och vidare till Zinkgruvan
- Väg 585 – Förbindelse mellan väg 592 vidare mot Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen.
- Väg 599 – Väg mellan Zinkgruvan och Mariedamm, sträckan kopplar samman Zinkgruvan norrut
- Väg 611 – Förlängning av väg 599 mellan Mariedamm och Närkesberg
- Väg 597 – Från riksväg 50, via Rönneshytta och Närkesberg, till kommungränsen i öster
- Väg 596 – Väg mot Lerbäck från väg 597

Teknisk anläggning

Tekniska anläggningar kan delas in i funktioner som energiförsörjning, energidistribution, vattenförsörjning och dagvattenhantering. Dessa typer av samhällsviktiga funktioner kommer i första hand att presenteras och hanteras i dess koppling till de orter som i översiktsplanen har utvecklingskartor.

Tekniska anläggningar kommer även att lyftas i texter kopplade till utvecklingskartorna, då de har företräde i planeringen framför andra användningar.

Vindbruk redovisas separat i vindbruksplanen, som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Areell näring

Verksamheter kopplade till areell näring, som jordbruk, skogsbruk och fiske lyfts inte särskilt ut i kartorna som presenteras i denna översiktsplan. Dessa ingår i stället i de övergripande kartorna, där de ingår i landsbygd eller skogsbygd. De areella näringarna ges stort utrymme i planeringen. Vi undviker i anspråkstagande av större jordbruksmarker genom ett aktivt ställningstagande som genomsyrar hela översiktsplanen. Även områden där omfattande skogsbruk bedrivs avses att bevaras, såvida den föreslagna förändrade markanvändningen inte fyller ett tydligt allmänt intresse.

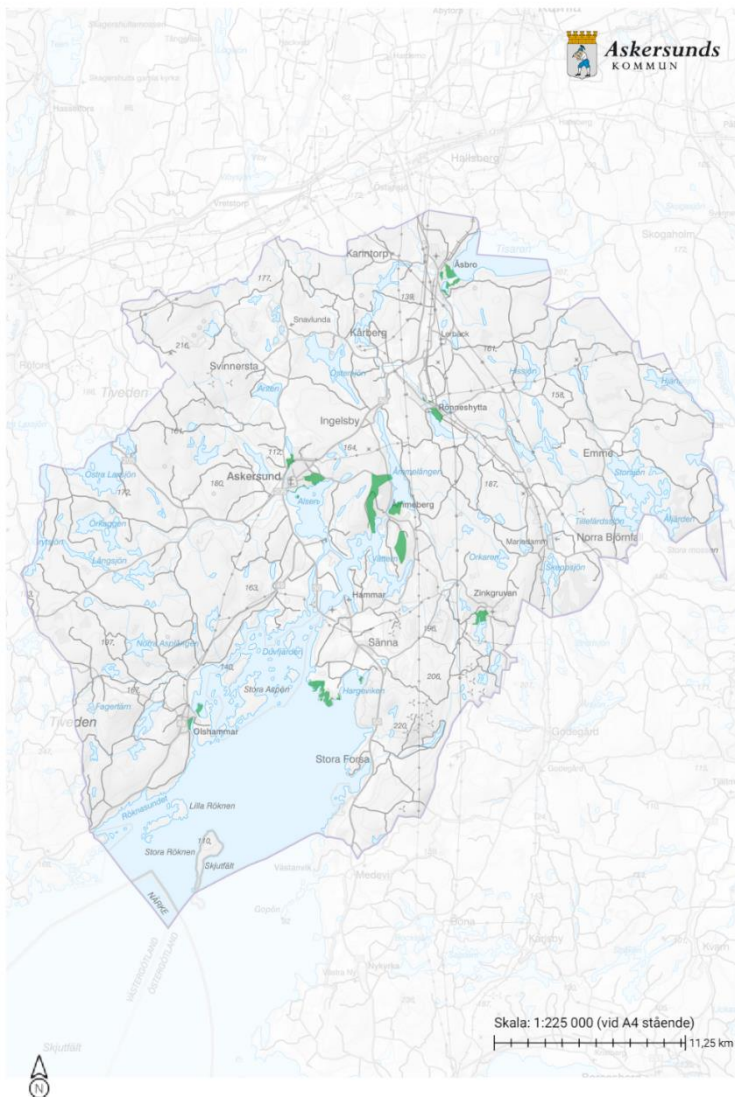
Våra omfattande skogs- och jordbruksområden utgör en stor del av identiteten som landsbygdskommun. Att peka ut specifika areella näringar som extra viktiga är inte ett tillvägagångssätt som passar en kommun som helt och hållet anammar sin roll som landsbygdskommun. Detta skulle snarare kunna leda till att vissa stora aktörer eller områden förbises. Trots att större areella näringar inte pekas ut i kartan så kommer de lyftas i relation till kommunens orter. Hänsyn till skogs- och jordbruksmark är en viktig del då förutsättningar för en Orts utveckling pekas ut.

Grönområde och park

Grönområden och parker pekas ut i kartorna för respektive ort och har en tydlig roll i planeringen av våra orter. Landsbygden består till stor del av naturområden och kommer även fortsättningsvis att göra så. De grönområden och parker som pekas ut kommer således att finnas inom eller i direkt närhet till våra orter. Med grönområden avser vi naturmarker inom eller nära tätortsmiljöer samt närreklamationsområden som har en viss skötsel. Med park avser vi parkmiljöer som kräver skötsel.

I och med att en av de grundpelare på vilken översiktsplanen är byggd handlar om att ”planera tigerkaka” med insprängda gröna strukturer i bostadsområden, tydliggör översiktsplanen vikten av att planera på ett sådant sätt att naturen får möjlighet att ta plats. Trots att många av våra tätorter är omringade av natur- och grönområden så ska vi inte hänvisa till dessa för att i stället kunna maximera antalet nya bostäder i nya områden. Grön- och parkområden ska ges tydlig plats i planeringen och bidra till ett ökat välmående för kommunens invånare genom att finnas invid bostäderna, som en del invånarnas vardag.

I många av kommunens orter pekade ut inga nya gröna eller parkområden ut. Mindre grönområden ska vara en naturlig del av nya bostadsområden, vilket betyder att områden som pekade ut för bostadsutveckling alltså även ska innefatta gröna eller parkområden. Vi nöjer oss alltså inte med att det finns grönområden att hänvisa till någonstans i periferin, utanför orterna, även om dessa är minst lika viktiga som de ”gröna kilar” som upprättas inom orterna. De större sammanhängande grönområden utanför tät- och småortsgränserna ger goda möjligheter till rekreation och rörelse.

Karta över kommunens utpekade gröna- och park områden. Karta 13.

Natur och friluftsliv

Majoriteten av våra områden för natur och friluftsliv är skyddade genom riksintressen, naturreservat eller andra, liknande bestämmelser. Vi undviker förändrad markanvändning som på ett negativt sätt påverkar invånarnas möjlighet och tillgång till natur och friluftsliv. Förändrad markanvändning i naturområden är begränsad och ska tas fram med stor hänsyn till befintliga värden, både kulturella och naturmässiga.

Det finns fall då nybyggnation av bostäder, verksamheter eller infrastruktur anses som ett prioriterat allmänt intresse. I de fall då en förtätning eller utvidgning av en ort påverkar invånarnas möjlighet till rekreation negativt, exempelvis genom planerande och byggande på en plats där det idag finns en motionsslinga, så ska denna i möjligaste mån ersättas av en ny lösning som fungerar bra i det nya sammanhanget.

Översiktsplanen föreslår inte några nya naturreservat. Natur och friluftsliv behandlas djupare i Del A: Utvecklingsinriktning.

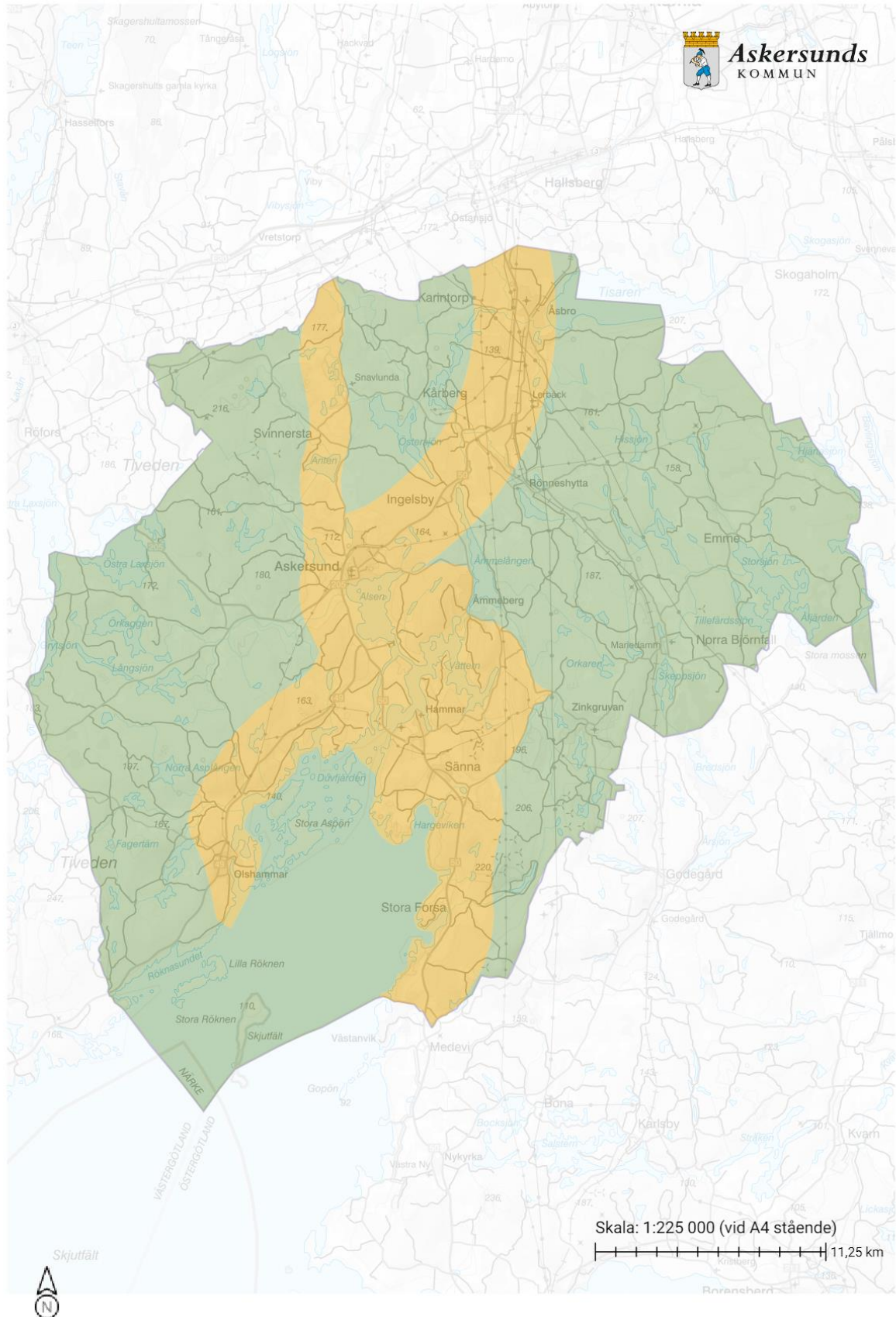
Landsbygd

Våra landsbygder beskrivs utifrån respektive delområde. Landsbygd är ett samlingsnamn som innefattar många karaktärer, kulturlandskap och miljöer. Delområdena är skapade för att beskriva landsbygderna utifrån deras specifika förutsättningar ur ett kulturgeografiskt perspektiv.

Varje landsbygd behandlas var för sig i texterna om delområden, men kommunen är generellt positivt inställd till byggande och uppförande av enbostadshus på landsbygden så länge platsen är lämplig. Faktorer som skulle kunna göra platsen mindre lämplig är i anspråkstagande av jordbruksmark, geotekniska förutsättningar, kulturmiljöer som ställer specifika krav och liknande. Det grundläggande förhållningssättet är dock att översiktsplanen inte ska sätta stopp för nybyggnation på landsbygden, utan i stället vara till hjälp i beslutet om hur byggnationen kan ske.

Askersunds kommun har en spridd befolkning. Ungefär en tredjedel bor i Askersunds stad, en tredjedel i mindre orter och en tredjedel på landsbygden. Detta ger en karaktär som vi gläds åt då det ger en välmående och fungerande helhet.

Närheten och tillgängligheten till yttäckande kollektivtrafik är i dagsläget sämre än det tidigare varit och utbudet av busslinjer på landsbygden har minskat jämfört med tidigare utbud. Den negativa effekt som detta innebär för landsbygden kan lindras genom fortsatt utbyggnation av befintliga bytespunkter och nybyggnation av bytespunkter samt pendlarparkeringar. Att kunna ta sig från punkt A till punkt B med hjälp av enbart kollektivtrafik eller andra medel än bil är redan i dagsläget svårt, men en ökad möjlighet att kunna använda bilen en del av sträckan i stället för hela är en ambitionsnivå som är rimlig för en landsbygdskommun med viljan att erbjuda möjligheter till kollektivt resande. Som en komplettering av den linjelagda kollektivtrafiken finns anropsstyrd närtrafik som under vissa tider ger möjlighet att resa till och från våra landsbygder.

Karta över kommunens lands- och skogsbygd. Karta 14.

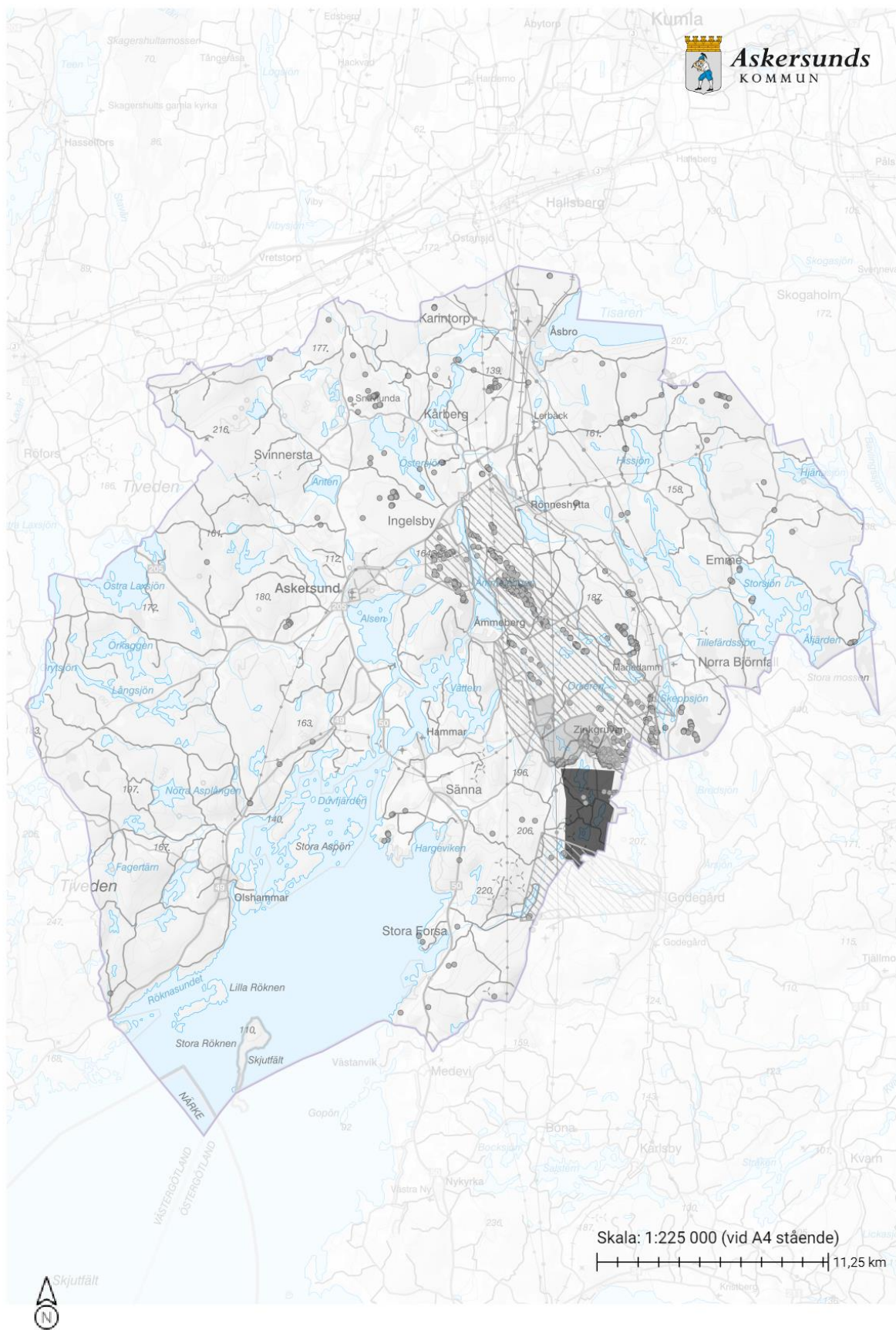
Materialutvinning i Askersunds kommun

I Askersunds kommun har det sedan länge bedrivits gruvdrift, förädling och generell materialutvinning av olika slag. När vi talar om materialutvinning och gruvdrift som bedrivs än idag syftar vi främst till den aktivitet som är kopplad till gruvdriften i Zinkgruvan. I syfte att kunna planera vår kommun på ett så genomtänkt sätt som möjligt så presenteras det i översiktsplanen data samt kartlager för dåtida, nutida och potentiell framtida gruvdrift.

Den dåtida gruvdriften har lämnat spår som än idag är viktiga för oss att ta hänsyn till vid planering och kartläggning av kommunen. För att säkerställa att lämningarna efter den historiska gruvdriften tas hänsyn till i planeringen, oavsett om detta gäller potentiella föroreningar eller fysiska gruvlämningar i landskapet, så lyfts dessa i översiktsplanen. De platser där det finns lämningar från tidigare gruvdrift representeras i kartan av punkter. Då olika typer av material och mineraler har utvunnits från dessa gruvor så är den potentiella risken i planeringen olika för de olika punkterna. Punkterna har inte försetts med någon typ av schablonmässigt framtaget säkerhetsavstånd just av den anledningen att de är av olika karaktär, kartlagren bör alltså ses som kunskapsunderlag och en inventering vars syfte är att underlätta vid framtida detaljplanering och bygglovshantering.

Lagren för nutida och framtida gruvdrift är i kartan representerade av ytor, dessa visar i sin tur områden och platser där det finns beviljade bearbetningskoncessioner och/eller prospekteringstillstånd. Då dessa löper inom en tidsram som många gånger är kortare än den tänkta livslängden för översiktsplanen (2040 med 2050 som horisont) så kan dessa lager komma att uppfattas som utdaterade i framtiden. Dock är dessa områden av sådan vikt för en för framtiden hållbar planering att de kommer att lyftas i översiktsplanen. De i kartan markerade ytorna för nutida och framtida gruvdrift är inte kopplade till något av kommunen framtaget ställningstagande kring vilken typ av bebyggelse eller planering som bör råda inom dessa. Lagren är snarare till för att förtydliga och lyfta behovet av samtal med berörda parter om det i framtiden planeras för förändringar inom dessa områden.

I kartan finns även en yta utlagd avseende det till gruvverksamheten kopplade deponiområdet som är placerat söder om Zinkgruvan. Den i kartan markerade ytan täcker mer än den plats som idag är aktivt deponiområde. Ytans utbredning är i kartan större än det påverkade området för att säkerställa att deponiområdets påverkan på dess närmiljö tas hänsyn till i planeringen. Inom det i kartan utpekade området kan andra typer av markanvändning förekomma men en framtida nödvändig utbredning av deponiområdet bör ges företräde i planeringen framför annan markanvändning.

Karta över materialutvinning i Askersunds kommun. Karta 15.

Verksamhetsstråk Brändåsen - Hallsberg - Åsbro

Inledning

Verksamhetsstråk Brändåsen-Hallsberg-Åsbro har en mycket stor potential för att växa i befolkning och arbetstillfällen. Åsbro och dess omland planeras i denna översiktsplan offensivt, dock alltjämt med värnandet av jordbruksmark som viktig faktor. Den största tillväxten av bostäder koncentreras till Åsbro/Estabo-området där planeringen pekar ut bostadsutvecklingsområden som möjliggör en framtida ökning om minst 1000 invånare i Åsbro. I och med saneringen av det tidigare impregneringsområdet samt den framtida omdragningen av järnvägen (förväntat slutår 2031) pekas en stor del av dessa bostadsutvecklingsområden ut på platser där de utgör en förtätning av befintlig bebyggelse. Den ökande befolkningen ställer krav på kommunal service och planeringen bör därför säkerställa plats för förskola och skola F-6 samt för se över möjligheterna för etablerande av vård- och omsorgsboende. Åsbro samhälle kommer att kunna utvecklas med helt nya förutsättningar när järnvägen försvinner och saneringen av impregneringsområdet är genomförd. Samhället planeras på ett sådant sätt att läget vid Tisaren tillåts prägla orten mycket tydligare än idag. Vid Tisaren finns ett stort intresse för att omvandla fritidsboende till permanentboende. I delområdets direkta närhet finns goda möjligheter att etablera bostäder på landsbygd i områdena runt Västra Å och Karintorp. Även här kan en mindre befolkningsökning förväntas. Nybyggnation i dessa områden bör göras i form av förtätning av de befintliga bebyggelsestrukturerna och inte i första hand ta obruten mark i anspråk annat än undantagsvis.

Området har goda förbindelser med kollektivtrafik i form av buss. För att skapa goda kommunikationer mot Hallsberg bör en parallellväg byggas från det nuvarande Blåbergakorset till Åsbro norra infart. I ett långsiktigt perspektiv bör även möjligheten till tågstopp längs den nya järnvägen beaktas, sydväst om Åsbro, strax söder om Bladsjön. Vidare befinner sig delområdet i den norra delen av den utpekade kommunövergripande utvecklingsinriktningen för verksamheter, något som gör delområdet intressant för nya verksamhetsetableringar.

Satsningen på bostäder bör kompletteras med verksamhetsmark riktad till mindre etableringar av företag medan större, ytkrävande företags behov tillgodoses i områdena runt Brändåsen och Hallsberg. I tidigare översiktsplan har ny verksamhetsmark pekats ut på jordbruksmark. Dessa områden har i denna översiktsplan tagits bort och ersatts med områden utpekade på skogsmark norr om Åsbro. Det bör också planeras för servicefunktioner, till exempel livsmedelsförsäljning. I och med den betydande befolkningsökning som förespås i delområdet så kommer inte de befintliga handels- och servicefunktioner räcka till, därför pekas nya områden ut för funktioner som dessa.

En tidigare utredning, ”Utvecklingsplan för Åsbro”, färdigställd våren 2024, ligger till grund för den del av översiktsplanen som gäller för delområdet.

Utvecklingsstrategier

Verksamhetsstråk Brändåsen – Hallsberg – Åsbro har ett tydligt fokus på utvecklandet av befintliga och framtida verksamheter, detta i och med närheten till riksväg 50 och de goda förbindelser som denna medför samt närheten till arbetsmarknaderna i Örebro, Kumla och

Hallsberg. Delområdet i sig är ett av de geografiskt mindre i kommunen och utgörs i huvudsak av förtätningarna Åsbro och Västra Å. Utöver detta är delområdet präglad av jord- och skogsbruk.

Delområdet ska utvecklas utifrån dessa punkter:

- Utveckla Åsbro till en sjönära ort med god service och goda möjligheter till varierande boendeformer
- Delområdets roll som verksamhetsstråk ska stärkas ytterligare genom planläggandet av ny verksamhetsmark
- Säkerställa att befintlig jordbruksverksamhet även i framtiden kan bedrivas trots Åsbros expansion

Sammanhängande bostadsbyggelse

Den sammanhängande bebyggelsen i delområdet utgörs av Åsbro och Västra Å. Åsbro är den största orten inom delområdet som planeras för en expansiv framtida fas medan Västra Å förväntas växa i en något mindre skala. Trots att Västra Å inte lyfts på ett liknande sätt som Åsbro så förväntas nyetableringar av företag i delområdet samt ett generellt lyft för Åsbro och dess närområde även generera ett ökat intresse för att bygga och bo i Västra Å.

Åsbro kommer i och med omdragningen av järnvägen att få en tydligare kontakt med Tisaren. Just vattenkontakten ligger till grund för en stor del av bostäderna inom delområdet, både Västra Å och Karintorp är belagda i närheten av Bladsjön respektive Tibon.

Den framtida järnvägsdragningen kommer gå mellan Västra Å och Karintorp över Bladsjön, något som begränsar en framtida expansion västerut av Västra Å.

Tisarbadet är en förtätning som till viss del är belägen i Askersunds och till viss del i Hallsbergs kommun. Förtätningen består till stor del av fritidshusbebyggelse men som även till viss del övergår i permanentbostäder.

Verksamheter & industri

Majoriteten av industrin och verksamheterna inom delområdet är förlagda i Åsbro och i det direkta närområdet. Utöver de större etablerade företagen finns här även entreprenörer som utgår från Åsbro och arbetar över större geografiska fält. Kommunen har en stark kultur av egenföretagande, vilket syns även inom detta delområde då här även finns en rad mindre företag. Utöver de företag som finns i verksamhetsområdena är Åsbro kursgård en stor verksamhet med potential för ytterligare expansion. På platsen hålls utbildningar för bland annat kraftledningsreparationer och bandvagnskörning.

Befintliga verksamhetsområden är attraktiva och har utökats med ny, angränsande industrimark, något som är en drivande faktor till att behovet av ytterligare verksamhetsmark i Askersunds kommun i dess helhet ökat.

Ny verksamhetsmark fanns tidigare utpekad på de jordbruksmarker som är belägna söder om Åsbro. Dessa har i denna översiktsplan tagits bort och ersatts med utvecklingsområden för verksamheter norr om Åsbro i skogsmark.

Kommunen ser i framtiden en stor potential i ytterligare etableringar i delområdet, då delområdets läge gör verksamhetsområden i delområdet attraktiva. Vi förordar etableringar av

mindre verksamheter som kan komplettera de större, logistikorienterade och ytkrävande etableringar som sker i Hallsberg.

Verksamhetsutvecklingsområden

Ett nytt verksamhetsutvecklingsområde (ÅsVu1) är utpekade norr om Åsbro, på norra sidan av Knottebovägen, i skogsmark. Områden har god potential sett utifrån markförutsättningar, befintlig infrastruktur samt möjligheten att ytterligare stärka kopplingen norrut mot de större verksamhetsetableringarna i Hallsberg. Området förväntas utvecklas med hänsyn till omkringliggande värden samt i etapper. Det norra verksamhetsutvecklingsområdet innefattar även en motorbana. Detta innebär inte att motorbanan bör flyttas utan snarare att den även i framtiden kan fortsätta att utvecklas. Nya etableringar i det norra område bör i första hand ske i delen närmast riksvägen.

Verksamhetsutvecklingsområdet bör detaljplaneras med huvudsyfte att erbjuda mindre verksamhetstomter om 3 000 till 10 000 kvadratmeter. Dock är det tillräckligt geografiskt stort för att husera enstaka större etableringar om efterfrågan skulle finnas.

Områden ämnade för utveckling av Åsbro kursgårds framtida utveckling är utpekade i nordöst. Dessa områden bör utnyttjas av befintlig verksamhet alternativt verksamhet som kompletterar denna.

Transportinfrastruktur

Riksväg 50 är en tungt trafikerad väg som leder från E20 i norr till Mjölby i söder och som dessutom har en mycket hög andel tung trafik. Vägen gör ett påtagligt avtryck i delområdet och delar det i praktiken i två, ett östligt område där Åsbro är beläget och ett västligt där Västra Å finns. Riksvägen är en drivande faktor bakom de framtida tilltänkta nyetableringarna i området. Detta då möjligheterna är stora för transportintensiva företag samt att området binds samman med omkringliggande områden. Detta blir än mer relevant då riksväg 50 dras om i kommunens södra delar vilket ytterligare möjliggör ett ökat flöde på vägen.

Utöver riksväg 50 är väg 607 (mellan Lerbäck och Åsbro via Hult) och 608 (den gamla riksvägen mellan Lerbäck och Åsbro) viktiga delar i delområdets vägnät, då dessa vägar som löper parallellt med riksväg 50 agerar avlastande för en ansenlig mängd persontrafik. Väg 609 binder samman Västra Å med Åsbro. Askersunds kommun ser att det är av stor vikt att dessa vägar underhålls väl året om, detta för att även i framtiden kunna möjliggöra god levnadsstandard på kommunens landsbygd.

För att flödet i delområdet i framtiden ska bli säkrare föreslås en parallellväg från norra Åsbro mot Blåbergakorset. Detta skulle avlasta riksväg 50-korsningarna vid Åsbro och Blåberga, två platser där trafiksäkerheten är undermålig. På så sätt skulle bilar och kollektivtrafik inte behöva ta sig ut på och av från riksvägen för att åka den korta sträckan mellan korsningarna. Även efter etableringen av en parallellväg norrut behöver dock korsningen vid Åsbro förbättras, i synnerhet då Åsbro planeras för en betydande befolkningsökning.

Järnvägen är fysiskt påtaglig i delområdet och delar fram till flytten av spåret Åsbro i två delar. Omdragningen av järnvägen kommer markant förbättra förutsättningarna för Åsbro att växa mot Tisaren.

Askersunds kommun anser att det i samband med omdragningen av järnvägen bör förberedas för ett framtida tågstopp i delområdet på den plats längs den nya banan där detta har förberetts. Trots att underlaget idag inte anses tillräckligt stort för ett stopp kommer delområdets befolkningsökning samt en generell ökad pendlingsvilja i Sverige leda till att pendling med tåg blir allt viktigare. Detta är något Askersunds kommun och Trafikverket i samråd bör planera för.

Teknisk anläggning

Det finns i dagsläget inga vindkraftverk i delområdet och det är inte heller något som förväntas bli aktuellt i framtiden. Vindbruk hanteras i särskild vindbruksplan, som tematiskt tillägg till översiktsplanen.

VA-verksamhetsområden omfattar både Åsbro och Västra Å samt även Tisarbaden. Det fritidshusområde som är beläget i de sydöstra delarna av Åsbro är inte kopplat till det kommunala vatten- och avlopps nätet.

Areell näring

Den areella näringen i delområdet består främst av större jordbruk i området kring riksväg 50 och Åsbro. Det är till viss del på dessa jordbruksmarker som framtida verksamhetsområden tidigare pekats ut, något som i denna översiktsplan alltså tagits bort till fördel för verksamhetsområden norr om Åsbro. Utöver jordbruket bedrivs skogsbruk inom delområdet.

Grönområde och park

Varken Västra Å eller Tisarbaden har specifikt utpekade grönområden eller parker. Det vattennära läget för platserna samt omkringliggande naturtyper minimerar dock behovet av anläggandet av nya grönområden inom befintliga områden. Vid framtagandet av nya detaljplaner kopplat till dessa två platser bör dock hänsyn tas till behovet av grönområde och/eller park.

Natur och friluftsliv

I delområdet finns Vissbodamons naturreservat. Norr om Åsbro finns även ett motionsspår som tidigare även använts som längdskidspår under vinterhalvåret. Utöver detta område finns stora skogsområden där friluftsliv är möjligt. I Västra Å samt intill Åsbro skola finns fotbollsplan.

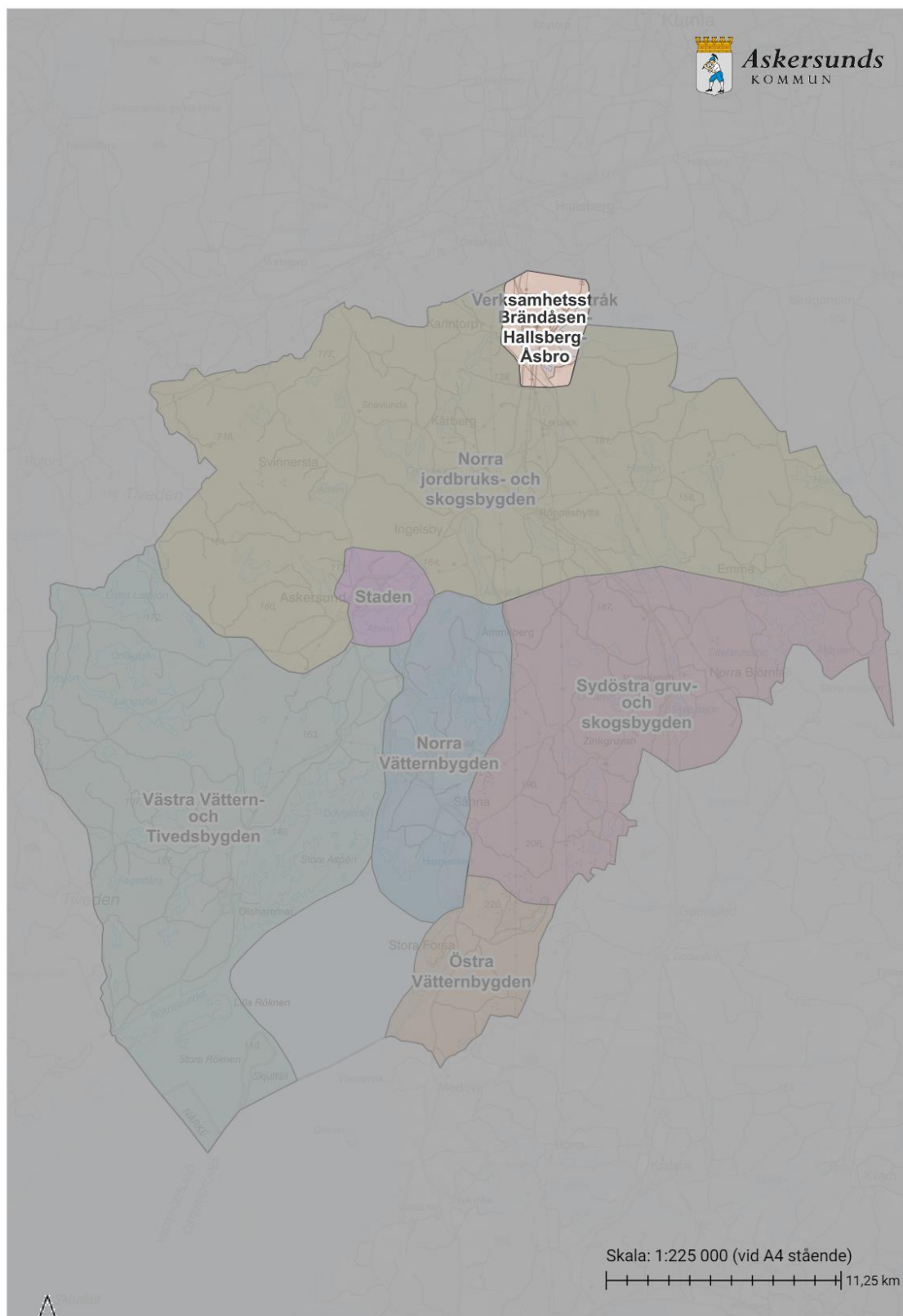
Landsbygd

Landsbygden i delområdet består främst av områdena kring Västra Å med enstaka friliggande enbostadshus samt större byggnader kopplade till jordbruk och boskapshållning.

Kommunen ställer sig positiv till byggande på landsbygden på platser som anses lämpliga för detta, detta gäller då främst uppförandet av friliggande enbostadshus och generationsboenden.

Askersunds
KOMMUN

Karta över Verksamhetsstråk Brändåsen – Hallsberg – Åsbro. Karta 16.

Åsbro

Utvecklingen av Åsbro

Åsbro är en av kommunens serviceorter och är den ort tillsammans med Askersund där det planeras för störst förväntad befolkningsökning. Åsbro's läge vid Tisaren, ortens närhet till riksväg 50 tillsammans med de goda pendlingsmöjligheterna till arbetsmarknader utanför Askersunds kommun gör orten attraktiv. Den del av järnvägen som tillsammans med det gamla impregneringsområdet vid Tisarens strand kommer heller inte i framtiden agera barriärer mellan Åsbro och Tisaren, något som även det kommer skapa tydliga attraktioner för orten. Främst med tanke på möjligheterna till bra boende. Åsbro har tydlig potential för utveckling baserat på förändringar i den fysiska miljön samt mer omfattande förändringar gällande exempelvis pendlingsmönster, pendlingsvilja och ett utökande av omkringliggande arbetsmarknader.

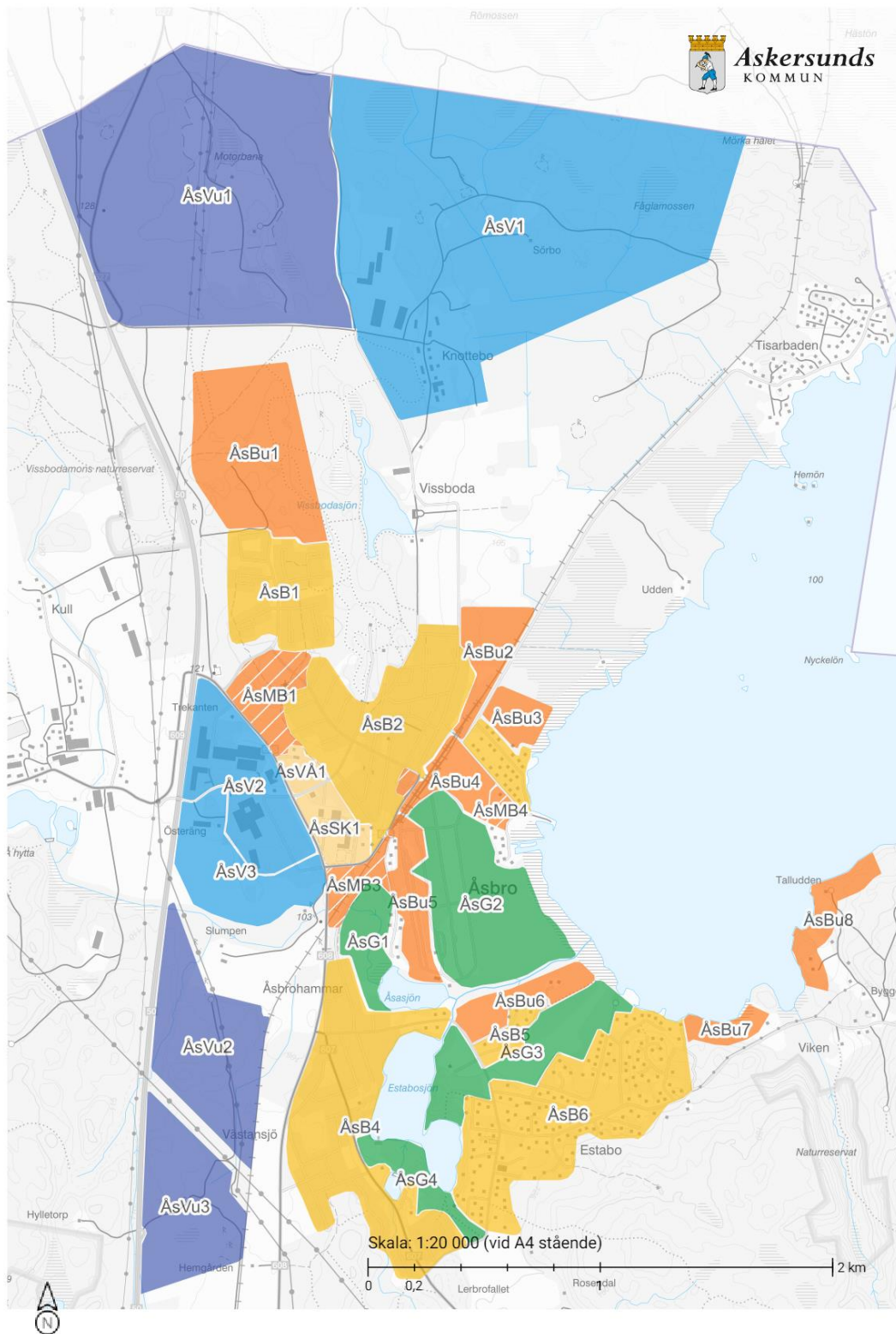
Att bo i Åsbro innebär dock inte att möjligheterna för att kunna bo, leva och arbeta inom orten är små. Det finns idag en stor mängd företag på orten, detta antal förväntas också växa genom nyetableringar av företag inom redan detaljplanelagda områden samt inom de verksamhetsutvecklingsområden som i denna översiktsplan pekas ut.

För att Åsbro i framtiden ska kunna utvecklas och växa på ett bra sätt är det av största vikt att ortens omdaning planeras på ett omsorgsfullt och genomtänkt vis. Att ha möjligheten att planera en förtätning av en väletablerad ort på det sätt som vi i Åsbro kan göra är få förunnat, men det lägger också ett stort ansvar på planeringen kring orten. Att tidigare ianspråktagna områden öppnas upp för ny användning kan och lär komma att innebära förändrade rörelsemönster inom orten. Av denna anledning pekas det i översiktsplanen ut ett antal områden som kan komma att agera framtida mötesplatser och centrumbildningar. Detta är något som berörs ytterligare i underrubriken ”mångfunktionell bebyggelse”.

För att ett expansivt Åsbro även ska bli en attraktiv boendeplats så är det viktigt att värden som natur, rekreativmöjligheter, serviceutbud och rörelsefrihet får en tydlig plats i planeringen. Dessa värden, bland andra, ska i framtiden bevaras och utvecklas för att skapa en så enhetlig ort som möjligt.

Åsbro's framtida utveckling bör planeras utifrån följande punkter:

- Nya boendemiljöer i Åsbro ska präglas av närhet till gröna områden
- Åsbro's vägnät bör planeras på ett sådant sätt att flödet inom orten utvecklas och får en tydligare koppling mot Tisaren
- Nya bostadsområden i Åsbro ska planeras på ett sådant sätt att de tillsammans bidrar till ett varierat bostadsutbud på orten. Flerfamiljshus kan med fördel blandas med villaområden, även om renodlade villaområden inte per automatik bör ses som något negativt.
- Nya bostadsområden bör vid möjlighet anslutas till resterande del av orten genom ett utbrett gång- och cykelnät. Närheten till kollektivtrafik ska beaktas i planeringen.
- Nya verksamhetsområden inom eller i direkt närhet till Åsbro bör planeras på ett sådant sätt att de tillgängliggörs via gång- och cykelvägar.
- Åsbro ska planeras på ett sådant sätt att dess befolkning har en tydlig tillgång till väl tilltagna park- och grönområden.

Karta över Åsbro's utvecklingskarta. Karta 17.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling innefattar sådant som bostäder, service, handel, vård och andra funktioner. I utvecklingskartan pekas både befintliga och framtida användningar ut, detta för att kunna planera nya områden utifrån sitt sammanhang. Genom att klicka på den utvecklingskarta som tillhör Åsbro kan du som användare av översiktsplanen få fram ett textstycke som mer i detalj kommenterar varje enskilt område. I denna textdel kommer enbart de nya utpekade områdena att beskrivas. Alla områden vars beteckning innehåller bokstaven U, exempelvis ”Bu1” eller ”Vu1”, innebär att det utritade området är utpekade som ett utvecklingsområde utan befintlig användning.

Generellt för de områden som pekas ut som ”Primärt bostäder” i kartan är att en förtätning och utveckling av befintlig användning är möjlig. Nya bostäder eller funktioner som är förenliga med syftet kring det utpekade området är möjligt såvida det passar på platsen. Nybyggnation av bostadshus i Åsbro behöver inte nödvändigtvis bygga på att platsen är utpekad som ett bostadsutvecklingsområde.

I och med borttagandet av järnvägen och saneringen av marken kring den tidigare impregneringsverksamheten så öppnas stora möjligheter upp för orten, både gällande möjligheten att växa inåt samt att skapa nya flöden inom orten. Den generella omdaning av orten ställer stora krav på en planering där helhetssynen för orten är av största vikt. Utpekandet av nya bostads- och verksamhetsutvecklingsområden medför att den generella planeringen för Åsbro måste ta hänsyn till förändrade rörelsemönster, ett ökat behov av service och så vidare. Detta kan i sin tur skapa möjligheter och behov att förändra platsens nuvarande centrumbildning, vägnät och mötesplatser.

Den tidigare impregneringsverksamheten och järnvägen har tidigare bildat en barriär mellan Åsbro som ort och Tisaren, att denna barriär nu försvinner ses som en möjlighet att binda ihop Åsbro norra och södra delar samtidigt som bebyggelsen kan förses med ett effektivare vägnät.

Det finns ett stort antal områden som i kartan är utpekade som områden för bostadsutveckling. Generellt gällande för samtliga områden är att de till stor eller viss del knyter an till befintlig bebyggelse och bildar en utveckling av denna, detta snarare än att skapa helt nya områden. Områdena som i kartan betecknas ÅsBu7 och ÅsBu8 är hämtade från gällande LIS-plan och är utpekade i syfte att möjliggöra en ytterligare utveckling kring Tisarens södra strand. Utvecklingen sker i ÅsBu8 i form av förtätning av befintlig bebyggelse och i ÅsBu7 som ett potentiellt nytt bostadsområde. Både fritidshusbebyggelse och permanentboende bör möjliggöras inom dessa utpekade områden.

ÅsBu4 och ÅsBu5 är två utpekade områden som tillgängliggörs i och med borttagandet av järnvägen och efterföljande sanering, likaså är områdena placerade på eller i direkt anslutning till den mark där den tidigare impregneringsverksamheten varit placerad. Byggnad på platsen förutsätter alltså att saneringsarbetet sker till den grad att bostadsbyggnad på platsen är möjligt. Både ÅsBu4 och ÅsBu5 är två områden som i och med Åsbro omdaning kommer kunna bli centralt placerade bostadsområden med goda förbindelser till resterande del av Åsbro. Områdena bör främst planeras för byggnad av permanentbostäder i varierande former, både som flerfamiljsbostäder och fristående enbostadshus.

ÅsBu1 är beläget i Åsbros norra delar och är till utformningen och storleken planerat för att möjliggöra ett nytt större bostadsområde norr om Linneåvägen. Inom ÅsBu1 bör det planeras för en blandad bebyggelse där flerfamiljshus, radhus och fristående villor ska få rum. Detta område kan med fördel planeras för att även innefatta ett mindre verksamhetsområde med fokus på bostadsnära servicefunktioner så som mindre matbutik och liknande. ÅsBu1 ska planeras på ett sådant sätt att potentiellt buller från de i norr placerade verksamhetsområdena inte påverkar platsen. ÅsBu1 bör inte planeras på ett sådant sätt att det österut ianspråktar mark som idag använd för natur- och friluftsliv, exempelvis motionsspåret.

Området ÅsBu2 är placerad på ett sådant sätt att en byggnation på platsen ska uppfattas som en utveckling och förtätning av den intilliggande befintliga bebyggelsen. ÅsBu2 bör planeras på ett sådant sätt att området uppfattas som en del av det som i kartan är markerat som ÅsB2. Det ska inom ÅsBu2 vara möjligt att planlägga för bostäder av varierande upplåtelseformer, men planeringen på platsen bör ta hänsyn till omkringliggande bebyggelse och värden.

ÅsBu3 är placerat intill ÅsB3 som idag består av majoriteten fritidshus. Inom ÅsBu3 ska bebyggelsen främst bestå av permanentbostäder som med fördel bör utgöras av friliggande enbostadshus.

Området som i kartan benämns som ÅsBu6 består idag till olika delar jordbruksmark, skog och sporadisk bebyggelse. Den del inom området som består av jordbruksmark är sedan tidigare detaljplanlagt. Detta område och dess utformning samt lokalisering ställer stora krav på att framtida detaljplan tar hänsyn till omkringliggande bebyggelse och natur. Området befinner sig på södra sidan av den Å som löper mellan Åsasjön och Tisaren. En framtida broanslutning mellan ÅsBu6 och ÅsBu5 skulle skapa nya rörelsemönster inom Åsbro och göra området ÅsBu6 än mer attraktivt. Platsen bör detaljplanläggas för att husera den typ av bostäder som framtida aktuella behov kräver.

Området som i kartan betecknas som ÅsVå1 är utformat för att möjliggöra för framtida vård- och omsorgsboende och för att husera den förskola som byggts på platsen. Förskolan ska i planeringen skyddas från att få omkringliggande bebyggelse som negativt påverkar denna. Om behovet av ett äldreboende på platsen inte bedöms som lika stort i framtiden bör platsen där denna inrättning idag planeras istället planeras för det behov som i framtiden bedöms aktuellt.

Området ÅsSK1 innefattar Åsbros skola. Syftet med utpekandet i utvecklingskartan är att säkerställa att marken även i framtiden kan nyttjas av den befintliga verksamheten.

Mångfunktionell bebyggelse

I utvecklingskartan för Åsbro finns det fyra områden som är markerade som ÅsMB1, ÅsMB2, ÅsMB3 och ÅsMB4. Detta är potentiella platser där det planeras för mångfunktionell bebyggelse av centrumkaraktär. I och med att Åsbro kommer att genomgå en förändring som med största sannolikhet kommer att förändra det sätt som man rör sig på inom orten så är det i dagsläget svårt att förutspå vart en framtida naturlig mötesplats bäst placeras. Det är dock uppenbart att en ökad inflyttning till orten kommer att ställa ökade krav på ett utökat serviceutbud i form av livsmedelsbutiker och annan kommersiell service. För att i framtiden kunna planera för denna typ av mångfunktionella bebyggelse på bästa sätt, med bostäder och service som tillsammans skapar en naturlig mötesplats, så pekas det i översiktsplanen ut fyra potentiella områden där denna typ av bebyggelse kan lämpa sig väl.

Det område som i kartan betecknas som ÅsMB4 bör främst ses som ett område där centrumkaraktären domineras av en verksamhet som kompletterar platsens attraktion med närhet till både vatten och grönområde. Detta syftar då främst på restaurang och/eller caféverksamhet där framtida tillhörande mötesplatsfunktioner agerar kompletterande.

Dessa områden bör planeras för att innefatta funktioner, bostäder och verksamheter som tillsammans skapar naturliga mötesplatser där människor kan mötas. Av denna anledning är det i skedet för detaljplaneläggning viktigt att planen utformas på ett sådant sätt att dess utformning uppfyller syftet med området, exempelvis genom att innefatta torg och andra sociala ytor.

Att det finns fyra separat utpekade områden för mångfunktionell bebyggelse innebär inte att det i framtiden behöver skapas fyra olika centrum. Att det i översiktsplanen finns fyra olika utpekade områden är ett sätt att ta höjd för olika scenarion där de olika platserna lämpar sig bäst.

I det fall då mångfunktionell bebyggelse uppförts på en av dessa platser och att behovet för ytterligare bebyggelse av samma karaktär och funktion bedöms som lågt så bör resterande områden kunna användas för bostadsbebyggelse och/eller kommersiell service utan krav på mötesfunktion. Det/de av områdena som inte används för tilltänkt ändamål ska alltså inte bli ytor som ej kan användas på grund av dess utpekning i översiktsplanen.

Verksamheter & industri

I Åsbro finns det ett relativt stort antal företag, verksamheter och industrier, ett antal som i och med ortens attraktiva placering längs med riksväg 50 bör komma att öka. Likaså är närheten till Hallsberg och det logistiska nav som där finns ännu en bakomliggande faktor till varför det i Åsbro planeras för en betydande expansion gällande verksamhetsutvecklingsmark. I Åsbro finns det idag tre utpekade verksamhetsområden, dessa betecknas i kartan som ÅsV1, ÅsV2 och ÅsV3. Området är utpekade för att säkerställa möjligheten till utveckling för verksamheten/verksamheterna kopplat till Åsbro kursgård. ÅsV2 är ett sedan länge etablerat område som till stor del är fullexploaterat, ÅsV3 är ett betydligt nyare område där etableringar förväntas ske under kommande år.

I Askersunds kommun har det under en tid varit brist på god verksamhetsmark som inte är placerad på jordbruksmark. I Åsbro har de tidigare pekats ut större verksamhetsområden söder om orten, dessa områden består även i denna översiktsplan men är placerade på ett sådant sätt att en exploatering av områdena inte sker på jordbruksmark. Dessa verksamhetsutvecklingsområden är i kartan märkta med ÅsVu2 och ÅsVu3.

Utöver dessa områden bör verksamheter och företag samt kommunen se över möjligheten att utveckla inom befintliga verksamhetsområden, både genom att möjliggöra nya verksamhetstomter på de få ytor som alltså kvarstår men främst genom att se till möjligheten att tillåta högre byggnation och förtätningar inom redan detaljplanelagda områden.

Karaktären på verksamhetstomterna inom de utpekade verksamhetsutvecklingsområdena bör präglas av det aktuella behov som anses aktuellt under framtida exploatering. Åsbro's roll i ett större verksamhetsstråk riktat mot Hallsberg är dock i grund och botten att kunna erbjuda

mindre verksamhetstomter som kompletterar de större logistikbyggnaderna och etableringarna som sker i Hallsberg.

Transportinfrastruktur

Åsbro som ort har ett relativt välutvecklat gång- och cykelvägnät, potentialen för att utveckla detta i takt med den generella omdaning på orten är dock stort. Viktigt vid utvecklingen av Åsbro är att nya exploaterade områden, oavsett om dessa områden är ämnade för verksamheter eller bostäder, ska förses med goda gång- och cykelvägsförbindelser mot resten av orten. För att denna typ av vägnät ska anses som attraktivt bör även förutsättningarna för att täppa till de eventuella luckor som finns i dagens gång- och cykelvägnät ses över. De potentiella förändrade rörelsemönstren som kan komma att uppstå inom orten när denna förändras kan komma att öka behovet av gång- och cykelvägar på platser där behovet idag är litet. Dessa sträckor bör då om rimligt förses med den typ av förbindelser som generellt stärker möjligheten för hållbara transporter inom Åsbro. Detta kan även komma att ske i samband med att nya vägar dras inom Åsbro till följd av exploateringen av nya områden samt tillgången till mark som tidigare varit exploaterad. För att möta upp Åsbro's nya behov kan vägnätet i hela Åsbro komma att behöva ses över.

Askersunds kommun ser mycket positivt på ett framtida potentiellt tågstopp inom eller i närheten av Åsbro. Detta skulle på ett positivt sätt påverka möjligheterna för hållbart resande till-och-från Åsbro som ort. Likaså skulle ett tågstopp i Åsbro generellt öka attraktiviteten inom hela kommunen då ut- och inpendling då kan ske med olika trafikslag. Detta potentiella tågstopp kan med fördel placeras på den västra sidan om riksväg 50 i höjd med Åsbro längs med järnvägens nya sträckning.

Teknisk anläggning

Åsbro omfattas av det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Vid nybyggnationer och nyetableringar inom de utpekade utvecklingsområdena bör möjligheten för påkoppling till det kommunala vatten- och avlopps nätet undersökas. Huruvida områdena bör förses med kommunalt vatten och avlopp eller ej avgörs från fall till fall och baseras till stor del på det befintliga nätets kapacitet men är något som föredras.

Det finns idag ett reningsverk och ett vattenverk i Åsbro. Om det i framtiden blir aktuellt med nya tekniska anläggningar och/eller funktioner ska detta ges företräde i planeringen.

Grönområde och park

Det finns i utvecklingskartan för Åsbro totalt fyra utpekade grönområden, dessa är i kartan markerade som ÅsG1, ÅsG2, ÅsG3 och ÅsG4.

ÅsG1 och ÅsG4 är placerade intill Åsasjön respektive Estabosjön. Dessa områden är idag till stor del oexploaterade och bör så förbli för att även i framtiden säkerställa att områdena agerar gröna kilar inom en ortens befintliga bebyggelse. Både ÅsG1 och ÅsG4 fyller sin funktion som grönområde och/eller gröna kilar utan att dessa behöver skötas nämnvärt.

ÅsG2 är placerad på marken för den tidigare impregneringsverksamheten och är till viss del redan idag ett anlagt grönområde. För att säkerställa att Åsbro's invånare ska få tillgång till Tisaren och dess attraktionskraft bör det utpekade området fredas från bebyggelse som inte är förenligt med dess användning som grönområde. De västra delarna av ÅsG2 kan vid ett

påtagligt framtida behov användas för bostadsbyggande såvida detta inte negativt påverkar användningen av ÅsG2 området. Detta då förutsatt att saneringsgraden når en god nivå.

ÅsG3 är ett naturområde vars utpekande syftar till att bevara dess funktion som en grön kil intill befintlig bebyggelse. Inom området bedrivs småskaligt jordbruk som även i framtiden ska kunna bedrivas. Syftet med utpekandet av området är att säkerställa en god framtida tillgång till natur- och grönområden även inom Åsbro.

Det finns även befintliga gröna områden, i vissa fall ren natur, inom befintlig bebyggelse. Vid en förtätning av områden som i kartan markerats med B (primärt bostäder) ska det gå att säkerställa att boenden inom området trots den möjliga exploateringen alltså har god tillgång till områden med natur. Nutida och framtida bebyggelsestrukturer ska i största möjliga mån präglas av ett tydligt ”Tigerkaketänk” där bebyggelse ska varvas med utpekade och fredade gröna områden.

Framtida bostadsområden ska alltid planeras för att innehålla utpekade grön- och/eller parkområden som möjliggör rekreation, dessa kan med fördel placeras på ett sådant sätt att de knyter an till befintliga naturområden eller skapar gröna kilar inom orten.

Den befintliga bebyggelse som är placerad inom de övergripande grönområdena påverkas inte negativt av utpekandet av grönområdena. Befintlig bebyggelse ska även i framtiden kunna renoveras, byggas till samt i övrigt förändras utan att påverkas av att det befinner sig inom ett utpekade grönområde.

Natur och friluftsliv

Norr om Åsbro och öster om det utpekade ÅsBu1-området finns ett motionsspår som i största möjliga mån ska bevaras. Motionsspåret och omkringliggande naturområde är en plats nära Åsbro där rekreation och rörelse är möjlig. Platsen är inte utpekad som ett grönområde i utvecklingskartan för orten men platsens funktion bör tas i hänsyn vid framtida utvecklingar i området.

Särskilda hänsynstaganden

Nedan följer en lista på olika typer av planeringsförutsättningar som bör beaktas särskilt under planering inom och kring Åsbro. Det finns utöver nedan listade punkter ytterligare faktorer, funktioner och förutsättningar som behöver beaktas, men de som presenteras nedan syftar till att underlätta vid framtida planering i området. Utöver nedan specificerade punkter ska all framtida planering av såväl bostads- som verksamhetsmark ta stor hänsyn till omkringliggande kulturmiljöer, naturmiljöer, grönområden och plats-specifika planeringsförutsättningar.

- Riksintresse kommunikationer - Riksväg 50 och järnvägen
- Riksintresse naturvård Tisarförkastningen - Område öster om Estabo längs Tisarens södra strand. Bör beaktas särskilt vid utveckling av ÅsBu7 och ÅsBu8.
- Skyddade områden: Strandskydd kring Åsasjön, Estabosjön och Tisaren. Naturreservat och Natura 2000 öster om Estabo samt naturreservat i norr vid Vissbodamon. Vissbodamons placering väster om riksväg 50 minimerar risken för att området påverkar befintlig planering.
- Vattenskyddsområde - Tisaren samt norr om Åsbro.
- Brukningsvärd jordbruksmark – Främst längs riksväg 50 och nordöst om Åsbro.

- Föroreningarna kring tidigare impregneringsverksamhet.
- Potentiell PFAS förekomst norr om Åsbro i området kring Knottebo från tidigare brandövningsplats.
- Ny järnvägssträckning.
- Sjönära skog med flertalet värdefulla sumpskogar, våtmarker och nyckelbiotoper. Detta främst norr om Tisaren.

Miljö kvalitetsnormer

- Grundvatten Hallsberg-Kumlaåsen, Åsbroområdet
- Vattenförekomst Tisaren
- Vattenförekomst Estaboån

Norra jordbruks- och skogsbygden

Inledning

Norra jordbruks- och skogsbygden är kommunens geografiskt sett största delområde och har god potential för tillväxt i både landsbygd och samhällen. Detta tack vare fina boendemiljöer, bra pendlingsmöjligheter och närheten till stora arbetsmarknader norrut, främst i Hallsberg, Kumla och Örebro, samt söderut i den egna kommunen. Åsbro har en stor tillväxtpotential, vilken beskrivs i delområdet ”Verksamhetsstråk Brändåsen-Hallsberg-Åsbro”. Ammeberg, i utkanten av områdets södra del beskrivs i området ”Norra Vätternbygden”.

Möjligheterna till en ökad befolkning i delområdet bedöms som goda där merparten torde vara orienterad nära pendlingsstråk längs riksväg 50 med byar och samhällen som Lerbäck, Skyllberg och Rönneshytta. Det bör även finnas goda möjligheter till fler bostäder längs länsväg 517 (Askersund-Vretstorp) som gör byarna Svinnersta, Snavlunda och Tycke attraktiva för pendling med närhet till E20. Fyra av fem utpekade landsbygdsstråk återfinns inom delområdet, detta till stor del baserat på den historiska bebyggelsestrukturen som landsbygdsstråken i delområdet utgår ifrån.

I området bedrivs aktivt jord- och skogsbruk samt ett brett småföretagande. Anrika Skyllbergs Bruk har sedan 1300-talet satt sin prägel på området och är fortfarande i full drift med sikte på framtiden. Potential för besöksnäring bedöms finnas men är inte lika stor som i kommunens södra del. Idag drivs flera boendeanläggningar i området, baserade på närhet till naturupplevelser. I Lerbäck finns även teaterverksamhet som är ett av kommunens största kulturella besöksmål, med verksamhet året runt.

Sammanhängande bostadsbyggelse

Norra jordbruks- och skogsbygden är det delområde i kommunen som består av flest småorter, mindre förtätningar och tydliga bebyggelsestråk. Delområdet har historiskt präglats av omfattande jordbruk, något som är en förutsättning för att stråk med en så levande landsbygd ska kunna uppstå. Utöver Rönneshytta som är delområdets serviceort finns det en rad mindre orter och förtätningar som nedan beskrivs specifikt.

Generellt ställningstagande för samtliga av dessa orter är att kommunen ställer sig positiv till framtida bebyggelsekompletteringar av dessa, oavsett om detta gäller större kvartersstrukturer, enstaka bostadshus som förtätar orten eller ytterligare serviceutbud. Nybyggnationer och utveckling av orterna och byarna ska hanteras med stor hänsyn till deras olika karaktärer och förutsättningar.

Svinnersta

Örebro läns största bybildning med ett flertal välbevarade gårdar. Det är en så kallad klungby vid korsväg med stort, delvis ålderdomligt byggnadsbestånd. Det finns områdesbestämmelser för Svinnersta, vilka ger området ytterligare skydd, exempelvis mot förvanskning. Vid kompletteringar av den befintliga bebyggelsen ska extra stor hänsyn tas till bevarandet av byns gestaltning.

Snavlunda

Snavlunda, med förskola, belägen cirka 10 km norr om Askersunds tätort, utmärker sig främst som en naturnära bostadsort. Snavlunda och Tjälvesta ängar är naturreservat, klassade som Natura 2000-område och riksintresse för naturvård och är en tillgång för orten vilket även ska beaktas i den framtida planeringen.

Nybyggnation i Snavlunda bör ske genom antingen förtätning för att effektivt kunna nyttja befintliga ledningsnät och infrastruktur, alternativt i direkt anslutning till befintligt bostadsområde. Kommunen ställer sig positiv till nybyggnationer i Snavlunda med omnejd, på ett sätt som tar hänsyn till traktens karaktär.

Kårberg

Kårberg präglas starkt av Skyllbergs bruks centralt i orten belägna tillverkningsindustri. Verksamheten har funnits på platsen sen 1870-talet. Orten befinner sig centralt i ett av de utpekade landsbygdsstråken, men är utlyft från detta för att underlätta för nybyggnationer kopplade till ortens befintliga struktur. Vid möjlighet att utveckla orten med ytterligare kvartersstrukturer eller friliggande bostadshus i direkt anslutning till orten så förespråkas detta av kommunen.

Skyllberg

Skyllberg utgör en industri- och bruksmiljö med en välbevarad herrgårdsanläggning, där huvudbyggnaden uppfödes 1830, med en allékantad infartsväg. Skyllberg som ort befinner sig i utkanten av ett av de utpekade landsbygdsstråken inom vilket lantlig bebyggelse förespråkas. Skyllberg som ort och dess direkta närhet är undantaget från detta. Vid möjlighet att utveckla orten med ytterligare kvartersstrukturer eller friliggande bostadshus i direkt anslutning till orten så förespråkas detta av kommunen.

Lerbäck

Lerbäck är ett gammalt sockencentrum, med tidigare kommunhus, före detta skolhus och gästgiveri. Det finns en kyrkobyggnad från 1700-talet. Lerbäck är idag ett kulturcentrum med dess teater och tillhörande verksamhet. Lerbäck ligger strategiskt väl placerat med närhet till både Askersund och Åsbro, något som kan bidra positivt till ortens fortsatta utveckling. Askersunds kommun ställer sig positiv till en fortsatt utveckling av Lerbäck, både genom en utvidgning av ortens befintliga kvarterskaraktär och genom mer lantligt präglade fristående enbostadshus.

Ingelsby

Ingelsby är beläget längs Åmmelångens västra strand. Boendemiljöerna i orten är präglade av omkringliggande jordbruk och närheten till sjön. Ortens befintliga bebyggelse är till stor del belägen på båda sidorna av väg 582. Framtida utveckling och nybyggnation i Ingelsby bör följa den befintliga struktur som finns och komplettera denna med ytterligare friliggande enbostadshus, främst på mark som ej klassas som brukningsvärd jordbruksmark.

Närkesberg

Närkesberg är beläget i delområdets östra delar och är omgivet av en livlig bygd med en rik historia. Byn i sig är en del av ett större sammanhang av andra, mindre eller lika stora, byar.

Byn och dess omgivning är starkt präglad av jord- och skogsbruk. Kommunen ställer sig positiv till en fortsatt utveckling av Närkesberg och dess närområde, främst genom nybyggnationer av fristående enbostadshus samt generationsboenden.

Landsbygdsstråk

Askersunds kommun har en rik, varierad och välmående landsbygd som präglas av lokal historia och kultur. För att fler människor ska ha möjligheten att ta del av detta, och i andan att landsbygden ska fortsätta att leva och utvecklas, pekas landsbygdsstråk ut. Dessa är framtagna i syfte att peka ut platser med specifika kvalitéer, karaktärer och attraktioner som kan göra nybyggande i stråken extra attraktivt för den som ämnar att bosätta sig på landsbygden. Stråken återfinns inom två av kommunens delområden, där den absoluta majoriteten av dessa är belägna i just norra jordbruks- och skogsbygden.

Alla landsbygdsstråk är samlade under ett och samma begrepp men är unika sett utifrån de specifika förutsättningar som gör platserna unika. Landsbygdsstråken visar på platser som kommunen identifierat som extra intressanta, ofta ur ett service- och pendlingsperspektiv. Detta innebär dock inte att byggande på andra delar av landsbygderna inte förespråkas.

Landsbygdsstråk Askersund – Tycke

Landsbygdsstråk Askersund – Tycke löper från Askersund till norra kommungränsen via Tycke. Stråket är utpekade på båda sidor av väg 517. Askersunds kommun präglas starkt av riksväg 50, en väg som dock erbjuder större möjligheter för gods- och persontrafik än ett stråk av vackra och uppskattade boendemiljöer. Ett genomgående tema i Askersunds kommun är att bostäder, både äldre och yngre, tenderar att vara belägna intill eller i direkt anslutning till mindre vägar. Detta landsbygdsstråk är delvis utformat för att fånga upp detta.

Landsbygdsstråkets specifika kvalitéer

- Landsbygdsstråket är placerat i vackra landsbygdsmiljöer där skog varvas med jordbruks-, ängs- och betesmark.
- Det finns en stark befintlig bebyggelsestruktur i stråket där man nästan alltid ser nästa hus då man just passerat det förra.
- Att bo och bygga i detta stråk innebär mycket goda pendlingsmöjligheter i och med närheten till Askersund samt E20 via Vretstorp.
- Som boende i detta landsbygdsstråk betyder närheten till Askersund att service är närbeläget och lättillgängligt.
- Landsbygdsstråket saknar kollektivtrafik, men pendlarparkeringar i Skyllberg, Askersund och Vretstorp i Hallsbergs kommun möjliggör resor med kollektivtrafik en del av sträckan.

Detta landsbygdsstråk är mycket attraktivt sett utifrån dess närhet till de stora arbetsmarknaderna norrut via E20 samt närheten till arbetsmarknad, service, skola och vård i Askersund. Landsbygdsstråket är utpekade på ett sådant sätt att möjligheten att bo och leva i en lantlig miljö kan kombineras med närhet till service och arbete.

Landsbygdsstråket ska inte liknas vid eller förväxlas med en detaljplan där hela det utpekade stråket är möjligt att bebygga. Landsbygdsstråket pekar ut ett generellt område där vissa platser är mer lämpliga att bygga på än andra, detta utifrån förutsättningarna på platsen.

Nedan följer förutsättningar som ska tas i beaktande vid nybyggnation i stråket. Syftet med dessa förutsättningar är inte att begränsa möjligheterna för byggande inom landsbygdsstråket, utan för att ge vägledning om hur nya byggnader bäst placeras.

Förutsättningar för byggande i landsbygdsstråket

- Nybyggda hus ska i första hand förses med egna lösningar för vatten och avlopp.
- Nybyggnation av hus ska som regel inte ske på jordbruksmark, dock kan exempelvis skogsbrynet intill jordbruksmark ses som lämpligt i de fall då övriga förutsättningar är goda.
- Uppförandet av nya bostadshus och andra byggnader bör ske med stort hänsynstagande till omkringliggande miljö, detta gäller både gestaltning och placering.
- Hus bör inte uppföras på ett sådant sätt att de skapar områden som kan liknas vid villakvarter och/eller villagator. Detta gäller både i relation till befintlig och ny bebyggelse.
- Avståndet mellan nybyggda hus och befintlig struktur ska överensstämma med avståndet som återfinns i omkringliggande miljöer.
- Uppförandet av enskilda bostadshus bör ej ske på ett sådant sätt att behovet av att upprätta en detaljplan skapas.
- Hus kan uppföras med utfart direkt på väg 517 samt längs befintliga stickvägar.
- Strandskydd gäller inom utpekat landsbygdsstråk.
- Norra delarna av landsbygdsstråket, mellan Snavlunda och kommungränsen norrut, är radonpåverkat, vilket kräver byggande med radonsäker grundläggning.

Byggande i radonpåverkat område

Radon är en osynlig och luktfri gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. När gasen i sin tur sönderfaller bildas så kallade radondöttrar, som är radioaktiva metallatomer.

Marken är den vanligaste radonkällan och det är främst markradonet som beaktas i den fysiska planeringen. Någon övergripande radonkartering har inte gjorts i kommunen men en översiktlig bedömning kan göras utifrån markens innehåll av uran.

Det är främst den norra delen av landsbygdsstråket, mellan Snavlunda och kommungränsen, som är radonpåverkat. Inom området är den största risken kopplad till förekomsten av markradon. Nya byggnader ska därför uppföras med radonsäker grundläggning. Detta innebär även att vatten från egen brunn ska utrustas med filter alternativt luftas.

Vidare undersökning krävs för att fastställa om och var markradon faktiskt förekommer. Rimligt tillvägagångssätt är att en översiktlig geoteknisk undersökning, inklusive radonmätning, görs vid planläggning och att kompletterande undersökningar vid behov görs i samband med bygglovskedet.

Platsspecifika planeringsförutsättningar

Nedan följer en lista över de planeringsförutsättningar som inom vissa delar av stråket i olika grad kan påverka möjligheten att bygga. Askersunds kommun anser inte att dessa värden förhindrar möjlig utveckling i stråket i sin helhet, utan enbart mindre delar av detta.

- *Skogliga värdetrakter*

- *Fornlämningar*
- *Brukningsvärd jordbruksmark*
- *Ras och skredrisk – mindre förekomst*
- *Radon*
- *Riksintresse Naturvård – Snavlunda (NRO 18005)*

Landsbygdsstråk Skyllberg – Snavlunda

Landsbygdsstråk Skyllberg – Snavlunda löper från riksväg 50 och Skyllberg i öster till Snavlunda i väster, med Kårberg placerat mitt i stråket, vilket är utpekad på båda sidor av väg 594.

Landsbygdsstråkets specifika kvalitéer

- Landsbygdsstråket är placerat i ett vackert och varierande landskap där skog i landsbygdsstråkets centrala delar kantas av öppnare landskap kring Skyllberg och Snavlunda.
- Det finns en stark befintlig Bebyggelsestruktur i stråket där man nästan alltid ser nästa hus då man precis passerat det tidigare.
- Att bo och bygga i detta stråk innebär mycket goda pendlingsmöjligheter i och med närheten till Askersund, riksväg 50 samt E20 via Vretstorp.
- Som boende i detta landsbygdsstråk betyder närheten till Askersund att service är närbelägen och lättillgänglig.
- Landsbygdsstråket saknar kollektivtrafik, men med pendlarparkeringen i Skyllberg mycket närbelägen möjliggörs resor med kollektivtrafiken en stor del av sträckan.

Detta landsbygdsstråk hämtar sin främsta attraktion i den vackra, befintliga bebyggelsestrukturen som finns inom stråket samt dess närhet till riksväg 50 via vilken man snabbt och enkelt kan ta sig igenom kommunen. Landsbygdsstråket i sig är utpekad inom ett historiskt stråk av mindre förtätningar, småorter och tätorter samt friliggande gårdar längs vägen. Befintlig struktur kan kompletteras med nybyggda enbostadshus som kan uppföras i en natur som erbjuder mycket attraktiva boendemöjligheter. Inom landsbygdsstråket finns mindre kluster av bostäder kring vilka nybyggnationer kan ske, men inte på ett sådant sätt att behovet av gemensamma VA-lösningar och detaljplanering uppstår. Planeringen bygger på att den relativt glesa landsbygdskaraktären fortlever i området.

Nedan följer förutsättningar som ska tas i beaktning vid byggande i stråket. Syftet med dessa förutsättningar är inte att på ett överdrivet sätt begränsa möjligheterna för byggande inom landsbygdsstråket, utan är till för att visa på bra lösningar för nybyggnation.

Förutsättningar för byggande i landsbygdsstråket

- Nybyggda hus ska i första hand förses med egna lösningar för vatten och avlopp.
- Nybyggnation av hus ska i regel inte ske på jordbruksmark, dock kan exempelvis skogsbyn intill jordbruksmark ses som lämplig i de fall då övriga förutsättningar är goda.
- Uppförandet av nya bostadshus och andra byggnader bör ske med stort hänsynstagande till omkringliggande miljö, detta gäller både gestaltning och lokalisering.

- Hus bör inte uppföras på ett sådant sätt att de skapar områden som kan liknas vid villakvarter och/eller villagator, detta gäller både i relation till befintlig och ny bebyggelse.
- Avståndet mellan nybyggda hus och befintlig struktur ska överensstämma med avståndet som återfinns i omkringliggande miljöer.
- Uppförandet av enskilda bostadshus bör ej ske på ett sådant sätt att behovet av att upprätta en detaljplan skapas.
- Hus kan uppföras med utfart direkt på väg 594 samt längs med befintliga stickvägar.
- Anläggandet av nya stickvägar är möjligt men bör då inte uppstå på ett sådant sätt att bebyggelsen kring denna skapar kvarterstrukturer alternativt att tillhörande bebyggelse tappar stråkets sammanhang.
- Strandskydd gäller även inom utpekat landsbygdsstråk.
- Orterna Skyllberg, Kårberg och Snavlunda samt direkt angränsande mark omfattas inte av dessa förutsättningar. Exempelvis kan ett nytt villakvarter i Kårberg upprättas med annan VA-lösning om möjligt.

Platsspecifika planeringsförutsättningar

Nedan följer en lista över de planeringsförutsättningar som inom vissa delar av stråket i olika grad kan påverka möjligheten att bygga. Askersunds kommun anser inte att dessa värden förhindrar möjlig utveckling i stråket i sin helhet, utan enbart mindre delar av detta.

- *Skogliga värdeetrakter*
- *Fornlämningar*
- *Brukningsvärd jordbruksmark*
- *Ras och skredrisk – mindre förekomst*

Landsbygdsstråk Rönneshytta – Skyllberg

Landsbygdsstråk Rönneshytta – Skyllberg löper från Rönneshytta fram till riksväg 50, på båda sidor av väg 597.

Landsbygdsstråkets specifika kvalitéer

- Landsbygdsstråket är placerat i en tydlig jordbruksmiljö där landskapet är öppet
- Det finns en stark befintlig bostadsstruktur i stråket där man alltid ser nästa hus då man passerat det tidigare.
- Bebyggelsen i området är av varierande karaktär och det öppna landskapet skapar en pittoresk miljö
- Att bo och bygga i detta stråk innebär mycket goda pendlingsmöjligheter i och med närheten till Askersund, riksväg 50 och E20.
- Som boende i detta landsbygdsstråk betyder närheten till Rönneshytta och Askersund att service är närbeläget och lättillgängligt.
- Landsbygdsstråket saknar kollektivtrafik, men med pendlarparkeringen vid Skyllbergsvallen och riksväg 50 mycket närbelägen möjliggörs resor med kollektivtrafiken en stor del av sträckan.
- Stråket är en del av ett större sammanhang i och med närheten till Rönneshytta och Lerbäck samt som en naturlig fortsättning västerut av landsbygdsstråket Skyllberg – Snavlunda

Detta landsbygdsstråk har sin främsta styrka i möjligheten att bygga och bo i en lantligt pittoresk miljö med Rönneshyttas service och riksväg 50:s pendlingsmöjligheter runt hörnet. Stråket innehåller en stor andel jordbruksmark, på vilken nybyggnationer inte ska ske. Detta leder dock till en väldigt speciell boendemiljö i ett öppet landskap. Trots den brukningsvärda jordbruksmarken finns en mängd möjliga platser för byggande av fristående enbostadshus, exempelvis i kanten av mindre jordbruksmarker eller i de skogsbyn som ligger nära inpå dessa.

Nedan följer förutsättningar som ska tas i beaktning vid byggande i stråket. Syftet med dessa förutsättningar är inte att på ett för stort sätt begränsa möjligheterna för byggande inom landsbygdsstråket, utan är snarare till för att tydligt presentera de förutsättningar som du som invånare har att förhålla dig till.

Förutsättningar för byggande i landsbygdsstråket

- Nybyggda hus ska i första hand förses med egna lösningar för vatten och avlopp.
- Nybyggnation av hus ska i regel inte ske på jordbruksmark, dock kan exempelvis skogsbyn intill jordbruksmark ses som lämplig i de fall då övriga förutsättningar är goda.
- Uppförandet av nya bostadshus och andra byggnader bör ske med stort hänsynstagande till omkringliggande miljö, detta gäller både gestaltning och lokalisering.
- Hus bör inte uppföras på ett sådant sätt att de skapar områden som kan liknas vid villakvarter och/eller villagator, detta gäller både i relation till befintlig och ny bebyggelse.
- Avståndet mellan nybyggda hus och befintlig struktur ska överensstämma med avståndet som återfinns i omkringliggande miljöer.
- Uppförandet av enskilda bostadshus bör ej ske på ett sådant sätt att behovet av att upprätta en detaljplan skapas.
- Hus kan med fördel placeras i slutet av eller i de fall där detta är möjligt längs befintliga stickvägar. Mängden stickvägar och sättet de är placerade på är unikt för detta landsbygdsstråk.
- Anläggandet av nya stickvägar är möjligt men bör då inte uppstå på ett sådant sätt att bebyggelsen kring denna skapar kvarterstrukturer alternativt att tillhörande bebyggelse tappar stråkets sammanhang.
- Strandskydd gäller även inom utpekat landsbygdsstråk.

Platsspecifika planeringsförutsättningar

Nedan följer en lista över de planeringsförutsättningar som inom vissa delar av stråket i olika grad kan påverka möjligheten att bygga. Askersunds kommun anser inte att dessa värden förhindrar möjlig utveckling i stråket i sin helhet, utan enbart mindre delar av detta.

- *Skogliga värdetrakter*
- *Brukningsvärd jordbruksmark*

Landsbygdsstråk Rönneshytta – Lerbäck

Landsbygdsstråk Rönneshytta – Lerbäck finns i skogsmarken mellan Rönneshytta och Lerbäck, delvis på båda sidor av väg 610 men främst på dess västra sida. Landsbygdsstråket

är utformat på ett sådant sätt att risken för bullerstörning från den i öster närliggande järnvägen är minimal.

Landsbygdsstråkets specifika kvalitéer

- Landsbygdsstråk Rönneshytta – Lerbäck är unikt på det sätt att det bygger vidare på en befintlig bostadsstruktur, här finns möjligheten att skapa en ny sådan. Stråket kan ses som en fortsättning på byn Rönnestorp.
- Att bo och bygga i detta stråk innebär mycket goda pendlingsmöjligheter i och med närheten till Askersund och riksväg 50 samt tillgång till kollektivtrafik vid Lerbäck.
- Som boende i detta landsbygdsstråk betyder närheten till Rönneshytta och Askersund att service är närbeläget och lättillgängligt.
- Landsbygdsstråket har möjligheten att binda samman Rönneshytta och Lerbäck som idag upplevs som separerade av järnväg och avsaknaden av bebyggelse
- Landsbygdsstråket erbjuder en möjlighet att skapa ett lantligt boende med närbelägen infrastruktur och service

Detta landsbygdsstråk har sin tydligaste styrka i möjligheten för nybyggnationer i ett lantligt läge med en god koppling till andra orter och potentiella framtida arbetsplatser i det utpekade verksamhetsutvecklingsområdet vid Lerbäck. Samtliga landsbygdsstråk i detta delområde har en speciell dragningskraft i att vara belägna på landsbygden, men ändå ha en tydlig närhet till service och infrastruktur. Detta faktum är som mest relevant i detta landsbygdsstråk då det inte finns någon befintlig bebyggelsestruktur för framtida husbyggare att förhålla sig till.

Nedan följer förutsättningar som ska tas i beaktning vid byggande i stråket. Syftet med dessa förutsättningar är inte att begränsa möjligheterna för byggande inom landsbygdsstråket, utan att visa hur byggnationen lämpligen utförs.

Förutsättningar för byggande i landsbygdsstråket

- Nybyggda hus ska i första hand förses med egna lösningar för vatten och avlopp.
- Nybyggnation av hus ska i regel inte ske på jordbruksmark, dock kan exempelvis skogsbrynet intill jordbruksmark ses som lämplig i de fall då övriga förutsättningar är goda.
- Uppförandet av nya bostadshus och andra byggnader bör ske med stort hänsynstagande till omkringliggande naturmiljö, detta gäller både gestaltning och lokalisering.
- Hus bör inte uppföras på ett sådant sätt att de skapar områden som kan liknas vid villakvarter och/eller villagator, detta gäller både i relation till befintlig och ny bebyggelse.
- Avståndet mellan nybyggda hus och befintlig struktur ska spegla områdets landsbygdsmissiga, glesa karaktär.
- Uppförandet av enskilda bostadshus bör ej ske på ett sådant sätt att behovet av att upprätta en detaljplan skapas.
- Hus kan med fördel placeras med utfart på väg 610, alternativt längs någon av de mindre stickvägar som finns i området
- Anläggandet av nya stickvägar är möjligt men bör då inte uppstå på ett sådant sätt att bebyggelsen kring denna skapar kvarterstrukturer alternativt att tillhörande bebyggelse tappar stråkets sammanhang.

- Strandskydd gäller även inom utpekade landsbygdstråk.

Platsspecifika planeringsförutsättningar

Nedan följer en lista över de planeringsförutsättningar som inom vissa delar av stråket i olika grad kan påverka möjligheten att bygga. Askersunds kommun anser inte att dessa värden förhindrar möjlig utveckling i stråket i sin helhet, utan enbart mindre delar av detta.

- *Skogliga värdetrakter*
- *Fornlämningar*
- *Brukningvärd jordbruksmark*
- *Riksintresse Naturvård – Lerbäcksmön (NRO 18006)*

Verksamheter & industri

Norra jordbruks- och skogsbygden är starkt präglad av just jord- och skogsbruk. Vad gäller verksamhet och industri är Skyllbergs Bruk med tillhörande tillverkningsindustri påtaglig och har lagt grunden för bygdens karaktär. Utöver denna arbetsplats så är småföretagande, liksom i en stor del av Askersunds kommun, något som präglar delområdet.

Verksamhetsutvecklingsområden

Askersunds kommun är i stort behov av ny mark för ytterligare verksamheter. Utöver den mark som pekas ut i närheten av Åsbro har nya utvecklingsområden för verksamheter identifierats på två platser i delområdet. Dessa är av olika karaktärer och är framtagna för att komplettera varandra vad det gäller storlek av tomter, placering och liknande.

Både verksamhetsutvecklingsområdet i Ingelsby och det i Lerbäck ingår även i den större utvecklingsinriktning för verksamheter som Askersunds kommun arbetar mot, alltså ett större verksamhetsstråk där verksamhetsutvecklingsområden kan anläggas på strategiska platser mellan Askersund och Åsbro längs riksväg 50.

Verksamhetsutvecklingsområde Ingelsby (Vu1 och Vu2)

På båda sidor av riksväg 50 i närheten av Ingelsby har två separata platser identifierats och pekats ut som möjliga, nya områden för verksamhetsutveckling. Dessa två mindre områden är placerade på skogsmark och är tillräckligt stora för att tillsammans kunna erbjuda cirka 12 verksamhetstomter á 3000kvm. Detta kan variera beroende på slutgiltig utformning av tomterna efter detaljplanering och vilken typ av behov som identifierats under senare skeden i planeringen.

Huvudsyftet med dessa två verksamhetsutvecklingsområden är att kunna erbjuda verksamhetsmark ämnad för mindre verksamheter i närheten av Askersund med goda infrastrukturkopplingar till riksväg 50 samt med goda pendlingsmöjligheter för framtida arbetstagare. I direkt anslutning till det i öster placerade verksamhetsutvecklingsområdet finns en pendlarparkering. Detta tillsammans med busshållplatser i båda riktningar samt en säker passage under riksväg 50 bidrar till att göra framtida arbetsgivare på platsen attraktiva och lättillgängliga.

Inom dessa verksamhetsområden bör framtida byggnader vara utformade och gestaltade på ett sådant sätt att de smälter in med övrig bebyggelse i omgivningen, gärna helt eller delvis träbeklädda. Detta delvis för att smälta in med det geografiskt närbelägna Ingelsby och de

befintliga äldre gårdsstrukturer som finns där, men också till viss del för att motverka att de plåtbyggnader som ofta upprättas på ny verksamhetsmark byggs. Den typen av byggnadsstil passar bättre vid byggnationen på större verksamhetsområden än på mark ämnad för mindre, ej ytkrävande verksamheter.

Vid intresse för utbyggnad av de föreslagna verksamhetsområdena måste lösningen för vatten och avlopp utredas ytterligare.

För att detta område ska kunna utnyttjas till dess fulla potential och kapacitet anser Askersunds kommun att en bättre trafiklösning skulle behövas för säkrare av- och påfart till riksväg 50. Detta oavsett om verksamhetsutvecklingsområdet exploateras eller ej då trafiklösningen på platsen redan i dagsläget inte är optimal.

Verksamhetsutvecklingsområde Lerbäck (VuL1)

Mellan riksväg 50 och järnvägen väster om Lerbäck är ett område om 49 hektar utpekade som verksamhetsutvecklingsområde. Detta område är placerat på skogsmark och skulle vid full exploatering kunna erbjuda uppemot 49 verksamhetstomter á 10 000kvm. Detta verksamhetsutvecklingsområde är till ytan betydligt mycket större än de utpekade områdena vid Ingelsby, dessutom sammanhängande. Syftet med detta verksamhetsutvecklingsområde är att kunna erbjuda större verksamhetstomter med god tillgång till riksväg 50 samt med närhet till kommunens centralort samt dess service- och bostadsorter.

Vallarna kring järnvägen gör att potentiellt bullergenererande verksamheter inte bör komma att påverka boende i Lerbäck negativt. Av denna anledning är inte heller gestaltungsfrågan i detta område av samma vikt som i verksamhetsutvecklingsområde Ingelsby. Placeringen av verksamhetsutvecklingsområdet i relation till omkringliggande områden är dock viktigt, något som gör detta område än mer attraktivt. Påverkan på dess närområde kommer ett större verksamhetsområde alltid ha, speciellt då verksamhetsområden kräver en relativt central placering. På den utpekade platsen är påverkan på närliggande bostadsområden minimal, likaså påverkas bara skogsbruket på en geografiskt begränsad yta som idag är inklämd mellan väg och järnväg.

För att detta område ska kunna utnyttjas till dess fulla potential och kapacitet anser Askersunds kommun att en bättre trafiklösning skulle behöva till för säkrare av- och påfart till riksväg 50. Detta alldeles oavsett om verksamhetsutvecklingsområdet exploateras eller ej då trafiklösningen på platsen redan i dagsläget inte går att anse som optimal.

Transportinfrastruktur

I och med delområdets storlek och inte minst dess bredd så är alla nivåer i vägnätet och dess kvalitéer viktiga för att befolkningen inom delområdet. Detta oavsett om det gäller landsbygden eller i delområdets orter och byar, ska möjligheten att effektivt röra sig inom kommunen vara god. Utöver riksväg 50 är vägarna 205, 505, 517, 597 och 594 att likna vid pulsådorr som binder samman delområdets östra delar med de västra samt mot kommungränsen i norr. Askersunds kommun ser att det är av stor vikt att dessa vägar underhålls väl året om, för att även i framtiden kunna möjliggöra god levnadsstandard med säkerställd service på kommunens landsbygd.

Då kollektivtrafiken främst trafikerar sträckan mellan Askersund och Åsbro är det av stor vikt för befolkningen i delområdet att ha möjligheten att ta sig till pendlarparkeringar och

bytespunkter likt de som idag finns vid Ingelsby, Skyllberg och Lerbäck. Vi ser det som strategiskt viktigt att dagens pendlarparkeringar kompletteras med ytterligare sådana inom delområdet, alternativt att dagens pendlarparkeringar byggs ut vid behov.

Järnvägen passerar enbart inom kommunen och har sedan ombyggnationen kompletterats med ytterligare övergångar vid Rönneshytta.

I delområdet finns en möjlighet att etablera ett tågstopp sydväst om Åsbro, vid den nya järnvägen, söder om Bladsjön. Om en sådan etablering blir aktuell ska den ges prioritet som funktion i framtida planering.

Det finns idag gång och cykelväg för del av sträckan mellan Ingelsby och Lerbäck, parallellt med riksväg 50. Utöver detta finns mindre utbredda gång- och cykelvägnät i Rönneshytta. Att knyta ihop Lerbäck, Rönneshytta och Ingelsby med ett dedikerat gång- och cykelvägnät bör ses över då detta skulle skapa ytterligare mobilitet och rörelsefrihet i området. Likaså ökar det attraktiviteten av att bygga och bo på landsbygden, förslagsvis i utpekade landsbygdsstråk.

Teknisk anläggning

Norra jordbruks- och skogsbygden innehåller utpekade områden för vindkraft samt resta vindkraftverk i delområdets västra samt östra delar. De utpekade områden som ej ännu exploaterats är belägna i delområdets östra delar. Vindbruk hanteras i separat vindbrusplan som tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Kommunens VA-verksamhetsområden i delområdet innefattar orterna Snavlunda, Kårberg, Lerbäck, Rönneshytta samt Ingelsby. I Snavlunda finns ett vattenverk som idag är ett reservverk.

Areell näring

Den areella näringen är utbredd och viktig i delområdet. Detta gäller allt från jord- och skogsbruk till djurhållning och ridskolor. Den areella näringen är viktig ur många perspektiv, inte minst avseende rikets självförsörjning av livsmedel och arbetstillfällen, men den sätter även en tydlig prägel på sin omgivning. Det är viktigt att små- och storskaliga areella näringar kan utvecklas i delområdet.

Grönområde och park

Behovet av gröna områden möts genom den mängd naturreservat och andra områden som finns spridda i delområdet. Behovet av att upprätta grönområden eller parker inom orternas befintliga bebyggelse är liten. Vid framtagandet av nya detaljplaner bör dock hänsyn tas till behovet av bostadsnära grönområden och/eller parker.

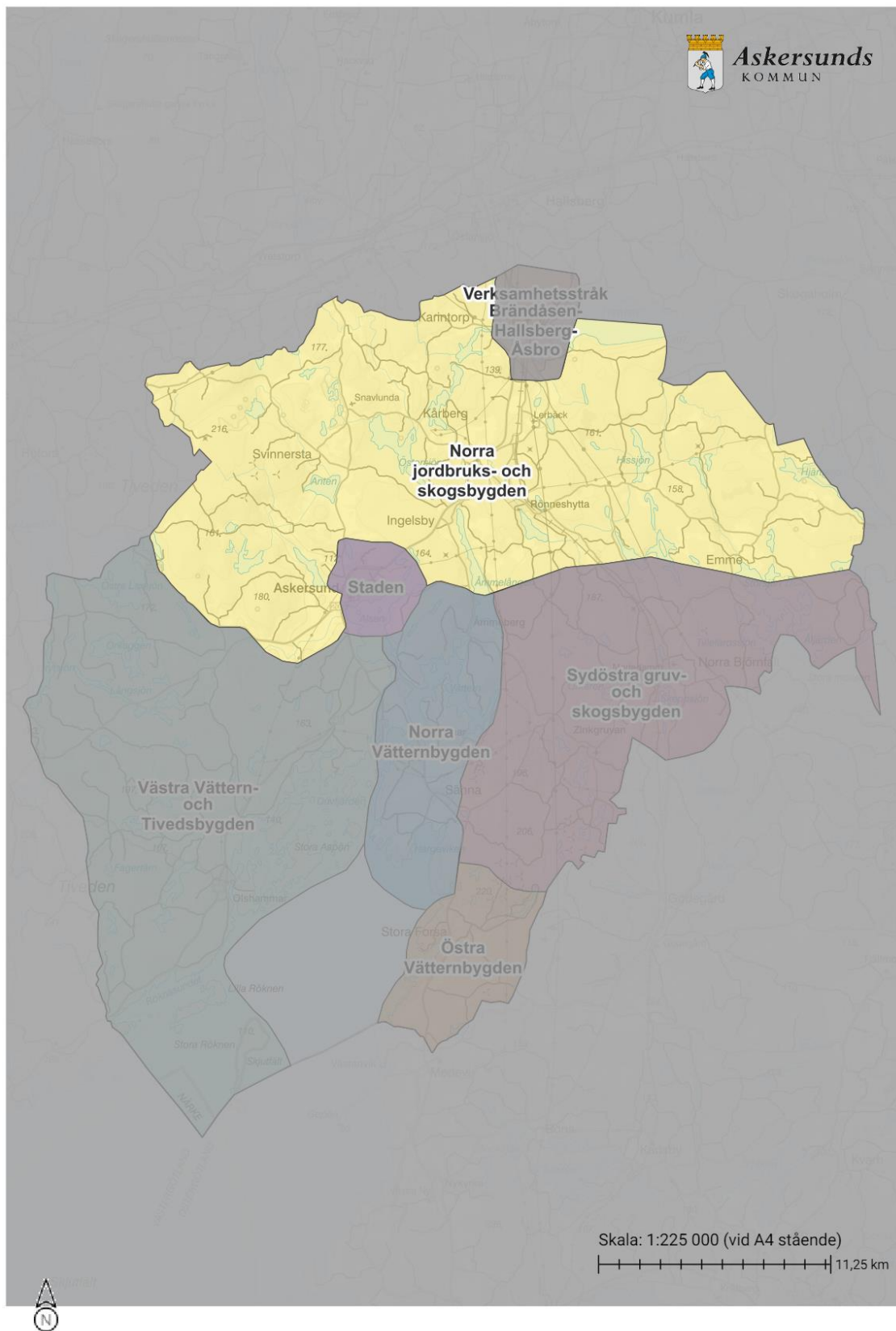
Natur och friluftsliv

Det finns mycket goda förutsättningar för ett rikt friluftsliv i delområdet. Det finns totalt 13 utpekade naturreservat i delområdet varav nio av dessa i delområdets centrala och västra delar. Utöver de utpekade naturreservaten finns gott om möjligheter till friluftsliv, rörelse och rekreation i natur, marker och sjöar i övriga delar av delområdet. Viktigt för att friluftslivet även fortsatt ska vara tillgängligt i delområdet är att vägar för att tillgängliggöra dessa platser sköts om väl.

Landsbygd

Landsbygden i delområdet är omfattande och varierande och innehåller många olika karaktärer. Detta gällande allt från byggnadsstilar, gårdssammansättningar och naturmiljöer. Vi vill värna om den landsbygdskaraktär som idag finns i området, utan att för den sakens skull presentera riktlinjer som skulle kunna hämma en naturlig utveckling. Liksom tidigare nämnts under transportinfrastruktur är det i delområdet utbredda vägnätet viktigt för att landsbygden ska ses som en plats där det är attraktivt att bo och verka. Likaså skulle kompletterande gång- och cykelvägar ytterligare öka attraktiviteten i delområdets mer lantliga delar.

Det är inte hållbart att förorda storskaliga satsningar på gång- och cykelvägar på de delar av landsbygden där distanserna mellan förtätningarna är stora. Dock kan ett gång-och cykelvägnät mellan exempelvis Lerbäck och Rönneshytta och vidare ut mot riksväg 50 skapa ytterligare möjligheter för transporter inom delområdet, speciellt om dessa kompletteras med pendlarparkeringar för byte av trafikslag.

Karta över delområdet Norra jordbruks- och skogsbygden. Karta 18.

Rönneshytta

Utvecklingen av Rönneshytta

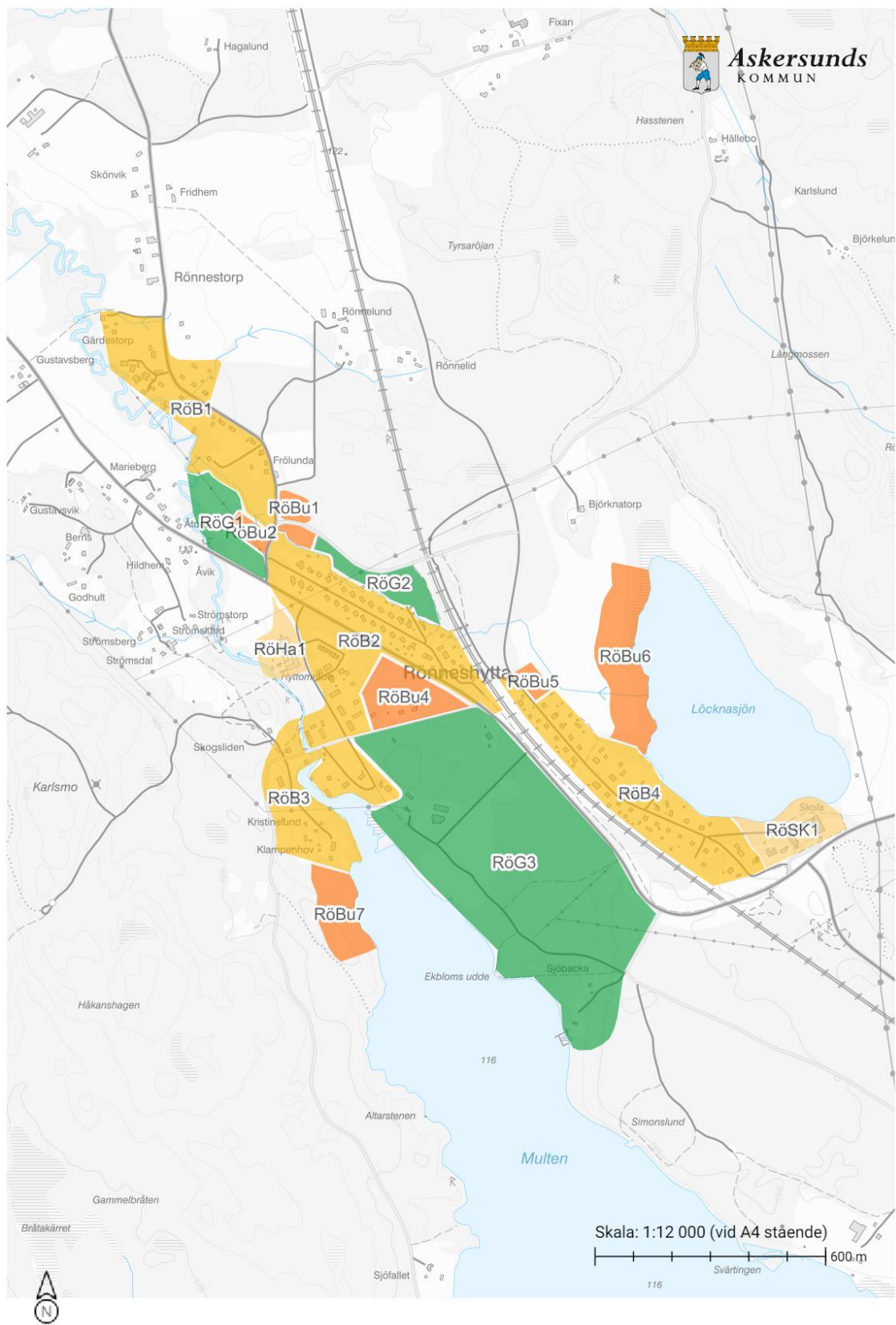
Rönneshytta har goda möjligheter att dra nytta av förändringar i invånarnas pendlingsmönster. Orten är belägen nära riksväg 50 och dess pendlingsmöjligheter, likaså är närheten till Askersund med dess breda serviceutbud påtaglig. Rönneshytta ligger också nära flera av de landsbygdsstråk som pekas ut i kommunen, något som kan leda till att ortens roll som serviceort kan bli än mer viktig i framtiden.

Rönneshytta är i översiktsplanen klassad som en serviceort. Servicen på orten utgörs av Varuhuset i Rönneshytta som är en uttalad allt-i-allo butik samt förskola och skola. Det finns inget idag tydligt behov av utpekande av mer områden för service och liknande funktioner. Vid ett ökat behov och/eller efterfrågan av handel och liknande funktioner i framtiden bör sådan verksamhet placeras i området kring Varuhuset. Närheten till Askersund bidrar till att behovet idag anses vara litet för ett utökande av ortens serviceutbud, men dess närhet till en levande och utpekad landsbygd skulle i framtiden kunna leda till att den typen av behov uppstår.

Askersunds kommun ställer sig positiv till en potentiell framtida utökning av ortens serviceutbud i och med Rönneshyttas roll som serviceort. Detta både för att säkerställa ortens roll som en serviceort och för att ytterligare möjliggöra för en levande landsbygd i närområdet.

Rönneshytta bör utvecklas och planeras utifrån följande punkter:

- Vid byggnation inom något av de utpekade bostadsutvecklingsområdena bör hänsyn tas till möjligheten och efterfrågan för anläggandet av marklägenheter, radhus eller kedjehus.
- De utpekade bostadsutvecklingsområdena bör bebyggas utifrån rådande behov och efterfrågan.
- Behovet av ett ökat serviceutbud på orten förutspås vara liten, nyetableringar inom ramen för handel och service bör vid ett ökat framtida behov främst förläggas kring Varuhuset.
- För att ytterligare öka ortens attraktivitet bör anläggandet av gång- och cykelvägar inom, till och från orten planeras, då främst i riktning mot riksväg 50 och vidare såväl söderut som norrut.

Karta över utvecklingskartan för Rönneshytta. Karta 19.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling innefattar sådant som bostäder, service, handel, vård och andra funktioner. I utvecklingskartan pekas både befintliga och framtida användningar ut, detta för att kunna planera nya områden utifrån sina sammanhang. Genom att klicka på den utvecklingskarta som tillhör Rönneshytta kan du som användare av översiktsplanen få fram ett textstycke som mer i detalj kommenterar varje enskilt område. I denna textdel kommer enbart de nya utpekade områdena att beskrivas. Alla områden vars beteckning innehåller bokstaven U, exempelvis ”Bu1” eller ”Vu1”, innebär att det utritade området är utpekade som ett utvecklingsområde på mark som idag står utan bebyggd användning.

Generellt för alla områden som pekas ut som ”Primärt bostäder” i kartan är att en förtätning och utveckling av befintlig användning är möjlig. Nya bostäder eller funktioner som är förenliga med syftet för det utpekade området är möjligt såvida det passar platsen. Nybyggnation av ett bostadshus i Rönneshytta kräver inte nödvändigtvis att platsen måste vara utpekade som ett bostadsutvecklingsområde. Liksom listats i en av punkterna ovan så finns en efterfrågan på bostäder liknande de marklägenheter som tidigare uppförts i Rönneshytta. Dessa föreslås främst placeras inom befintliga bostadsområden där plats finns. Dessa är i kartan markerade som exempelvis RÖB1, RÖB2 och så vidare.

I Rönneshytta pekas flera bostadsutvecklingsområden ut, där karaktärerna på platserna skiljs åt och där de tillsammans skapar en god variation i utbudet. En del av dessa områden är sedan tidigare utpekade i andra dokument eller rent av detaljplanelagda, medan de i andra fall är de framtagna under processen som utmyntat i denna översiktsplan.

RöBu2 är sedan tidigare detaljplanelagt. Detaljplanen möjliggör uppförandet av fristående enbostadshus. Området är idag jordbruksmark, vilket också gäller för RöBu1 och RöBu3, men är mindre omfattande och placerat på ett sådant sätt att nya bostäder på platsen möjliggör ett kontinuerligt flöde mellan Rönneshyttas södra och norra delar.

RöBu1 och RöBu3 är framtagna specifikt för denna översiktsplan och utgör idag två mindre jordbruksområden. Dessa är placerade på ett sådant sätt att uppförandet av bostäder på platsen skulle möjliggöra en förtätning av Rönneshyttas norra och södra delar. Detta är en sådan plats där möjligheten till uppförandet av marklägenheter eller liknande bostäder bör undersökas. Med det sagt är det framtida rådande behov och efterfrågan som bör styra en framtida detaljplan som antingen omfattar ett av eller båda dessa utpekade områden.

RöBu4 är idag skugginritat i den befintliga detaljplanen för bostadsområdet nordväst om platsen. Skugginritningen visar möjligheten för fristående enbostadshus på platsen. Även detta område anses lämpligt för byggandet av marklägenheter eller liknande bostäder, dessa då främst i anslutning till Rönneshyttvägen. En möjlig framtida detaljplan bör även möjliggöra blandad bebyggelse med både marklägenheter och enbostadshus, allt utifrån framtida behov och efterfrågan.

RöBu5 är en förlängning av den befintliga bebyggelsen och på platsen bör det främst planeras för fristående enbostadshus som följer befintlig bebyggelsestruktur längs med vägen.

RöBu6 och RöBu7 är LIS-områden som pekas ut i rådande LIS-plan. Dessa LIS-områden är framtagna för att möjliggöra byggandet av fristående enbostadshus.

Verksamheter & industri

Rönneshytta är inte präglad av en befintlig stor arbetsgivare och även en av få tätorter i kommunen som inte har ett utpekade befintligt verksamhetsområde. Behovet av verksamheter och industrier på orten är dock litet i och med ortens placering i direkt närhet till riksväg 50 och dess pendlingsmöjligheter. Historiskt har det som i utvecklingskartan pekats ut som RÖG3 tidigare varit verksamhetsmark. Platsen har efter sanering efter tidigare verksamheter gjorts om till ett grönområde.

Kommunen ställer sig positiv till framtida etableringar av verksamheter på orten, speciellt verksamheter som tydligt förstärker Rönneshyttas roll som serviceort. Ytkrävande verksamheter eller tillverkningsindustri föreslås dock främst placeras i de utpekade verksamhetsutvecklingsområdena vid Åsbro, Lerbäck eller Ingelsby.

Transportinfrastruktur

Det finns idag gång- och cykelvägnät inom delar av Rönneshytta. Detta nät kan med fördel utvidgas för att även innefatta de norra delarna av orten i riktning mot Lerbäck. Liksom nämnts i delområdestexten så skulle det i framtiden vara möjligt att knyta ihop Rönneshytta med Lerbäck och Ingelsby med dedikerade gång- och cykelvägar, ett nät som även skulle kunna förlängas söderut mot Askersund i framtiden, via pendlarparkeringen och bytespunkten vid Skyllbergsvallen. Kopplingen till Ingelsby kan komma att bli än mer intressant i en framtid där förslaget verksamhetsutvecklingsområde utvecklas och bidrar med fler arbetstillfällen i Rönneshyttas direkta närhet. Vidare är Rönneshytta en ort som starkt präglas av pendling, den absoluta majoriteten av ortens invånare arbetar inte på orten vilket ökar behovet av goda gång- och cykelvägar ytterligare. För att kunna möta upp en framtida koppling mellan tidigare nämnda orter bör även gång- och cykelvägarna i inom Rönneshytta utvecklas.

Teknisk anläggning

Rönneshytta omfattas av det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Vid nybyggnationer och nyetableringar inom de utpekade områdena bör möjligheten för påkoppling till det kommunala vatten- och avloppsnätet undersökas. Huruvida områdena bör förses med kommunalt vatten och avlopp eller ej avgörs från fall till fall och baseras till stor del på det befintliga nätets kapacitet men är något som föredras.

Det finns idag inga tekniska anläggningar i Rönneshytta. Om det i framtiden blir aktuellt med nya tekniska anläggningar och/eller funktioner ska detta ges företräde i planeringen.

Grönområde och park

I Rönneshytta finns tre utpekade grönområden, dessa är i kartan markerade som RÖG1, RÖG2 och RÖG3. Dessa är varierande i storlek och är utpekade för att säkerställa att Rönneshytta även i framtiden till viss del ska bestå av grönstruktur och för att Rönneshyttas invånare även i framtiden ska ha tillgång till större sammanhängande grönområden i ortens direkta närhet, då främst inom området RÖG3. Detta är i dagsläget inte utvecklat på så sätt att det inte finns några utpekade motionsspår, specifika rekreationsytor och så vidare. Utpekande av området ger möjligheter att i framtiden utveckla det.

Det finns även befintliga grön- och parkområden, i vissa fall natur, inom befintlig bebyggelse. Vid en förtätning av exempelvis RÖB1, 2 och 3 ska det säkerställas att boenden inom området trots den möjliga exploateringen alltså har god tillgång till områden med närbelägen natur.

Framtida bostadsområden ska planeras för att innehålla utpekade grön- och/eller parkområden som möjliggör rekreation, dessa kan med fördel placeras på ett sådant sätt att de knyter an till befintliga naturområden eller skapar gröna kilar inom orten.

Den befintliga bebyggelse som är placerad inom grönområdena påverkas inte negativt av utpekandet av sådana områden. Befintlig bebyggelse ska även i framtiden kunna renoveras, byggas på samt i övrigt förändras utan att påverkas av att det befinner sig inom ett utpekat grönområde.

Natur och friluftsliv

Tillgången till natur och friluftsliv inom tydligt utpekade områden alternativt i områden med direkt anslutning till Rönneshytta är relativt begränsad. Multen och Löcknasjön är tillgängliga direkt intill orten. Natur och friluftsliv kan bedrivas i alla typer av naturmiljöer, utpekade eller ej, men avsaknaden av naturreservat eller specifikt utpekade större naturområden i Rönneshyttas direkta närhet ökar ytterligare behovet av Gång- och cykelnät mot resten av kommunen. Detta för att tillgängliggöra kommunens närliggande naturområden och naturreservat även för boende i Rönneshytta som inte har möjligheten att transportera sig med bil.

Särskilda hänsynstaganden

Nedan följer en lista på olika typer av planeringsförutsättningar som bör beaktas särskilt under planering inom och kring Rönneshytta. Det finns utöver nedan listade punkter ytterligare faktorer, funktioner och förutsättningar som behöver beaktas, men de som presenteras nedan syftar till att underlätta vid framtida planering i området. Utöver nedan specificerade punkter ska all framtida planering av såväl bostads- som verksamhetsmark ta stor hänsyn till omkringliggande kulturmiljöer, naturmiljöer, grönområden och platsspecifika planeringsförutsättningar.

- Brukningsvärd jordbruksmark.
- Riksintresse Naturvård Lerbäcksmön.
- Markföreningar från tidigare såg. Området för detta är i kartan markerat som RÖG3.
- Strandskydd längs Rönnesån.
- Miljö kvalitetsnorm
- Vattenförekomst grundvatten Hallsberg-Kumlaåsen, Rönneshyttaområdet norra och södra
- Vattenförekomst ytwater Rönnesån

Staden

Inledning

Askersunds stad är kommunens centralort, en plats där majoriteten av kommunens service i form av handel, restauranger, vård, resecentrum och högstadieskola är placerad. En genomsyrande tanke i översiktsplanen är att framtida utveckling inte bör påverka platsernas karaktär negativt. Detta delområde är speciellt på det sätt att det främst innefattar Askersund som ort samt de mindre omkringliggande områden som tydligt kopplas samman med staden. I en översiktsplan som har ett tydligt landsbygdsfokus, med delområden som i sin tur har förtätningar, så är därför denna delområdestext annorlunda.

Askersund har potential för befolkningsökning med sitt läge vid Vättern, tillgång till kommunikationer, stort utbud av service och en växande arbetsmarknad. Sedan ett antal år finns efterfrågan på bostäder och de bostadsprojekt som byggs säljs. Framtida projekt bör främst bygga på förtätning samt på expansion österut för att knyta ihop staden och Edöområdet samt norrut, mot Gårdsjön. Staden har till stora delar en struktur av blandad bebyggelse med varierande upplåtelseformer, vilket bör präglade även framtida byggande.

Det finns efterfrågan på verksamhetsmark i stadens direkta närhet. Tillskapandet av ny sådan bör utredas och genomföras skyndsamt, då näringslivet annars kommer att tappa fart i sin annars stabila tillväxt. Även förtätning av befintlig mark kan vara en framkomlig väg för att skapa förutsättningar för verksamhetslokaler. Verksamhetsmark skall inte ta jordbruksmark i anspråk i någon större utsträckning, vilket gör det svårt att i praktiken hitta lämpliga områden. Av denna anledning har blicken för nya verksamhetsutvecklingsområden behövts höjas, något som bland annat lett till utpekandet av de mindre verksamhetsutvecklingsområdena vid Ingelsby.

Potentialen för utveckling och förädling av besöksnäring är stor, inom såväl handel och restaurang som boendeanläggningar och aktiviteter. För att bevara och utveckla detaljhandeln och småstadslivet är vårt tydliga ställningstagande för centrumhandel i stället för externhandel viktigt.

Planeringen av stadens utveckling måste ske offensivt men varsamt, så att den attraktion som gör platsen till vad den är förstärks och inte går förlorad. Satsningen på kultur, med Sjöängen som flaggskepp, bör också användas för att ytterligare förstärka platsens attraktion.

Sammanhängande bostadsbyggelse

Delområdet Stadens sammanhängande bostadsbebyggelse består av Askersund. Dessa områden, både befintliga och planerade sådana, kommer senare beskrivas i en ortsspecifik del. Den sammanhängande bostadsbebyggelse som finns i delområdet utöver de som omfattas av Askersunds tätortsgränser är främst placerade kring riksväg 50.

Mångfunktionell bebyggelse

Delområdet är det enda som rymmer vad vi i Askersunds kommun valt att klassa som mångfunktionell bebyggelse, detta i form av Askersunds centrum. Askersunds centrum behandlas närmare i den ortsspecifika delen.

Verksamheter & industri

Delområdets verksamheter är kopplade till Askersund tätort och beskrivs närmare i den specifika delen för Askersund. Nuvarande verksamhetsmark i Askersund är främst placerad i tätortens nordöstra delar samt väster om riksväg 50. Nya verksamhetsutvecklingsområden är svårplanerade inom delområdet, dels på grund utav det faktum att delområdet är litet, dels på grund utav de goda jordbruksmarkerna som omringar staden. I de fall där marken inte är att klassa som jordbruksmark, exempelvis på den norra sidan av staden och riksväg 50, är marken i stället ofta kuperad. Det nya verksamhetsutvecklingsområde som pekats ut är placerat norr om riksväg 50 intill befintligt verksamhetsområde, även här är marken kuperad men något mer lättåtkomlig. Här måste dock möjligheten till in- och utfart mot riksväg 50 utredas vidare.

Transportinfrastruktur

Delområdet präglas starkt av riksväg 50 som delar Askersund i två delar, en södra del med mycket tydlig koppling till Vättern och en nordlig del där landskapet övergår till att präglas av en jordbrukskaraktär. Riksväg 50 är mycket viktig för delområdet, det är på denna väg som den absoluta majoriteten av all person- och godstrafik sker. Väg 907 leder från Askersunds norra infart genom orten och är att beteckna som ett huvudstråk inom delområdets ort. Väg 509 går från delområdets norra delar och vidare mot Åmmeberg, detta är en vältrafikerad sekundärväg. Viktig del av framtida planering, både för delområdet i dess helhet men för Askersund i synnerhet, är att Lustenrustområdet får en ytterligare väg som antingen leder runt Gårdsjön och vidare mot väg 517, alternativt under/över riksväg 50 och in i centrala Askersund. Om Lustenrustvägen skulle bli oframkomlig av olika skäl så är det norra bostadsområdet helt avskuret för trafik, något som är problematiskt ur beredskapssynpunkt.

Kollektivtrafikförbindelserna till och från delområdet är i dagsläget relativt goda med bytespunkt vid Sjöängen i centrala Askersund och hållplatser på flera platser längs genomfarten.

Kollektivtrafik erbjuds norrut, mot Hallsberg, Kumla och Örebro samt mot Zinkgruvan via Åmmeberg. För att i en så stor utsträckning som möjligt även i framtiden möjliggöra pendling med buss så bör det inom delområdet finnas gott om parkeringsmöjligheter, detta för att befolkningen ska kunna åka kollektivt åtminstone en del av sträckan.

Askersund är start- och målpunkt för den anropsstyrda kollektivtrafiken som vissa tider sammankopplar landsbygden och staden.

Gång- och cykelvägnätet inom delområdet är delvis bra, främst i centrala Askersund. Dessa gång- och cykelvägar skulle med fördel kompletteras med dedikerade gång- och cykelvägar mot Åmmeberg och söderut mot Hammar. I ett möjligt framtida scenario där Askersunds nordliga områden binds samman med en väg som knyter an mot väg 517 norr om Gårdsjön skulle även ett cykelstråk i nordlig riktning vara av intresse.

Teknisk anläggning

I delområdet finns inga utpekade områden för vindkraftverk, något som i framtiden inte heller kommer att bli aktuellt, på grund av närheten till staden. Vindbruk hanteras i en särskild vindbruksplan, som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Askersunds tätort inkluderat Edö samt det västra verksamhetsområdet är en del av det kommunala VA-verksamhetsområdet. I Askersund finns ett reningsverk.

Areell näring

Den areella näringen i delområdet består främst av det jordbruk som bedrivs i de västra delarna av området. Detta jordbruk bedrivs på jordbruksmark av mycket hög kvalitet som i denna översiktsplan fredas från exploatering genom tydliga ställningstaganden.

Grönområde och park

I delområdet finns ett antal grönområden och utpekade parker, detta främst inom Askersunds stad. Strandparken och stadsparken är två välskötta parkområden i Askersund som främst under sommarmånaderna är mycket välbesökta. Dessa två parkområden är mycket viktiga för att bibehålla Askersunds fysiska karaktär samt de ekologiska aspekter som parkerna bidrar med.

Området runt Solberga IP innehåller bland annat ett elljusspår. Detta grönområde pekas ut som just grönområde i kartlagren kopplade till Askersunds utvecklingskarta, för att skydda dess karaktär. Utpekandet inskränker dock inte möjligheten att utveckla idrottsplatsen.

Natur och friluftsliv

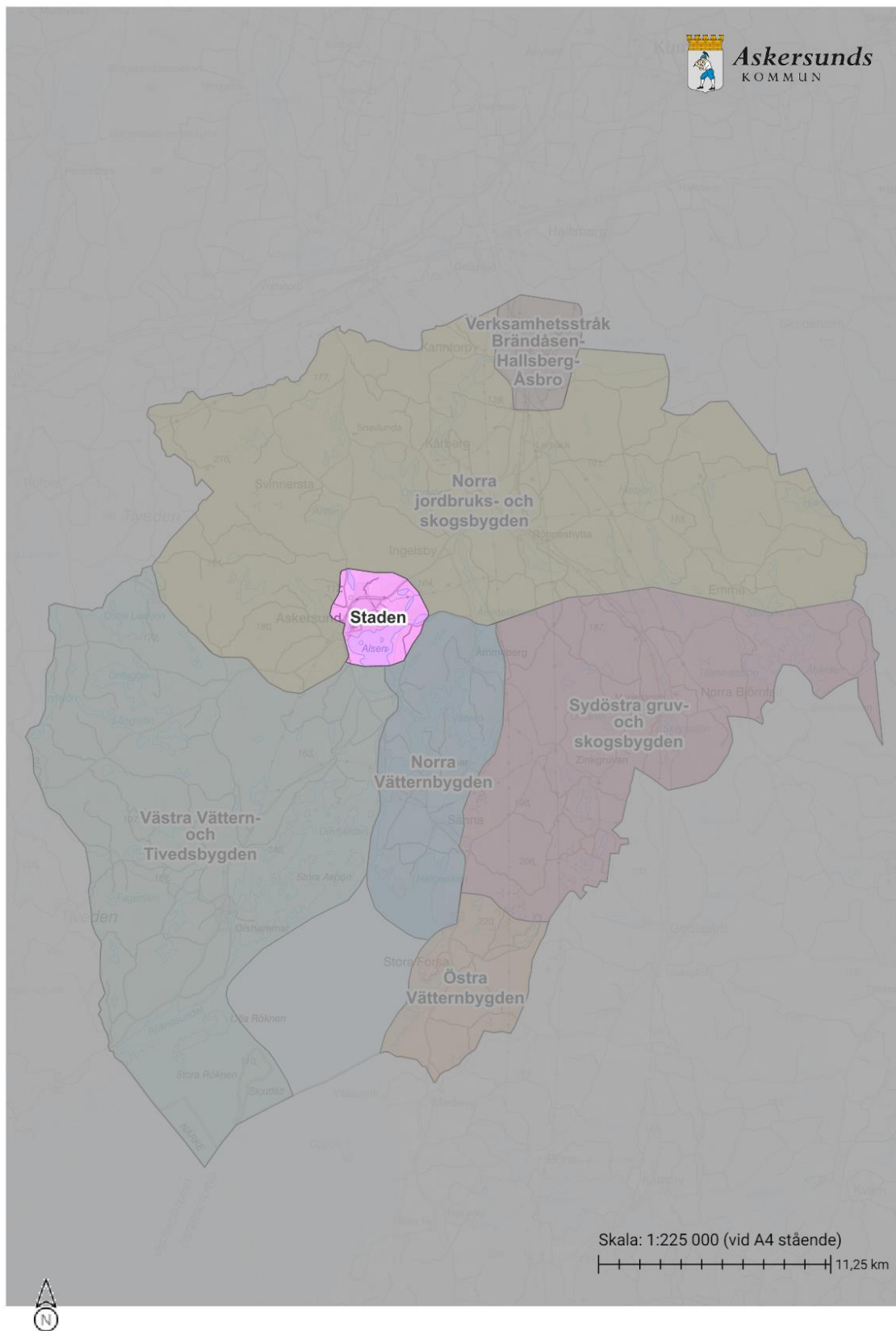
Norr om riksvägen och söder om Gårdsjön ligger Väderkvarnsbackens naturreservat. Även stadsparken i centrala Askersund är utpekad som ett naturreservat. Utöver detta står Alsen för en stor del av friluftslivet i delområdet, kanske främst genom det båtliv som här finns under sommarhalvåret. Detta delområde har sin främsta attraktionskraft i det utbud som Askersund har att erbjuda, natur och friluftsliv finns dock nära till hands i omkringliggande delområden.

Det är angeläget att båtlivet ges goda förutsättningar i området, då det rörliga friluftslivet till stor del baseras på detta. God framkomlighet kombinerad med hänsyn till naturvärdena måste gå hand i hand för att området både ska kunna besökas och bevaras.

Landsbygd

Landsbygden inom delområdet är liten och återfinns i delområdets västra delar liksom den areella näringen. Strax väster och norr om delområdet finns det en levande landsbygd med stora tillhörande jordbruksarealer. Öster om delområdet präglas naturen av skog med delvis tillhörande skogsbygd.

Delområdet västra landsbygd ska i så stor mån som möjligt fredas och skyddas från förtätningar av kvartersliknande slag, medan landsbygdsmissig nybyggnation på lämpliga platser välkomnas.

Karta över delområdet Staden. Karta 20.

Askersund

Utvecklingen av Askersund

Askersund är kommunens centralort och är den ort tillsammans med Åsbro som förväntas utvecklas i störst omfattning gällande bebyggelse och befolkning. I Askersund finns majoriteten av kommunens service, vård och handel. Likaså är en stor del av företagen och verksamheterna i kommunen baserade på orten, detta trots att kommunen har en stor geografisk spridning på sina företag. En stor del av kommunens kulturutbud erbjuds i Askersund, inte minst genom kulturhuset Sjöängen och den aktivitet som finns där.

För att Askersund även i framtiden ska kunna utvecklas på ett bra sätt är det viktigt att utgå från platsens styrkor, något som blir extra viktigt i den planeringen där framtida områden ska knytas ihop med den kulturella och pittoreska stadskärnan. Ett viktigt ställningstagande i kommunen som till stor del påverkar Askersund är strategin att satsa på småstadslivet i centrum och undvika externhandelsområden. Den handels och café/restaurangkultur, ofta i form av fristående verksamheter utan bakomstående kedjor, som idag präglar Askersunds centrum ska göra det även i framtiden. Likaså är denna småskaliga centrumhandel en del av den kulturmiljö som finns i centrum. Kommunen ska även i framtiden säkerställa att orten utvecklas på ett sådant sätt att dessa kulturella och byggnadsmässiga värden värnas. Det område som är klassat som mångfunktionellt i Askersund samt innefattar den tidigare nämnda centrumhandeln är i utvecklingskartan markerat som Centrum.

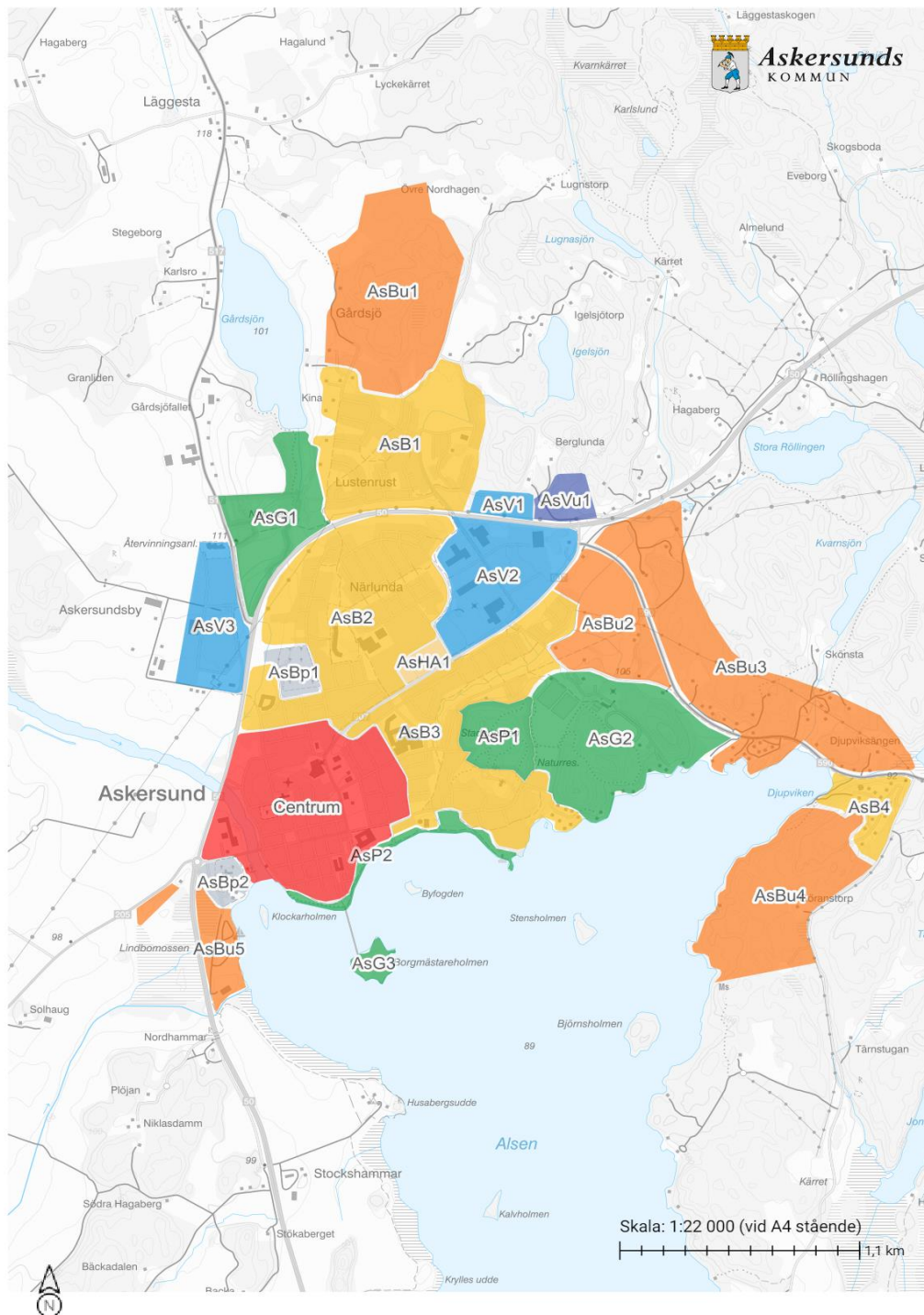
Askersund i sin helhet är ett mycket attraktivt besöksmål under sommarhalvåret, med hamnen som en stark centralpunkt. För att Askersund även i framtiden ska kunna vara det besöksmål som det idag är så kan det i ett senare skede bli aktuellt att utveckla hamnområdet från bron mot Strandparken ytterligare. En sådan framtida utveckling skulle öka attraktiviteten i området ytterligare, speciellt då ett nytt hamnområde skulle vara en plats på fotgängarnas villkor snarare än bilarnas.

Askersund är i översiktsplanen utpekad som kommunens centralort, detta då orten står för majoriteten av kommunens service-, handel- och bostadsutbud. Likaså är Sjöängsskolan kommunens högstadieskola. Det finns alltid en önskan att utöka service- och handelsutbudet i Askersund. Detta ska dock främst ske i lokaler som för närvarande står tomma. Askersunds kommun pekar i översiktsplanen inte ut några nya utvecklingsområden dedikerade för handel, detta främst för att motverka att den centrumhandel som så starkt präglar orten riskerar att konkurreras ut. Tillkommande verksamheter kopplade till handel bör etableras inom det område som i kartan är markerade som ASHa1 alternativt på den plats som i kartan betecknas som Centrum.

För att Askersund även i framtiden ska utvecklas på ett bra sätt bör orten planeras utifrån följande punkter

- Askersunds centrum med tillhörande bebyggelse ska även i framtiden behålla sin historiskt präglade bebyggelse och funktion.
- Askersunds kommun ska utveckla nya bostäder och bostadsområden på ett sådant sätt att de bidrar till en ort med ett varierande bostadsutbud för olika målgrupper.
- Askersunds kommun ska planera nya bostadsområden på ett sådant sätt att utrymme finns för en blandning av bostadsformer, som friliggande villor, kedjehus, radhus, parhus och flerfamiljshus.

- Nya bostadsområden bör vid möjlighet anslutas till resterande del av orten genom ett utbrett gång- och cykelnät. Närheten till kollektivtrafik ska beaktas i planeringen.
- Askersund ska planeras på ett sådant sätt att dess befolkning har en tydlig tillgång till väl tilltagna park- och grönområden.

Karta över utvecklingskarta för Askersund. Karta 21.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling innefattar sådant som bostäder, service, handel, vård och andra funktioner. I utvecklingskartan pekas både befintliga och framtida användningar ut, detta för

att kunna planera nya områden utifrån sitt sammanhang. Genom att klicka på den utvecklingskarta som tillhör Askersund kan du som användare av översiktsplanen få fram ett textstycke som mer i detalj kommenterar varje enskilt område. I denna textdel kommer enbart de nya utpekade områdena att beskrivas. Alla områden vars beteckning innehåller bokstaven U, exempelvis "Bu1" eller "Vu1", innebär att det utritade området är utpekade som ett utvecklingsområde utan befintlig användning.

Generellt för de områden som pekas ut som "Primärt bostäder" i kartan är att en förtätning och utveckling av befintlig användning är möjlig. Nya bostäder eller funktioner som är förenliga med syftet kring det utpekade området är möjligt såvida det passar på platsen. Nybyggnation av bostadshus i Askersund behöver inte nödvändigtvis bygga på att platsen är utpekad som ett bostadsutvecklingsområde.

Det finns ett relativt stort antal nya bostadsutvecklingsområden i Askersund. Vissa av dessa är sedan tidigare utpekade i relaterade eller tidigare dokument, bland annat LIS-plan och föregående översiktsplan. Nedan följer en kort beskrivning om respektive områdes funktioner.

AsBu1 är utpekade norr om Lustenrust och är ett område som passar väl för framtida bostadsbyggande. Området gränsar direkt till nyligen exploaterade Gustavslund och bygger vidare på ett redan utpräglat bostadsområde. Här bör det planeras för både flerfamiljshus och fristående enbostadshus på tomter av varierande storlek. Askersunds centrum bör fortsatt stå för majoriteten av ortens service, men kan i AsBu1 kompletteras med exempelvis en mindre butik eller restaurang.

AsBu2 är beläget vid norra infarten och är ämnat för bostadsutveckling av samma karaktär som i AsBu1. I den nordvästra delen av utpekade område planeras ett område för fördröjning av dagvatten.

AsBu3 är beläget på den norra sidan av och längs med väg 590. Här kommer senare detaljplanering avgöra vilken typ av bebyggelse som anses lämplig på platsen, något som till stor del kommer att baseras på aktuellt behov.

AsBu4 utgör en förlängning av det attraktiva Edö-området och är sedan tidigare detaljplanlagt. Här ska tillkommande bebyggelse likna den som sedan tidigare är uppförd inom befintligt område. Placering och antal tomter avgörs under detaljplaneskedet, men placering och exploatering bör följa naturen i den mån det är möjligt.

AsBu5 är placerad på vad som idag är uppläggningsplats för båtar och har pekats ut för bostadsutveckling i tidigare översiktsplan. Omvandlingen till bostäder bygger på att en bra, alternativ lösning för båtuppställningsplats kan ordnas. Området har stor potential med sitt mycket attraktiva läge vid vattnet och kan med fördel bebyggas med bland annat flerfamiljshus. Framtida behov och detaljplanering får dock avgöra vad som passar bäst på platsen.

AsBu6 ligger längs länsväg 205, väster om rondellen vid södra infarten. Vilken typ av bebyggelse som lämpar sig bäst på platsen bör framtida behov och detaljplanering avgöra. Området bör utredas avseende trafiksituationen.

Askersunds kommun ser att samtliga av dessa bostadsutvecklingsområden främst bör utvecklas för permanentboende. Det stora antalet utpekade bostadsutvecklingsområden kombinerat med dess varierande placeringar skapar en god planeringsberedskap i Askersund.

Verksamheter & industri

Många av kommunens verksamheter och företag är baserade i Askersund, dock ej de största som i stället tenderar att vara placerade i och kring kommunens mindre orter. Det finns tre utpekade ytor inom vilka Askersunds befintliga verksamheter och företag till stor del är placerade, i kartan markerade som AsV1, AsV2 samt AsV3. Det finns verksamheter och företag vars verksamhet bedrivs inom delar av utvecklingskartan med andra klassificeringar, men dessa områden är då inte dominerade av den typ av verksamhet som ”V” områden avser.

I Askersund med omnejd råder det brist på mark vars förutsättningar är goda för utpekande av framtida verksamhetsutvecklingsmark. Detta då omkringliggande områden antingen är väldigt kuperade eller utgörs av brukningsvärd jordbruksmark. För att möta upp det behov av verksamhetsutvecklingsmark som finns kring Askersund finns ett mindre utpekat område i kartan, AsVu1. Utöver detta område bör verksamheter och företag samt kommunen se över möjligheten att utveckla inom befintliga verksamhetsområden, både genom att möjliggöra nya verksamhetstomter på de få ytor som alltjämt kvarstår men främst genom att se till möjligheten att tillåta högre byggnation och förtätningar inom redan detaljplanelagda områden.

Det verksamhetsutvecklingsområde som är utpekat i Ingelsby har en god närhet till Askersund och kan fylla en del av de behov som finns av mark nära staden. Den korta restiden om cirka tre minuter till Ingelsby gör verksamhetsutvecklingsområdet där attraktivt även för företag och verksamheter som idag är baserade i Askersund.

Transportinfrastruktur

Askersund är den ort inom kommunen med mest utvecklat gång- och cykelvägnät. Detta är något som ytterligare bör utvecklas i takt med att orten växer inom de utpekade bostadsutvecklingsområdena. För att gång- och cykelvägnätet även i framtiden ska erbjuda ett fullgott alternativ till transport med bil inom orten bör det säkerställas att det inte uppstår luckor i dess sträckning. När luckor i gång- och cykelvägnätet byggs igen ökar hela nätets attraktivitet. Som nämns i texterna om delområdet finns goda möjligheter för det i kommunen centralt placerade Askersund att agera start- och målpunkt för resor med cykel både söderut och norrut när ett utbrett gång- och cykelvägnät byggs vidare till närliggande orter. Detta skulle öka Askersunds attraktivitet.

Teknisk anläggning

Askersund omfattas av det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Vid nybyggnationer och nyetableringar inom de utpekade områdena bör möjligheten för påkoppling till det kommunala vatten- och avloppsnetet undersökas. Huruvida områdena bör förses med kommunalt vatten och avlopp eller ej avgörs från fall till fall och baseras till stor del på det befintliga nätets kapacitet men är något som föredras.

Det finns idag ett reningsverk i Askersund. Vid behov av utveckling av detta samt om det i framtiden blir aktuellt med nya tekniska anläggningar och/eller funktioner ska detta ges företräde i planeringen.

I staden finns även ett fjärrvärmenät, ägt av Vattenfall. Vid nyetablering av bostads- och verksamhetsområden bör anslutning till fjärrvärme beaktas, liksom vid förtätning av befintliga områden eller renovering av äldre byggnader.

Grönområde och park

I Askersund finns tre utpekade grönområden och två utpekade parkområden. Det första utpekade grönområdet är i kartan markerat som AsG1 och är placerat på samma yta som Väderkvarnsbackens naturreservat. AsG2 utgör naturområdena kring Solberga idrottsplats och AsG3 utgör Borgmästarholmen. Området AsG2 är i kartan skrafferat, detta för att förtydliga att grönområden inte hämmar möjligheten för framtida utveckling av verksamheten kopplad till verksamheten på Solberga idrottsplats. Förutsättningarna och möjligheterna för framtida utveckling av denna verksamhet påverkas ej negativt av utpekandet av AsG2, i stället säkerställer det att området alltså ska värnas om. De två parkområdena i Askersund är Stadsparken som även det är ett naturreservat, i kartan markerat som AsP1, och Strandparken som i kartan är markerat som AsP2.

Det finns även befintliga gröna områden, i vissa fall ren natur, inom befintlig bebyggelse. Vid en förtätning av områden som i kartan markerats med B (primärt bostäder) ska det gå att säkerställa att boenden inom området trots den möjliga exploateringen alltså har god tillgång till områden med natur. Nutida och framtida bebyggelsestrukturer ska i största möjliga mån präglas av ett tydligt "Tigerkaketänk" där bebyggelse ska varvas med utpekade och fredade gröna områden.

Framtida bostadsområden ska alltid planeras för att innehålla utpekade gröna- och/eller parkområden som möjliggör rekreation, dessa kan med fördel placeras på ett sådant sätt att de knyter an till befintliga naturområden eller skapar gröna kilar inom orten.

Den befintliga bebyggelse som är placerad inom de övergripande grönområdena påverkas inte negativt av utpekandet av grönområdena. Befintlig bebyggelse ska även i framtiden kunna renoveras, byggas till samt i övrigt förändras utan att påverkas av att det befinner sig inom ett utpekade grönområde.

Natur och friluftsliv

Det finns i området kring Solberga och de i närheten utpekade G- och P-områdena ett motionsspår som även i framtiden ska ha möjligheten att kvarstå och vid behov utvecklas.

Särskilda hänsynstaganden

Nedan följer en lista på olika typer av planeringsförutsättningar som bör beaktas särskilt under planering inom och kring Askersund. Det finns utöver nedan listade punkter ytterligare faktorer, funktioner och förutsättningar som behöver beaktas, men de som presenteras nedan syftar till att underlätta vid framtida planering i området. Utöver nedan specificerade punkter ska all framtida planering av såväl bostads- som verksamhetsmark ta stor hänsyn till omkringliggande kulturmiljöer, naturmiljöer, grönområden och platsspecifika planeringsförutsättningar.

- Riksintresse Kulturmiljö - Askersunds stadsmiljö och centrumbebyggelse
- Riksintresse friluftsliv Norra Vättern (kap 3 MB) och Rörligt friluftsliv för Vättern/Alsen och dess stränder (kap 4 MB)
- Skyddade områden: Strandskydd kring Vättern och Alsen samt tätortsnära naturreservat (Väderkvarnsbacken)
- Riksintresse kommunikationer - Riksväg 50.

- Området kring Askersund som till stor del utgörs av brukningsvärd jordbruksmark, främst i väst och sydväst men även i norr.
- Större opåverkade skogsområden med naturvärden i nordöst. Kan behöva beaktas vid exploatering av det område som i utvecklingskartan för Askersund benämns som AsVu1.
- Markföroreningar i framför allt äldre delar av staden
- Miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten -Vättern, Alsen, Grundvattenförekomst Askersundsåsen Askersund

Västra Vättern- och Tivedsbygden

Inledning

Västra Vättern- och Tivedsbygden har en stor potential för naturupplevelser och utveckling av besöksnäring. I delområdet finns den västra delen av Vätterns skärgård, Sveaskogs Ekopark Norra Vättern och delar av Tiveden med de röda näckrosorna i sjön Fagertärn som en känd och profilskapande attraktion. Länsstyrelsen har inlett utredning av förutsättningarna för att skapa en nationalpark av naturreservatet Norra Vätterns skärgård. Om detta blir verklighet kommer förutsättningarna för etablering av verksamheter inom besöksnäringen att förbättras ytterligare.

I området finns en stor arbetsgivare i form av pappersmassebruket med cirka 200 anställda. Vid sidan av detta finns ett antal mindre företag inom jord- och skogsbruk som är starka näringar i området och präglar landskapet. Det finns också ett antal företag inom besöksnäringen.

Befolkningsutvecklingen i området bedöms under planperioden svagt positiv med cirka 30 personer, varav den största potentialen i utveckling av landsbygden, i synnerhet inom det i delområdet utpekade ”västra landsbygdsstråket”. Enstaka nybyggnationer snarare än etablering av nya större områden samt genom permanent boende i nuvarande fritidshus förespås. Då kollektivtrafik i första hand utgörs av en privat driven servicetrafik som körs veckovis och regionens anropsstyrda närtrafik bygger transporter i området i första hand på bilen som färdmedel.

Såväl byggnation av fritidsbebyggelse som permanentboende bör tillåtas i delområdet, då fritidsbebyggelse ofta leder till permanentboende på sikt. Dessutom bör byggnation i ren landsbygd tillåtas på platser där det inte stör andra värden. Satsningar på bebyggelse och anläggningar som stöder utveckling av besöksnäring bör hanteras positivt. Båtlivet präglar området med hamnen i Olshammar som en centralpunkt, en hamn som i denna översiktsplan ges utrymme att växa.

Olshammars samhälle har förutsättningar att utvecklas. Läget vid Vättern bör kunna tydliggöras i samhället och närheten till både skärgård och skogsområden torde vara mycket bra attraktioner att bygga vidare på för såväl permanentboende som för fritidshusbebyggelse.

Sammanhängande bostadsbyggelse

Majoriteten av den sammanhängande bostadsbebyggelsen är centrerad kring delområdets enda ort, Olshammar. De nybyggda områdena Tikanäs och Åviken är även de att klassa som sammanhängande bostadsbebyggelse när de exploaterats. Utöver detta karaktäriseras en stor del av delområdet av spridd bebyggelse, till viss del i mindre byar men främst som friliggande bostäder och/eller gårdar med tillhörande större marker.

Askersunds kommun ställer sig generellt positiv till boende inom hela delområdet, såvida det inte finns värden i området som på ett påtagligt sätt påverkas negativt av detta. Sammanhängande bostadsförtätningar som påverkar kustlandskapet sett från Vättern bör dock inte upprättas på andra platser än inom det landsbygdsstråk som i delområdet pekas ut. Om så ändå ska ske, bör det föregås av noggrann utredning av förutsättningarna. Detta för att värna

om de naturvärden som gör Vättern och dess omkringliggande landskap unikt. Likaså bör stor hänsyn tas till naturvärdena vid möjlig byggnation i skogarna kring Tiveden.

Landsbygdsstråk

Vi har en rik, varierad och välmående landsbygd som präglas av lokal historia och kultur. För att fler människor ska ha möjligheten att ta del av detta, samt i andan av att landsbygden även i framtiden ska leva och utvecklas, pekas landsbygdsstråk ut. Dessa är framtagna i syfte att peka ut platser med specifika kvalitéer, karaktärer och attraktioner som kan göra nybyggnation i stråken extra attraktivt för den som ämnar att bosätta sig på landsbygden. Stråken återfinns inom två av kommunens delområden, där majoriteten är belägna i norra jordbruks- och skogsbygden. Landsbygdsstråket i Västra Vättern- och Tivedsbygden är utpekade med närheten till Vättern som främsta drivkraft.

Alla landsbygdsstråk är samlade under ett och samma begrepp men är unika sett utifrån de specifika förutsättningar som gör platserna speciella, dessa specifika förutsättningar rör allt från befintlig bebyggelse, platsernas omgivande natur och platsens kulturella historia. Landsbygdsstråken är presenterade på platser som kommunen identifierat som extra intressanta. Detta innebär dock inte att byggnation på övriga delar av landsbygderna inte förespråkas.

Västra landsbygdsstråket

Västra landsbygdsstråket löper längs med gamla riksväg 49 mellan Åviken i norr och Stubbetorp i söder. Stråket är utpekade på båda sidor av vägen.

Landsbygdsstråkets specifika kvalitéer

- Landsbygdsstråket är placerat i en mycket vacker och varierande omgivning med en stark dragningskraft i Vätterns närhet.
- Det finns sporadisk bebyggelse i stråket av varierande karaktär som på ett stilfullt sätt kan kompletteras med ny bebyggelse.
- Att bygga och bo i detta landsbygdsstråk innebär korta restider till Olshammar och Askersund med den service dessa orter erbjuder.
- Den intilliggande riksvägen saknar kollektivtrafik, men närheten till Askersund möjliggör byten av transportmedel för del av resan.
- Västra landsbygdsstråket är det enda utpekade landsbygdsstråket där mindre förtätningar likt Tikanäs har möjlighet att uppstå.
- Västra landsbygdsstråket är det enda av landsbygdsstråken som möjliggör lantliga nybyggnationer i ett Vätternnära läge, även om sådan kan vara aktuell även på andra platser.

Västra landsbygdsstråket erbjuder möjligheten att bygga i ett lantligt läge med varierande naturlandskap och en bra kontakt mot Vättern. Likaså är stråket relativt centralt placerat med korta resor till både Olshammar och Askersund. Inom landsbygdsstråket finns en befintlig bostadsstruktur som är varierande och sporadisk. Avstånden mellan bostäderna är i många fall långt och kan kompletteras med ytterligare fristående enbostadshus. I och med den varierande naturen och topografin i landsbygdsstråket finns möjlighet att skapa tomter och bostäder i miljöer som påminner om den typ av sluttningsbebyggelse som finns på Vätterns östra sida.

Detta är det enda landsbygdsstråk där mindre förtätningar om upp till 15–18 friliggande enbostadshus tillåts, till viss del för att avlasta Vätterns östra sida som är betydligt mer exploaterad. Möjligheten till mindre förtätningar medför inte att ett flertal av dessa ska uppföras i området. Fokus ligger alltså på lantlig bebyggelse men med en möjlig komplettering av en mindre förtätning. Denna typ av bebyggelse ska förses med en gemensamhetsanläggning, då sträckan är lång för anslutning till kommunens vatten- och avloppsnät.

Nedan följer förutsättningar som ska tas i beaktande vid byggnation i stråket. Syftet med dessa förutsättningar är inte att begränsa möjligheterna för byggande inom landsbygdsstråket, utan är snarare till för att tydligt presentera de aktuella förutsättningarna.

Förutsättningar för byggande i landsbygdsstråket

- Nybyggda hus ska i första hand förses med egna eller samfälliga lösningar för vatten och avlopp.
- Upprättandet av mindre förtätningar om maximalt 15–18 friliggande bostäder är möjligt, denna placeras då med fördel i stråkets södra delar.
- Nybyggnation av hus ska som regel inte ske på jordbruksmark. Dock kan exempelvis skogsbrynet intill jordbruksmark ses som lämplig i de fall då övriga förutsättningar är goda.
- Åviken innefattas av landsbygdsstråket men är redan detaljplanerat och berörs inte av de förutsättningar och förhållningsregler som här presenteras.
- Uppförandet av nya bostadshus och andra byggnader bör ske med stort hänsynstagande till omkringliggande miljö, detta gäller både gestaltning och lokalisering.
- Uppförandet av nya hus bör inte ske på ett sådant sätt att de på egen hand eller i relation till andra byggnader skapar en tydlig barriär, fysisk eller upplevd, mot Vättern.
- Hus bör inte uppföras på ett sådant sätt att de skapar områden som kan liknas vid villakvarter och/eller villagator, detta gäller både i relation till befintlig och ny bebyggelse.
- Avståndet mellan nybyggda hus och befintlig struktur ska stärka den lantliga bilden inom stråket.
- Uppförandet av enskilda bostadshus bör ej ske på ett sådant sätt att behovet av att upprätta en detaljplan skapas.
- Hus kan med fördel uppföras med utfart direkt på vägen samt längs med befintliga stickvägar.
- Anläggandet av nya stickvägar är möjligt men bör då inte uppstå på ett sådant sätt att bebyggelsen kring denna skapar kvarterstrukturer alternativt att tillhörande bebyggelse tappar stråkets sammanhang.
- Strandskydd gäller även inom utpekade landsbygdsstråk.

Platsspecifika planeringsförutsättningar

Nedan följer en lista över de planeringsförutsättningar som inom vissa delar av stråket i olika grad kan påverka möjligheten att bygga. Askersunds kommun anser inte att dessa värden förhindrar möjlig utveckling i stråket i sin helhet, utan enbart mindre delar av detta.

Gällande riksintressen för friluftsliv och rörligt friluftsliv så menar Askersunds kommun att den typ av bebyggelse som förespråkas på platsen inte på ett negativt sätt kommer påverka dessa. Medborgarnas tillgänglighet till Vättern och omkringliggande område kommer inte påverkas övergripande, detta då bebyggelsen i landsbygdstråket inte kommer skapa ihållande fysiska barriärer samt att den även ska komplettera den bebyggelse som redan finns inom stråket, inte förändra dess karaktär. Tillgängligheten till Vättern kommer snarare att stärkas tack vare de nya strukturer som kan skapas i stråket. Den mindre förtätning som kan komma att tillåtas i stråkets södra delar kommer inte heller den att påverka riksintressena negativt. Dels på samma grunder som nämnts ovan, dels på grund utav att den södra delen av strandlinjen redan upplevs som ianspråktagen av befintlig bebyggelse.

Riksintressena för totalförsvaret påverkas inte negativt av den typ av bebyggelse som föreslås inom stråket.

- *Skogliga värdetrakter*
- *Fornlämningar*
- *Brukningvärd jordbruksmark*
- *Ras och skredrisk – mindre förekomst*
- *Riksintresse för friluftsliv – Norra Vättern (NV-04528-15)*
- *Riksintesse rörligt friluftsliv – Vättern*
- *Riksintresse för totalförsvaret – Stoppområde för höga objekt*
- *Riksintresse för totalförsvaret – MSA-område*

Verksamheter & industri

Delområdet har bara befintliga eller utpekade verksamhetsutvecklingsområden kopplade till Olshammar som ort. Den befintliga verksamheten inom orten och de verksamhetsutvecklingsområden som pekats ut behandlas närmare i den ortsspecifika texten.

Transportinfrastruktur

Riksväg 49 från Askersund, via Olshammar och vidare ner mot Karlsborg är den dominerande och mest tungtrafikerade vägen i delområdet. Detta gäller både person- och godstrafik där de tunga timmertransporterna till pappersmassebruket i Olshammar är en stor del. Utöver riksväg 49 är gamla riksvägen, från Åviken till Stubbetorp, en väg som kan komma att bli mer trafikerad i och med utpekandet av ett landsbygdstråk längs vägen. Transporterna där bör dock främst bestå av persontrafik och kan snarare komma att likna trafiken kring en bygata än en riksväg likt riksväg 49. Även länsväg 503 är en viktig väg i delområdet, främst gällande sammankopplandet med Laxå kommun samt vägens förmåga att tillgängliggöra Tiveden och dess natur för besökare.

Kollektivtrafikförbindelserna i delområdet utgörs av en privat driven servicetrafik som körs veckovis och regionens anropsstyrda närtrafik. Detta gör delområdet till ett i än högre grad bilberoende område. Askersunds kommun menar att en utveckling av kollektivtrafiken i området vore önskvärd och att återupprättandet av linjetrafik över länsgränsen vore en självklarhet. Översiktsplanen pekar därför ut riksväg 49 som ett kollektivtrafikstråk med en bytespunkt i Olshammar.

Utöver kollektivtrafiken så bör även möjligheten till en cykelväg som kopplar samman delområdet med Askersund ses över. Detta är inte bara önskvärd för boende i området utan

även för den omfattande turism som delområdet uppbringar under sommarhalvåret. Tiveden och dess natur skulle göras påtagligt mer tillgänglig med bättre möjlighet till transport med cykel.

Teknisk anläggning

Delområdet innehåller två utpekade vindbruksområden men har inga befintliga vindkraftverk. Detta har till mycket stor del att göra med det utpekade stoppområdet för höga objekt kopplade till riksintresset för totalförsvaret. I en tid där beredskapsfrågan blir en allt tydligare del av planeringen så förmodas inte möjligheten för uppförandet av vindkraftverk bli större i framtiden. Vindbruk hanteras som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Delområdets kommunala VA-verksamhetsområde omfattar Olshammar. I orten finns även ett reningsverk och en högreservoar.

Areell näring

Den areella näringen i delområdet består av jordbruk, skogsbruk och fiske. Jordbruket är främst förlagt i delområdet norra och östra delar, men även i området kring Aspa och vidare västerut. Skogsbruket är kopplat till de stora skogsområdena västerut samt i nordväst, upp mot delområdet norra jordbruks- och skogsbygden. Fisket utgår ifrån trakten runt Olshammar.

Grönområde och park

Delområdets utpekade grönområde finns i Olshammar, utöver detta finns det även en större grönyta i Olshammar som dock ej klassas som park. Behovet av utpekade grön- och parkområden möts upp av det närliggande Tiveden och olika naturreservat.

Natur och friluftsliv

Med sin tillgång till Tivedens djupa skogar i väster, ett öppet jordbrukslandskap i norr och Vättern i öster finns mycket goda förutsättningar för ett rikt natur- och friluftsliv. Delområdet innehåller sju naturreservat varav två till viss del i andra kommuner. Norra Vätterns skärgårds naturreservat är det största och innefattar bland annat stora och lilla Aspön. Samtliga av kommunens sju delområden har naturvärden som är besöks- och skyddsvärda. Delområdet är speciellt med betydande variationer i sin natur och miljö.

Tivedens nationalpark är inte lokaliserad inom kommunens gränser, men liknande miljöer finns i den angränsande skog som är placerad i kommunen. Friluftslivet i Tiveden är utbrett och består till stor del av aktiviteten kring de vandringsleder som finns i skogarna. Norra Vättern och dess skärgårdsmiljö är enastående och lockar en stor mängd besökare under sommarhalvåret. Detta till stor del av båtturen sådan, men även en betydande del kring Vätterns västra strand där utbudet av vackra platser för bad och avkoppling är stort.

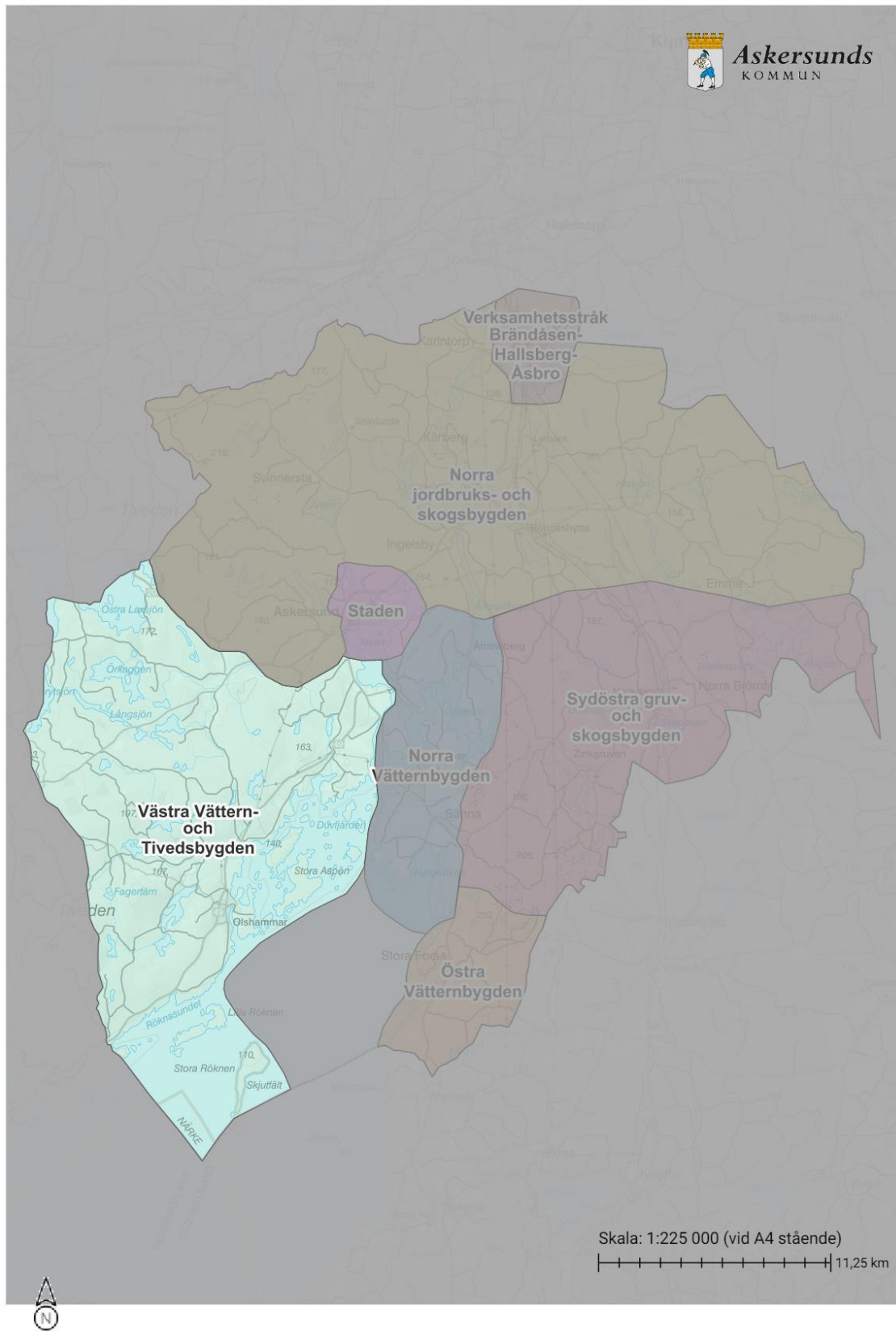
För att natur- och friluftslivet i delområdet även i framtiden ska kunna nyttjas av medborgarna är fortsatt och utvecklad tillgänglighet viktig. Detta gäller då allt från goda och välplacerade parkeringsplatser till möjligheten att med buss och/eller cykel kunna ta sig till delområdet. Ett så vackert område som Västra Vättern- och Tivedsbygden ska inte enbart vara tillgängligt via bil eller båt.

Det är angeläget att båtlivet ges goda förutsättningar i området, då det rörliga friluftslivet till stor del baseras på detta. God framkomlighet kombinerad med hänsyn till naturvärdena måste gå hand i hand för att området både ska kunna besökas och bevaras.

Landsbygd

Den relativt glest bebyggda landsbygden inom delområdet finns i delområdets norra och nordöstra delar samt även från Aspa och västerut. Utöver dessa platser är täta skogsområden den dominerande naturtypen i delområdet. Vi förordar en vidare utveckling av landsbygden i delområdet genom att möjliggöra uppförandet av fristående enbostadshus och generationsboenden på de platser där förutsättningar för detta finns. Detta främst i befintlig landsbygd och i det västra landsbygdsstråket.

Västra Vättern- och Tivedsbygden är tillsammans med Sydöstra gruv- och skogsbygden de delområden som har platser som kan klassas som obebyggd. Detta på platser som antingen är formellt skyddade i form av exempelvis naturreservat, alternativt i områdena som är mindre attraktiva för bostäder sett utifrån dess geografiska placering djupt in i större skogsområden.

Karta över delområdet Västra Vättern- och Tivedsbygden. Karta 22.

Olshammar

Utvecklingen av Olshammar

Olshammar som ort förutspås ha en viss befolkningsutveckling inom översiktsplanens aktualitetstid. Fokuset i Olshammar ligger inte i att peka ut större, nya bostadsutvecklingsområden och att planera för en stor befolkningsutveckling. Fokus ligger snarare i att värna om och ta vara på det Olshammar som redan finns. För att orten i framtiden ska kunna bli en än mer välmående plats finns det ett behov av att inom befintlig bebyggelse öka attraktiviteten, detta bland annat genom försäljning av idag obebyggda tomter alternativt genom att se över möjligheten att komplettera den befintliga bebyggelsen med småhus, i form av rad- eller parhus. Detta kombinerat med de natursköna tomter som kan anläggas i OIBu2 bidrar till förutsättningar för en positiv utveckling på orten. Utpekandet av det västra landsbygdsstråket kan även leda till att den tillkommande bebyggelsen i området mellan Olshammar och Askersund vidare skapar positiva kopplingar mellan Olshammar och resterande delar av kommunen, både upplevda och fysiska sådana.

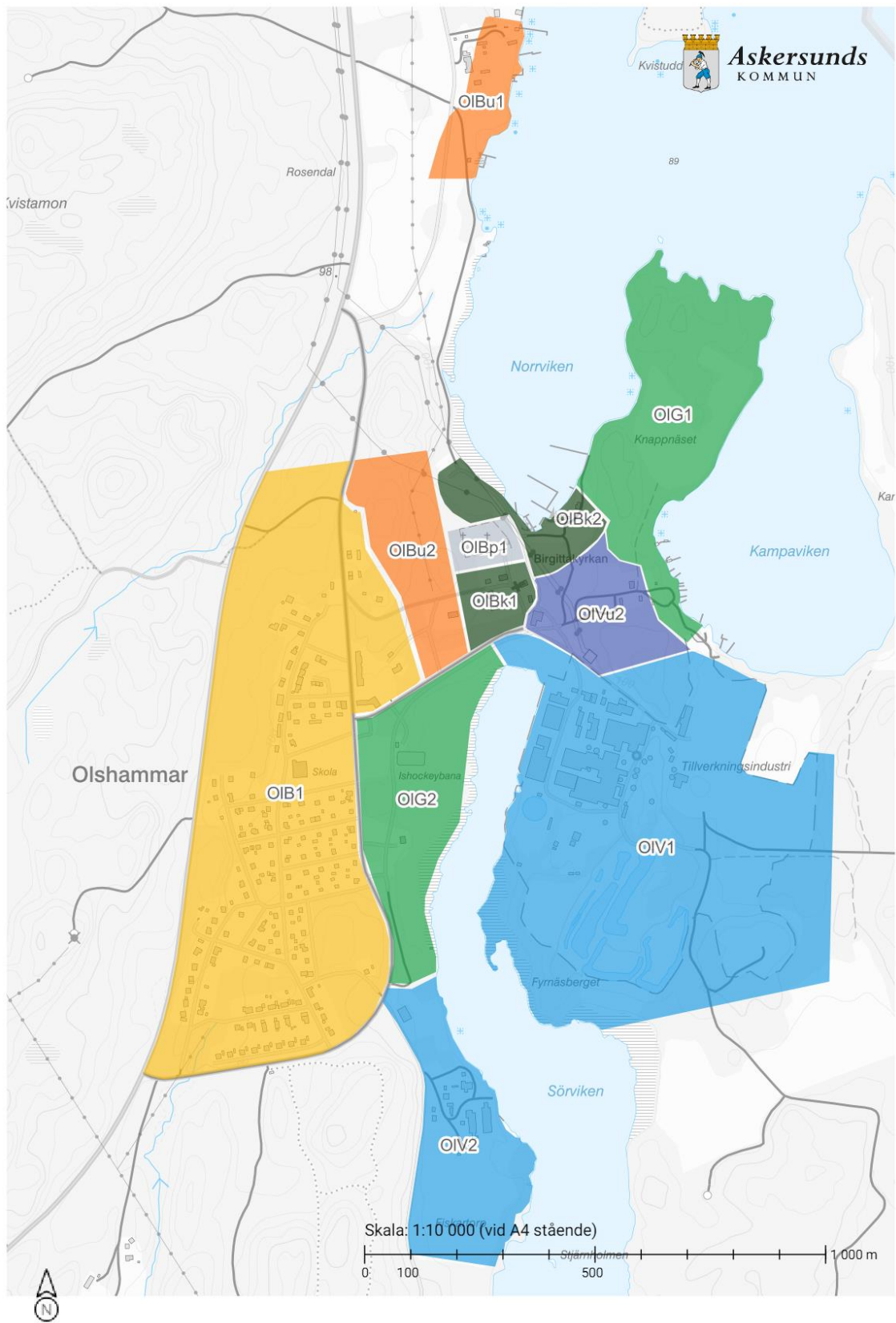
Olshammars uppskattade läge med Tiveden i väst och Vättern direkt i öst är avgörande faktorer för en framtida positiv utveckling i orten. Anläggandet av en besöksentré på platsen som möjliggör tillgång till Vättern via småbåtshamnen och Tiveden via vägarna västerut kan skapa ett besökscentrum för kommunens sydvästra delar. Detta skulle öka möjligheten till nyetablering av verksamheter på orten, och bidra med goda personflöden till platsen.

Olshammar är i översiktsplanen utpekad som en bostadsort. Viss service finns på orten, som förskola, restaurang och småbåtshamn. Avsaknaden av bland annat livsmedelsbutik gör att Olshammar i detta skede inte pekas ut som en serviceort. En utökning av Olshammars serviceutbud är inte att klassa som direkt nödvändig i och med närheten till Askersund och den service som finns där. Askersunds kommun ställer sig dock positiv till en framtida utökning av serviceutbudet om möjligheter för detta uppstår. Detta skulle ytterligare öka ortens levnadskraft.

Pappersmassebruket i ortens östra delar är den dominerande arbetsgivaren på platsen. Verksamheten präglar orten och dess framtida utvecklingsmöjligheter.

För att Olshammar även i framtiden ska kunna vara en attraktiv bostadsort bör orten planeras utifrån följande punkter:

- Det Olshammar som redan finns bör värnas genom en fortsatt planering inom befintlig bebyggelse.
- Ortens positiva utveckling bör planeras för utifrån dess placering i direkt närhet till Tiveden och Vättern.
- I Olshammar bör det inom befintlig bebyggelse, där plats och intresse finns, planeras för rad-, kedje- och/eller parhus som bidrar till fler varierade upplåtelseformer på orten.
- Orten bör planeras på ett sådant sätt att framtida utveckling för både verksamheter och bostadsbebyggelse kan ges utrymme.

Karta över utvecklingskarta för Olshammar. Karta 23.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling innefattar sådant som bostäder, service, handel, vård och andra funktioner. I utvecklingskartan pekas både befintliga och framtida användningar ut, detta för att kunna planera nya områden utifrån det sammanhang där de är placerade. Genom att klicka på den utvecklingskarta som tillhör Olshammar kan du som användare av översiktsplanen få fram ett textstycke som mer i detalj kommenterar varje enskilt område. I denna textdel kommer enbart de nya utpekade områdena att beskrivas. Alla områden vars beteckning innehåller bokstaven U, exempelvis "Bu1" eller "Vu1", innebär att det utritade området är utpekad som ett utvecklingsområde utan befintlig användning.

Generellt för alla områden som pekas ut som "Primärt bostäder" i kartan gäller att en förtätning och utveckling av befintlig användning är möjlig. Nya bostäder eller funktioner som är förenliga med syftet i det utpekade området är möjligt, förutsatt att det passar platsen. Nybyggnation av bostadshus i Olshammar förutsätter alltså inte att platsen är utpekad som ett bostadsutvecklingsområde.

I Olshammar finns det två utpekade områden för bostadsutveckling. Dessa är i kartan markerade som OIBu1 och OIBu2. OIBu1 är ett LIS-område som hämtats från gällande LIS-plan och i området förespråkas byggnation av fristående enbostadshus. OIBu2 har tidigare pekats ut i den fördjupade översiktsplanen för Norra Vättern och är även utpekad i denna översiktsplan. OIBu2 erbjuder möjligheten att skapa natursköna tomter i kuperad terräng och med god utsikt över Vättern. I Olshammar finns det ett litet behov av att peka ut bostadsutvecklingsområden som enbart bygger vidare på den befintliga bebyggelsekaraktären inom orten. Detta då det alltjämt finns plats inom befintlig bebyggelse för sådana typer av bostäder samt att efterfrågan på den typen av boende på senare tid varit relativt svag.

En kombination av vidareutveckling inom befintlig bebyggelse inom område OIB1 samt en utbyggnad av område OIBu2 skapar utrymme för en attraktiv utveckling av platsen.

Verksamheter & industri

Det finns två utpekade verksamhets- och industriområden i Olshammar. Dessa är i kartan markerade med OIV1 och OIV2. Inom OIV1 ligger pappersbruket som är den i särklass största arbetsgivaren på orten och har historiskt även satt sin prägel på orten. OIV2 är något mindre och innefattar ett mindre antal småskaligare verksamheter. Både OIV1 och OIV2 är möjliga att förtäta ytterligare, då främst genom utveckling av befintlig verksamhet alternativt genom nyetablering av företag vars verksamhet är förenlig med befintlig sådan. Det finns ett utpekad verksamhetsutvecklingsområde i utvecklingskarta, markerat som OIVu1. Syftet med detta är att möjliggöra en framtida utbyggnad och utveckling av pappersmassefabrikens verksamhet. Platsen är till viss del redan använd av bruket, något som även säkras för framtiden i och med utpekandet. Nyetablering av verksamhet som är förenlig med den tillverkning som sker på bruket är också möjlig. Det pekas inte ut något verksamhetsutvecklingsområde för OIV2 då behovet av detta anses vara litet. Om det i framtiden skulle uppstå ett ökat behov av verksamhetsmark kopplat till OIV2 så bör möjligheterna på marken söder om området ses över i första hand.

I Olshammar finns två utpekade besöksmål. Dessa är i kartan markerade som OIBk1 respektive OIBk2. Syftet med utpekandet av dessa platser är att säkerställa att nuvarande verksamheter kopplade till besöksnäringen även i framtiden får planeringsföreträde på

platsen. Inom utpekade områden finns möjligheten för befintliga verksamheter att utvecklas på ett sådant sätt att det stärker den befintliga verksamheten. I OIBk1 gäller detta då främst Olshammargården och dess verksamhet. Att kyrkan ligger inom OIBk1 och inte OIBp1 har främst att göra med att även den är en del av platsens attraktion kopplad till dess historia. Byggnaden i sig och det behov som den har för fortsatt drift påverkas inte på av dess placering i OIBk1. OIBk2 är kopplad till småbåtshamnen och tillhörande verksamhet. Den verksamhet som idag drivs på platsen har inom det utpekade området möjligheten att ytterligare utöka och utveckla sin verksamhet om behovet finns eller uppstår.

Transportinfrastruktur

Det finns inget utvecklat gång- eller cykelvägnät i orten och behovet av ett sådant bedöms som litet i och med möjligheten att ta sig genom orter på mindre gator än Bruksvägen. Det behov som skulle kunna finnas för detta är kopplat till trafiksäkerhet längs med just Bruksvägen. Lokalt gång- och cykelvägnätet skulle kunna behöva kompletteras om en potentiella framtida besöksentré skulle anläggas på platsen, för att möjliggöra för cykelturismen. Detsamma gäller om verksamheten kopplad till småbåtshamnen skulle utökas på ett sådant sätt att antalet besökare drastiskt ökar.

Teknisk anläggning

Olshammar är till största del försedda med kommunalt vatten och avlopp. Vid nybyggnationer och nyetableringar inom de utpekade områdena bör möjligheten för påkoppling till det kommunala vatten- och avloppsnetet undersökas. Huruvida områdena bör förses med kommunalt vatten och avlopp eller ej avgörs från fall till fall och baseras till stor del på det befintliga nätets kapacitet.

Det finns ett reningsverk i Olshammar. Framtida utveckling av detta och potentiella framtida tekniska anläggningar ska ges prioritet i planeringen.

Sydöstra gruv- och skogsbygden

Inledning

Potentialen för befolkningsökning i Sydöstra gruv- och skogsbygden bedöms till en ökning om 50 personer varav åtminstone hälften i landsbygd. Detta i form av byggnation av enstaka hus snarare än större områden. Zinkgruvan och Mariedamm med omnejd bedöms ha viss potential bland samhällen och byar. Boendekvalitéerna baserar sig främst på naturnära miljöer i skogsmiljö. Den norra delen av området delar många kvalitéer med norra jordbruks- och skogsbygden, vilket också framgår av att delområdena gränsar till varandra och attraktionerna överlappar. Området har även kvalitéer för fritidshusbebyggelse med skog och mindre sjöar samt spridd bebyggelse som bitvis formeras som små byar.

Den dominerande arbetsgivaren är verksamheten kopplad till ortens gruvdrift, en arbetsgivare med ett stort antal anställda och till verksamheten kopplade entreprenörer. Viss potential för andra verksamheter, till exempel skogsbruk, finns också i området men behov av planläggning av verksamhetsmark bedöms som liten.

Potentialen för småskalig besöksnäring bedöms relativt god, baserad på de naturvärden som finns i skog och runt sjöar samt kring de gamla gruvmiljöerna. Tylöskoggen kan vara ett intressant område att, tillsammans med grannkommunerna, beakta för framtida satsningar inom besöksnäring.

Sammanhängande bostadsbyggelse

Delområdets sammanhängande bostadsbebyggelse finns främst kring Zinkgruvan och Mariedamm, varav Zinkgruvan hanteras närmare i en ortsspecifik del. Bebyggelsen i Sydöstra gruv- och skogsbygden består till stor del av bysammansättningar med obebyggda områden mellan dessa. Detta särskiljer till viss del detta delområde från andra delar av kommunen som annars har en spridd bebyggelse med tydliga landsbygdstruktur.

Askersunds kommun ställer sig generellt sätt positiv till nybyggnationer inom hela kommunen och delområdet såvida förutsättningarna på platsen är goda. I detta delområde förutspås nybyggnationer främst hamna i Zinkgruvan eller Mariedamm, detta för att förstärka den struktur som redan finns på platserna.

Mariedamm

Mariedamm grundades som ett tidigt industrisamhälle kopplat till Trehörningens masugn. Mellan åren 1871–1873 anlades järnvägen som än idag går strax väster om orten. Mariedamm hade tidigare en station, något som ledde till en expansionsfas för orten under en 60-årsperiod efter det att stationen grundades. Mariedamm är placerat på den södra samt östra sidan av sjön Skiren.

Verksamheter & industri

Majoriteten av delområdets verksamhet och industri kretsar kring gruvdriften på orten och dess verksamhet. Den verksamhet som bedrivs i delområdet utöver gruvverksamheten är småskalig. För att kommunen och gruvverksamheten även fortsättningsvis ska kunna samverka kring planeringsfrågor är dialog mellan parterna viktig, då verksamheten bedrivs på

ett sådant sätt att dess utbredning rent geografiskt är mycket större än vad som syns på marknivå.

Askersunds kommun har tagit fram kartlager som visar dåtida, nutida och framtida gruvdrift inom hela kommunen, detta bland annat för att möjliggöra och underlätta framtida exploateringar inom delområdet.

Utöver marken kopplad till gruvverksamheten och gruvdriften föreslås inga nya verksamhetsutvecklingsområden inom delområdet. Den mark som kopplas till gruvverksamheten behandlas i den ortsspecifika texten för Zinkgruvan.

Transportinfrastruktur

Väg 585 går från Harge till Dalby, väg 592 sträcker sig mellan Åmmeberg och Zinkgruvan och väg 604 löper mellan Rönneshytta och Mariedamm. Dessa vägar är de tre viktigaste för delområdet, både för transport till och från delområdet men även inom. Riksväg 49 och 50 är de två största vägarna i kommunen, ingen av dessa löper dock genom sydöstra gruv- och skogsbygden. Detta gör att upprätthållandet av de tre ovannämnda vägarna blir allt viktigare, detta samtidigt som delområdet bygger på god framkomlighet på alla övriga vägar.

Kollektivtrafikförbindelserna i området går mellan Askersund och Zinkgruvan. För att delområdet över huvud taget ska erbjudas någon annan typ av färdssätt än med bil är det viktigt att denna linje även i framtiden består. Detta gynnar inte enbart de kommuninvånare som är bosatta i delområdet, utan även de som är anställda inom gruvverksamheten som dagligen pendlar till sitt arbete.

I området erbjuds även anropsstyrd kollektivtrafik under vissa tider, vilket ger möjlighet att resa mellan landsbygden och staden.

I och med att det geografiska avståndet till resterande delar av kommunen är relativt stort är möjligheten till smidiga gång- och cykelvägsförbindelser till och från delområdet liten. Prioriterat i området är främst goda gång- och cykelvägar inom orten Zinkgruvan, inte minst för säker väg till och från förskolan.

Järnvägen som löper genom delområdet är nyligen utbyggd till dubbelspår. Tågen gör dock inga stopp som medger av- och påstigning.

Teknisk anläggning

Sydöstra gruv- och skogsbygden är det delområde som är bäst lämpat för vindbruk. Frågan om vindbruk hanteras i vindbruksplanen som är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Delområdets kommunala VA-verksamhetsområden finns i Zinkgruvan och Mariedamm. I delområdet finns det även ett reningsverk och en högreservoar. I Zinkgruvan finns ett vattenverk och i direkt anslutning till Mariedamm finns ett reningsverk och ett vattenverk.

Areell näring

Inom delområdet bedrivs jord- och skogsbruk. Majoriteten av jordbruket bedrivs i området kring Mariedamm samt i stråket kring väg 585 och väg 592.

Delområdet är starkt präglad av dåtida och nutida gruvdrift och de täta skogsmiljöerna som återfinns inom hela delområdet.

Grönområde och park

De grön- och parkområden som i översiktsplanen pekas ut i delområdet är belägna inom Zinkgruvans gränser och beskrivs närmare i den ortsspecifika delen för Zinkgruvan.

Natur och friluftsliv

Det finns god potential för ett rikt natur- och friluftsliv i delområdet, främst kopplat till orörda skogsområden men också till någon av delområdets större sjöar, exempelvis Storsjön. Det finns god potential i att se till möjligheterna att skapa vandringsleder och andra mål kopplade till natur- och friluftsliv i Tylöskogen. Detta område är mindre känt än Tiveden men erbjuder en stor skog med höga naturvärden. Detta skulle inte enbart vara bra för turismen i delområdet, utan möjliggör också avlastning från Tiveden som har ett alltför stort besöksstryck under delar av sommarhalvåret.

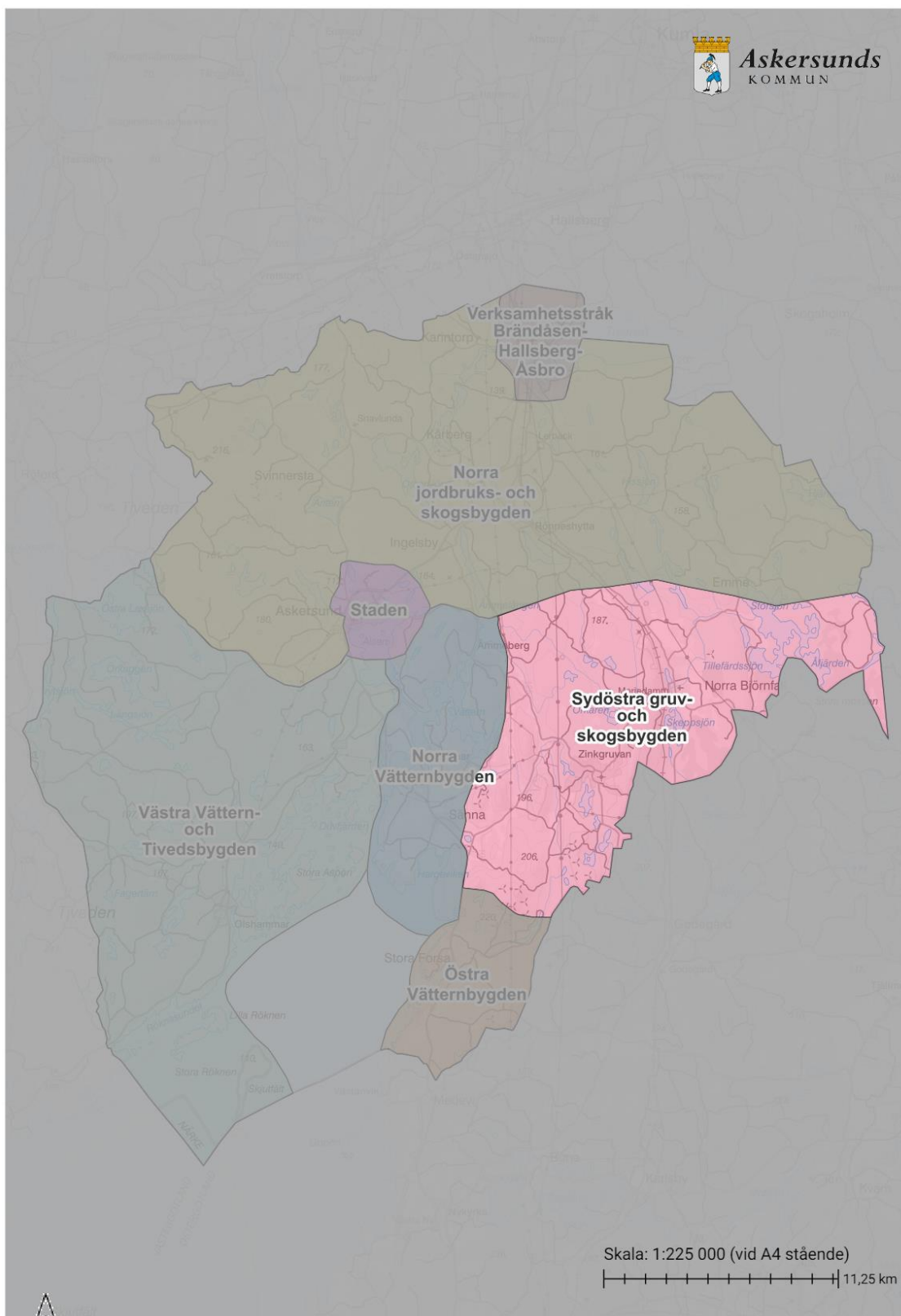
Ett framtida utpekande av Tylöskogen som ett turistmål bör göras i samförstånd med berörda grannkommuner.

Landsbygd

Jordbruket inom delområdet är väletablerat historiskt och bedrivs på välmående jordar. Speciellt området kring Mariedamm är en historiskt rik bygd kopplad till jord- och lantbruk. Även området kring väg 585 från Gärdshyttan mot Åmmeberg utgör en tydlig landsbygd med stark prägel av nuvarande och historisk drift av jord- och lantbruk

Vi förordar en vidareutveckling av landsbygden i delområdet genom att möjliggöra uppförandet av fristående enbostadshus och generationsboenden på de platser där förutsättningar för detta finns, främst inom befintlig landsbygd.

Västra Vättern- och Tivedsbygden är tillsammans med Sydöstra gruv- och skogsbygden de delområden som har platser som kan klassas som obebyggda. Detta på platser som antingen är formellt skyddade i form av exempelvis naturreservat, alternativt att områdena är mindre attraktiva för bostäder sett utifrån dess geografiska placering djupt in i större skogsområden.

Karta över delområdet Sydöstra gruv- och skogsbygden. Karta 24.

Zinkgruvan

Utvecklingen av Zinkgruvan

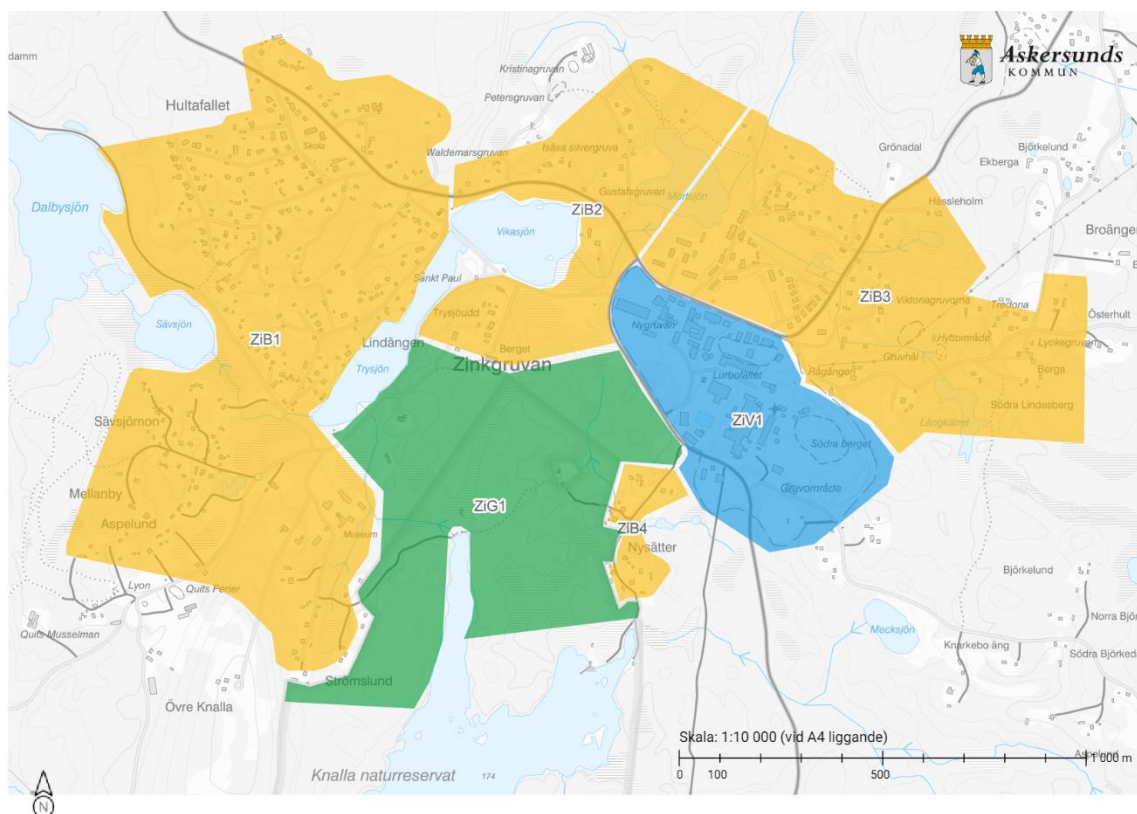
Zinkgruvan som ort förväntas stå inför en relativt marginell befolkningsförändring och nybyggnation. Dock är orten i behov av en utvecklingskarta på grund av den omfattande gruvverksamhet som pågår i området. Framtida utveckling behöver baseras på en genomtänkt planering som tar hänsyn till alla förutsättningar och ser orten i ett geografiskt sammanhang.

Den nybyggnation av bostäder som kan förväntas tillkomma kan ske inom redan detaljplanlagt område alternativt inom utpekad LIS-område. En god strategi för Zinkgruvan ligger i att värna det samhälle som finns idag, med servicefunktioner och ett aktivt föreningsliv.

Zinkgruvan är utpekad som bostadsort i översiktsplanen. Det finns inga tydliga befintliga behov av att utöka den nuvarande servicenivån med ytterligare sådan. Kommunen ställer sig dock positiv till utveckling av befintlig service som livsmedelsförsäljning och liknande. Detta kan öka attraktionen hos Zinkgruvan som samhälle genom att minska behovet av resande utanför orten, åtminstone för den del av befolkningen som arbetar på orten.

För att Zinkgruvan även i framtiden ska vara en attraktiv bostadsort bör ortens framtida utveckling planeras utifrån följande punkter:

- Framtida satsningar bör säkerställa och värna om Zinkgruvans befintliga funktion.
- Framtida planering på orten bör genomföras i tätt samråd med den verksamhet som bedrivs på orten för att minimera risken för att viktiga förutsättningar missas.
- Möjligheten till byggnation av marklägenheter och/eller andra typer av hyresbostäder bör beaktas för att komplettera dagens bostadsutbud och möjliggöra boende på orten under livets olika skeden.

Karta över utvecklingskarta för Zinkgruvan. Karta 25.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling innefattar bostäder, service, handel, vård och andra funktioner. I utvecklingskartan pekas både befintliga och framtida användningar ut, detta för att kunna planera nya områden utifrån det sammanhang de är placerade inom. Genom att klicka på den utvecklingskarta som tillhör Zinkgruvan kan du som användare av översiktsplanen få fram ett textstycke som mer i detalj kommenterar varje enskilt område. I denna textdel kommer enbart de nya utpekade områdena att beskrivas. Alla områden vars beteckning innehåller bokstaven U, exempelvis ”Bu1” eller ”Vu1”, innebär att det utritade området är utpekade som ett nytt utvecklingsområde.

Generellt för alla områden som pekas ut som ”Primärt bostäder” i kartan är att en förtätning och utveckling av befintlig användning är möjlig. Nya bostäder eller funktioner som är förenliga med syftet kring det utpekade området är möjligt såvida det passar platsen. Detta är relevant för en ort som Zinkgruvan där planeringen tar höjd för en viss ökning gällande invånarantalet, men ändå inte pekar ut några större bostadsutvecklingsområden. Tanken är att det inom befintlig bebyggelse, främst inom det som i kartan är utmärkt med ZiB1, ZiB2 och ZiB3, ska vara möjligt att uppföra nya en- eller flerbostadshus.

För att uppföra ett nytt bostadshus i Zinkgruvan behöver platsen alltså inte nödvändigtvis vara utpekade som ett bostadsutvecklingsområde.

Det finns i utvecklingskartan för Zinkgruvan inget utpekade bostadsutvecklingsområde. Detta innebär inte att det i framtiden ej kan komma att byggas nya bostäder och ske en utveckling på orten. I och med att det sedan tidigare finns framtagna och antagna detaljplaner på orten där det ännu finns kapacitet för en ytterligare utveckling av bostäder så bör framtida

bostadsbyggande främst ske på dessa platser. Dessa platser är främst placerade inom ZiBu2 och 3.

Verksamheter & industri

Verksamheterna och industrin på orten cirkulerar kring gruvverksamheten som är den i särklass största arbetsgivaren på orten. Företagets verksamhet ovan jord är belägen i ortens östra delar, i kartan markerat ZiV1, samt en uppläggningsplats söder om orten, som inte påverkar planeringen av Zinkgruvan som ort. Gruvdriften med tillhörande verksamhet ovan jord är till stor del inringad på ett naturligt sätt av den befintliga bebyggelsen i orten. Om behovet uppstår för verksamheten att växa ytterligare bör detta ske i sydöstlig riktning. Gruvverksamhetens påverkan på Zinkgruvan och dess närområde rör mest den del av verksamheten som bedrivs under jord. Av denna anledning är det av största vikt att kontinuerliga samtal förs mellan kommunen och företaget kopplat till gruvverksamheten då det blir aktuellt med förändrad markanvändning på orten.

Utöver verksamheten för gruvdriften i området är även verksamheten med tillhörande aktiv skidanläggning en verksamhet som bör ges utrymme att även i framtiden bedriva sin verksamhet. Framtida utveckling kopplat till och i direkt anslutning till skidanläggningen bör prioriteras i planeringen.

Knalla gruva med tillhörande turistverksamhet är placerad i det sydöstra hörnet av ZiB1. Verksamheten ska i framtiden liksom idag ges möjlighet att utvecklas på sätt som kompletterar nuvarande verksamhet.

Transportinfrastruktur

Cykelnätet inom Zinkgruvan är idag inte speciellt utbrett. En stor del av Zinkgruvans vägar är trafiksäkra för fotgängare och cyklister, något som i framtiden skulle kunna kompletteras med en dedikerad gång- och cykelväg längs med väg 592 inom samhället, i syfte att skapa en säker väg till och från förskolan. I och med den stora mängden tung trafik genom orten så skulle en gång- och cykelväg inom orten öka trafiksäkerheten avsevärt. Efter anläggandet av en sådan väg skulle invånare i Zinkgruvan kunna röra sig fritt inom hela orten till fots eller med cykel trafiksäkert.

Teknisk anläggning

Zinkgruvan är till största del försett med kommunalt vatten och avlopp. Vid nybyggnationer och nyetableringar inom utpekade områden, alternativt vid förtätning inom befintlig bebyggelse, bör möjligheten för påkoppling till det kommunala vatten- och avloppsnätet undersökas. Huruvida områdena bör förses med kommunalt vatten och avlopp eller ej avgörs från fall till fall och baseras till stor del på det befintliga nätets kapacitet.

I Zinkgruvan ligger ett av kommunens vattenverk.

Grönområde och park

Zinkgruvans utpekade grönområde är i utvecklingskartan markerat som ZiG1 och innefattar Knalla naturreservat. Utöver det utpekade området finns det gott om grönområden, om än ej utpekade, inom befintliga bostadsområden ZiB1, ZiB2, ZiB3 och ZiB4. Det finns inget tydligt behov av att inom befintlig bebyggelse anlägga ytterligare grön- och parkområden. Dock ska det i alla potentiella framtida bostadsområden planeras för väl tilltagna grön- och

parkområden. Dessa kan med fördel placeras på ett sådant sätt att de kopplar an till befintliga omkringliggande naturområden.

Natur och friluftsliv

Natur och friluftslivet i direkt anslutning till orten kretsar till stor del kring Knalla naturreservat och den skidanläggning som finns i ortens sydöstra delar. Utöver detta är Zinkgruvan generellt omgiven av natur som passar väl för rekreation.

Särskilda hänsynstaganden

Nedan följer en lista på olika typer av planeringsförutsättningar som bör beaktas särskilt under planering inom och kring Zinkgruvan. Det finns utöver nedan listade punkter ytterligare faktorer, funktioner och förutsättningar som behöver beaktas, men de som presenteras nedan syftar till att underlätta vid framtida planering i området. Utöver nedan specificerade punkter ska all framtida planering av såväl bostads- som verksamhetsmark ta stor hänsyn till omkringliggande kulturmiljöer, naturmiljöer, grönområden och plats specifika planeringsförutsättningar.

- Riksintresse Energiproduktion på land
- Naturreservat – Knalla
- Gruvverksamhet inom och kring Zinkgruvan
- Ligger inte i direkt anslutning till vattenförekomst med miljö kvalitetsnorm
- Riksintresse för värdefulla ämnen och material

Norra Vätternbygden

Inledning

Befolkningsutvecklingen i området bedöms bli positiv under planperioden och en total ökning med 200 personer torde främst ske i Åmmeberg, Hammar/Harge/Sänna/Bastedalen och i ren landsbygd. Redan i nu pågående detaljplaner görs plats för minst 100 nya invånare och till detta kan läggas framtida permanentboende i det som nu är fritidshus och ytterligare detaljplaner. Norra Vätternbygden har alltså en stor potential för utveckling av boende med sina mycket attraktiva sjönära lägen vid Vättern. Här finns de högst prissatta fastigheterna i kommunen och efterfrågan på boende och fritidsboende vid Vättern är mycket stor. Sett i ett regionalt perspektiv är det svårt att hitta någon högre värderad plats i genren ”sjönära boende/fritidsboende”. I planeringen bör möjlighet till permanentboende prioriteras.

Vid projektering av nya områden bör bebyggelsen samlas och varvas med områden där orörd strandremsa erbjuder möjligheter till naturupplevelser. Vid detaljplanering måste stor hänsyn visas mot de förutsättningar som råder i naturen för att smälta in och öka acceptansen för exploateringen. Bostadsområden bör utformas för att underlätta för besökare att komma nära naturupplevelser. Området Hammar/Sänna/Harge/Bastedalen är stort men delar både ett fysiskt och funktionellt samband vilket lett till att dessa på pappret enskilda orter hanteras i en och samma utvecklingskarta i översiktsplanen. Det bör även skapas en cykelväg mellan Askersund och Hammar/Harge. Passage vid det gamla brofästet i Hammar måste då lösas.

Det finns stora värden för besökare i området, såväl till lands som till sjöss. Båtlivet präglar området som har flera av de större hamnar som finns i kommunen. Besöksnäringen har en mycket stor potential för utveckling i området. Här finns kommunens två större campingplatser, flera boendeanläggningar och inte minst Vätterns skärgård med möjligheter till såväl båtliv, paddling och bad som fiske och andra naturupplevelser.

I Hammar finns ett par av kommunens betydande arbetsgivare. Intresset för expansion av verksamheter runt Hammar har vuxit på senare år och det finns anledning att planera för mer verksamhetsmark i och runt Hammar. I området finns ett aktivt jord- och skogsbruk som håller landskap öppna och skogsmarken välkött och attraktiv.

Sammanhängande bostadsbyggelse

Norra Vätternbygden består till största del av tät- och småorterna Åmmeberg, Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen. Åmmeberg kommer behandlas närmare i den ortsspecifika delen. På samma sätt som Åmmeberg behandlas separat med tillhörande utvecklingskarta hanteras orterna Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen i en gemensam utvecklingskarta med tillhörande textkapitel. Trots att dessa orter är fristående så fungerar de i ett funktionellt och fysiskt samband med varandra på den halvö-liknande plats där de är belägna. För att skapa en så tydlig och genomtänkt planering som möjligt på platsen så behöver de hanteras och planeras i relation till varandra.

De ovan nämnda områdena täcker in den bebyggelse som finns inom delområdet, med undantag för enstaka fritidshus och den sammanhängande bostadsbebyggelsen i Gammeldrätt. Där kan befintlig bebyggelse kompletteras med ytterligare bebyggelse, främst genom permanentbostäder men även fritidshusbebyggelse där detta anses passa in i omkringliggande miljö.

Verksamheter & industri

Norra Vätternbygden är ett av kommunens starkaste delområden när det gäller verksamheter och industri. Några av kommunens namnstarkaste verksamheter och industrier är belägna inom delområdet. Utöver dessa verksamheter och en stor mängd mindre företag är besöksnäringen runt Vättern påtaglig. Det finns ett flertal besöksanläggningar med övernattningsmöjligheter där badet och campingen i Harge är den största. I Åmmeberg finns även kommunens enda golfbana med tillhörande restaurangverksamhet.

Näringslivet i delområdet är välmående, varierat och starkt. Tillverkningsindustri, serviceverksamheter, glasåtervinningen och en betydande besöksnäring är alla bidragande faktorer till att delområdet är så starkt som det är. Kombinera detta med fantastiska boendemiljöer i områdena kring Åmmeberg och Hammar – Harge -Sänna – Bastedalen och områdets kvaliteter förtydligas ytterligare.

De verksamhetsutvecklingsområden som pekas ut i delområdet hanteras under respektive utvecklingskarta för delområdets orter.

Transportinfrastruktur

Riksväg 50 är den mest betydande vägen i delområdet, liksom i andra delar av kommunen. Utöver riksvägen är vägarna 586 och 590 viktiga för delområdet. Väg 586 kopplar samman Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen med Åmmeberg och vidare mot väg 590 från vilken man tar sig vidare mot Askersund.

Kollektivtrafiken i delområdet inskränker sig till linjetrafik mellan Askersund och Zinkgruvan via Åmmeberg. I övrigt finns anropsstyrd trafik vissa tider av dygnet, som möjliggör resande mellan landsbygden och staden.

Gång- och cykelförbindelserna bör förbättras och utökas i delområdet. Gång- och cykelväg mellan Åmmeberg och Askersund bör utredas, liksom mellan Stjernsund och Hammar via gamla brofästet i Hammar. Redan idag finns gång- och cykelväg mellan Askersund och Stjernsund, i form av den så kallade ägg-leden.

Teknisk anläggning

Delområdet har inga utpekade områden för vindkraft, dock finns det vid norra brofästet ett uppfört vindkraftverk. Det förväntas inte planeras för eller anläggas ytterligare vindkraftverk inom en överskådlig framtid. Vindbruk hanteras i vindbruksplan, som tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Det kommunala VA-verksamhetsområdena innefattar Hammar, Vätternterrassen, Harge, Sänna, Bastedalen och Åmmeberg. Det finns en högreservoar i Åmmeberg, ett vattenverk i Harge samt ett avloppsverk i Hammar.

Vätternvatten

Vätternvatten är ett kommunalägt bolag som ägs av Hallsberg, Kumla, Lekeberg och Örebro kommun. Målet är att från år 2035 kunna leverera dricksvatten till invånarna i delägarkommunerna. Vi i Askersunds kommun ingår inte i detta projekt på så sätt att vi i framtiden kommer att hämta dricksvattnet genom samma projekt. Dock är en stor del av projektets anläggning och även råvattenintaget placerat i Askersunds kommun, varpå det är en

viktig aspekt för oss att ha i åtanke vid planering i de områdena som kan komma att påverkas av projektet.

Råvattenintaget är placerat söder om Harge och bedöms inte påverka planeringen av kommunen, detta då det rent planeringsmässigt inte finns några motstående intressen i området. Bergtunneln som i sin tur ska transportera vattnet till Hallsberg, Kumla, Lekeberg och Örebro kommer löpa genom kommunen men inte heller detta påverkar den kommunala planeringen nämnvärt, detta främst då vattnet kommer att transporteras i under mark.

Projektet planeras vara färdigställt runt 2035.

Areell näring

Den areella näringen i delområdet är utbredd och omfattar till största del jordbruk, men till viss del även fiske. Fisket är då kopplat till Vättern. Majoriteten av den areella näringen är belägen kring Hammar, Harge och Sänna i direkt anslutning till riksväg 50. Då dessa jordbruksmarker är högproducerande och stora innefattas de av det generella, kommunala ställningstagandet om stor restriktivitet mot planering av bostäder och verksamheter på jordbruksmark. Det har i tidigare översiktsplaner pekats ut framtida bebyggelse på jordbruksmark kring Hammar, något som alltså har tagits bort i denna översiktsplan.

Grönområde och park

Bortsett från de utpekade grön- och parkområdena inom Hammar, Harge, Sänna, Bastedalen och Åmmeberg finns inga ytterligare utpekade platser inom delområdet. De grön- och parkområden som är belägna inom de ovan nämnda orterna hanteras i respektive utvecklingskarta.

Natur och friluftsliv

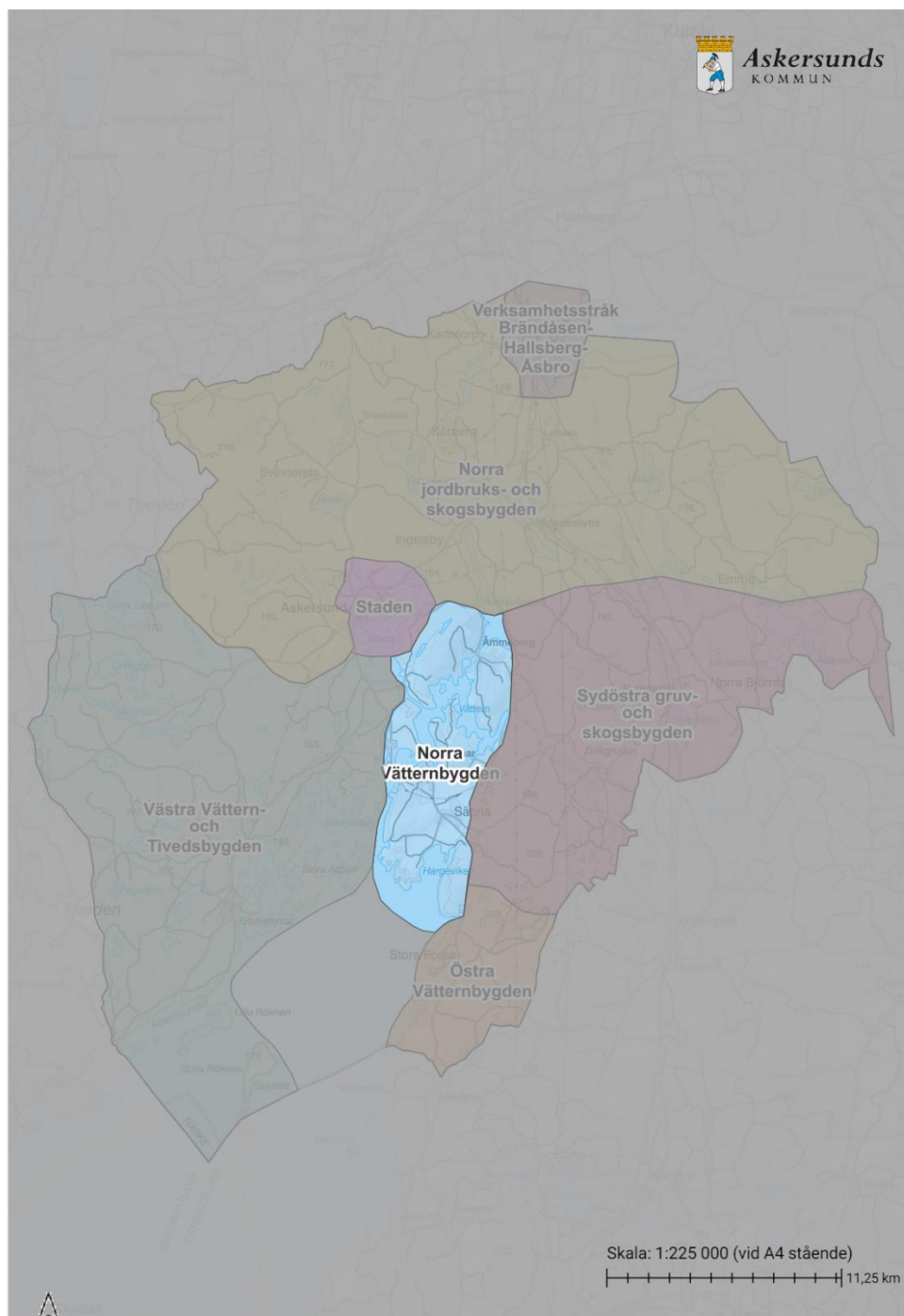
Natur och friluftslivet i Norra Vätternbygden är det som tydligast och starkast kopplas till dess närhet till Vättern. Det finns fyra naturreservat inom delområdet, samtliga med direkt koppling till Vättern och den miljö som är dominerande i dess strandområden. För att natur- och friluftslivet i delområdet även i framtiden ska kunna nyttjas till dess fulla potential föreslås besöksentréer etableras. Dessa har som funktion att erbjuda parkeringsmöjligheter och information som underlättar för besökare, att ta del av den natur som finns i området. Att erbjuda parkeringsmöjligheter och rikta trafiken på ett genomtänkt sätt kommer att säkerställa att trafikflödet även under sommarhalvåret kan fungera på ett fungerande sätt. Besöksentréer föreslås anläggas i direkt anslutning till de besöksmål som idag lockar flest besökare, bland annat naturreservat och badplatsen i Harge.

Landsbygd

Landsbygden i delområdet är starkt präglad av jordbruk samt det Vätternnära läget. I och med att delområdet är utformat för att fånga in den sammanhängande bebyggelsen runt Vättern är mängden uttalad landsbygd relativt liten. Utvecklingskartan för Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen är dock så pass stor att den även innefattar områden av landsbygdskaraktär. Landsbygden som geografiskt innefattas av den utvecklingskarta som tagits fram för Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen bör behandlas som just landsbygd. Då utvecklingskartan för denna plats är så stor så har inte alla områden inom denna pekats ut som ett område som är specifikt använt idag eller för en specifik typ av användning i framtiden.

Landsbygden kring och inom Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen ska i detaljplanerings- och bygglovshandläggning hanteras som all annan landsbygd i delområdet och kommunen. Det är då angeläget att den specifika platsens förutsättningar och dess geografiska relation till närområdet studeras, i syfte att förstå om den i utvecklingskartan ospecificerade ytan bör kopplas samman med närliggande befintlig bebyggelse eller behandlas som ren landsbygdsbebyggelse.

Vi förordar en vidare utveckling av landsbygden i delområdet genom att möjliggöra uppförandet av fristående enbostadshus och generationsboenden på platser där förutsättningar för detta finns, främst inom befintlig landsbygd.

Karta över delområdet Norra Vätternbygden. Karta 26.

Åmmeberg

Utvecklingen av Åmmeberg

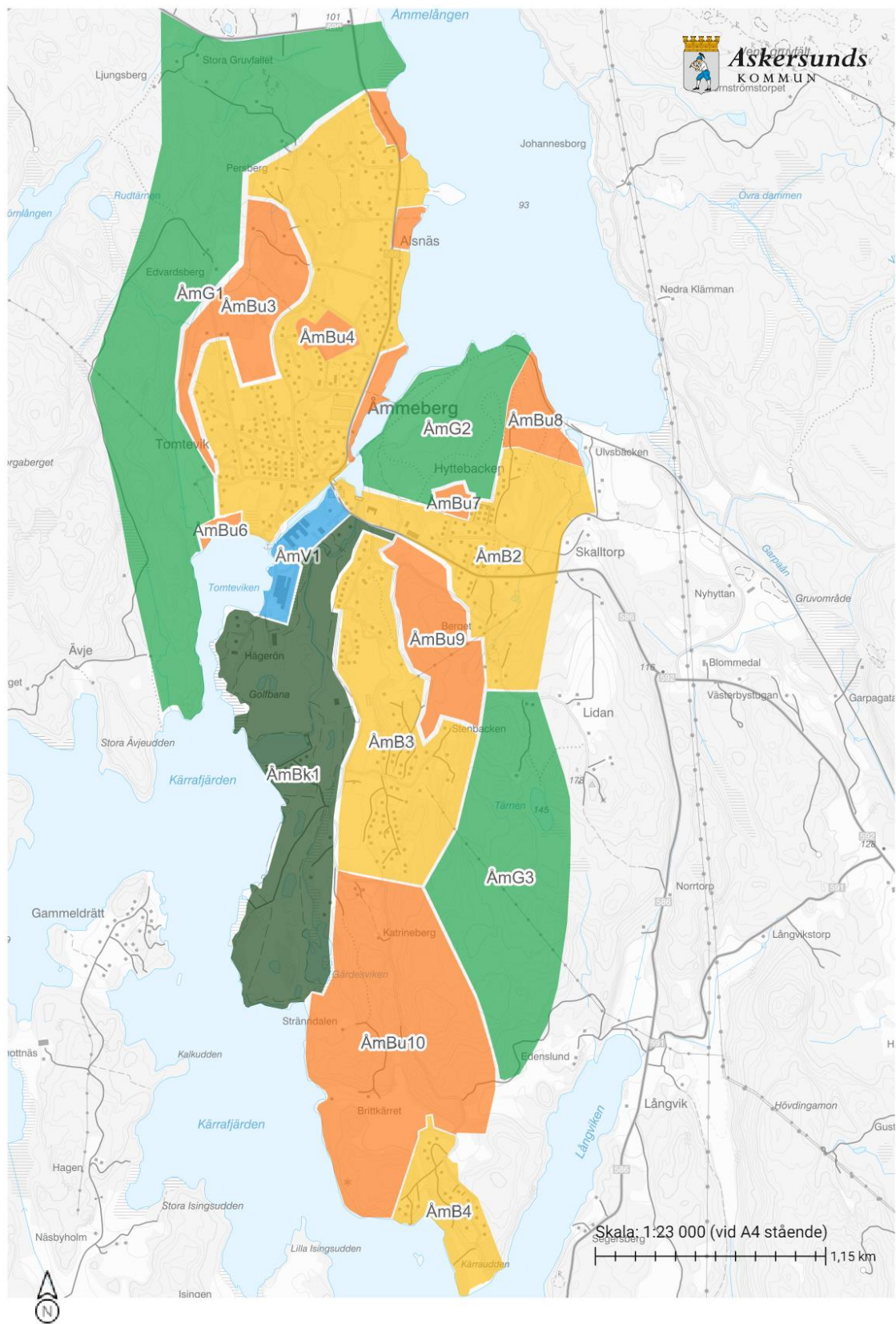
Frågan kring potentiellt förorenade områden på grund av tidigare transporter och anrikning av gruvmaterial på orten är viktig och ska i de fall där ny bebyggelse planeras utredas i syfte att säkerställa huruvida marken är säker att bygga på eller ej. Frågan kring potentiellt förorenade områden lyfts specifikt under rubriken ”Specifika hänsynstaganden” nedan. Askersunds kommun har under framtagandet av denna översiktsplan tagit ett aktivt beslut att planera Åmmeberg ”som att föroreningarna ej fanns”. Detta för att inte hämma utvecklingen av orten på grund av en föroreningsfråga som i samband med framtagandet av översiktsplanen inte är färdigutredd. I fortsatt planering måste dock föroreningsituationen på den aktuella platsen givetvis tas på största allvar.

Åmmeberg som ort är väl placerad för att kunna se en framtida expansion, detta främst gällande bostäder då pendlingsavståndet till omkringliggande arbetsmarknader är gynnsamt. Läget vid Vättern och Åmmelången kombinerat med närheten till Askersund och riksväg 50 utgör stora delar av ortens attraktionskraft.

På orten finns service i form av livsmedelsbutik, förskola och skola samt ett hotell med anor från ortens tidigare belgiska influenser. En utökning av dagens serviceutbud är inte direkt nödvändig för att Åmmeberg som ort ska kunna expandera med fler invånare, då närheten till Askersund med dess serviceutbud erbjuder den service som idag saknas på orten. Men för att Åmmeberg även i framtiden ska kunna agera serviceort för kringliggande områden så ses en framtida utökning av ortens serviceutbud som positiv. Denna service bör i så fall främst förläggas inom det i kartan utpekade området ÅmB1.

För att Åmmeberg även i framtiden ska vara en attraktiv service- och bostadsort bör ortens framtida utveckling planeras utifrån följande punkter:

- Utredningar tas fram som klargör vidden av ortens föroreningsproblem, exempelvis vid framtagandet av ny detaljplan.
- Fortsatt gott utbud av varierande karaktärer gällande utpekad mark för bostäder.
- En fortsatt god variation och blandning gällande upplåtelseformer.
- Fortsatt möjliggöra för en utveckling av befintlig service samt komplettering av befintlig service om behovet bedöms uppstå.
- Gång- och cykelvägnätet inom orten bör vid möjlighet kompletteras med ytterligare dragningar på de platser där behovet finns, främst för att säkra skolvägar ska kunna erbjudas.
- Sträckan Åmmeberg – Askersund bör förses med en gång- och cykelväg för att möjliggöra ytterligare rörelse norrut.

Karta över utvecklingskarta för Åmmeberg. Karta 27.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling innefattar bostäder, service, handel, vård och andra funktioner. I utvecklingskartan pekas både befintliga och framtida användningar ut, detta för att kunna planera nya områden utifrån sitt sammanhang. Genom att klicka på den utvecklingskarta som tillhör Åmmeberg kan du som användare av översiktsplanen få fram ett textstycke som mer i detalj kommenterar varje enskilt område. I denna textdel kommer enbart de nya utpekade områdena att beskrivas. Alla områden vars beteckning innehåller bokstaven U, exempelvis ”Bu1” eller ”Vu1”, innebär att det utritade området är utpekade som ett utvecklingsområde utan befintlig användning.

Generellt för alla områden som pekas ut som ”Primärt bostäder” i kartan är att en förtätning och utveckling av befintlig användning är möjlig. Nya bostäder eller funktioner som är förenliga med syftet kring det utpekade området är möjligt såvida det passar platsen. Nybyggnation av ett bostadshus i Åmmeberg behöver inte nödvändigtvis innebära att platsen är utpekad som ett bostadsutvecklingsområde.

ÅmBu1, 2, 5 och 6 är LIS-områden som identifierats och pekats ut i gällande LIS-plan. Huvudskälen till dessa utpekade LIS-området är att inte låta närheten till sjöarna och vattendraget mellan Åmmelången och Vättern som finns i Åmmeberg med tillhörande strandskydd försvåra en lämplig förtätning och komplettering av bebyggelse. Detta gäller även flera verksamheter. Området är lätt att nå från länsvägen genom Åmmeberg och från befintliga gator. Eventuell exploatering kan i de flesta fall ske direkt mot befintlig väg eller med små kompletteringar. De utpekade områdena är ett axplock av dem som sedan tidigare pekats ut i LIS-planen. De delar av det ursprungliga LIS-området som ej pekas ut är antingen redan exploaterat eller har sedan LIS-områdets utpekande fått en annan användning.

ÅmBu3, 4 och 7 är ämnade för förtätning av befintlig bebyggelse i omkring- eller närliggande bostadsområden. Dessa bör följa den omkringliggande strukturen och planeras på ett sådant sätt att de smälter väl in med befintliga gatu- och kvartersstrukturer.

ÅmBu8 är beläget intill Åmmelången och utpekade grönområde och erbjuder bostadsbyggande i en typ av natur och miljö som annars saknas i Åmmeberg. Området har potential att skapa en förlängning av det utpekade området för bostäder ÅmB2.

ÅmBu9 innefattar höjden vid Djurhagen och skulle även det till viss del kunna anses vara en förtätning alternativt förlängning av befintlig bebyggelse. Dock gör naturen inom ÅmBu9 att omkringliggande gatu- och kvartersstrukturer till endast en liten del kan följas. Vid framtagandet av en detaljplan för området ska park- och/eller grönområden få en tydlig plats i planen.

ÅmBu10 är utpekade söder om det som idag är att klassa som Åmmeberg tätort men innefattas av ortens utvecklingskarta. Inom det utpekade området ges möjligheten att anlägga natursköna och vattennära tomter i kuperad terräng som liknar bebyggelsen längre norrut i det som i kartan kallas ÅmB3.

Verksamheter & industri

Den utpekade verksamhets- och industrimarken i Åmmeberg är förlagd vid hamnen och omfattar även området. Området är markerat som ÅmV1 i utvecklingskartan.

Verksamhetsområdet innefattar ett antal mindre verksamheter och gästhamn. Verksamheterna

som idag bedrivs inom området ges i och med utpekandet av ÅmV1 möjligheten att växa inom ramen för det utpekade området. Inom ÅmV1 finns även möjligheten för nyetableringar av verksamheter som är förenliga med platsens läge mitt i orten och de befintliga verksamheter som redan finns där. Under arbetet med översiktsplanen har inget behov av nya verksamhetsutvecklingsområden identifierats i orten.

Golfbanan i Åmmeberg, i kartan markerad som ÅmBk1, är geografiskt stort och innefattar området inom vilket golfklubben är aktiv. Genom utpekandet av området kring golfbanan som ÅmBk1 ges verksamheten möjlighet att även i framtiden utveckla sin verksamhet. Möjligheten finns också för nyetableringar av verksamheter som är direkt kopplade till och förenliga med områdets användning.

Området ÅmBk1 kan innefatta annan befintlig användning än den verksamhet och bebyggelse som kopplas till besöksanläggningen. Om exempelvis ett befintligt bostadshus återfinns inom det utpekade området så ska det inte påverkas negativt av att det befinner sig inom det utpekade ÅmBk1-området. Utpekandet av området berör inte befintlig bebyggelse utan främst framtida utveckling.

Transportinfrastruktur

Det finns idag relativt goda möjligheter att transportera sig inom Åmmeberg till fots eller med cykel. Vid planerandet av nya bostadsområden bör förutsättningarna för att anlägga tillhörande gång- och cykelvägar utredas. I Åmmeberg är skolan placerad på den västra sidan av Åmmelångens utlopp till Vättern. Detta medför att det finns ett behov för säkra övergångar över vattnet för fotgängare och cyklister från Åmmebergs östra delar, detta gäller inte minst de barn som går i Åmmebergs skola. För att gång- och cykelvägnätet i orten ska kunna anses vara välutvecklat bör det därför säkerställas att sådana övergångar finns tillgängliga.

Om det inom, till och från befintliga och planerade bostadsområden finns vägar för kombinerad trafik, men som ändå kan klassas som trafiksäkra för fotgängare och cyklister, kan behovet av att undersöka förutsättningarna för en separat gång- och cykelväg minskas.

Teknisk anläggning

Åmmeberg omfattas till del av det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Vid nybyggnationer och nyetableringar inom de utpekade områdena bör möjligheten för påkoppling till det kommunala vatten- och avloppsnätet undersökas. Huruvida områdena bör förses med kommunalt vatten och avlopp eller ej avgörs från fall till fall och baseras till stor del på det befintliga nätets kapacitet.

Det finns idag inga tekniska anläggningar kopplade till vatten och avlopp i Åmmeberg. Om detta i framtiden skulle behöva anläggas i orten skulle denna typ av anläggningar ges företräde i planeringen oavsett typ av område i kartan.

Grönområde och park

I Åmmeberg finns tre utpekade grönområden, ÅmG1, Åm2 och Åm3. Dessa är relativt stora och ska säkerställa att närheten och tillgången till större sammanhängande naturområden även i framtiden ska finnas tillgängliga för ortens invånare. Mindre park- och grönområden som planeras för inom framtida detaljplaner bör med fördel planeras så att de om möjligt ansluts till ett av dessa områden.

Natur och friluftsliv

Inom ÅmG2 finns ett motionsspår som i och med utpekandet av grönområdet skyddas. Inom ÅmV1 finns ortens gästhamn. Dessa faktorer utgör även de byggstenar som ytterligare ökar ortens attraktionskraft.

Särskilda hänsynstaganden

Nedan följer en lista på olika typer av planeringsförutsättningar som bör beaktas särskilt under planering inom och kring Åmmeberg. Det finns utöver nedan listade punkter ytterligare faktorer, funktioner och förutsättningar som behöver beaktas, men de som presenteras nedan syftar till att underlätta vid framtida planering i området. Utöver nedan specificerade punkter ska all framtida planering av såväl bostads- som verksamhetsmark ta stor hänsyn till omkringliggande kulturmiljöer, naturmiljöer, grönområden och plats specifika planeringsförutsättningar.

- Riksintresse för kulturmiljö i Åmmeberg.
- Riksintresse friluftsliv Norra Vättern och Rörligt friluftsliv för Vättern, Alsen och dess stränder.
- Skyddade områden: Strandskydd.
- Lämningar av tidigare gruvverksamhet – markföroreningar. Detta är en faktor som behöver tas särskilt stor hänsyn till vid planering av Åmmeberg.
- Större sammanhängande närströv- och skogsområde vid Borgaberget.
- Miljö kvalitetsnorm
- Vattenförekomst ytvatten Vättern
- Vattenförekomst ytvatten Åmmelången

Hammar - Harge - Sänna - Bastedalen

Utvecklingen av orterna Hammar-Harge-Sänna-Bastedalen

Den utvecklingskarta som i detta kapitel kommer beskrivas är speciell på det sätt att den inte bara omfattar en eller två orter, utan fyra. Det råder inga tvivel om att de olika orterna kulturellt, historiskt och sett till byggnadsprägel är orter som skiljer sig från varandra. I planeringssammanhanget är dock orterna geografiskt placerade på ett sådant sätt att de bör hanteras i en gemensam utvecklingskarta. Orterna Hammar, Sänna och Harge är placerade i direkt relation till varandra vilket gör att en förändring inom en av orterna, oavsett om detta gäller omdragningen av en befintlig väg eller anläggandet av ett nytt bostadsområde, direkt påverkar de andra. Bastedalen är till viss del placerat utanför detta direkta sammanhang kring riksväg 50, men är samtidigt beläget på ett sådant sätt att en utveckling på eller kring platsen även kommer påverka tidigare nämnda orter.

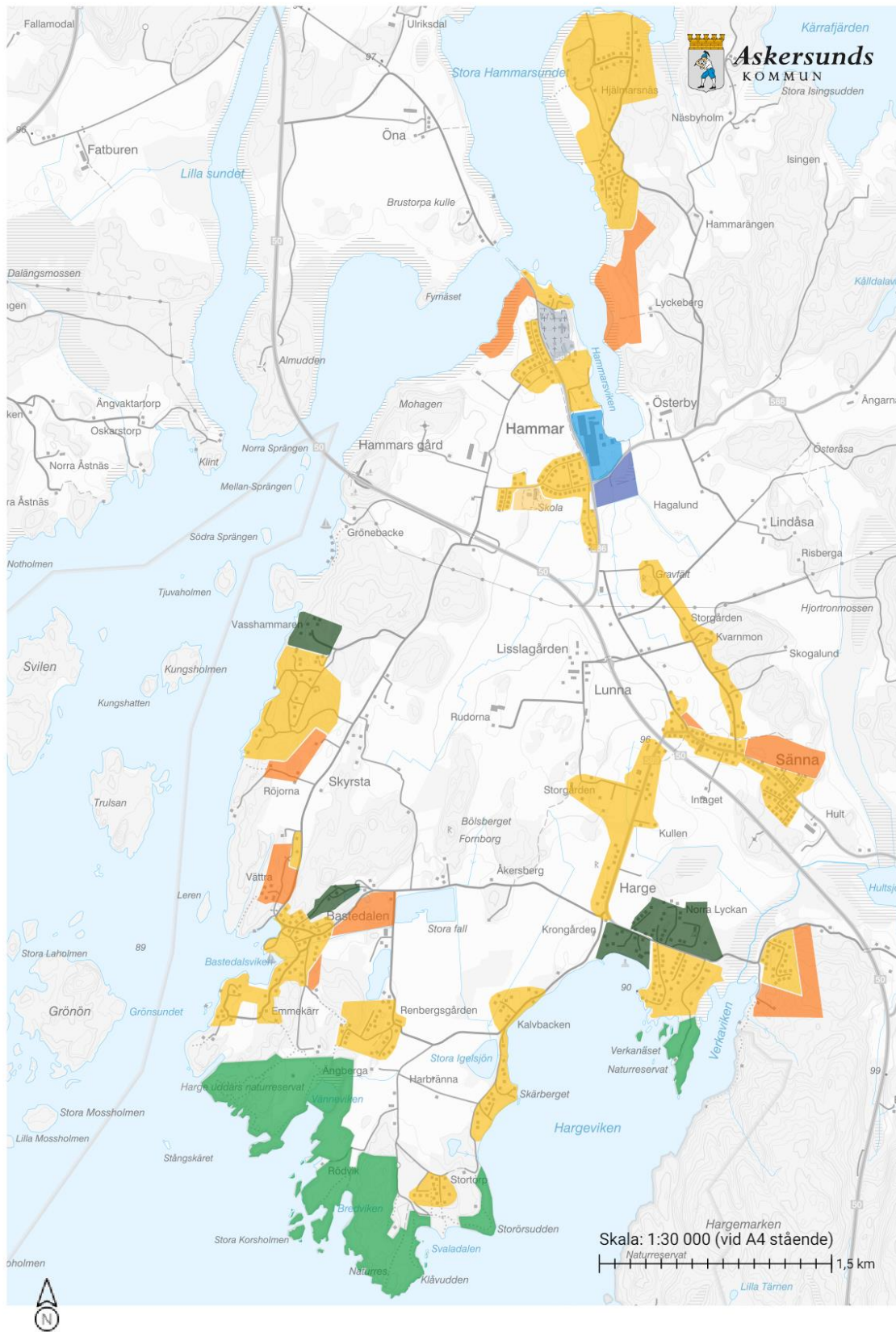
I den fördjupade översiktsplan som tidigare tagits fram för Norra Vättern och som har arbetats in i denna översiktsplan är en stor mängd friliggande bostadsutvecklingsområden utpekade i området kring Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen.

I Hammar finns förskola och skola. Restaurangverksamhet bedrivs bland annat i anslutning till Harge Bad och Camping. Att Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen, varken för sig eller som grupp, pekats ut som serviceort/er har till stor del att göra med avsaknaden av livsmedelsbutik, även om viss sådan service finns vid drivmedelsstationen vid Sänna. Behovet av ytterligare service på orterna i framtiden bedöms också som litet i och med närheten till Askersund och dess serviceutbud. Det har inom ramen för arbetet med denna översiktsplan inte identifierats något påtagligt behov av anläggandet av ytterligare service på orterna vad gäller exempelvis handel. Om detta i framtiden skulle bli aktuellt ställer sig Askersunds kommun positiv till en sådan etablering.

Det korta avståndet till ytterligare service i Askersund tillsammans med goda pendlingsmöjligheter via riksväg 50 och vackra naturmiljöer gör området till en plats med mycket goda framtidsutsikter. För att möta upp ett varierat framtida behov har ett flertal platser för framtida bostadsutveckling pekats ut i utvecklingskartan. För att området kring Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen även i framtiden ska kunna utvecklas bör platsen planeras utifrån följande punkter:

- Området kring Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen ska planeras på ett sådant sätt att orterna tillåts växa utan att landsbygdsmiljöerna söder om riksväg 50 påverkas negativt
- Bostadsutvecklingsområdena på platsen bör planeras utifrån de omkringliggande förutsättningarna. Områden som är en naturlig påbyggnad av befintligt bostadsområde ska planeras för en liknande karaktär medan friliggande bostadsområden ska anpassas efter naturen.
- Landsbygdsutveckling ska vara fullt möjlig på platsen, främst genom uppförandet av friliggande enbostadshus eller generationsboenden på platser som inte tydligt påverkas av närliggande befintlig bebyggelse.
- Platsen bör planeras på ett sådant sätt att befolkningens tillgång till de närliggande naturreservaten och Vättern inte på ett påtagligt sätt försämras.

- Hänsyn bör i planeringen tas för vandringsstråken för vilt som finns på platsen, främst söder om riksväg 50.

Karta över utvecklingskarta för Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen. Karta 28.

Bebyggelseutveckling

Bebyggelseutveckling innefattar bostäder, service, handel, vård och andra funktioner. I utvecklingskartan pekas både befintliga och framtida användning ut, för att kunna planera nya områden utifrån sina respektive sammanhang. Genom att klicka på den utvecklingskarta som tillhör Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen kan du som användare av översiktsplanen få fram ett textstycke som mer i detalj kommenterar varje enskilt område. I denna textdel kommer enbart de nya utpekade områdena att beskrivas. Alla områden vars beteckning innehåller bokstaven U, exempelvis "Bu1" eller "Vu1", innebär att det utritade området är utpekade som ett utvecklingsområde utan befintlig användning. Ortsbeteckningen i kartan förkortas som "Ha" trots att fler orter och samhällen ingår i denna utvecklingskarta. Denna avvägning är gjord för att underlätta för läsbarheten i kartan.

Generellt för alla områden som pekas ut som "Primärt bostäder" i kartan gäller att en förtätning och utveckling av befintlig användning är möjlig. Nya bostäder eller funktioner som är förenliga med syftet kring det utpekade området är möjligt såvida det passar platsen. Nybyggnation av ett bostadshus i området kring Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen förutsätter alltså inte att platsen är utpekad som ett bostadsutvecklingsområde.

De bostadsutvecklingsområden som i kartan är markerade med HaBu1 samt HaBu2 är hämtade från gällande LIS-plan och utpekade som bostadsutvecklingsområden. Här är tanken att möjliggöra bostadsbebyggelse med närheten till Vättern som främsta dragningskraft. Kommunen ställer sig generellt positiv till bebyggelse inom samtliga utpekade LIS-områden men anser att den nordöstra delen av HaBu2, trots utpekandet, är mindre lämpligt.

HaBu3 till och med HaBu9 är utpekade på platser som antingen utvidgar eller förtätar befintlig bebyggelse. Flera områden är utpekade, detta då det generella utpekade området kring Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen är attraktivt och det därmed behövs en god planeringsberedskap. De olika bostadsutvecklingsområdena skiljer sig från varandra gällande placering och lokalisering sett till miljön trots att de bygger vidare på en befintlig struktur. Även detta är ett sätt att möta den efterfrågan som finns på bostadsmark i området på ett sätt som ger möjligheter till olika typer av bebyggelse i framtiden.

Askersunds kommun ser främst att det inom bostadsutvecklingsområdena (Bu) bör planeras för permanentboende. Även fritidshusbebyggelse kan tillåtas men bör då göras med standard som medger åretruntboende eller hänvisas till ett specifikt område för fritidsboende, förslagsvis HaBu5.

Verksamheter & industri

Den befintliga verksamhetsmarken i området är i kartan markerat som HaV1 och är beläget i Hammar intill Hammarsviken. Verksamhetsområdet innefattar två större arbetsgivare samt några mindre verksamheter. För att de befintliga verksamheterna inom HaV1 även i framtiden ska ha möjligheten att expandera sin verksamhet pekas HaVu1. Syftet med HaVu1 är alltså att den utpekade marken främst ska kunna användas och utvecklas av intilliggande verksamheter, alltså inte för nyetableringar av annan typ av verksamhet. Det fall där etablering av annat än befintlig verksamhet skulle kunna godtas är om verksamheten kompletterar den befintliga inom V1 och driver en verksamhet som kopplar an till dessa. Bakgrunden till detta ställningstagande är att utpekandet av HaVu1 ianspråktar jordbruksmark.

Inom utvecklingskartan finns fyra besöksanläggningar. Inom det i utvecklingskartan markerade området HaBk1 ligger Vätterterrassen med hotell och konferens. I HaBk2 ligger Bastedalens herrgård inom vilket hotell och konferensverksamhet bedrivs. HaBk3 och 4 är kopplade till Harges badplats och camping som bland annat innefattar restaurang, badplats, vattenpark och andra aktiviteter. Att denna verksamhet delats upp i två olika utpekade områden är för att möjliggöra olika typer av utveckling baserat på campingen som är belägen inom HaBk3 samt restaurang och bad som är beläget inom HaBk4.

Samtliga besöksanläggningar har möjligheten att utöka sina verksamheter i omkringliggande områden om detta anses nödvändigt för respektive verksamhet såvida förutsättningarna på platserna är goda. HaBk3 är omgärdat av jordbruksmark men bör ändå ha möjligheten att utökas i nordlig och nordostlig riktning om behovet uppstår.

Transportinfrastruktur

Det finns idag ett fåtal mindre gång- och cykelvägar i Hammar och Sänna. En utbyggnad av gång- och cykelnätet i området kommer att öka mobiliteten och knyta ihop områdena. En utveckling av gång- och cykelnät mellan Hammar, Sänna och vidare ned mot Harge skulle skapa goda möjligheter för boende i Hammar och Sänna att utan bil kunna besöka badplatsen kopplad till besöksanläggningen på ett trafiksäkert sätt. Redan idag finns gång- och cykelvägtunnel under riksväg 50 vid Sänna. Utöver detta skulle en gång- och cykelvägsförbindelse från Hammar till Stjernesund, mot Askersund, knyta samman en lång sträcka med möjlighet att cykla på enkom gång- och cykelväg eller lågtrafikerad väg med blandtrafik från Nydalen till Åsbro. Detta skulle öka möjligheten för boende i andra delar av kommunen att besöka badet i Harge och dess omgivning. Likaså skulle detta kunna leda till att gäster på Harges camping får en utökad möjlighet att till fots eller med cykel besöka flera delar av kommunen under deras vistelse på campingen, något som i sin tur gynnar hela området.

Området kring dessa fyra orter skulle gynnas av ett mer utbrett dedikerat Gång- och cykelnät inom området, för att sedan vidare förbindas mot Askersund genom en längre gång- och cykelvägsförbindelse via det gamla brofästet i Hammarsundet.

Teknisk anläggning

Hammar, Harge, Sänna, Bastedalen samt bostadsområde B6 är till största del försedda med kommunalt vatten och avlopp. Vid nybyggnationer och nyetableringar inom de utpekade områdena bör möjligheten för påkoppling till det kommunala vatten- och avloppsnätet undersökas. Huruvida områdena bör förses med kommunalt vatten och avlopp eller ej avgörs från fall till fall och baseras till stor del på det befintliga nätets kapacitet.

Sett utifrån perspektivet teknisk anläggning är området kring Harge mycket viktigt för hela kommunen. Söder om Harge ligger kommunens primära råvattenintag med tillhörande vattenverk. I Hammar ligger ett av kommunens reningsverk. Den utveckling som i framtiden kan behöva ske kopplat till dessa verksamheter har i alla lägen företräde i planeringen.

Grönområde och park

I utvecklingskartan pekas två områden ut som grönområden, båda dessa följer gränserna för befintliga naturreservat. HaG1 är placerat på Klävuddens och Harge Uddars naturreservat. Dessa områden innehåller en mycket speciell natur som är starkt förknippad med Vätterns

strandområden. HaG1 är inte enbart viktigt att peka ut som grönområde kopplat till rekreativsmöjligheter för boende i närområdet utan även för resterande delar av kommunen. Detsamma gäller HaG2 som pekas ut på Verkanäsets naturreservat. Detta grönområde är mindre men fyller samma funktion som HaG1, inte minst för att skydda området ytterligare från potentiell exploatering i och med närliggande befintlig bebyggelse.

Det finns inget tydligt behov av att inom befintlig bebyggelse, exempelvis inom HaB3, HaB4, HaB13 och HaB14, anlägga grön- och parkområden. Dock ska det i alla potentiella framtida bostadsområden planeras för väl tilltagna gröna områden. Dessa kan med fördel placeras på ett sådant sätt att de kopplar an till befintliga omkringliggande naturområden.

Natur och friluftsliv

Natur och friluftslivet inom och bland orterna baseras till största del på närheten till Vättern och dess bad- och fiskemöjligheter samt de tidigare nämnda naturreservaten som under sommarhalvåret är mycket välbesökta. Det höga besöksstrycket i området kring naturreservaten under sommarhalvåret ställer krav på förbättrade parkeringsmöjligheter runt dessa platser, detta för att möjliggöra för besökarna att kunna ta sig till platsen men också för att säkerställa att parkering sker på ett sådant sätt att det inte förhindrar framkomligheten för exempelvis blåljuspersonal. Detta är något som tidigare varit ett problem och som behöver lösas i framtiden.

Det är angeläget att båtlivet ges goda förutsättningar i området, då det rörliga friluftslivet till stor del baseras på detta. God framkomlighet kombinerad med hänsyn till naturvärdena måste gå hand i hand för att området både ska kunna besökas och bevaras.

Särskilda hänsynstaganden

Nedan följer en lista på olika typer av planeringsförutsättningar som bör beaktas särskilt under planering inom och kring Hammar, Harge, Sänna och Bastedalen. Det finns utöver nedan listade punkter ytterligare faktorer, funktioner och förutsättningar som behöver beaktas, men de som presenteras nedan syftar till att underlätta vid framtida planering i området. Utöver nedan specificerade punkter ska all framtida planering av såväl bostads- som verksamhetsmark ta stor hänsyn till omkringliggande kulturmiljöer, naturmiljöer, grönområden och platsspecifika planeringsförutsättningar.

- Riksintresse för friluftsliv
- Brukningsvärd jordbruksmark
- Riksväg 50 och uppförandet av bostäder kring denna väg.
- Befintligt verksamhetsområde i Hammar och dess påverkan på närområdet
- Miljö kvalitetsnormer
- Vattenförekomst yt vatten Vättern
- Vattenförekomst grundvatten Askersundsåsen och Hargeområdet

Östra Vätternbygden

Inledning

Östra Vätternbygden bedöms ha goda möjligheter för utveckling av bostads- och fritidsbebyggelse, i synnerhet i området nära Vättern. Den fördjupade översiktsplan som tidigare tagits fram för området omfattar flera platser för bebyggelseutveckling och potential för byggnation finns såväl som samlad bebyggelse invid befintliga byar och utveckling av gårdsbilder som i form av mer enskilda lägen i ren landsbygd. Potentialen för befolkningsutveckling bedöms till en ökning om cirka 100 personer varav större delen i landsbygd i form av permanentboende i tidigare fritidshus eller enstaka fristående hus snarare än större områden. Den del av Stora Forsa som ligger närmast Vättern har gynnsamma förutsättningar för att växa när den nuvarande riksväg 50 har ersatts av ny väg i en mer östlig sträckning. Den nya sträckningen av vägen gör även pendling till och från området enklare och säkrare.

När planering av ny bebyggelse sker bör det göras så att naturområden tillgängliggörs samtidigt som områden exploateras.

Potentialen för verksamheter bedöms som mindre och behov av planlagd verksamhetsmark torde inte finnas i någon större omfattning. Området präglas av jordbruk och skogsbruk som drivs aktivt. Det finns möjligheter till utveckling av besöksnäring, såväl i det kustnära området som i skogsbygden med den södra delen av Tylöskogen. De höga värden som naturen längs Vätterns kust erbjuder gör att besöksströmmarna behöver styras, till exempel genom etablering av entréer som tydliga startpunkter för att besöka naturområden.

I området planeras råvattenintaget för Vätternvattenprojektet, vilket kan påverka en mindre del av strandlinjen marginellt. I planeringsarbetet ska också Vätterns vattenskyddsområde beaktas.

Delområdet har inte någon utpekad ort där behovet av en utvecklingskarta har identifierats. Av denna anledning kommer den förändrade markanvändningen som föreslås att hanteras i delområdestexten, under underrubriken ”sammanhängande bostadsbebyggelse”.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Den sammanhängande bostadsbebyggelsen i delområdet präglas till stor del av boende i Vätternnära läge samt av de två mindre orterna Stora Forsa och Nydalen. Båda dessa orter är belägna vid Vättern och erbjuder fina boendelägen.

Stora Forsa

Inom gränsen för Stora Forsa föreslås två platser med förändrad markanvändning, i båda fallen för bostäder. Dessa är sedan tidigare utpekade i den fördjupade översiktsplanen för norra Vättern och lyfts därav in i översiktsplanen

SfBU1 är placerat på östra sidan av Forsanäset och utgör en naturlig plats för att bygga vidare på befintlig bebyggelse. Området är riktat in mot Forsaviken och påverkar alltså inte helhetsbilden av strandlinjen från Storvättern. En bebyggelse på platsen som liknar den befintliga, angränsande bebyggelsen i söder kan bli en bra komplettering i området. Framtida tomter kan i och med dess läge även planeras med utsikt in mot viken. Området är främst

utpekad för byggnation av fristående enbostadshus för permanentboende, men även fritidshusbebyggelse kan tillåtas. Ny bebyggelse kan gärna utformas så att den bidrar till variation av bostadstyper. Området ska detaljplaneras.

SfBU2 är beläget i Stora Forsas norra delar och är en naturlig plats och riktning för att bygga vidare på Stora Forsa. Platsen föreslås främst detaljplaneras för friliggande enbostadshus för permanentboende. Platsen är fint belägen med direkt koppling till Vättern och närliggande naturområden.

Nydalen

Vid en potentiell utveckling vid Nydalen föreslås denna främst ske i det utpekade områden söder om befintlig bebyggelse, i kartan markerad som NyBU1. NyBU1 är utpekad på skogsmark och i ett område med distinkt topografi, något som gör möjligheten för natursköna tomter stor. Den utpekade platsen förtätar inte Nydalens befintliga bebyggelse, men är utpekad i direkt anslutning till denna. Här kan uppförandet av både fritidshusbebyggelse och permanentboende passa väl in. Området ska detaljplaneras.

Omdragningen av riksväg 50

I och med att riksväg 50 dras om i ett mer östligt läge mellan Nydalen och Stora Forsa öppnas nya möjligheter kring den nuvarande riksväg 50. Denna väg kommer att omdanas till en mindre trafikerad landsväg, vilket i sin tur skulle kunna öppna möjligheten för fler bostäder i det berörda området.

Platsen kommer att bli mycket attraktiv för en rad olika ändamål, som bostadsbebyggelse, naturupplevelser och bevarande av natur. Av denna anledning anser vi att en vidare diskussion och utredning bör genomföras kring platsens utveckling vid den tidpunkt då omdragningen av riksvägen är färdigställd. Detta för att på så sätt kunna skapa en så enhetlig planering i området som möjligt när förutsättningarna för området är tydliggjorda. Askersunds kommun ställer sig positiv till en väl planerad kombination av bevarande av naturen och framtida bebyggelse i området.

Transportinfrastruktur

Riksväg 50 är delområdets dominerande väg och står för merparten av transporter till och från delområdet. En stor del av trafiken är förbipasserande och en hög andel av detta rör sig om tung trafik. I och med att vägen dras om i en mer östlig riktning öppnas en stor del av Vätterns strand upp för kommunens invånare, något som vi ser som positivt.

Området saknar linjelagd kollektivtrafiken vilket innebär att Nydalen och Stora Forsa står helt utan kollektivtrafikförbindelser, samtidigt som besök i området bygger på andra transportsätt. Den kollektivtrafik som finns i området är anropsstyrd trafik, som erbjuds under vissa tider och då möjliggör resande mellan landsbygden och staden.

Översiktsplanen pekar ut riksväg 50 som kollektivtrafikstråk och anger Nydalen som en bytespunkt, då kommunen anser att det bör finnas kollektivtrafik över länsgränserna.

Delområdet binds i samband med ombyggnationen av riksvägen ihop med övriga delar av Askersunds kommun via gång- och cykelväg från den nuvarande riksväg 50, söder om Brattebro backe till tunneln under samma väg, vid Gärdshyttan. På så sätt kan man cykla på lågtrafikerad eller enkom gång- och cykelväg från Nydalen till Hammar. Det vore även

önskvärt med goda cykelmöjligheter söderut för en bra förbindelse över kommungränsen, mot Motala.

Teknisk anläggning

Det finns inga kommunala VA-verksamhetsområden i delområdet.

Det finns ett utpekade område för vindbruk som till viss del är placerat inom gränsen för delområdet. Sju vindkraftverk är etablerade i delområdet och beviljade tillstånd finns för ytterligare två. Delområdet är att betrakta som närmast fullexploaterat när det gäller vindkraft. Vindbruk hanteras i vindbruksplanen som är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Areell näring

Den areella näringen i delområdet består av jord- och skogsbruk samt fiske. Jordbruket är den del av den areella näringen som starkast präglar delområdet rent fysiskt och är till stor del förlagd på båda sidor av riksväg 50, med start i Södra Kärraviken och söderut. Skogsbruket är mer påtagligt i delområdets östra delar där skog är den dominerande naturmiljön. Fisket är kopplat till Vättern.

Grönområde och park

Det finns inga utpekade grön- och parkområden i delområdet. Detta har delvis att göra med att orterna är placerade i natur- och vattennära lägen som gör att naturen alltid är nära till hands, likaså är orterna mindre till ytan vilket gör att även de mest centralt placerade bostäderna har god tillgång till naturen utanför orternas gränser.

Behovet av att inom befintlig bebyggelse peka ut nya park- och grönområden är litet, dock bör nya områden som detaljplaneläggs anamma modellen ”tigerkaka”, där grönområden varvas in i bostadsområden och inte enbart vara ett inslag i periferin.

Natur och friluftsliv

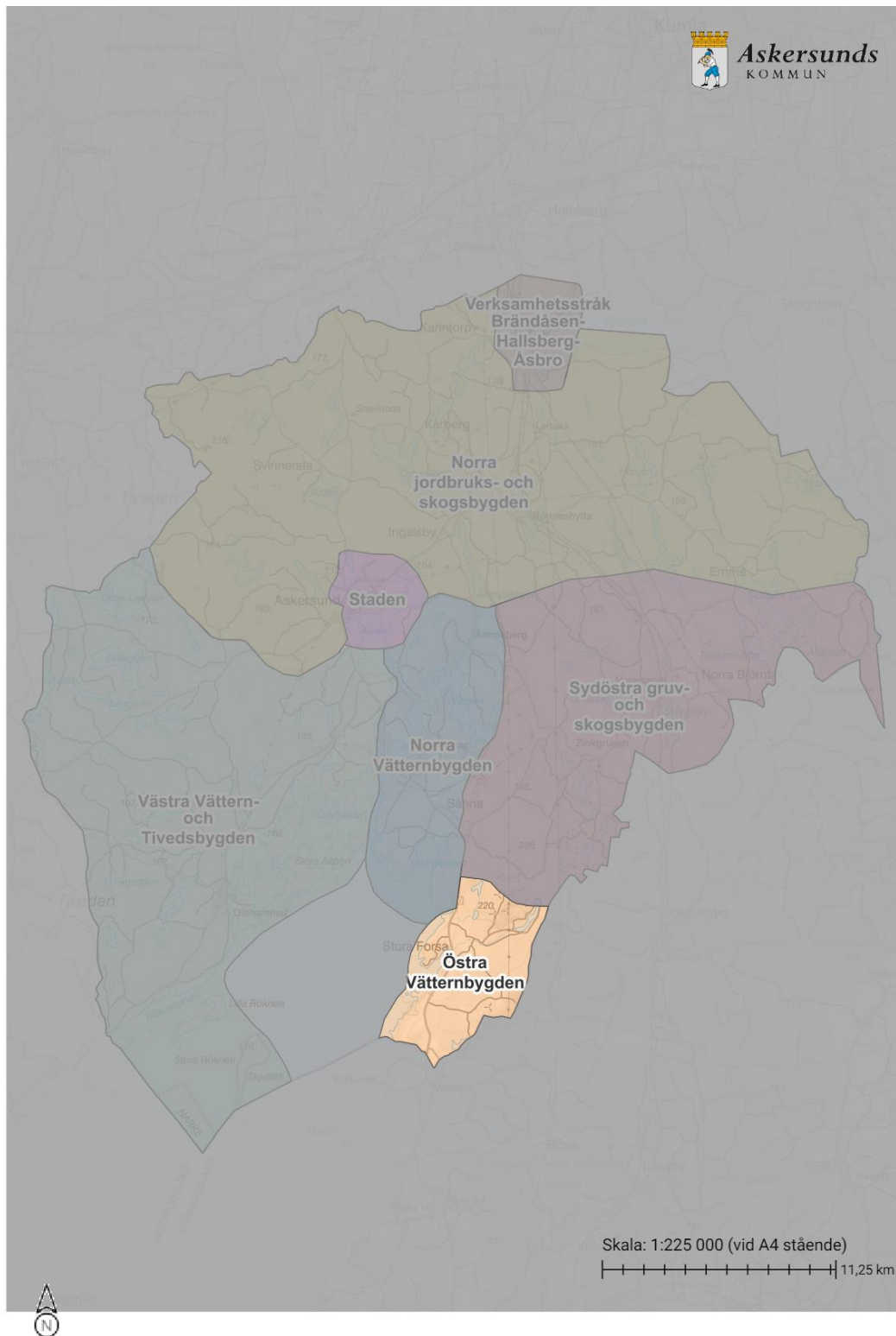
Det befintliga natur- och friluftslivet i delområdet är välmående och utbrett, det finns dock möjligheter att utveckla detta ytterligare. Delområdets framtida möjligheter är till stor del baserade på dess variation, med exempelvis ett naturreservat präglat av skog och ett annat av Vättern och dess strandmiljöer. Liksom i delområdet Norra Vätternbygden skulle anläggandet av så kallade besökscentréer underlätta för turismen i området, genom att erbjuda tydliga sätt att ta sig till områden och att genom tydlig information ge information om delområdets attraktiviteter. Trafiksäkerheten skulle även öka om det fanns tydligt utpekade platser för parkering.

Det är angeläget att båtlivet ges goda förutsättningar i området, då det rörliga friluftslivet till stor del baseras på detta. God framkomlighet kombinerad med hänsyn till naturvärdena måste gå hand i hand för att området både ska kunna besökas och bevaras.

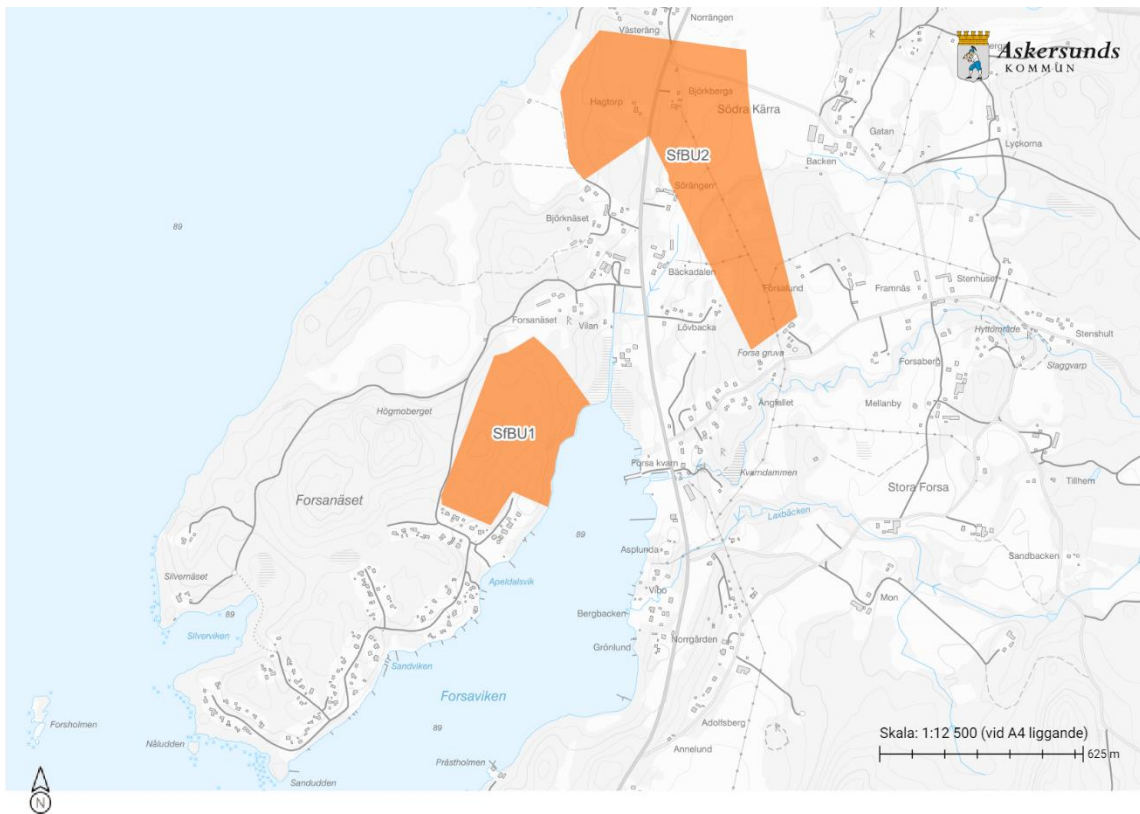
Landsbygd

Landsbygden i delområdet är främst belägen i Vätterns direkta närområde och består av kuperad och delvis öppet jordbrukslandskap. Landsbygden är sporadiskt bebyggd med dels större gårdssammansättningar, dels fristående bostäder.

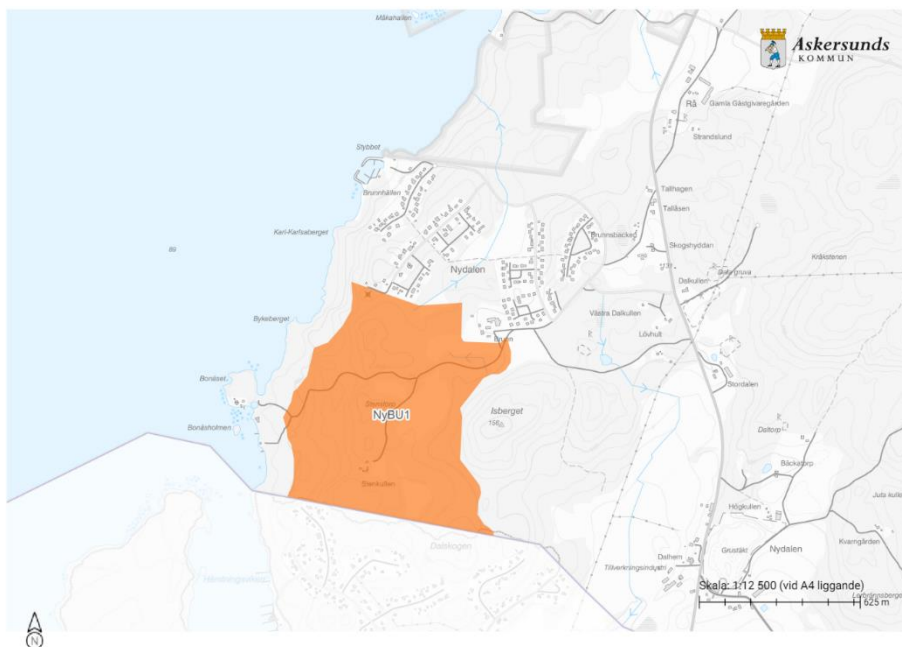
Vi strävar efter en vidare utveckling av landsbygden i delområdet genom att möjliggöra uppförandet av fristående enbostadshus och generationsboenden på platser där förutsättningar för detta finns, främst inom befintlig landsbygd.

Karta över delområdet Östra Vätternbygden. Karta 29.

Karta över bostadsutvecklingsområden i Stora Forsa. Karta 30.

Karta över bostadsutvecklingsområde i Nydalen. Karta 31.

Del C: Riksintressen, LIS och andra värden

Om del C

Del C av översiktsplanen innehåller en redovisning över de riksintressen som återfinns i Askersunds kommun. Utöver riksintressena tar Del C upp andra värden av vikt för den kommunala planeringen, samt de tematiska tillägg som kompletterar översiktsplanen, de tematiska tilläggen är LIS-planen och Vindbruksplanen. Underkapitlet ”tematiska tillägg” tar även upp den fördjupade översiktsplanen för Norra Vättern samt Generalplan centrala Tiveden vilka är två dokument som arbetas in i översiktsplanen och släcks i samband med att denna vinner laga kraft.

Till varje enskilt riksintresse redovisas tillhörande kartlager samt länkar till respektive riksintresses fullständiga värdebeskrivningar, bevarandeplaner och så vidare. De delar av riksintressena som i text behandlas direkt i översiktsplanen är de delar som har störst relevans till kommunens mark- och vattenanvändning. Vill man som läsare ha mer information kring respektive riksintresse kan man använda sig av tidigare nämnda länkar.

Riksintresse för friluftsliv

Riksintresse för friluftsliv

Områdena Tiveden och Norra Vättern är klassade som riksintresse för friluftslivet, enligt 3 kap. miljöbalken. Naturvårdsverket fattar beslut om dessa riksintressen.

Områden:

- Tiveden (NV-04528-15)
- Norra Vättern (NV-04528-15)

Kommunens ställningstagande

Kommunen tillgodoser riksintresset för friluftsliv genom att inte planera för eller förslå mark- och vattenvändning som på ett påtagligt negativt sätt påverkar allmänhetens tillgång till berörda områden. Den bebyggelse som tillkommer i riksintressets närhet planeras på ett sådant sätt att den inte påverkar tillgängligheten för området i dess helhet. Detta gäller exempelvis i Västra Landsbygdstråket där nybyggnation bör ske på ett sådant sätt att allmänhetens tillgång till Vätterns västra strand försvinner.

Tiveden (NV-04528-15)

Tiveden är glest befolkat och präglas av tysthet och frånvaro av exploatering. Tiveden berör utöver Askersunds kommun Laxå, Gullspång, Töreboda och Karlsborg samt Västra Götalands och Örebro län.

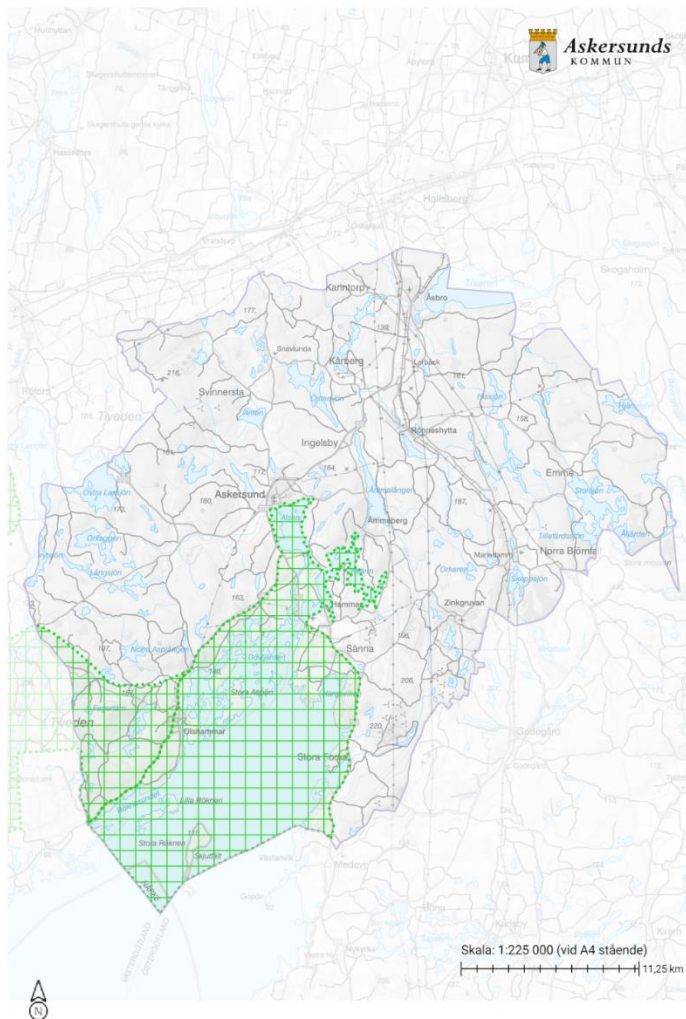
Terrängen i centrala Tiveden formas av ett system av sprickdalar och är starkt kuperad. Landskapet har karaktär av vildmark och får sin prägel av vidsträckta barrskogar, grovblockig morän, väldiga klippblock, djupa mossbelupna dalar, hållmarker och branta bergsryggar.

Skogarna utgörs till större delen av talldominerad barrskog som i nationalparken och andra skyddade områden har utvecklats till naturskog. I sprickdalarnas bottnar och låglänta delar norr om centrala Tiveden förekommer myrmarker och sumpskogar av varierande storlek liksom en rikedom på tjärnar och småsjöar.

Norra Vättern (NV-04528-15)

Riksintresseområde Norra Vättern erbjuder friluftaktiviteter för den äventyrslystne likväl för den som vill koppla av. Skärgården i norra Vättern är med fiske och båtliv mycket värdefull ur rekreationssynpunkt. Stränderna är viktiga ur friluftssynpunkt för bad, naturupplevelser och vandringar.

Stora delar av norra Vätterns skärgård är naturreservat och bara inom reservatet finns ett 50-tal öar. Den karakteristiska naturtypen på öarna i Vättern är hällmarkstallskog. Anläggningarna för friluftslivet är väl utbyggda. Skärgården utgör också tillväxtområde för Vätterns röding. Fiske med handredskap är tillåtet i hela Vättern inklusive Alsen och Kärrafjärden.

Karta över riksintresse för friluftsliv. Karta 32.

Riksintresse för rörligt friluftsliv

Norra Vättern, Alsen och dess närområde, inklusive Tiveden utgör riksintresse enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Detta innebär att ett särskilt hänsynstagande måste tas i samband med exploatering i området för att inte inverka negativt på riksintressets syften. Riksintresset utgör dock inte något hinder för utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet enligt 4 kap 1 § miljöbalken.

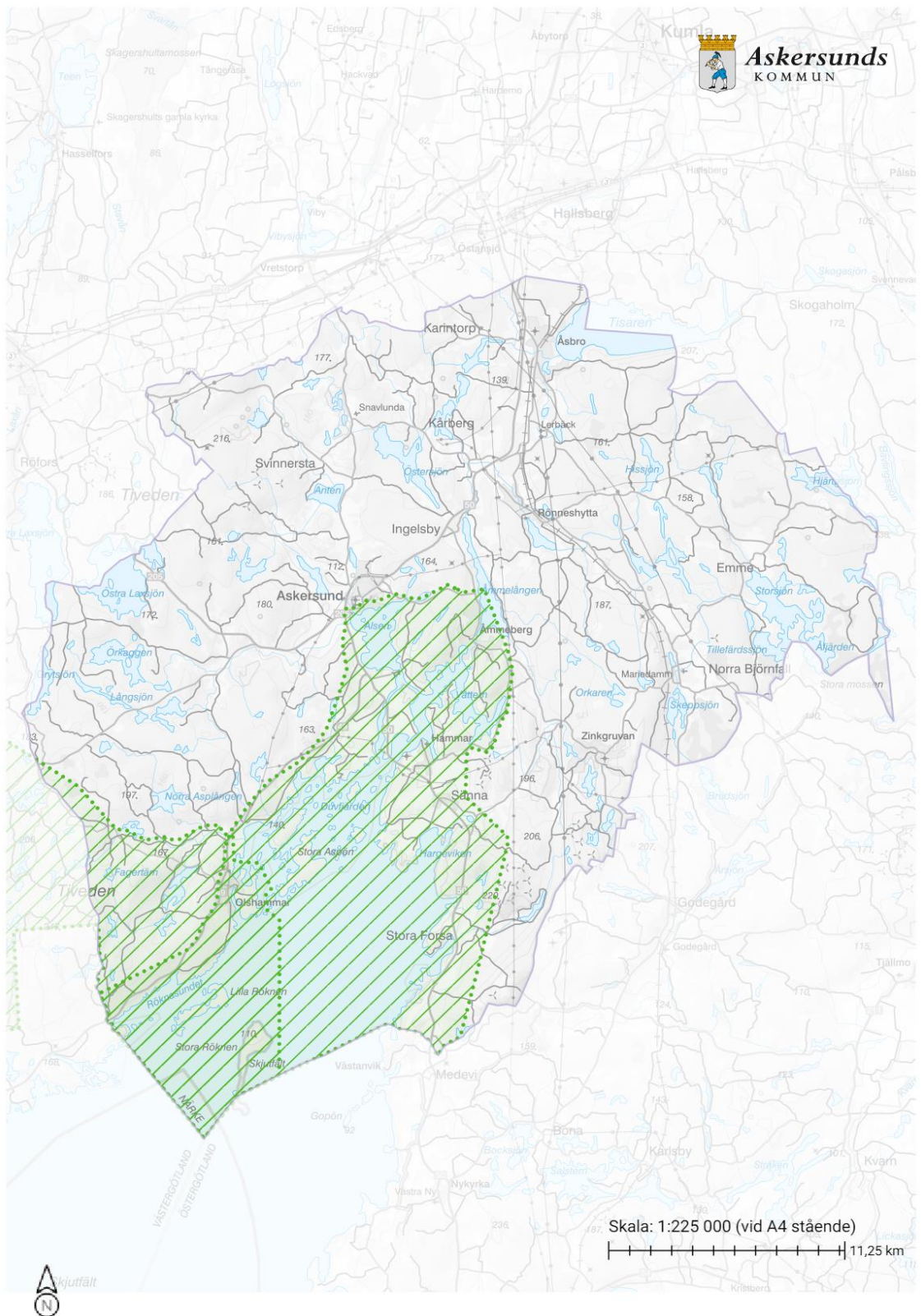
Riksintresseområdena för rörligt friluftsliv överensstämmer geografiskt med riksintresseområdena för friluftsliv, detta gäller även dess innebörd och syfte.

Områden:

- Norra Vättern
- Tiveden

Kommunens ställningstagande

Kommunen tillgodoser riksintresset för rörligt friluftsliv genom att planera på ett sådant sätt att syftet av riksintresset ej påverkas negativt. Det landsbygdsstråk som pekats ut längs Vätterns västra strand återfinns inom båda de tidigare nämnda riksintresseområdena, men anses inte ha en så pass stor negativ påverkan på dessa att riksintressena förhindrar en varsam och rimlig exploatering i området. Vidare pekats landsbygdsstråket inte ut på en plats som idag fyller en central funktion för allmänhetens tillgång till Norra Vättern och Tiveden. I och med att kommunen föreslår byggnation som förstärker befintlig bebyggelse i landsbygdsstråket kan heller inte den visuella upplevelsen vid vistelse på Vättern anses påverkas negativt i den grad att riksintressenas syften ej uppfylls.

Karta över riksintresse för friluftsliv. Karta 33.

Riksintresse Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden som skyddas inom EU. I Sverige är Natura 2000-områdena även utpekade riksintressen. Nätverket skapades för att motverka utrotning av djur och växter och för att förhindra att deras livsmiljöer försvinner.

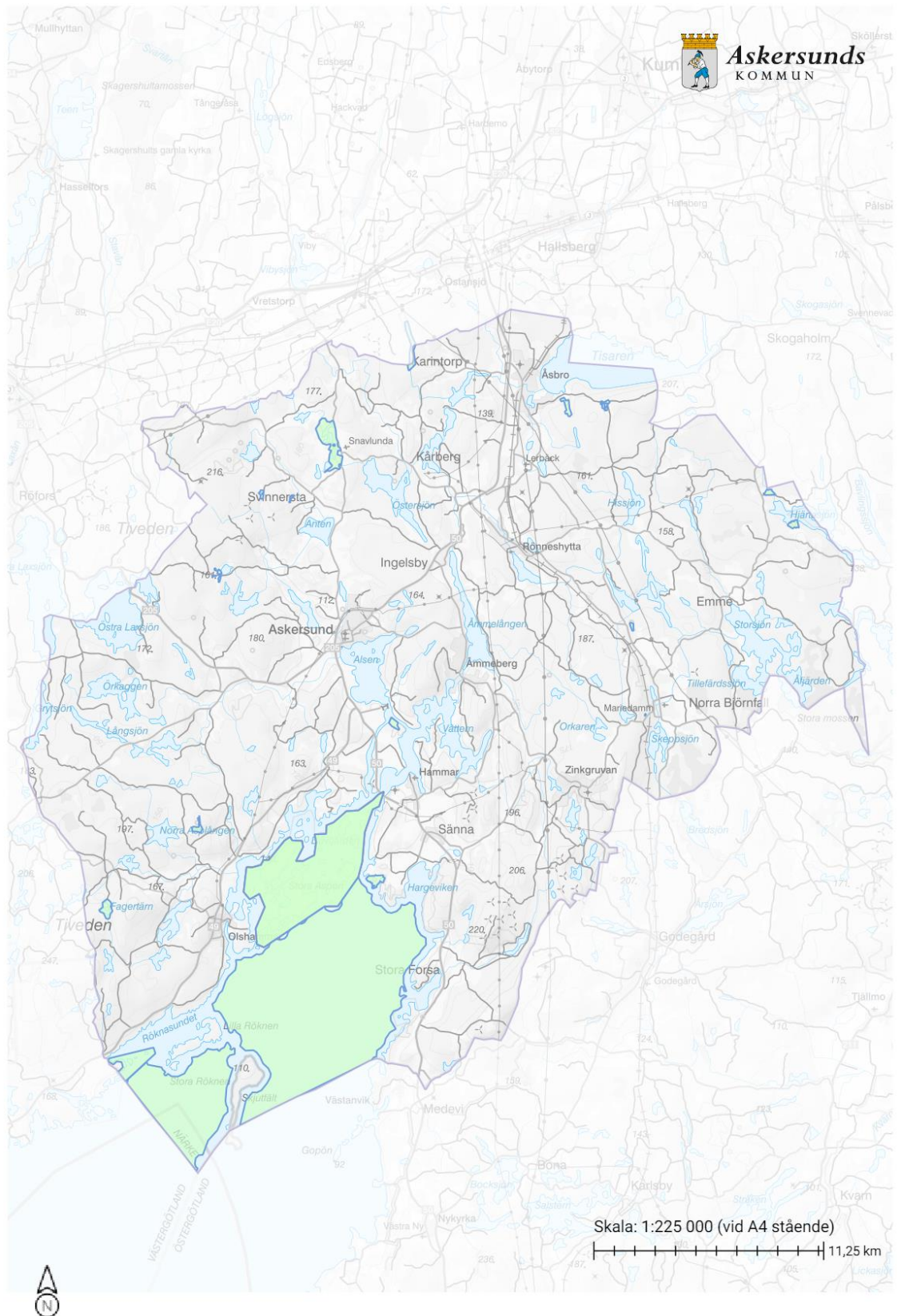
I Sverige är det Naturvårdsverket som samordnar arbetet med Natura 2000. Områdena skyddas enligt 7 kapitlet 27 § och 4 kapitlet 8 § miljöbalken. Det finns två typer av Natura 2000 områden, Habitatdirektivet SCI och Fågeldirektivet SPA.

Områden:

- Snavlunda Tjälvesta
- Dovrasjö-dalen
- Norra Nyckelhult
- Hjärttorp
- Kopparbergs äng
- Sörsjön
- Trehörnings masugn
- Norra Vätterns skärgård
- Vättern (norra)
- Harge Uddar
- Fagertärn
- Djupedal
- Prinskullen
- Vinna
- Spåsa
- Hagaberg
- Viken
- Utnäset

Kommunens ställningstagande

För varje enskilt Natura 2000 område finns bevarandeplaner upprättade vars syfte är att beskriva de specifika värdena inom varje område och hur dessa sedermera ska skyddas. Askersunds kommun tillgodoser riksintresset genom att inte planera för någon typ av utveckling inom områdenas gränser. De landsbygdsstråk kring Snavlunda som planeras inom relativ närhet till Natura 2000 området Snavlunda Tjälvesta påverkar inte området negativt. Genom att nybyggnation av bostäder och andra typer av byggnader uppförs med tillräckligt långt avstånd till områdesgränsen så att negativ påverkan ej uppstår tillgodoser kommunen riksintressets syfte.

Karta över riksintresse Natura 2000. Karta 34.

Riksintresse naturvård

Elva områden i kommunen är klassade som riksintressen för naturvård vilket innebär att de ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen. Det är Naturvårdsverket som ansvarar för att peka ut områden av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Områden:

- Dampetorp
- Gålsjöfältet
- Lerbäcksmön
- Multna
- Tisarförkastningen
- Snavlunda
- Spåsa
- Kärnskogsmossen
- Vinna
- Vättern

Kommunens ställningstagande

Askersunds kommun planerar för en ansvarstagande, rimlig och begränsad bebyggelseutveckling inom naturvårdsområdena Lerbäcksmön och Snavlunda. Askersunds kommun pekar ut landsbygdsstråk för landsbygdsbebyggelse på platser som delvis eller helt befinner sig inom gränserna för dessa områden. Den typ av bebyggelse som kommunen förespråkar ska inte medföra en negativ påverkan på dessa riksintresseområden, detta då bebyggelsen inte ska uppföras över hela landsbygdsstråket och inte heller på ett sådant sätt att det kan liknas vid förtätningar. Vidare ska framtida bebyggelse uppföras inom nära avstånd till de vägar kring vilka landsbygdsstråken är utformade, något som ytterligare minskar den negativa påverkan som framtida bebyggelse kan få på riksintresseområdenas värden.

Även om landsbygdsstråket pekas ut inom riksintresseområdena så ska stor hänsyn tas till de av Naturvårdsverket beskrivna värden som återfinns i områdena. Bara för att ett landsbygdsstråk är utpekade medför inte detta att alla andra värden ska bortses ifrån, snarare tvärtom.

Askersunds kommun anser att man tillgodoser riksintresset genom att lyfta dess värden och specifika egenskaper, peka ut en måttlig till begränsad utveckling inom områdena på ett sådant sätt att riksintressenas syften tillgodoses.

Dampetorp (NRO18082)

Vid Dampetorp ligger ett representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker i form av öppen hagmark, björkhage och igenvuxen träd- och buskbärande hagmark. Växtsamhällena är art- och individrika, och bland arterna förekommer solvända, spåtistel, darrgräs och slätterfibbla.

Förutsättningar för bevarande:

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningarna och vägdragningar.

Gålsjöfältet (NRO18007)

Gålsjöfältet är en stor isälvsavlagring som ligger i Hallsbergsåsens stråk. Det mest intressanta objektet inom Gålsjöfältet är sjön Noren, belägen i en markant dödisgrop mitt i fältet. Ingen täktverksamhet får förekomma i oskadade delar och inga ingrepp i sjöarnas naturliga förhållanden. Vid Hjärttorp ligger en representativt öppen naturbetesmark med art- och individrika växtsamhällen med arter som darrgräs, kattfot, slåttergubbe och stagg.

Förutsättningar för bevarande:

Fortsatt jordbruk med naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd betesdrift, skogsplantering, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningarna, vägdragningar.

Hjärttorp (NRO18081)

Vid Hjärttorp ligger en representativt öppen naturbetesmark med art- och individrika växtsamhällen med arter som darrgräs, kattfot, slåttergubbe och stagg.

Förutsättningar för bevarande:

Fortsatt jordbruk med naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd betesdrift, skogsplantering, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningarna, vägdragningar.

Lerbäcksmon (NRO18006)

Söder om Hallsbergsåsens randdelta vid Lerbäck ligger ett cirka 12 km² stort sandfält med stora, tydliga och väl utbildade dyner. Området utgör en övergångsform från dynfälten norr om norrlandsgränsen till södra Sveriges dynfält med sina tydliga spår av sekundär omformning. I området finns viktig flora och fauna med exempelvis nattskärpa och en sällsynt fjäril, smygstekellik glasvinge.

Förutsättningar för bevarande:

Ingen ytterligare sandtäkt i viktigare och/eller oskadade dyner. Kontroll av andra arbetsföretag som kan skada landformerna.

Multna (NRO18079)

Vid Multna finns representativ öppen naturbetesmark med art- och individrika växtsamhällen med arter som darrgräs, kattfot, fältgentiana, ängsskallra och stagg.

Förutsättningar för bevarande:

En fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Tisarförkastningen (NRO18009)

Representativ naturbetesmark med lång kontinuitet och bitvis art- och individrika växtsamhällen med arter som smörboll, kattfot, slåttergubbe och stagg. Det topogena kärret i Hamra tärn/Lövsjökärret är representativt för det naturgeografiska området och har botaniska värden.

Förutsättningar för bevarande:

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning, torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Snavlunda (NRO18005)

Snavlunda är ett representativt odlingslandskap med lång kontinuitet och inslag av naturbetesmarker och ängar. Värdefull lundartad ädellövskog förekommer i området.

Förutsättningar för bevarande:

Skydd mot täktverksamhet och andra arbetsföretag som skadar landformerna. Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Spåsa (NRO18080)

Vid Spåsa ligger ett representativt odlingslandskap, vilket till största delen är välbevarat i form av betad före detta ängs- och åkermark. Det finns art- och individrika växtsamhällen med arter som darrgräs, ängsskallra, slåtterfibbla, slåttergubbe, svinrot och ormrot.

Förutsättningar för bevarande:

Fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och åkrar. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Kärnskogsmossen (NRO18008)

Kärnskogsmossen är ett vidsträckt och mångformigt myrområde med ett mycket rikt fågelliv. Mossen ligger till största del i Östergötland men går till viss del även in i Askersunds kommun.

Förutsättningar för bevarande:

Området undantas från täkt, dikning, avverkning, gödsling, avverkning på fastmarksholmar, anläggningar. Brynet kring myren bör ej avverkas.

Vinna (NRO18083)

Vinna har representativa naturbetesmarker med art- och individrika växtsamhällen med arter som kattfot, darrgräs, fältgentiana, revfibbla, svinrot, ormrot och slätterfibbla.

Förutsättningar för bevarande:

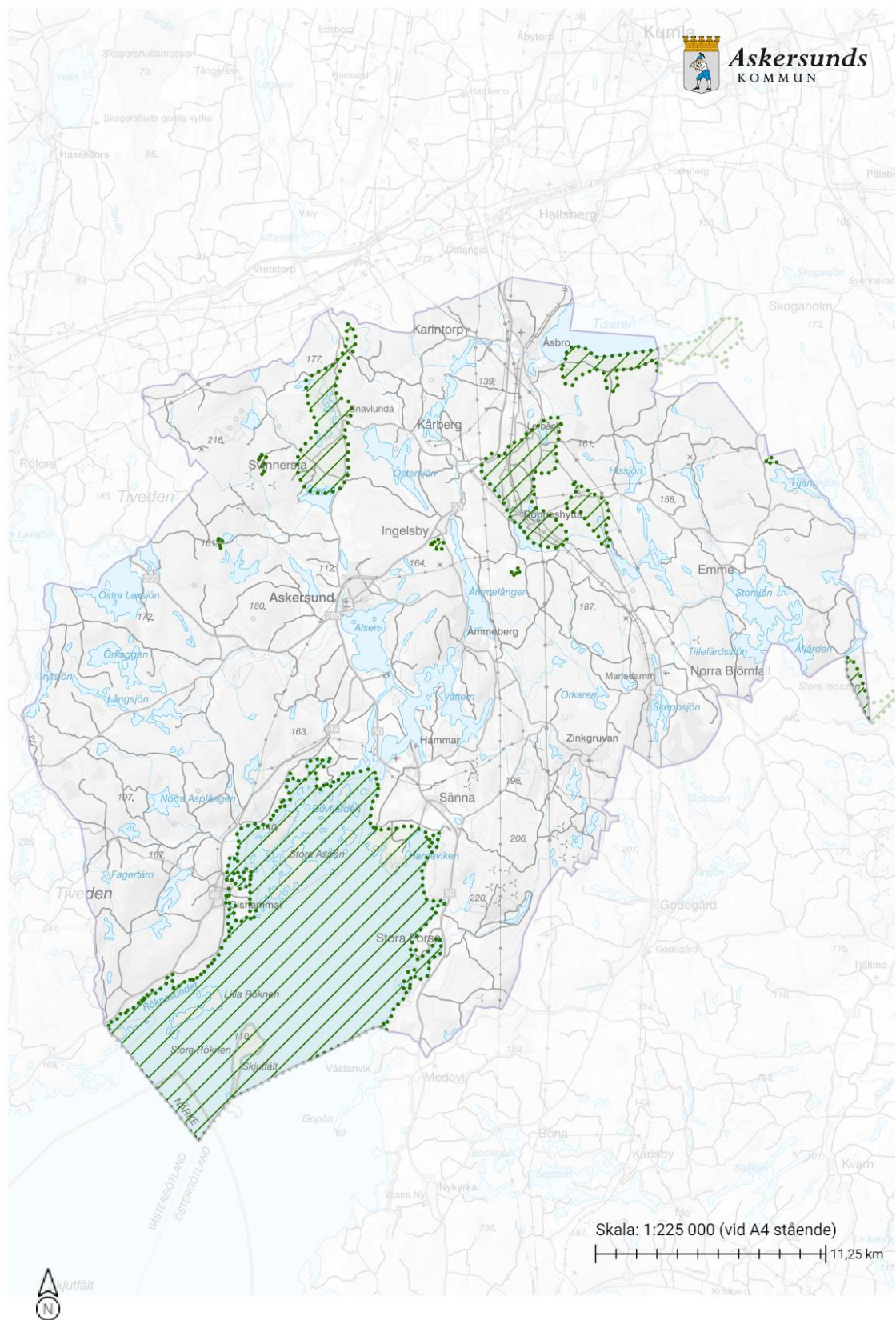
Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/ betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningar, vägdragningar.

Vättern (NRO18001)

Vätterns fina vattenkvalitet med det mycket kalla och klara vattnet ger en mycket artrik fiskfauna. Vättern hyser 28 olika fiskarter, den mest kända av dessa är vätternröding. Lek- och uppväxtområde för röding, uppväxtområde för öring och harr. Förekomst av hornsimpa. Sjön nyttjas både som dricksvattentäkt och som recipient för avloppsvatten.

Förutsättningar för bevarande:

God vattenkvalitet bör bibehållas i sjön. Utsläpp av föroreningar, fiskodling, muddring, täkt, vattenreglering med långvariga högvatten som ökar erosionen av stränderna, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel av organiska gifter, överfiske, inplantering av främmande fiskstammar etc. kan negativt påverka naturvärdena. Starkt naturvårdsanpassat skogsbruk. Ingen bebyggelse, vattenbruk eller annan exploatering.

Karta över riksintresse för naturvård. Karta 35.

Riksintresse för kulturmiljövård

Riksintresse för kulturmiljövård

Riksintresseområden för kulturmiljövård är skyddade enligt Miljöbalken 3 kapitel 6 § och beslutas av Riksantikvarieämbetet. Dessa områden anses ha höga kulturmiljövärden som gör dessa värdefulla att skydda, både sett ur ett lokalt och ett nationellt perspektiv. I Askersunds kommun har vi åtta områden som är utpekade som riksintressen för kulturmiljövård.

Kommunens ställningstagande

Askersunds kommun tillgodoser riksintresset för kulturmiljövård genom att inte föreslå någon omfattande förändrad markanvändning inom dessa områden. I sådana fall där förändrad markanvändning inom dessa områden föreslås ska stor hänsyn tas till de värden som kopplas till respektive område. Detta kan till exempel bli aktuellt i Askersund tätort som omfattas av riksintresset för kulturmiljövård.

Edö-Stjärnsund

Stjärnsund, som varit ett av Sveriges största gods, har rak, alléprydd uppfartsväg samt park som skiljer mangård och fägård. Godset är en stormaktstida skapelse och har agrarhistoriskt intresse som stamgård för den svenska SRB-boskapen. Strandnära läge, på motsatt sida ett smalt sund ligger Edö, en herrgård med medeltida anor och som i ägarlängden räknar den heliga Birgitta.

Askersund stad

Askersunds gamla stadskärna med rätvinklig rutnätsplan från 1644, bevarad tomtstruktur, småskalig trästadsbebyggelse med stadsgårdar, glesare utkantsbebyggelse och inslag av institutionsbyggnader i sten och puts samt hammiljöer. Stadsförsamlingens kyrka och den stora landskyrkan väster om staden.

Lerbäck

Lerbäck är ett gammalt sockencentrum, med tidigare kommunhus, f.d skolhus och gästgiveri. Det finns en kyrkobyggnad från 1700-talet.

Skyllberg

Skyllberg utgör en industri- och bruksmiljö med en välbevarad herrgårdsanläggning, där huvudbyggnaden uppfödes 1830, med en allékantad infartsväg.

Svinnersta

Örebro läns största bybildning med ett flertal välbevarade gårdar. Det är en så kallad klungby vid korsväg med stort, delvis ålderdomligt byggnadsbestånd. Det finns områdesbestämmelser för Svinnersta, vilka ger området ytterligare skydd, exempelvis mot förvanskning.

Vena gruvfält

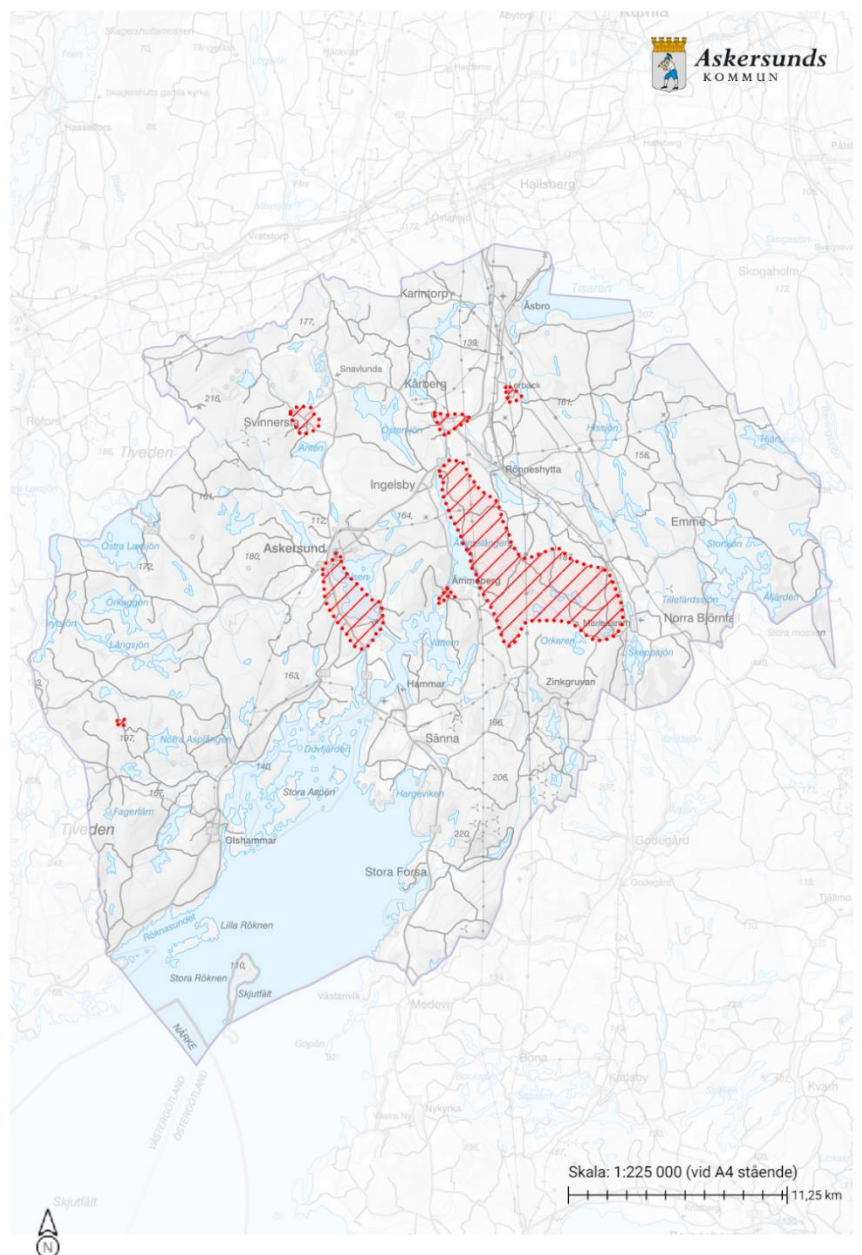
Industrimiljö i Lerbäcksborgs bergslag med gruvor och gruvområden som har lång och kontinuerlig brukningstid. Gruvfältet och hyttorna Fallhyttan och Svarthyttan har kontinuerligt brukats från medeltiden till 1800-talets slut och hade sin storhetstid under 1500-talet.

Västra och Östra Nordhult

Bymiljö med välbevarat byggnadsbestånd som representerar den kolonisation av Tiveden som skedde på 1600-talet för att trygga kolförsörjningen åt Laxå bruk. Det finns en dubbelgård med många byggnader från 1800-talet, med tillhörande småbrutna och stenrika åkrar.

Åmmeberg

Industrimiljö sydöst om Askersunds stad, som utgör en gruv- och bruksort från 1800-talets mitt, med delvis belgiskinfluerad arkitektur. Byggnadsbestånd och magasinsbyggnader i speciell tegelarkitektur och med herrgård i samma stil. Gruvverksamheten är fortfarande aktiv i den närbelägna orten Zinkgruvan.

Karta över riksintresse för kulturmiljövård. Karta 36.

Riksintresse för yrkesfiske

Riksintresse för yrkesfisket

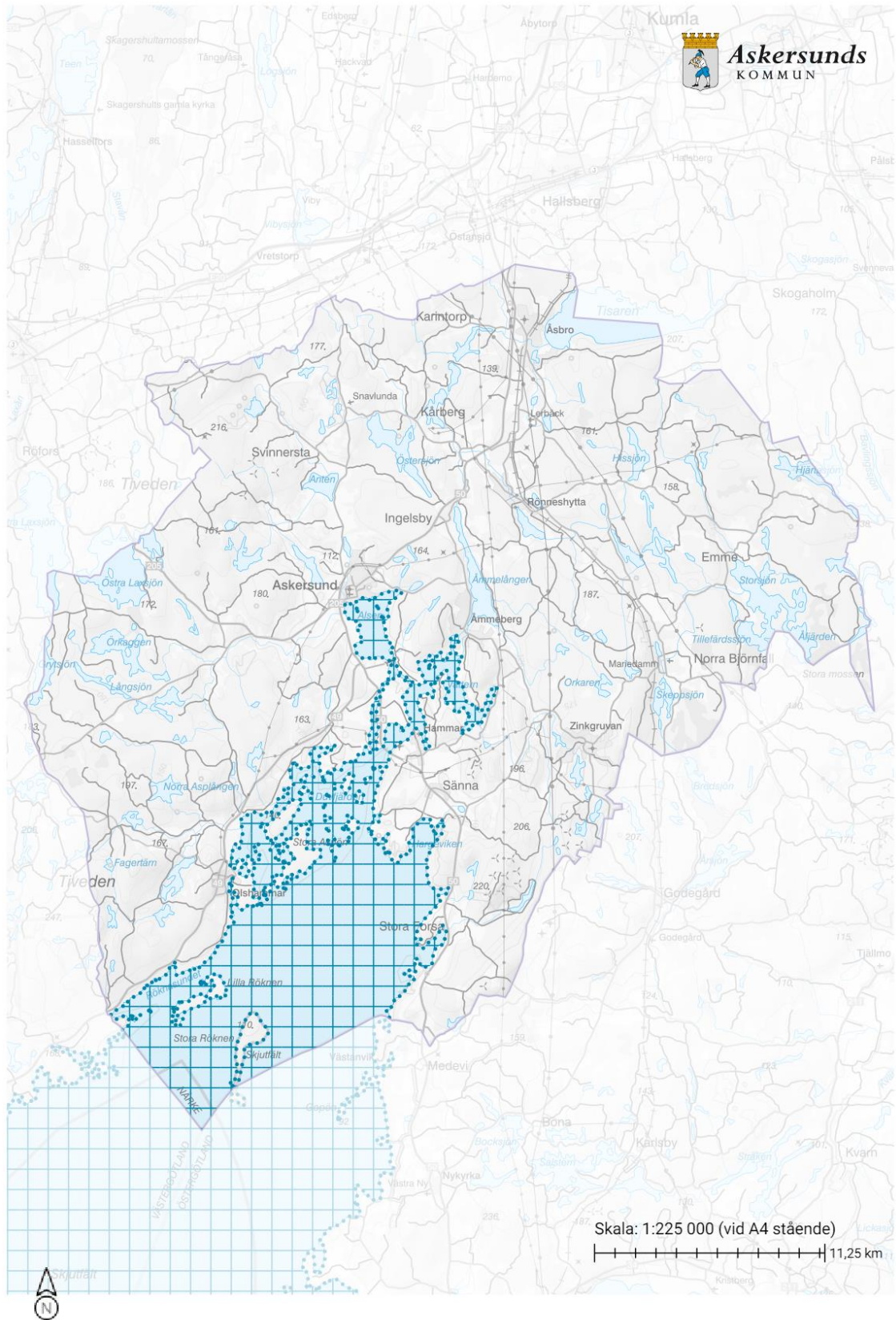
Havs- och Vattenmyndigheten bedömer vilka områden som bedöms vara av riksintresse för yrkesfisket och skyddas av Miljöbalken 3 kap §5.

Kommunens ställningstagande

Askersunds kommun tillgodoser riksintresset för yrkesfisket genom att inte planera för förändrad mark- och vattenanvändning som negativt påverkar området eller verksamheten i fråga.

Vättern

I Askersunds kommun är Vättern utpekad som ett riksintresse för yrkesfisket. För sjöar är kriteriet för riksintresset baserat på antalet yrkesverksamma fiskare. För att vara av riksintresse ska en sjö ha minst två verksamma fiskare. Yrkesfisket i Vättern har under många år baserats på röding- och sikfiske, men i takt med att beståndet av dessa arter minskat har kräftfisket kommit att bli en allt viktigare inkomstkälla.

Karta över riksintresse för yrkesfiske. Karta 37.

Riksintresse för totalförsvaret

Riksintresse för totalförsvaret

Riksintresse för totalförsvaret skyddas enligt miljöbalken 3 kapitlet 9 §.

Försvarsmakten har ansvar för att peka ut områden av riksintresse för totalförsvarets militära del. I begreppet ”militär del” ingår även myndigheter inom försvarssektorn som Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarets materielverk (FMV) och Fortifikationsverket (FortF) vilkas intressen Försvarsmakten företräder. Försvarsmaktens riksintressen utgörs av bland annat skjut- och övningsfält, flygplatser, sjöövningsområden, tekniska system och anläggningar.

Hela landet anges som påverkansområde för höga objekt och samtliga ärenden som rör höga objekt, högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse alternativt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse, ska remitteras till Försvarsmakten. Samtliga översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner och tematiska tillägg till översiktsplaner ska remitteras till Försvarsmakten. Totalförsvarets riksintressen har alltid företräde enligt miljöbalken 3 kapitlet 10 §.

Riksintressen för totalförsvarets militära del omfattar dels riksintressen som kan redovisas öppet, dels riksintressen som med hänsyn till försvarssekretess inte kan redovisas öppet. För riksintressen med sekretess redovisar Försvarsmakten en samlad värdebeskrivning. För vissa av sådana anläggningar har Försvarsmakten valt att redovisa ett influensområde för att säkerställa att åtgärder inte vidtas som kan skada anläggningen eller dess funktion. Dessa områden benämns övriga influensområden.

Riksintresset för totalförsvarets civila delar föreslås inte av Försvarsmakten utan av Myndigheten för samhällsskydd- och beredskap.

Områden

Totalförsvaret:

- Röknen skjutfält

Totalförsvarets militära delar:

- Rökneöarna
- Karlsborgsområdet

För Askersunds kommun relevanta riksintressen

Område med särskilt behov av hinderfrihet

Område med särskilt behov av hinderfrihet tillhör alltid ett eller flera skjut- eller övningsfält av riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Området anger en yta inom vilken det föreligger ett särskilt behov av att säkerställa hinderfrihet i anslutning till riksintresset eller området av betydelse. Detta främst i syfte att möjliggöra samövning mellan Försvarsmaktens flygande förband och markförband. Exempel på sådan verksamhet är

inflygning med helikopter, understödjande av markstridsförband, övning med luftvärnssystem mot flygande mål eller flygbekämpning av markmål.

Tillkommande höga objekt inom område med särskilt behov av hinderfrihet riskerar att skada värdet av det riksintresse eller område av betydelse området tillhör, och därigenom medföra påtaglig skada på detta. Försvarmakten kommer därför beakta hur ett föreslaget högt objekt inom område med särskilt behov av hinderfrihet skulle påverka värdet av berört riksintresse eller område av betydelse, avseende möjligheten att nyttja detta för den verksamhet som ligger till grund för det särskilda behovet av hinderfrihet.

Inom område med särskilt behov av hinderfrihet ska alla ärenden som rör höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Riksintresse på land

Öppet redovisade riksintressen på land kan exempelvis vara skjutfält, flygplatser, övningsfält eller skjutbanor. Riksintressen för totalförsvarets militära del har pekats ut för att skydda omistliga verksamhetsområden eller funktioner som krävs för att säkerställa att Försvarmakten kan upprätthålla och utveckla ett militärt försvar av Sverige.

Inom det utpekade riksintresset ska alla ärenden oavsett höjd remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

MSA-område

Ett MSA-område är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Militär definition av MSA avser "Minimum Safe Altitude". MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar. MSA syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra visuell inflygning till en flygplats.

Inom MSA-område ska alla höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Påverkansområde för buller eller annan risk

Påverkansområde för buller eller annan risk är ett område vars utbredning kan sträcka sig utanför det geografiska område som utgör själva riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. Inom detta påverkansområde kan den verksamhet som bedrivs inom riksintresset eller området av betydelse påverka omgivningen, genom exempelvis buller eller andra risker. Vissa mark- och vattenåtgärder inom påverkansområde för buller eller annan risk kan i sin tur påverka den verksamhet som bedrivs och riskerar således att påtagligt skada de värden som utgör riksintresset eller område av betydelse. Inom ett påverkansområde för buller eller annan risk riskerar exempelvis tillkomst av störningskänslig bebyggelse (bostäder, skolor och vårdlokaler) skada riksintresset eller området av betydelse.

Inom påverkansområde för buller eller annan risk ska alla ärenden oavsett höjd remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

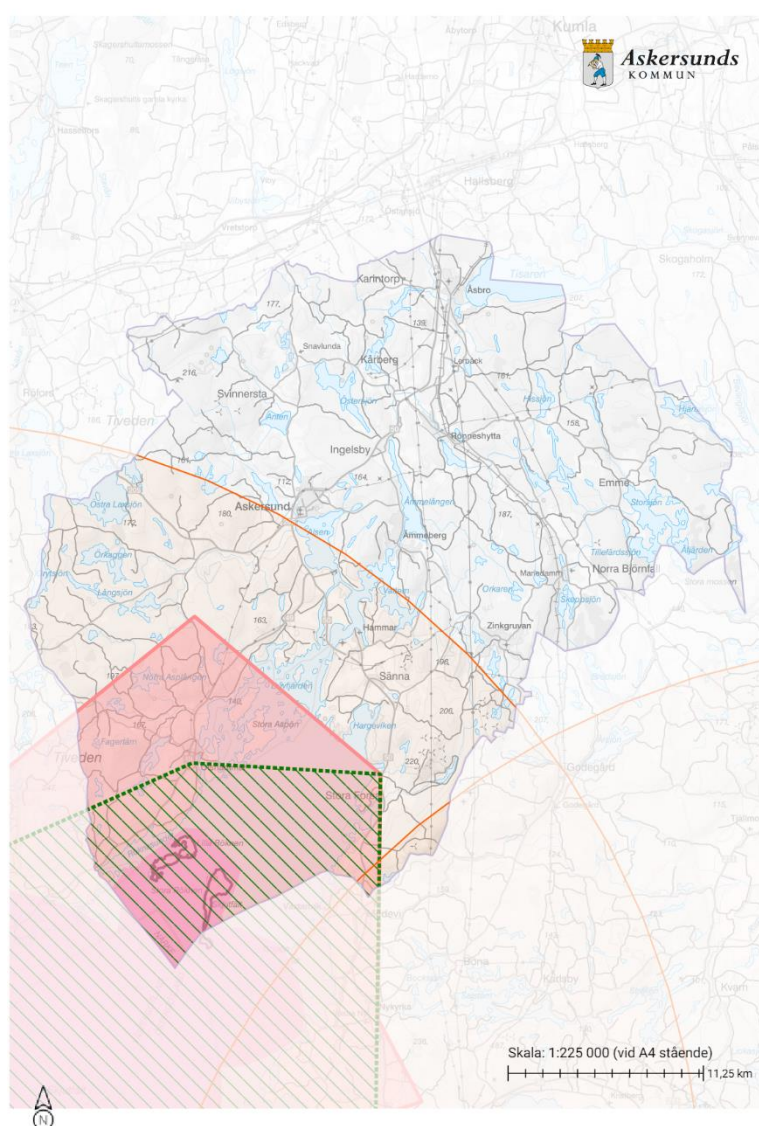
Stoppområde för höga objekt

Ett stoppområde för höga objekt är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområde för höga objekt riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset, då sådana påverkar möjligheterna till säkra start- och landningar för den flygande verksamheten.

Inom stoppområde för höga objekt ska alla höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Kommunens ställningstagande

Askersunds kommun tillgodoser riksintresset genom att ta hänsyn till dess värden i planeringsprocessen.

Karta över riksintresse för totalförsvaret. Karta 38.

Riksintresse för vindbruk

Riksintresse för vindbruk

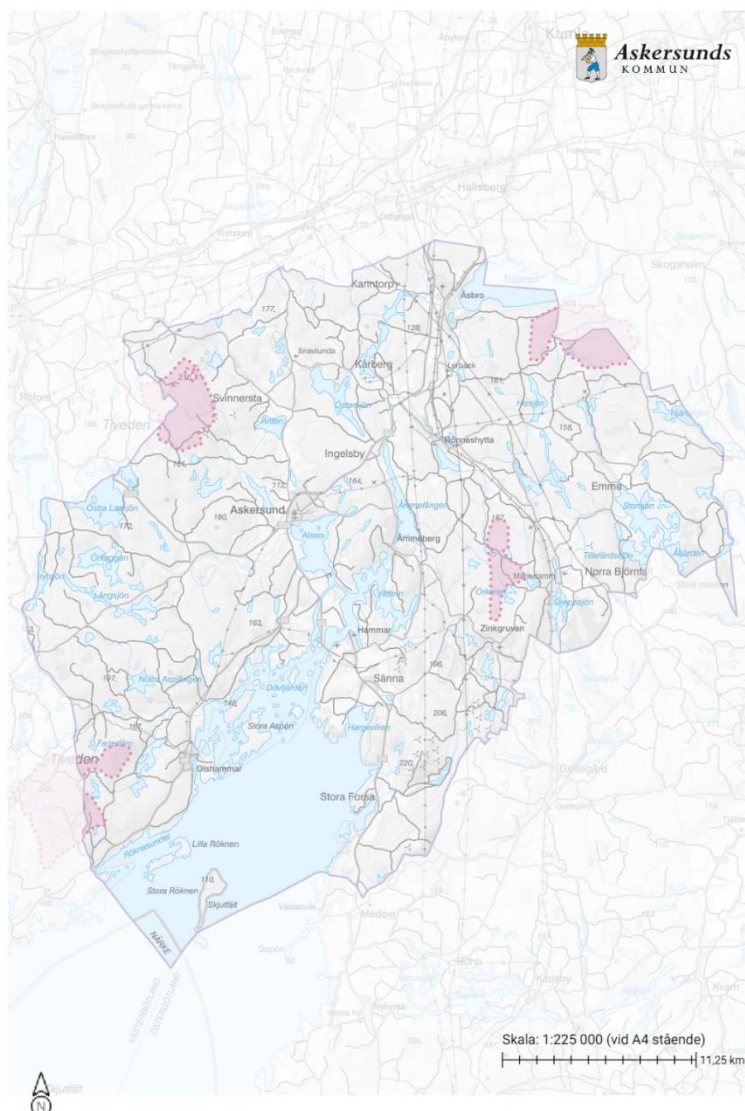
Energimyndigheten är ansvarig för att peka ut områden av riksintresse för vindbruk, dessa skyddas av 3 kapitel 8 § i Miljöbalken. I Askersunds kommun finns det tre riksintresseområden, dessa är belägna i kommunens nordöstra, nordvästra och östra delar.

Områden

- Vindbruk T018
- Vindbruk T006
- Vindbruk T005

Kommunens ställningstagande

Kommunen hanterar frågan kring vindbruk i den vindbruksplan som vann laga kraft 2013.

Karta över riksintresse för vindbruk. Karta 39.

Riksintresse för energidistribution

Riksintresse för energidistribution

Energimyndigheten pekar ut områden av riksintresse för energidistribution, riksintresset skyddas av 3 kap. 8 § miljöbalken.

Det finns inget riksintresse exklusivt utpekade inom gränsen för Askersunds kommun, dock finns det i Örebro län beslut om riksintresse för kraftledningar och transformatorstationer, detta omfattar 220 kV- och 400 kV-ledningar. Det finns dock inga geografiska avgränsningar för dessa riksintresseområden.

Kommunens ställningstagande

Kommunen tillgodoser riksintresset för energidistribution genom att inte planera för en framtida mark- och vattenanvändning som gör intrång på detta. Dock önskar Askersunds kommun se att tydligare hänsyn tas till kommunens mark- och vattenanvändning vid förflyttning av befintliga, och resandet av nya, kraftledningar. Dessa bör i den mån det är möjligt förläggas till sådana platser där kommunen ser att det inte påverkar kommunens framtida utveckling. Sametablering med befintlig infrastruktur som vägar, järnvägar och kraftledningsgator bör alltid undersökas som förstahandsalternativ.

Riksintresse järnväg

Riksintresse järnväg

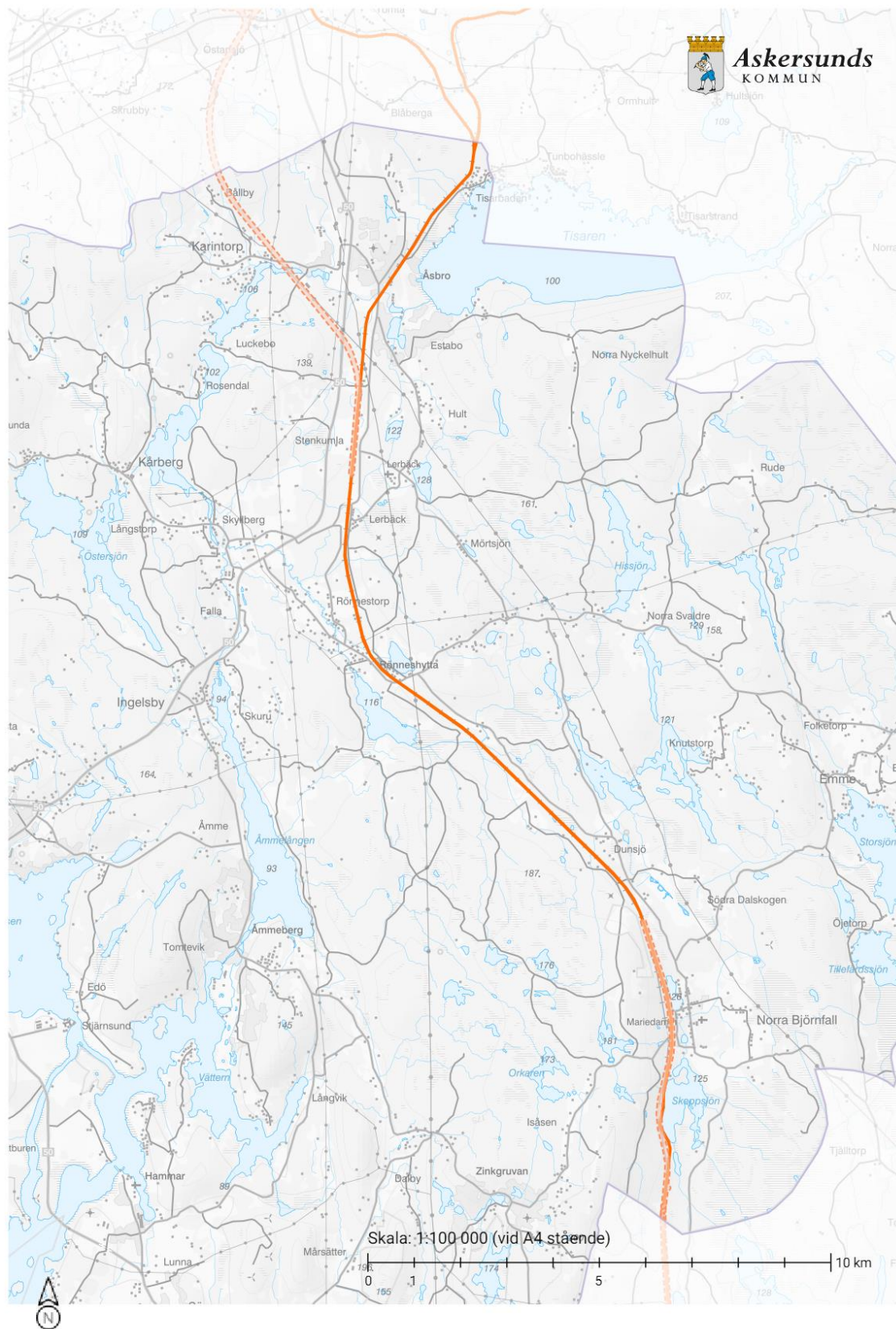
Trafikverket är ansvarig att peka ut områden som bedöms vara av nationell betydelse för kommunikationer, däribland befintlig, framtida och planerad järnväg. Riksintresset skyddas i enlighet med 3 kap. 8 § miljöbalken.

Järnvägar

- Godsstråket genom Bergslagen, befintlig
- Godsstråket genom Bergslagen, Hallsberg – Stenkumla, planerad
- Godsstråket genom Bergslagen, Jakobshyttan - Degerön, planerad

Kommunens ställningstagande

Kommunen tillgodoser och understödjer riksintressets framtida förutsättningar genom aktiv och nära kontakt med Trafikverkets järnvägsprojekt. Planeringen bygger på en utveckling i samklang med järnvägssträckor som idag är etablerade och som ska finnas kvar samt med de sträckor som är på väg att byggas. I de fall där en befintlig järnväg ska tas bort är kommunens hållning att Trafikverket ska återställa marken utifrån de normer som gäller. Den sträcka som idag går genom Åsbro och senare rivs förutsätts saneras av Trafikverket till den nivå som krävs för att förverkliga översiktsplanens ambitioner för bostadsbebyggelse.

Karta över riksintresse för järnväg. Karta 40.

Riksintresse för kommunikationer

Riksintresse väg

Trafikverket är ansvarig att peka ut områden som bedöms vara av nationell betydelse för kommunikationer, däribland befintlig, framtida och planerad bilväg. Riksintresset skyddas i enlighet med 3 kap. 8 § miljöbalken.

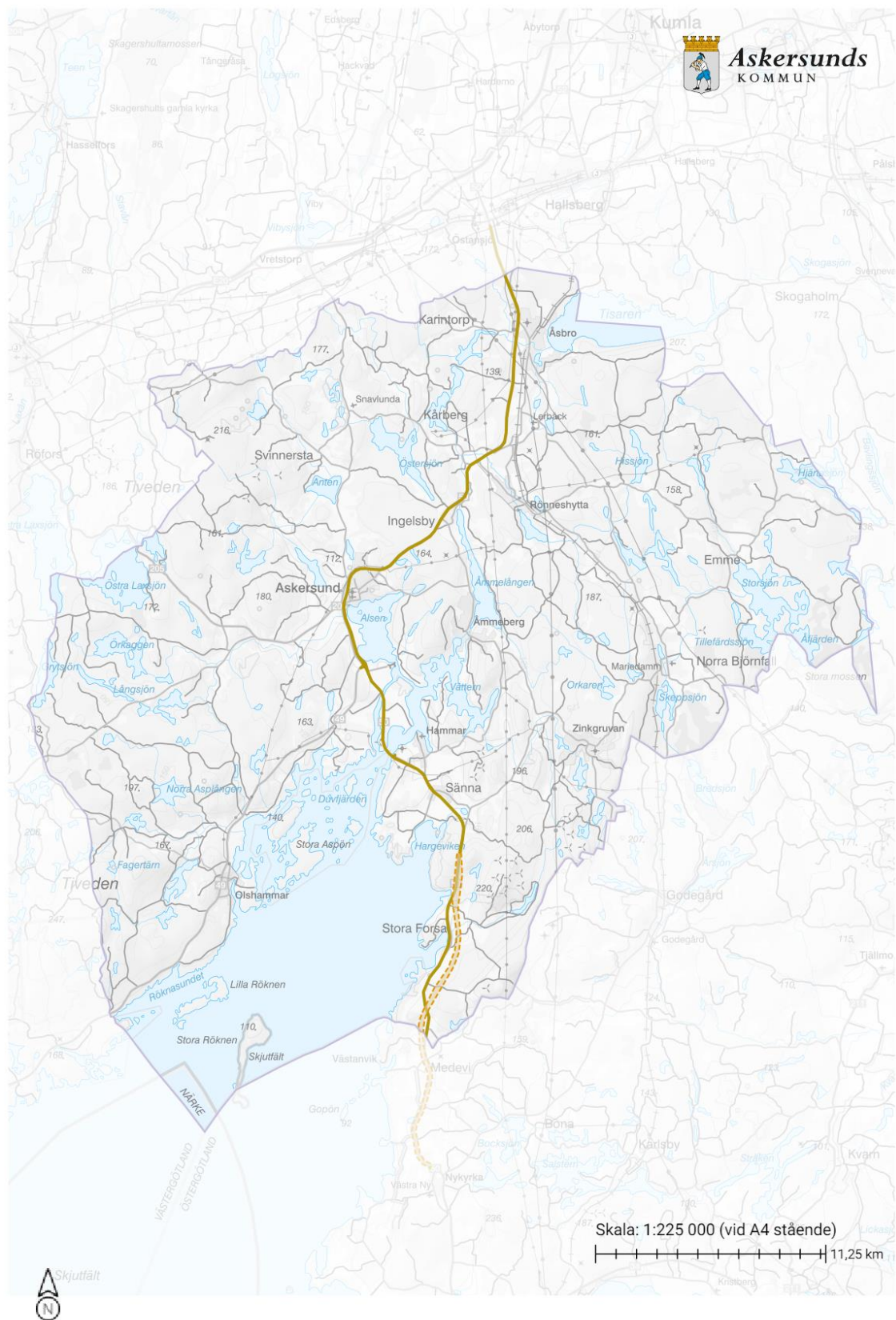
Vägar

- Riksväg 50
- Riksväg 49

Riksvägarna 49 och Bergslagsdiagonalen (Rv 50) är utpekade som riksintressen och dessa vägar utgör viktiga länkar. Riksväg 49 förbinder Bergslagen/Mälardalenregionen med västkusten. Vägen sträcker sig från Skara i väster, via Skövde, Tibro, Karlsborg och Askersund och kopplar samman E20 med riksväg 50. Riksintressena gäller för befintlig sträckning men även för planerad utbyggnad och ombyggnad av riksvägarna.

Kommunens ställningstagande

Askersunds kommun tillgodoser riksintresset genom att planera för en markanvändning som inte negativt påverkar riksintresset för väg.

Karta över riksintresse förkommunikationer. Karta 41.

Riksintresse för värdefulla ämnen eller material

Riksintresse för värdefulla ämnen eller material

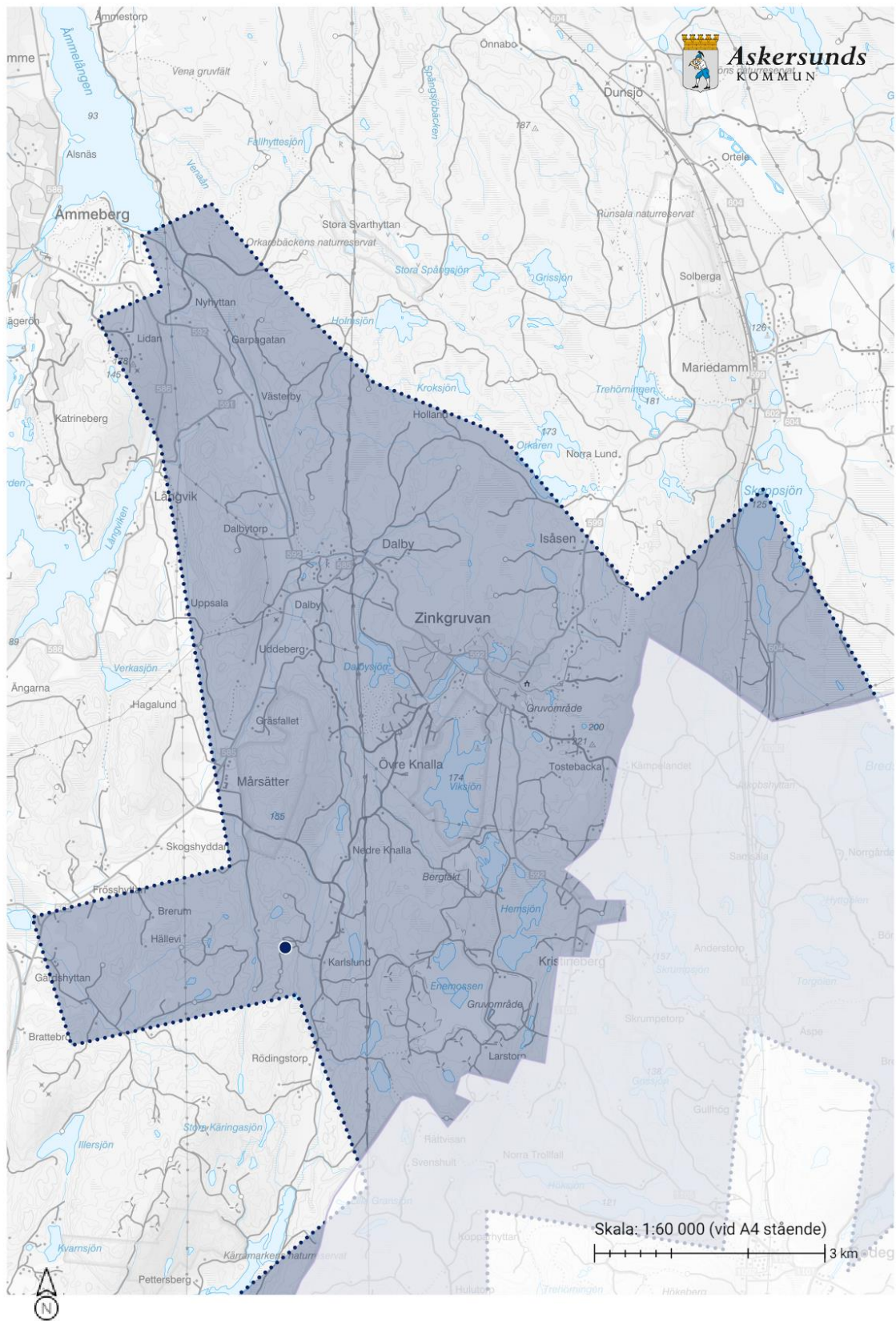
SGU pekar ut riksintressen för värdefulla ämnen eller material, dessa skyddas i 3 kap. 7§ andra stycket miljöbalken. Det framgår att områden som innehåller fyndigheter av värdefulla ämnen eller material som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa.

Områden

- Zinkgruvan - zinkblände, blyglans, silver
- Brännlyckan – marmor

Kommunens ställningstagande

Askersunds kommun värnar om riksintresset genom att löpande involvera de aktörer som verkar inom riksintresset i frågor kring mark- och vattenanvändning. Framtagandet av kartlager för dåtida, nutida och framtida gruvverksamhet är ett steg i riktningen att kunna koordinera planeringsarbetet på ett samstämmigt vis. Askersunds kommun planerar inte för en förändrad mark- och vattenanvändning inom området av riksintresse utan att involvera berörda aktörer i processen.

Karta över riksintresse för värdefulla ämnen eller mineraler. Karta 42.

Andra värden

Jordbruksmark

Jordbruksmark ska i första hand bevaras

Askersunds kommun har som utgångspunkt, att bevara och freda jordbruksmark, vilket stämmer överens med nationella inriktningar och ställningstaganden. Brukningsvärd jordbruksmark får enligt 3 kap. 4 § miljöbalken tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Kommunens prioriteringar avseende jordbruksmark framgår även av generella ställningstaganden, beskrivningar av delområden och landsbygdsstråk samt av Ortsbeskrivningar med tillhörande kartor.

Bebyggelse i landsbygd

Uppförandet av enstaka enbostadshus klassas sällan som ett väsentligt samhällsintresse. Vi menar dock att ett samlat och konkret utpekande av specifika landsbygdsstråk där läget och markens beskaffenhet är väl lämpat för landsbygdsbebyggelse kan motivera mindre intrång på jordbruksmark, så länge intrånget följer den struktur som råder i närområdet eller stråket. Man ska även i framtiden kunna bygga, bo och leva på landsbygden på det sätt som bygden redan präglas av.

I Askersunds kommun ska man, såväl i utpekade landsbygdsstråk som i ren landsbygd, kunna ta små arealer brukningsvärd jordbruksmark i anspråk om marken är belägen på en sådan plats att uppförandet av enstaka enbostadshus förstärker områdets karaktär. Med mindre arealer syftar vi på mindre skogsdungar, utkanten av jordbruksmark och liknande platser som inte negativt påverkar varken det små- eller storskaliga brukandet av marken. De i översiktsplanen utpekade landsbygdstråken för landsbygdsbebyggelse är stråk där kommunen ser att tillkommande bostäder förstärker en befintlig struktur och där ytterligare bostäder skulle öka underlaget för samhällsservice.

Askersunds kommun ställer sig generellt sett positiv till byggande på landsbygden även när det gäller uppförandet av generationsbostäder och byggande utanför de utpekade landsbygdsstråken. Vikten ligger vid lokaliseringssprövningen som reglerar den detaljerade placeringen av byggnader.

Viktigt att poängtera är att landsbygdsstråken inte ska liknas vid en detaljplan där hela området är ämnat att exploateras. De visar snarare på intressanta stråk där värden som jordbruksmark alljämt kommer behöva tas hänsyn till vid exempelvis ansökan om förhandsbesked eller bygglov.

Utveckling av orter

Intressekonflikten kring jordbruksmark kontra nybyggnation och exploatering är oftast en fråga som blir aktuell i ren landsbygd, men kan även hamna i fokus vid utveckling av kommunens orter. Brukningsvärd jordbruksmark ska i första hand bevaras, men frågan är trots detta inte svart eller vit. Jordbruksmark inom eller i direkt anslutning till kommunens orter ska kunna tas i anspråk om platsen är den mest lämpade för ortens fortsatta utveckling, ur det allmänna intresset.

I de fall där möjligheten finns att utveckla en ort på annan typ av mark än jordbruksmark ska denna mark föredras. I de fall orter delvis planeras att växa ut över jordbruksmark framgår detta av ortens utvecklingskarta. I landsbygdkommuner är orterna ofta belägna kring jordbruksmarker eller vattendrag. Dessa faktum bör inte hindra orternas möjlighet till utveckling även om utvecklingen måste ske på ett rationellt, tydligt och hänsynstagande vis.

Verksamheter på jordbruksmark

Verksamhetsmark ska liksom mark för bostäder i första hand planeras på andra ytor än jordbruksmark. Ny verksamhetsmark bör så långt detta är möjligt planeras kring de stora transportstråken i kommunen, Rv 50 och 49. Dessa vägar är till stor del omgärdade av mindre lämpliga platser för verksamhetsmark alternativt jordbruksmark, något som gör att lokaliseringen av ny verksamhetsmark sett till den bäst lämpade lokaliseringen kan göra att jordbruksmark behöver tas i anspråk. Verksamhetsmark ska upprättas på platser där verksamheterna mår bra, likaså ska arbetskraften på ett lämpligt sätt kunna ta sig till och från arbetsplatsen. Detta gör att verksamhetsmark, i en större grad än bostadsmark men ändå inte i första hand, kan komma att förläggas på platser där det idag bedrivs jordbruk.

Skogsmark

Askersunds kommun består utav stora delar jordbruks- och skogsmark. Frågan om jordbruksmark är mer omtalad, diskuterad och hetare än frågan kring skogsmark. Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken ska den skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

Askersunds kommun ställer sig generellt positiv till nybyggnationen av bostäder på den skogsmark där detta anses vara lämpligt. Även här spelar de utpekade landsbygdsstråken för bostadsbyggnade en viktig roll. I och med att specifika stråk pekats ut för denna typ av bebyggelse så ska byggnation på skogsmark vara möjlig inom dessa stråk, men utan att för den delen omöjliggöra byggnade på skogsmark utanför dessa.

Verksamhetsmark ska planeras till skogsmark där påverkan på det rationella skogsbruket är minimalt.

Frågan om utveckling kontra bevarande av skogsmark är inte lika påtaglig i områdena kring kommunens orter som frågan kring jordbruksmark kan vara. Detta har sin grund i att det i väldigt få fall bedrivs aktivt skogsbruk i direkt anslutning till dessa. I de fall där en bedömning av denna anledning kan komma att behöva göras ska frågan behandlas på samma sätt när samma problem uppstår kring jordbruksmark. Om skogsmarken i direkt anslutning till orten är den mest rationella mark som ortens utveckling kan ske på bör detta godkännas.

I enlighet med gällande lagar ska det vid nybyggnation av bostäder på skogsmark tas hänsyn till den möjliga påverkan detta kan ha på ett rationellt skogsbruk.

Naturvärden

Planerade områdesskydd

Planerade områdesskydd är utpekade av Länsstyrelsen. Dessa är ej fastställda utan utpekade som områden för potentiell framtida utveckling och utvidgning av befintliga naturreservat. De utpekade planerade områdesskydden är framtagna för att bevara och skydda olika typer av natur.

Askersunds kommun föreslår inte någon förändrad markanvändning som negativt påverkar framtida möjligheter att fastslå dessa förslag till områden.

Områden i Askersunds kommun:

- Snavlunda, utvidgning av befintliga naturreservatet ”Snavlunda naturreservat”.
- Vissbodamon, utvidgning av befintliga naturreservatet ”Vissbodamon naturreservat”
- Solberga, utvidgning av befintliga naturreservatet ”Stadsparkens naturreservat”

Skogliga värdeetrakter

Områden utpekade som skogliga värdeetrakter ingår i den nationella strategin för skogsskydd. Områden som pekas ut som skogliga värdeetrakter är att anse som prioriterade trakter för framtida reservatsbildningar. De utpekade områden i sig medför inga restriktioner, Askersunds kommun ämnar dock att genom sin planering så långt det är möjligt freda områden av höga naturvärden från ingrepp som negativt påverkar dessa.

Skogliga värdeetrakter i Askersunds kommun:

- Vretstorp – Snavlunda
- Tiveden – Norra Vättern

Naturreservat

I Askersunds kommun finns totalt 34 naturreservat som bjuder på allt från insjöskärgård till djupa skogar och blomstrande ängar. Det är länsstyrelsen som ansvarar för de flesta av naturreservaten, men det finns två kommunala reservat, Stadsparken och Väderkvarnsbacken. Askersunds kommun värnar om naturreservaten genom att inte peka ut förändrad markanvändning inom ramen för dessa. Vidare poängteras behovet av att planera med naturreservaten i åtanke om förändrad mark- och vattenanvändning föreslås i närheten av något av naturreservaten i kommunen.

Lista över naturreservat som helt eller delvis ligger i Askersunds kommun:

- Vissbodamons naturreservat
- Dovrasjödalen naturreservat
- Skåle naturreservat
- Viken och Snårsjöleden naturreservat
- Snavlunda naturreservat
- Tjälvesta naturreservat
- Ödesdovra naturreservat
- Torpadalen naturreservat
- Myggedalen naturreservat
- Kattegullsberget naturreservat
- Hjärtansjöns naturreservat
- Kopparbergs äng naturreservat
- Rockebro naturreservat
- Laggarfall naturreservat
- Väderkvarnsbacken naturreservat
- Flintemon naturreservat

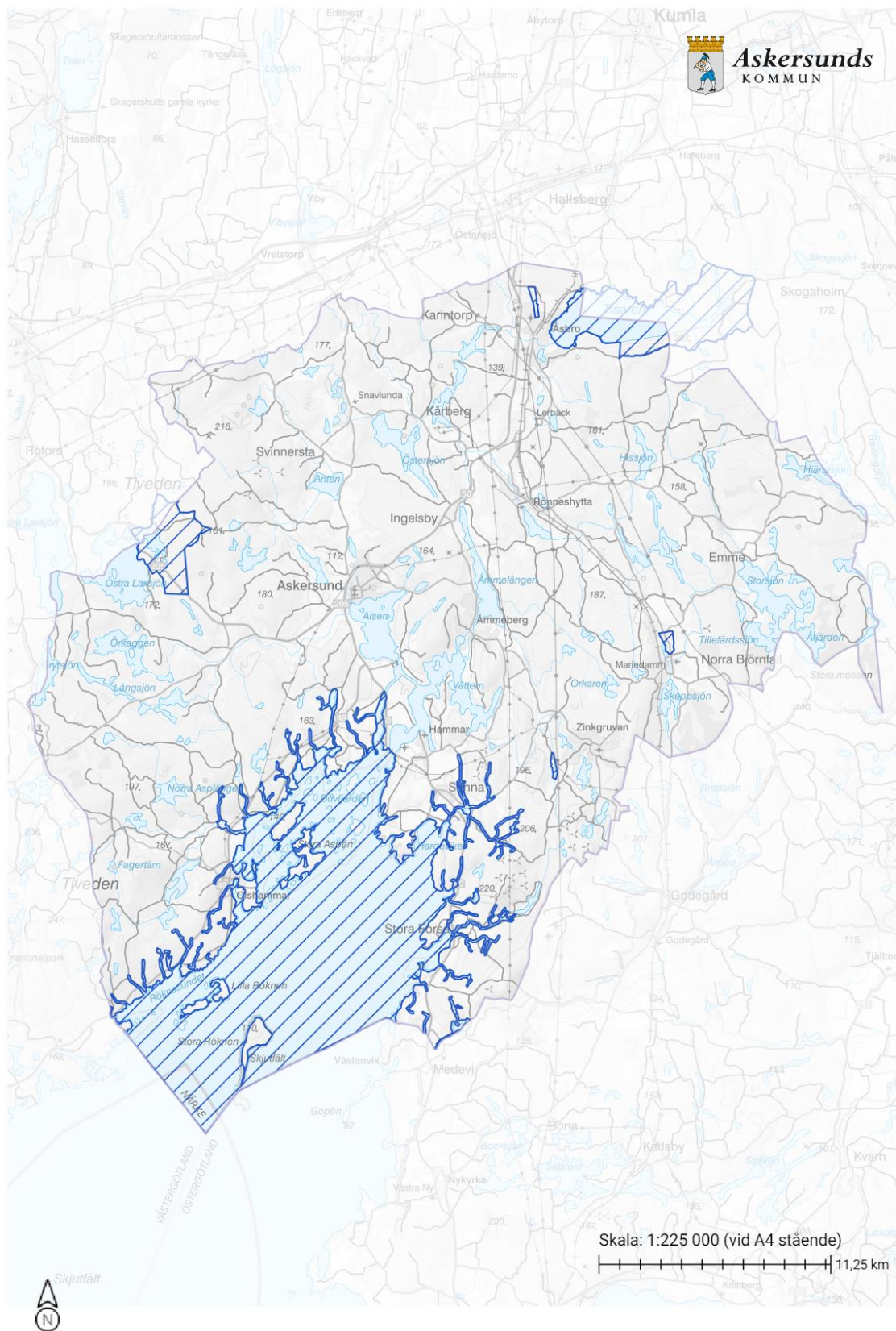
- Stadsparken naturreservat
- Runsala naturreservat
- Orkarebäcken naturreservat
- Gimpeln naturreservat
- Prinskullen naturreservat
- Mårsätter naturreservat
- Knalla naturreservat
- Djupedal naturreservat
- Norra Vätterns skärgård naturreservat
- Ventärnen naturreservat
- Verkanäset naturreservat
- Klåvudden naturreservat
- Hargemarken naturreservat
- Harge Uddar naturreservat
- Fagertärn naturreservat
- Rå uddar naturreservat
- Utnäset naturreservat

Vattenskyddsområden

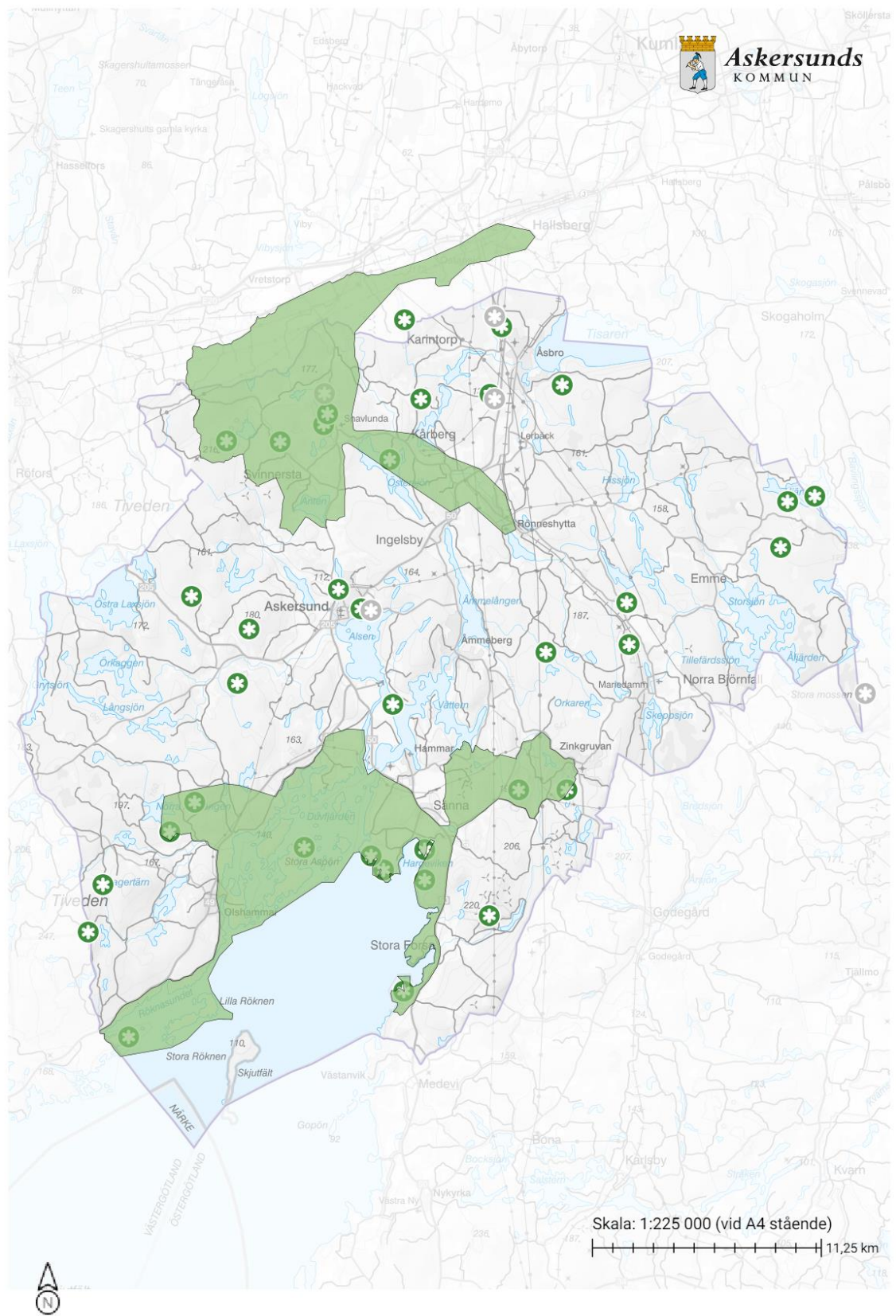
I Askersunds kommun finns nio vattenskyddsområden. Syftet med att förklara ett område som vattenskyddsområde är att skydda en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas som vattentäkt. Översiktsplanen föreslår förändrad markanvändning på ett antal ställen i kommunen som sammanfaller med dessa utpekade vattenskyddsområden. För att säkerställa att vattenskyddsområdena, grundvattnet och vattendrag inte påverkas negativt av den framtida utvecklingen ska hänsyn tas till dessa aspekter vid framtida detaljplane- och bygglovshantering. Detta gäller exempelvis hantering av dagvatten och anläggandet av avlopp.

Behovet av åtgärder kopplat till hantering av avlopp och dagvatten på olika platser inom kommunen ska behandlas och tas hänsyn till från fall till fall då de specifika förutsättningarna på platsen, både geografiskt och sett utifrån typ av förändrad markanvändning, gör att de olika områdena bör hanteras separat.

Askersunds kommun ska genom dess framtida planering och markanvändning säkerställa att exploatering inom eller i närhet till vattenskyddsområden sker på ett sådant sätt att dessa inte påverkas negativt.

Karta över vattenskyddsområden inom kommunen. Karta 43.

Karta över planerade områdesskydd, skogliga värdestrakter och naturreservat. Karta 44.

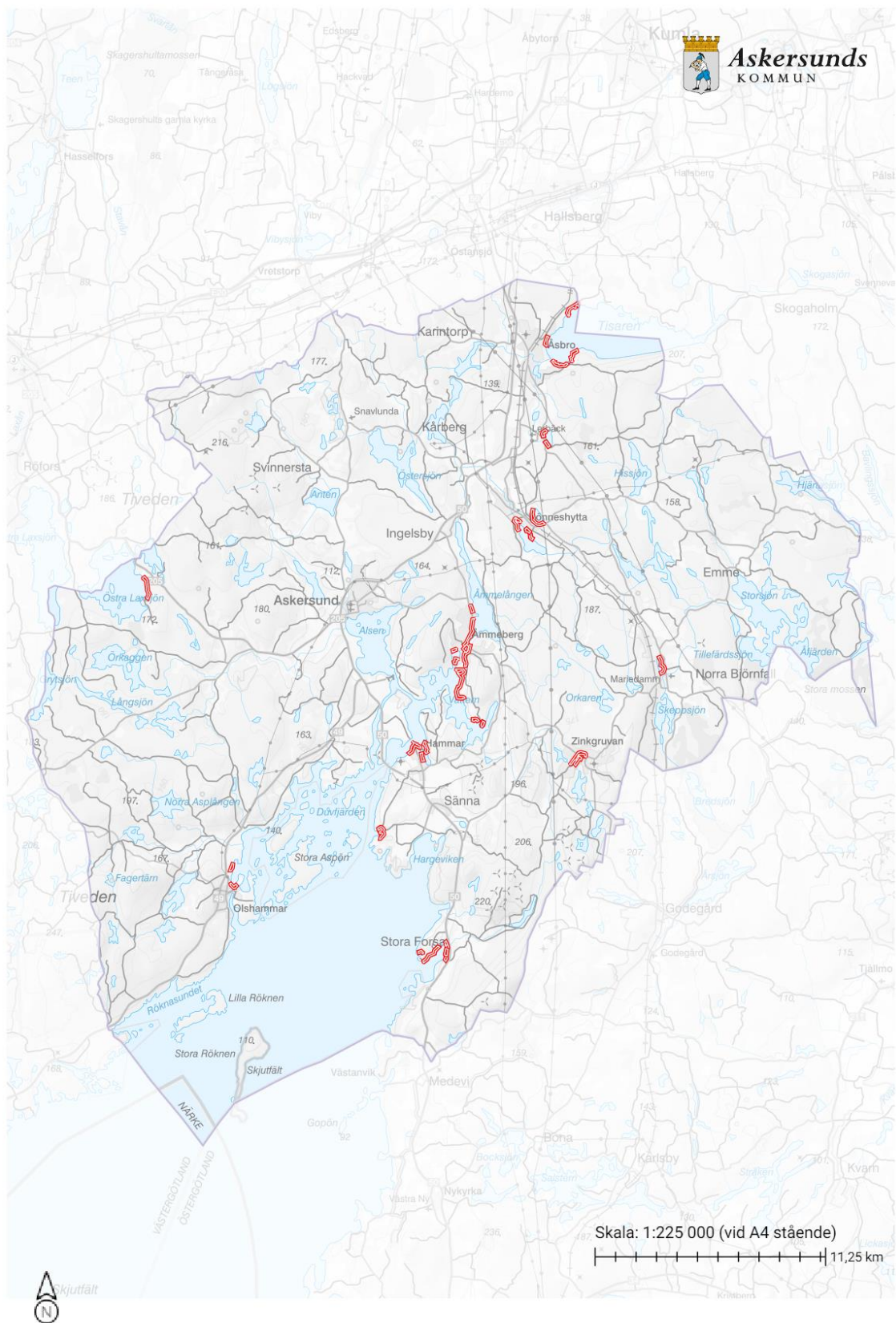
Tematiska tillägg

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

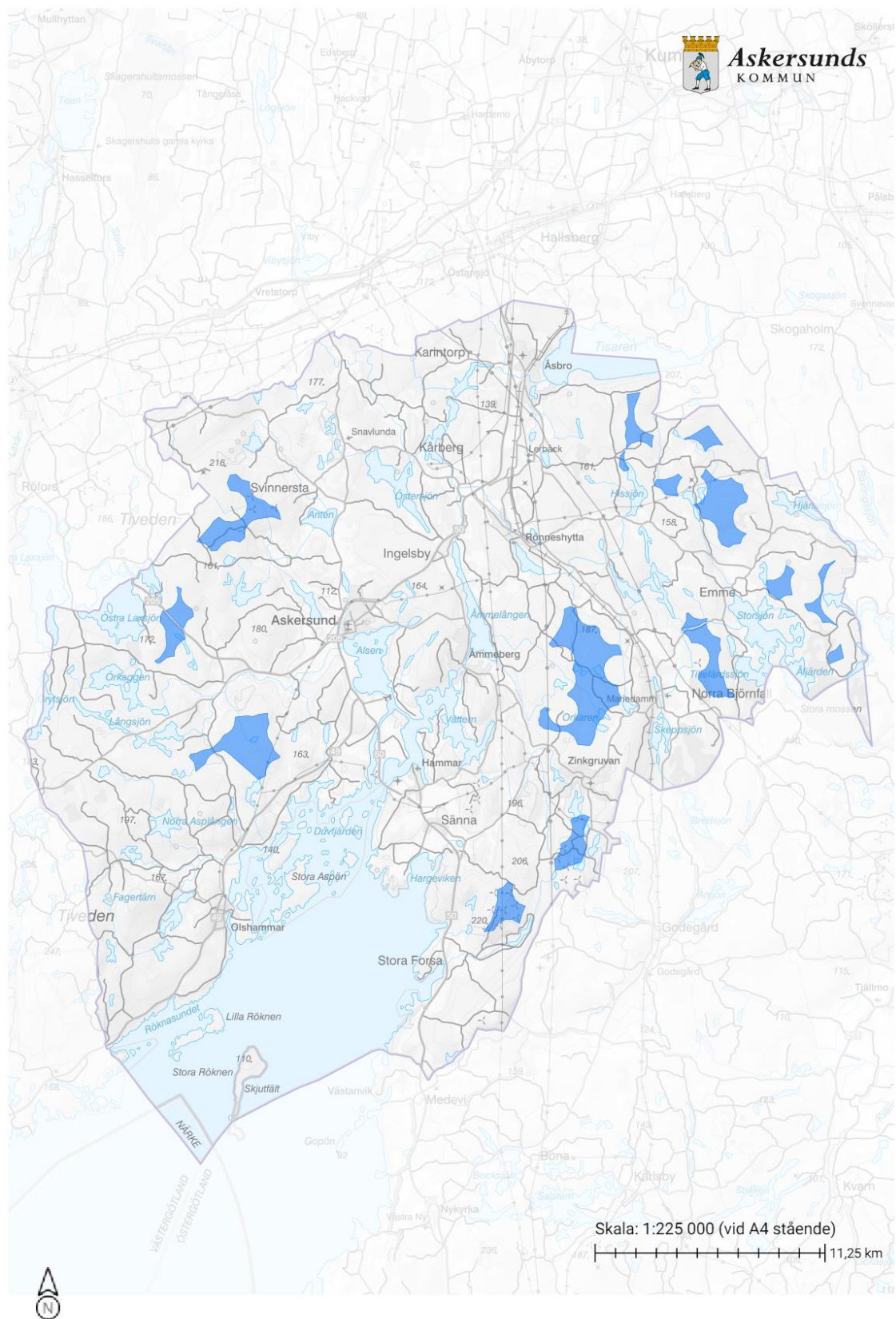
Askersunds kommun har i sin LIS-plan pekat ut områden som intressanta för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Syftet med dessa områden är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på de platser på landsbygden där kommunen ser detta som intressant. Askersunds kommuns LIS-plan vann laga kraft 2016 och innehåller delar för både Askersunds, Laxå och Lekebergs kommuner. Den redovisas som ett tematiskt tillägg och finns kopplad nedan.

Vindbruk

Askersunds kommun har i sin Vindbruksplan pekat ut områden som kommunen ser som möjliga platser för vindkraftverk. Syftet med planen är att möjliggöra för utbyggnad där detta är möjligt samt minska antalet inkomna handlingar kring platser där uppförandet av vindkraftverk ej är lämpligt. Vindbruksplanen vann laga kraft 2013 och är kommunspezifisk. Vindbruksplanen är en aktiv del av översiktsplanen och redovisas som ett tematiskt tillägg och finns kopplad nedan.

Karta över kommunens LIS-områden. Karta 45.

Karta över av kommunen framtagna områden för vindkraft. Karta 46.

